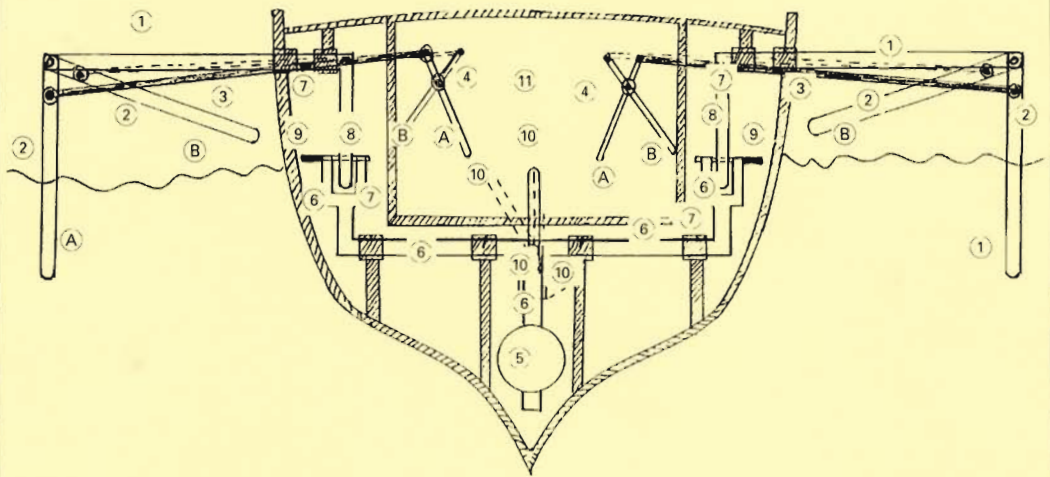

ΠΕΛΑΣΓΟΙ
ΟΙ ΕΦΕΥΡΕΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΑΛΦΑΒΗΤΟΥ

ΔΑΥΛΟΣ

ΔΡΧ. 1200

ΤΟ 6.591 π.Χ. ΑΡΧΙΣΑΝ ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ

Μὲ τὴν δύναμη τοῦ κυματισμοῦ
ὠκεανοποροῦσαν οἱ πανάρχαιοι
“Ἕλληνες ἐκπολιτιστὲς τοῦ Πλανήτη

ΔΑΥΛΟΣ

Μηνιαίο Περιοδικό
Κυδαθηναίων 29, Πλάκα
105 58' Αθήνα.

Τηλέφωνα: 3223957, 9841655.
Τηλομοιότυπος: 3314997.

Τὰ Γραφεία τοῦ «Δ» λειτουργοῦν
πρωινές ὥρες 9.30 - 13.30
καθημερινά (καὶ Σάββατο).

Ίδρυτής-Ίδιοκτήτης-
Εκδότης-Διευθυντής:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ
Ἀχιλλέως - Μουσών 51
Παλαιό Φάληρο.

Φωτοστοιχειοθεσία - Ἀτελιέ:
PRESS LINE
Μάγερ 11, Ἀθήνα, τηλ.: 5221792.
Ἐκτυπώσεις:
Π. ΚΟΚΚΑΛΗΣ
Βιβλιοδεσία:
Κ. ΚΟΝΤΟΠΙΡΓΟΣ

- Τιμή ἀντιτύπου: 1.200 δρχ.
- Δωδεκάμηνη συνδρομή: 12.000 δρχ.
- Ὁργανισμῶν κ.λπ.: 18.000 δρχ.
- Φοιτητῶν: 8.000 δρχ.
- Ἐξωτερικοῦ: 65 δολλ. ΗΠΑ.
- Ἡ συνδρομή καταβάλλεται
κατὰ τὴν ἐγγραφή.
- Ἡ συνδρομή ἀνανεώνεται
αὐτομάτως μετὰ τὴν λήξη τοῦ
12μήνου. Διακοπὴ τῆς συνδρομῆς
γίνεται μόνον κατόπιν
τηλεφωνήματος τοῦ ἐνδιαφερομένου.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΔΕΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΝΤΑΙ

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Ὅλες οἱ συνεργασίες καὶ τὰ
ταχυδρομικὰ ἐμβάσματα στὴ διεύθυνση:
ΔΗΜ. Ι. ΛΑΜΠΡΟΥ, Μουσών 51
175 62, Π. Φάληρο, Ἀθήνα.

Παρακαλοῦνται οἱ συνδρομητές
ποὺ ἀλλάζουν διεύθυνση, νὰ τὸ
γνωστοποιοῦν στοῦ περιοδικό.

Ἐπιτρέπεται ἡ ἀναδημοσίευση
κειμένων τοῦ «Δ», μετὰ τὴν προϋ-
πόθεση ὅτι θὰ ἀναφέρεται ρητῶς
ἡ πηγὴ τους.

ΣΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΤΟ:

ΣΕΛΙΣ 10448:

Κοσμοϊστορική Στιγμή

Δ.Ι.Α.

ΣΕΛΙΣ 10449:

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Κ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ, Σ. ΠΙΑΤΛΥΤΙΚΟΣ, ΔΗΜ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ,
Α. ΤΖΑΦΕΡΟΠΟΥΛΟΣ, Η. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ - Σ. ΠΑΝ, Ε.
ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, Γ. ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ, Ν. ΤΣΙΡΩΝΗΣ,
ΓΑΛΗΝΟΣ, Θ. ΑΝΔΡΩΝΗΣ.

ΣΕΛΙΣ 10457:

Συκοφαντική «ἐπιχείρηση» σκοταδιστῶν

ΠΑΝ. Α. ΚΟΥΒΑΛΑΚΗΣ

ΣΕΛΙΣ 10457:

Δύο μητροπολίτες καταγγέλλουν τὴν Ἑδραϊκὴ
διαβρωτικὴ δραστηριότητα στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΜΠΕΞΗΣ

ΣΕΛΙΣ 10461:

Μετὰ τὴν χρησιμοποίηση τῆς δυνάμεως τῶν κυμάτων
ποντοποροῦσαν οἱ πανάρχαιοι Ἕλληνες ἐκπολιτιστές

ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ

ΣΕΛΙΣ 10461:

Πανάρχαιη Ἑλληνικὴ κυριαρχία στὸν Ἰνδικὸ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΓΕΩΡΓΑΛΑΣ

ΣΕΛΙΣ 10471:

Εὐγένιος Βούλγαρις: Ὁ ἑλληνίζων κληρικὸς
καὶ ὁ ἐξαναγκασμὸς του σὲ ισοδία ἀντοξερία

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

ΣΕΛΙΣ 10481:

Οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες ἄρχισαν τὸ 6591 π.Χ.

ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ

ΣΕΛΙΣ 10481:

Τὸ ἀρχαῖο νόημα τῆς Ὀλυμπιακῆς Φλόγας
καὶ ἡ ἐκπόρευσὴ του στὴ σύγχρονη ἐποχὴ

ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΥΜΠΟΥΡΑΣ

ΣΕΛΙΣ 10491:

Μέλισσος: Ὁ μαθηματικὸς καταλύτης τοῦ Ἐξουσιασμοῦ

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

ΣΕΛΙΣ 10499:

Ὁ Νηπιοδαπτισμὸς δὲν ἔχει σχέση
μετὰ τὴν δάπτιση τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ

ΠΑΝΟΣ ΤΣΙΝΑΣ

ΣΕΛΙΣ 10505:

Πελαγοὶ οἱ ἐφευρέτες καὶ πρῶτοι χοῦστες
τοῦ πανάρχαιου Ἑλληνικοῦ Ἀλφαδήτον

ΔΗΜ. Κ. ΜΑΡΓΕΤΗΣ

ΣΕΛΙΣ 10519:

Περὶ τῆς «θείας» λειτουργίας τῆς Ἐξουσίας

Α. ΣΘΕΝΟΦΟΡΟΣ

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ: σελ. 10469 • Ο ΚΑΛΑΘΟΣ ΤΩΝ ΑΧΡΗΣΤΩΝ:
σελ. 10478 • ΕΘΝΙΚΑ: σελ. 10479 • Ο ΑΛΛΟΣ ΛΟΓΟΣ: σελ. 10502
• ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ: σελ. 10497 • Η ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΤΩΝ
ΑΓΙΩΝ ΠΡΟΠΑΤΟΡΩΝ ΗΜΩΝ: σελ. 10503 • ΕΛΛΟΓΑ ΚΑΙ
ΜΑΝΤΙΚΑ: σελ. 10513 • ΤΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ: σελ. 10515
• Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ: σελ. 10519.

Κοσμοϊστορική Στιγμή

Τίποτε από τὰ ἐπιτεύγματα τοῦ σημερινοῦ Παγκόσμιου Πολιτισμοῦ δὲν ἐξέπηγάσε ἀπὸ κανέναν ἄλλο τρόπο σκέπτεσθαι ἐκτὸς τοῦ ἑλληνικοῦ. Τοῦ δὲν εἶναι καθόλου ὑπερβολικό: Δὲν ὑπάρχει κανένας ἀπολύτως τομέας ὑψηλῶν ἀνθρωπίνων δραστηριοτήτων καὶ ἐπιτευγμάτων, ὅπου δὲν συναντᾶται ἡ (ἀρχαία) Ἑλλάδα ὁλοζώντανη, παντοδύναμη, καρπερή, εὐεργετική, καθοδηγητική. Κι ἂν στὴν φυσιολογία τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ παρατηροῦνται κάποια παθολογικὰ συμπτώματα, αὐτὰ ὀφείλονται ἀποκλειστικά στὴ νόθευση ἢ παρερμηνεία ἢ ἐσκεμμένη διαστρέβλωση ἢ ἐκθαρσάριση τῆς Ἑλληνικότητας ἀπὸ ἄλλους, μὴ ἑλληνικούς, τρόπους σκέπτεσθαι καὶ πράττειν — καὶ σὲ καμμία περίπτωσι δὲν εἶναι ὑπεύθυνο τὸ ἑλληνικὸ πρότυπο.

Ἡ πραγματικότητα αὐτή, ἡ ὁποία ἀπλώθηκε ἐδῶ καὶ 500 περίπου χρόνια καὶ κατέκτησε τὸν Κόσμο χωρὶς κάποια ὀργανωμένη δύναμις νὰ τὸ ἐπιδιώξη (ἡ ἀνθρωπότητα ἀνεξήτησε καὶ ἀνεκάλυψε τὴν Ἑλλάδα μόνη της, ἀπὸ ἀνάγκη, γιατί κατάλαβε ὅτι θὰ εὐεργετηθῇ ἀπ' αὐτήν), εἶναι τόσο ὑπαρκτή καὶ πανίσχυρη ὅσο ἀνομολόγητη καὶ ἀποκρυπτόμενη. Εἶναι γνωστὰ στοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Δαυλοῦ», ἀπὸ τὴν ἀνατομία σὲ βάθος τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τοῦ καιροῦ μας πὺν ἐπιχειρεῖ τὸ Περιοδικὸ αὐτὸ στὰ 15 χρόνια τῆς ζωῆς του, τὰ αἷτια τῆς ἀποκρύψεως αὐτῆς.

Ἀλλὰ ἡ παραμονὴ τοῦ λύχνου ὑπὸ τὸ μῶδιον δὲν μπορεῖ νὰ παραταθῇ. Ἡ ἱστορία εἶναι ἀδυσώπητη καὶ ἤδη ἔχει σύρει ἐκοῦσαν-ἄκουσαν τὴν ροὴ τῶν πραγμάτων σὲ κοσμοϊστορικὴ καμπή, στὴν ὁποία προσωρινές ἢ τοπικὲς λύσεις δὲν φέρουν κανένα ἀποτέλεσμα. Τίποτε πιά δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιμετωπισθῇ μὲ ἀποφάσεις πὺν ἐπιβάλλονται ἀπὸ τίς συνιστώσες τῆς τρέχουσας ἐπικαιρότητας ἢ τίς τοπικὲς συνθήκες μιᾶς περιοχῆς. "Ὅλα ἐξαρτῶνται ἀπὸ τοὺς νόμους λειτουργίας ἐνὸς ἀθροίσματος, πὺν λέγεται ἀνθρωπότητα· καὶ ὅλα ἔλκονται ἢ ἀπωθοῦνται ἀπὸ τοὺς νόμους λειτουργίας ἐνὸς συνόλου, πὺν λέγεται πλανῆτης Γῆ. "Ὅποιοι φαντάζονται, ὅτι μποροῦν μὲ τοπικοὺς ἐπιδέσμους ἢ προσωρινῆς δραστικότητος παυσίπονα νὰ παρατείνουν τὴν ζωὴ τοῦ θνήσκοντος Ἀνατολικῆς ἐμπνεύσεως Διεθνoῦς Δογματισμοῦ - Ἐξουσιασμοῦ, ἀπλῶς δὲν ἔχουν συνειδητοποιήσει ἀκόμη, ὅτι ἔχουν ἤδη χάσει τὸ τραῖνο τῆς Ἱστορίας.

Ἡ Ἑλληνικότητα ἀπέδειξε περίτρανα μὲ τὴν ἀδίαστη ἐξάπλωση καὶ κυριαρχία της ὅπου Γῆς, ὅτι εἶναι ὑπερτοπική· καὶ ἡ αἰεθαλῆς, αἰωνόδια εὐεργετικὴ δύναμις καὶ ἀστείρευτη γονιμότητά της εἶναι οἱ δύο ἀναμφισβήτητοι τίτλοι τῆς ὑπερχρονικότητάς της. Ἀρα ἡ Ἑλληνικότητα ἦταν, εἶναι καὶ θὰ εἶναι ἡ κινητήρια δύναμις, τὸ ἱστορικὸ πρότυπο καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ πανανθρώπινου Παρόντος καὶ τοῦ πανανθρώπινου Μέλλοντος. Καμμία ἀντίδραση, ἀπ' ὅσες φαίνονται ἢ κρύπτονται — καὶ εἶναι πολλές —, δὲν πρόκειται νὰ κάμψῃ τὸν σιδερένιο νόμο τῆς Ἱστορίας. Ἡ Ἑλληνικότητα εἶναι πιά Μεγάλῃ Πολιτικῇ. Ἡ Μεγάλῃ Πολιτικῇ τῆς ἀνθρωπότητος· καὶ ἴσως ἡ Μεγάλῃ Πολιτικῇ τοῦ Ρωμαίικου Κρατιδίου — ἂν, ἐννοεῖται, μεταλλαχθῇ αὐτὸ κάποτε ἀπὸ Ρωμιοσύνη σὲ Ἑλληνικότητα.

Δ.Ι.Α.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

‘Η «Άγγλική» διεθνής γλώσσα, πού όμως είναι ‘Ελληνική....

Κύριε διευθυντά,
‘Εχω στα χέρια μου ένα κείμενο, πού νομίζω ότι ενδιαφέρει τον «Δαυλό», ό όποιος επί πολλά χρόνια έχει δημοσιεύσει τόσες έρευνες, πού αποδεικνύουν την τεράστια επίδραση πού ασκεί η ‘Ελληνική Γλώσσα σ’ όλες τις γλώσσες του κόσμου. Πρόκειται για την σύνοψη του λόγου

πού άπηύθυνε «άγγλιστι» στους ξενόγλωσσους συνέδρους ό καθηγητής της Καρδιολογίας κ. Νικόλαος Γ. Κούνης στην 10η Διεθνή Συνάντηση Κλινικής Καρδιολογίας, ή όποία πραγματοποιήθηκε στο ξενοδοχείο «Κάραβελ» της Αθήνας στις 27-29 Απριλίου 1995. Ίδου τό κείμενο:

SYNOPSIS

Allergic (or hypersensitivity) myocarditis is an iatrogenic histic asthenia of the myocardium aetiologically based on pharmacological allergy. It is characterized by clinical symptoms such as dermatic exanthema and pyrexia, cardiac symptoms and eosinophilia. Diagnostic criteria are: the clinical history, the clinical icon and the endomyocardial biopsy with characteristic atypical lymphocytes, giant cells and eosinophils. The pathogenetic mechanism of this type of myocarditis is hypothesized to be allergic type IV.

Therapeutic measures are: the apostasy from the aetiological pharmacon and the dose of corticosteroids and/or immunotherapy.

Cardiologists and clinicians in general should diagnose this entity when pharmaceutical allergy goes parallel with cardiac symptomatology.

My eucharisties to all of you

Νομίζω, ότι περιτεύει οίόδήποτε δικό μου σχόλιο. Τό μόνο πού θέλω νά παρατηρήσω είναι, ότι ή μεγαλειώδης αυτή γλώσσα, επί της όποι-ας στηρίζεται ή παγκόσμια έπιστήμη, έχει ως θαναμαστή της όλόκληρη την ανθρωπότητα εκτός από τό Ρωμαιο Κρατίδιο, τό όποιο, ως

γνωστόν, την κατατρέπει και την άκρωτηριάζει με νόμους πού ψηφίζει ή Βουλή «μας».

Μετά τιμής

Κωνσταντίνος Παπαδάκης

Ναυπηγός

Θεορίτοι 90, 13122 ΙΑΙΟΝ

Γερμανοαυστριακοί ανθρωπολόγοι και προέλευση των Μικρασιατών

‘Αξιότιμε κ. Λάμπρου,

‘Αφορμή για την έπιστολή μου είναι τό άρθρο του κ. Μιχάλη Χατζηνικολάου, πού φιλοξενήσατε στο ύπ’ αριθμόν 171 τεύχος του «Δαυλού». ‘Εχω την άποψη, ότι τά γραφόμενα του συγκεκριμένου έπιστολογράφου είναι από άκρως παρατραυγμένα μέχρι έπιστημονικά άστήρικτα.

‘Από διάφορες ανθρωπολογικές έρευνες, πού έχουν γίνει κατά καιρούς, έχει πιστοποιηθεί με τον έπιστημονικότερο τρόπο ή πλήρης φυλετική ή έθνολογική αντίθεση μεταξύ ‘Ελλήνων και Τούρκων. ‘Ο Γερμ. ανός καθηγητής Β. Μπέρναρντ σημειώνει, ότι τό κεφαλικό μήκος των Τούρκων είναι γύρω στα 175 χλσ., ενώ των μεσογειακών ‘Ελλήνων γύρω στα 188 χλσ. ‘Επίσης στις διάφορες ομάδες αίματος οι ‘Ελληνες διαφοροποιούνται σαφώς των Τούρκων. Για παράδειγμα στο σύστημα ΒΑΟ τό γονίδιο r της ομάδος Ο στους Τούρκους είναι μόλις 45% ένα-

ντι 65% των ‘Ελλήνων. Σύμφωνα με έρευνα του Αυστριακού ανθρωπολόγου Δ. Βάισμπαχ διαπιστώθηκε στους Τούρκους μεγάλη ύψικρανία (χρνιακός δείκτης Y/M = 79), ενώ οι ‘Ελληνες είναι στα όρια της όρθοκρανίας με δείκτη Y/M = 73. Αυτά και πολλά άλλα φυλετικά χαρακτηριστικά κάνουν διάφορους σπουδαίους ξένους καθηγητές ανθρωπολογίας, όπως ό Σουηδός Μπέρτ Λούντμαν, νά υπαγάγουν τον Τουρκικό λαό στο «‘Ανατολίτικο γένος», ενώ τους ‘Ελληνες στον Μεσογειακό κλάδο της Ευρωπαϊκής φυλετικής ομάδας. Βεβαίως δέν λείπει και ή τουρανική (μογγολική) συμμετοχή στους συμεινούς Τούρκους. ‘Από τις συλλογές των τουρκικών κρανίων του Μουσείου της Φυσικής ‘Ιστορίας της Βιέννης ή από τις έρευνες του Γερμανού ανθρωπολόγου Μπέρναρντ εξάγεται τό συμπέρασμα, ότι τό 20% περίπου του συμειννού τουρκικού πληθυσμού κατάγεται άπ’ ευθεί-

ας από τους κατακτητές, πού είχαν στόν χώρο της Μ. Ασίας εισβάλει στις αρχές της 2ας μ.Χ. χιλιετίας. Δηλαδή από τους μογγολικής καταγωγής Σελτζούκους.

Αφού όμως ο κ. Μ. Χατζηνικολάου αναφέρει τόν ανθρωπολόγο κ. *Αρη Πουλιανό, είμαι υποχρεωμένος να μεταφέρω στην επιστολή μου μερικά επιλεκτικά αποσπάσματα από τὸ βιβλίο τοῦ μεγάλου ανθρωπολόγου «*Η προέλευση τῶν Ἑλλήνων*», ἔκδ. Δ', 1988. Ὁ κ. Πουλιανὸς στήν σελίδα 290 τοῦ παραπάνω βιβλίου του λέει: «...ὁ λαὸς τῆς Ἑλλάδας εἶναι αὐτόχθων καὶ ἀνήκει στόν Ἀνατολικομεσογειακὸ κλάδο τῆς μεγάλης Εὐρωπαϊκῆς φυλῆς καὶ διαφέρει σαφῶς ἀπὸ τοὺς ἀνθρωπολογικοὺς τύπους τῆς Πρόσω Ἀσίας...». Ἐπίσης στήν σελ. 335 λέει: «...Οἱ ἀνθρωπολογικοὶ Ἑλλαδικοὶ τύποι διαφέρουν ἀρκετὰ καθαρὰ ἀπὸ τοὺς ἀνθρωπολογικοὺς τύπους τῆς Πρόσω Ἀσίας...». Ἐξίσου ἀποκαλυπτικὸς –στὸ ἴδιο βιβλίο– εἶναι ὁ κ. Πουλιανὸς

γιά τὴν τουρκικὰ ἀνθρωπολόγο Ἀφὲτ Ἰνάν, πού ἐπικαλεῖται ὁ κ. Χατζηνικολάου. Στὴν σελ. 288 λέει: «*Ἀν κρίνουμε ἀπὸ τὴν ὅλη διεξαγωγή τῆς ἔρευνας (τῆς τουρκικῆς), φαίνεται πὼς ἡ συγγραφέας τῆς εἶχε δάξει καθήκον στόν ἑαυτό της ν' ἀποδείξει προπάντων καὶ περισσότερο ἀπὸ κάθε τι ἄλλο, ὅτι οἱ Τούρκοι δὲν εἶναι μογγολικῆς καταγωγῆς*». Καὶ πιὸ κάτω στήν ἴδια σελίδα: «*Ἀντιπαράβαλλον τὰ στοιχεῖα τῆς Ἀφὲτ Ἰνάν μὲ στοιχεῖα ἄλλων ἀνθρωπολόγων, καθὼς ἐπίσης καὶ μὲ τὰ δικά μας... μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι εἶναι κάπως παρατραβηγμένα*».

Αὐτὰ λέει λοιπὸν ἡ ἐπιστῆμη καὶ συγκεκριμένα ἡ ἀνθρωπολογία, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι ἀπὸ ἀφελὴ μέχρι ὑποπτα.

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία

Σάββας Γιαγλυτικὸς

Κολοκοτρώνη 89

185 35 Πειραιᾶς

Σημείωση τοῦ «Δαυλοῦ»:

Μιάς καὶ ὁ ἐπιστολογράφος δηλώνει τὴν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη καὶ προτίμησιν του στοὺς Γερμανοαυστριακοὺς ἀνθρωπολόγους καὶ ἀπεχθάνεται ὡς «ὑποπτα καὶ ἀφελῆ» τὰ πορίσματα τῶν ἀνθρωπομετρήσεων τῶν Α. Πουλιανοῦ, Α. Ἰνάν κ.ἄ. (τὰ ὁποῖα ἀποφεύγει νὰ ἀναφέρῃ, προτιμώντας νὰ ἀπομονώσῃ ἀπὸ τὰ ἔργα τους φράσεις ἐκτὸς οὐσίας), τὸν παρακαλοῦμε νὰ παρακαλέσῃ καὶ αὐτὸς μὲ τὴ σειρά του τοὺς Γερμανοαυστριακοὺς ἀνθρωπολόγους του, ὥστε, καὶ μὲ τὴν βοήθεια ἴσως τοῦ πρώτου διδάξαντος ὁμοεθνοῦς τους, τοῦ μακαρίτη Ἰακώβ Φαλμεράνερ, νὰ μᾶς ποῦν, πότε, πὼς καὶ ἀπὸ ποιοὺς ἐγινε ἡ ὁλοκληρωτικὴ ἐξαφάνισις καὶ ἀντικατάστασις τῶν ἐκατομμυρίων καθαρὰ Ἑλληνικῶν ἢ Ἑλληνογενῶν πανάρχαιων πληθυσμῶν τῆς Μικρᾶς (ὄχι τῆς «Πρόσω») δὲν συμπίπτουν οἱ δύο ὅροι) Ἀσίας ἀπὸ τίς μάξες τῶν Μογγόλων, ἀπὸ «Ἀνατολίτικο γένος», πού ἔρχονται σὲ «πλήρη φυλετικὴ καὶ ἐθνολογικὴ ἀντίθεση» μὲ τοὺς Ἑλληνες.

Νεροκουβαλητὲς στόν ἐξουσιαστικὸ κατακερματισμὸ τοῦ Ἑλληνισμοῦ:

*Αγαπητέ μου κ. Λάμπρου,

Στὸ ἄρθρο τοῦ κ. Μ. Χατζηνικολάου μὲ τίτλο «*Ἐνθεν καὶ ἐνθεν τῶν συνόρων*» (τ. 171) ἐπισημαίνεται μὲ πολλὴ γλαφυρότητα, ὅτι οἱ Τούρκοι τῆς Μικρασίας εἶναι ἑλληνογενεῖς, ὅπως καὶ ὅλοι οἱ Βαλκάνιοι λαοί. Εἶναι πράγματι ἀληθές, ὅτι μεγάλο ποσοστὸ τῶν Τούρκων, πού παροικοῦν τίς ἀκτὲς τῆς Ἰωνίας καὶ τῆς Προποντιδὸς εἶναι ἑλληνογενεῖς, πού στοὺς παλιούς δισεκατοῦς χρόνους εἶχαν ἐξισλαμισθῇ καὶ ἐκτουρκισθῇ. Μερικοὶ χοροὶ καὶ λαῖκοι θρύλοι, πού ὅμοιοι κυκλοφοροῦν καὶ στίς δύο ὁχθες τοῦ Αἰγαίου, μαρτυροῦν τοῦτο. Ἀκόμη καὶ ὁ θρύλος γιὰ τὴν «Κόκκινη Μηνιά» δὲν εἶναι ξένος στήν Τουρκία. Δὲν παύει ὁμως τὸ ἀναμφισβήτητο γεγονὸς, ὅτι ὁ τουρκικὸς λαὸς ἔχει συνείδησι τουρκικὴ. Κι ὅταν ὁμιλοῦμε γιὰ «ἐθνότητα», ἐννοοῦμε βεβαίως καὶ τὴν ἐθνικὴ συνείδησι. Τὸ ἑλληνικὸ αἷμα,

πού ρεῖ στίς φλέβες μερικῶν Τούρκων, τοὺς κάνει ἀπλῶς πιὸ ἱκανούς, καὶ ἄρα πιὸ ἐπικίνδυνους γιὰ τὴν Ἑλλάδα – ὅπως τοὺς γενίτσαρους.

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ υπερβάλλεται τὸ στοιχεῖο τῆς ἑλληνογενεῖς καταγωγῆς τῶν Τούρκων, καὶ μάλιστα ἀθεμελίωτα. Ὁ τουρκικὸς λαὸς στήν μεγάλη του πλειονότητα ἀνήκει στὸ λεγόμενο «ἀνατολίτικο φύλο» τῆς Ἀρμενοειδοῦς φυλῆς, ὅπως δέχεται σήμερ᾽ ἡ Ἀνθρωπολογία. Πρόκειται γιὰ τοὺς ὀγκώδεις, ἄξεστους πληθυσμούς, πού ἐνοικοῦν στὰ ἐνδότερα τῆς χώρας μέχρι τῆς Ἀνατολίας. Σ' αὐτὴν δὲ τὴν ἄρμενοειδῆ βάση προστίθεται σὲ ἀξιόλογο ποσοστὸ καὶ τὸ τουρανικὸ (μογγολικὸ) στοιχεῖο, πού δαίνει αὐξανόμενο ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς. Σχετικὲς ἀνθρωπολογικὲς μελέτες (τῶν Βάισμπαχ, Λούντμαν, *Αἰκστεντ, Κανσοῦ, Μπέρναρντ κ.ἄ.) ἐπιβεβαιώνουν τὸ γεγονὸς τοῦτο. Δὲν ἦσαν οἱ

λίγες εκατοντάδες Μογγόλοι, που σάν προπομπός είχαν πρώτοι εισβάλει στην Μικρά 'Ασία, αλλά οι δεκάδες χιλιάδες, που συνέχισαν να εισρέουν εκεί στους επόμενους αιώνες επί 'Οθωμανικής κυριαρχίας – έτσι που σήμερα το τουρανικό στοιχείο να υπολογίζεται σε 15-20% του όλου πληθυσμού (Β. Μπέρναρντ).

Στην «έλιτ» της χώρας δεδαίως κυριαρχούσαν ανέκαθεν οι ικανότεροι έλληνογενείς, αλλά τα ήθη ενός λαού δεν τα διαγράφουν οι όλιγοι, αλλά ο κύριος πληθυσμακός όγκος, που στην περίπτωση της Τουρκίας είναι ήκιστα εύρωπαϊκός και προκλητικώς δάρδαρος. "Αν δέ μερικοί γοητεύθηκαν από την καλοκαμωμένη Τσι-

λέρ, θά έπρεπε να είχαν παρατηρήσει και τα αρμενοειδή χαρακτηριστικά του 'Ετσεβίτ (του όποιου ή μύτη φθάνει στο σαγόι) ή τα μογγολικά του 'Υπουργού 'Εξωτερικών Μπαϊκάλ.

'Εν συνόψει θά ήθελα να παρακαλέσω, να αποφεύγονται κατά τó δυνατόν οι κρυπτομαρξιστικές απόψεις περί τής ανάγκης συναδελφώσεως 'Ελλήνων και Τούρκων, οι όποιες αποτελούν μία ακόμη ένδειξη τής εθνικής παρακμής, που διέρχεται τελευταίως ή χώρα μας.

Φιλικά
Δημ. Δημόπουλος
Πλαστήρα 77
171 21 Ν. Σμύρνη

Σημείωση «Δαυλού»:

1. 'Ο συντάκτης του άρθρου, στο όποιο αναφέρεται ό κ. Δ.Δ., δεν ισχυρίσθηκε ότι τó σύνολο των κατοίκων τής τουρκικής επικράτειας είναι "Ελληνες. 'Ετόνισε άπλώς τó (αποκρυπτόμενο και έδω και στην "Αγκυρα αλλά και στα κέντρα του Διεθνούς 'Εξουσιασμού για λόγους δολίας προφανώς σκοπιμότητας) αναμφισήτητο γεγονός, ότι τεράστιες μάζες των παναρχαίων 'Ελλήνων κατοίκων όλόκληρης τής Μ. 'Ασίας, του Πόντου, τής 'Αν. Θράκης κ.λπ. παραμένουν και σήμερα εκεί που ήσαν πάντοτε, ανεξαρτήτως θρησκευματος ή πολιτικής ιθαγένειας.

2. Τό πραγματικό αυτό γεγονός –που παραδέχεται δεδαίως ό κ. Δημ. Δημ.– **υπαγορεύει και μπορεί δυνητικά να άποτελέση τήν βάση μιās πολιτικής ένθεν και ένθεν των συνόρων.** Αυτό άποτελεί μιá αὐτονόμη πολιτική και εθνική εκτίμηση και δεοντολογία, τήν όποία όμως ό κ. Δημ. Δημόπουλος αναγορεύει άπροσδόκητα σε «κρυπτομαρξιστική άποψη»(!), προφανώς έλαννόμενος από παλιοκαιρίτικη κεκτημένη και άνεν κινητήρος πλέον αντίκομμουνιστική ταχύτητα.

3. Τό θέμα τής εθνικής (εμείς θά λέγαμε: **ίστορικής**) συνειδήσεως των κατοικούντων ένθεν και ένθεν των έλληνοτουρκικών συνόρων («Ρωμιών» ή «Τούρκων») είναι άκριδώς τó πρόβλημα: 'Ανάγκη πάσα να συνειδητοποιήσουμε οι εκατέρωθεν του Αιγαίου, ποι-οί, πώς, γιατί διέσπασαν τόν παμ-μεσογειακό 'Ελληνισμό τής κλασσικής και έλληνιστικής εποχής σε πολυάριθμους κρατισμούς, εθνικισμούς και θρησκευτικούς δογματισμούς, που για χάρη τους οι "Ελληνες άλληλοσφάχτηκαν –και θά συνεχίσουν να άλληλοσφάζονται, αν άκολουθούν τήν πολιτική λογική του κ. Δημόπουλου. Μόνο αν γίνη αυτό –που είναι θέμα πολιτικής στους τομείς τής Παιδείας, τής 'Ενημέρωσης και του Πολιτισμού–, θά μπορούσαμε ν' άπεμπλακούμε από τó έξοντωτικό για τόν 'Ελληνισμό παιχνίδι ή επίτελους δεν θά γινώμασε τά άσυναίσθητα όργανα τής πολυαίωσης άνθελληνικής συνωμοσίας.

Καλή Καρτάνου: μιá 'Ελληνίδα σουλτάνα και «σουλτανομήτωρ»

'Αγαπητέ κ. Λάμπρου,

Στό 171 τεύχος, του άγαπητού μας «Δ» διάβασα τó πολν ώραιο άρθρο του κ. Μιχ. Χατζηνικολάου με τίτλο «"Ένθεν και ένθεν των συνόρων», όπου αναφέρεται ότι ή μητέρα του σουλτάνου Μωάμεθ Β' του Πορθητή ήταν πιθανώς 'Ελληνίδα: και θυμήθηκα μιá παλαιότερη έρευνά μου σχετική με μιá άλλη 'Ελληνίδα σουλτάνα, τήν Καλή Καρτάνου, ή όποία γεννήθηκε τó 1537 στο χωριό 'Ασουμέτη τής Κέρκυρας, τελευταία από τά τέσσερα τέκνα του άγρότη Νικολάου Καρτάνου και τής γυναίκας του Βασιλικής, τó γένος Παπαδοπούλου.

Τό 1537, όταν ή Καλή ήταν μόλις έπτά χρονών, μπήκαν οι Τούρκοι στο χωριό, αίχμα-

λώτισαν τούς κατοίκους, μαζί μ' αὐτούς κι όλόκληρη τήν οίκογένεια Καρτάνου, τούς φόρτωσαν στα καράβια και τούς όδήγησαν στα σκλαβοπάζαρα τής Κωνσταντινούπολης. 'Η Καλή, που ήταν πολν ώραιο και τó προσωπάκι της άστραφτε από έξυπνάδα, τράβηξε τήν προσοχή των προμηθευτών τής σουλτανικής αύλης και δεν άργησε να δρεθεί στο χαρέμι του τότε σουλτάνου Σουλεϊμάν του Α'.

'Από τή στιγμή εκείνη ή μοίρα άρχίζει τó μεγάλο της παιχνίδι για τήν Καλή. Μέσα στο παλάτι και τήν καλοπέραση αύξάνει σε όμορφιά και χάρη. Μορφώνεται και άποκτά λεπτούς κι ευγενικούς τρόπους. Γίνεται ένα άκαταμάχητα έλκυστικό θηλυκό. Τήν βλέπει ό σουλτανικός

γιός Σελήμ και μένει εκθαμβος μπροστά στο θαύμα αυτό της φύσης. Και η Νουρ-ι-Μπανού («Φωτεινή») –είναι το καινούργιο όνομα της Καλής– γίνεται δική του. Είναι μόλις 16 χρονών, όταν φέρνει στον κόσμο ένα αγοράκι του Σελήμ, τὸν Μουράτ (4 Ἰουλίου 1546) και γίνεται «Χασεκι», δηλαδή μέλος τοῦ αυτοκρατορικοῦ σεραγίου.

Κάποτε (1566) πεθαίνει ὁ γερο-Σουλεϊμάν ὁ Α΄ και ὁ Σελήμ γίνεται σουλτάνος. Στὴν ἱστορία εἶναι γνωστὸς ὡς Σελήμ Β΄, κι αὐτονοῦ εἶναι τὸ «Σελιμνέ», τὸ περίφημο τζαμί τῆς Ἀδριανούπολης, τὸ πιὸ τέλειο ποὺ ἔκτισε σ' ὁλόκληρη τὴν Ὀθωμανική αυτοκρατορία ὁ διάσημος (Ἑλληνας) ἀρχιτέκτονας Σινάν. Ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ πεθάνει και ὁ Σελήμ ὁ Β΄ (1574). Καί τότε ὁ γιὸς τῆς Καλῆς, ὁ Μουράτ Γ΄, ἀνεβαίνει στὸν σουλτανικό θρόνο. Ἡ Καλή ἀποκτάει τώρα τὸν πιὸ ἐπίζηλο τίτλο και τὴν μεγαλύτερη δύναμη μεταξύ τῶν γυναικῶν τῆς αυτοκρατορίας. Ἐπονομάζεται «Βαλιντέ σουλτάνα», ποὺ πάει νὰ πεί «βασιλομήτωρ». Καί με τὴν ιδιότητα αὐτὴ δρίσκει εὐκαιρία νὰ κτίσει χριστιανικοὺς ναοὺς, ὅπως τοῦ Προφήτη Ἡλία στὸ Σκούταρι, και νὰ βοηθήσει τοὺς ὁμοεθνεῖς τῆς. Τὸ 1595 πεθαίνει και ὁ Μουράτ ὁ Γ΄ και σουλτάνος γίνεται ὁ ἐγγονὸς τῆς Καλῆς, ὁ Μεχμέτ Γ΄. Στὸ μεταξύ ὅμως ἔχει πεθάνει και ἡ ἴδια (1583).

Ἀπὸ τὰ 11 παιδιά τοῦ Σελήμ Β΄, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Μουράτ Γ΄, δὲν γνωρίζουμε πόσα εἶναι τῆς Καλῆς. Γνωρίζουμε ὅμως, ὅτι ὁ ἀναμφισβήτητος γιὸς τῆς Μουράτ Γ΄ τῆς χάρισε 118 ἐγγόνια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτο, ὁ Μεχμέτ Γ΄, ἔγινε κι αὐτὸς σουλτάνος, ποὺ ἔδωσε με τὴ σειρά του κι ἐκεῖνος γιὸ σουλτάνο στὴν αυτοκρατορία. Σύζυγος, μητέρα και γιαγιά σουλτάνων ἡ Κερκυραία Καλή πέρασε τὸ ἑλληνικὸ αἷμα και μαζί μ' αὐτὸ τις ἑλληνικὲς καταβολές στῆς φλέβες ἐνὸς σουλτάνου, τοῦ Μουράτ Γ΄, και τῶν πολυάριθμων ἀπογόνων ἐκεῖνου. Καί ἂν συγκρίνει κανεῖς τις προσωπογραφίες συζύγου και γιοῦ τῆς Καλῆς, δηλαδή τοῦ Σελήμ Β΄ και τοῦ Μουράτ Γ΄, μπορεῖ εὐκόλα νὰ διακρίνει ὅτι ὑπάρχει ἡ τεράστια φυσιολογικὴ διαφορὰ μεταξύ πατέρα και γιοῦ. Πράγμα ποὺ σημαίνει, ὅτι ὁ γιός, ἀφοῦ δὲν ἔμοιασε τοῦ πατέρα, κληρονόμησε τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς μητέρας του Καλῆς.

Κυριότερες πηγές: Gerlach, *Tagebuch*, 1674· Schneiger, *Beschreibung*, 1619· Φ.Α., *Ἡ ἐν ἔτει 1537 πολιούχια τῆς Κερκύρας*, 1877· Sagredo, *Memorie Storiche*, 1673.

Μετά τιμῆς

Ἀπόστολος Τζαφερόπουλος

Φιλολόγος, πρ. Σύμβουλος Ἐκπαιδευσεως Ἑλληνικοῦ Γενικοῦ Προξενείου Κων/πόλεως Ἰσδρακίου 29, 157 72 Ἀνω Ἰλίσσια

Τὸ Μηδέν, τὸ Σύμπαν, τὸ Χάος και ὁ Πυθαγόρας

Κύριε διευθυντά,

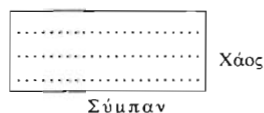
Μελετώντας προσεκτικὰ τὰ κείμενα τοῦ κ. Πανὸς στὰ τεύχη τοῦ «Δαυλοῦ» κατέληξε στὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα:

1) Ὁ κ. Πάν καλύπτει (ὡς τὸ τεῦχος 168, ποὺ ἔχω λάβει ὑπ' ὄφιν τουλάχιστον) ἀρκετὰ ἐπαρκῶς τὸ θέμα ἀπὸ ἀπόψεως ἱστορικῆς. Διακρίνω δὲ μία τάση του νὰ διατυπώσει τέτοια ἱστορικὴ ἀναφορά, ξεκινώντας φυσικὰ ἀπὸ τοὺς προσωπικοὺς φιλοσόφους, ἢ ὁποῖα τοποθετεῖ –διὰ ἀναμφισβήτητων στοιχείων– τὸ ζήτημα στῆς πραγματικὲς του διαστάσεις, ὅτι δηλ. οἱ καταβολές τῆς ἐπιστῆμης τῶν μαθηματικῶν ὀρίσκονται διάσπαρτες στὸν ἀρχαῖο ἑλληνικὸ στοχασμό. Ὑπὸ αὐτὸ τὸ πρίσμα ἡ ἱστορικὴ παράμετρος τῶν γραφομένων τοῦ κ. Πανὸς εἶναι ἰδιαίτερος θετική –και εἶμαι ἀπολύτως σύμφωνος με αὐτήν.

2) Τὸ ἀτόπημα τοῦ κ. Πανὸς ἐντοπίζεται στὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀπόρριψη τῆς ἐννοίας –και συνεπῶς τοῦ ἀριθμοῦ– τοῦ μηδενός (0). Προέκταση δὲ τῆς ἀπορρίψεως αὐτῆς ἀποτελεῖ και ἡ ἀπόρριψη και ἀμφισβήτηση τοῦ Πυθαγόρα και τοῦ ἔργου του. Ἐδῶ θεωρῶ πρέπον νὰ σημειώσω, πὼς ἐπιδιώξῃ μου δὲν εἶναι ἡ ὑπεράσπιση τοῦ Πυθαγόρα, ἀλλὰ ἡ παράθεση στοιχείων ἐκ τοῦ δικοῦ μου προβληματισμοῦ. Γιά τὸν λόγον

αὐτὸν δὲν θὰ παραθέσω ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Πυθαγορείου συστήματος ἢ ἐκ τῶν ὑποστηρικτῶν τοῦ φιλοσόφου αὐτοῦ.

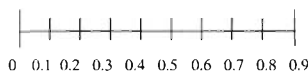
Ὁ κ. Πάν λοιπὸν ἀπορρίπτει τὴν ἐννοία τοῦ μηδενός. Βεβαίως ὡς πρὸς τὴν ἀπόρριψη τοῦ μηδενισμοῦ ὡς «ἀξίας» ἢ «ἰδεολογίας» δὲν τίθεται ὑπὸ ἐμοῦ οὐδεμία ἀντίρρηση. Ὅμως ἐδῶ ὁμιλοῦμε περὶ μαθηματικῶν, δηλ. και περὶ φιλοσοφίας και περὶ ἀστρονομίας, διότι οἱ ἐννοιες αὐτὲς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὀρίσκονταν σχεδὸν σὲ ἀπόλυτη ταύτιση. Μόνον λοιπὸν ἐὰν συνειδητοποιήσουμε τὸν συσχετισμὸ τῆς φιλοσοφίας με τὴν ἀστρονομία και τὰ μαθηματικά, θὰ κατανοήσουμε τὴν ὑφ' τοῦ ὅλου ζητήματος. Τονίζω δέ, πὼς θεωρῶ τὸ μηδέν (0) ἰσοδύναμο τοῦ Χάους, δηλ. τῆς ἀνυπαρξίας. Ἀς δώσω ὅμως τὴν εἰκόνα ποὺ –σύμφωνα με τὴν κρίση μου– ἔχει τὸ Σύμπαν και τὸ πέραν αὐτοῦ Χάος:

Σύμφωνα με την άνωτέρω σχηματική παράσταση το Σύμπαν υπάρχει ως αυτοτελές, ακίνητο και έναιο. Πέραν δε αυτού τίθεται το Χάος, δηλ. το τίποτε, το μηδέν (0). Ός ήδη προείπα, το Σύμπαν είναι ακίνητο. Συγχρόνως όμως στο έσωτερικό του Σύμπαντος ένυπαρχει ή κίνηση διά των ύπαρκτων όντων και καταστάσεων, που διαβιώνουν στα πλαίσια αυτού. Έξ άλλου έντυμολογικώς ή λέξη *σύμπαν* σημαίνει το έξης: *σύμπαν* = *σύν* + *πάν*, δηλ. σύνθεση του παντός, του όλου. Έπομένως είναι πράγματι ύπαρκτη ή κίνηση κι ή ανάπτυξη μεταξύ των όντων που βρίσκονται μέσα στο όλον συμπαντικό γίνεσθαι (πρόκειται για τις κουκκίδες που βρίσκονται εντός του Σύμπαντος – στο παραπάνω σχήμα).

Έπομένως σύμφωνα με τα προηγούμενα το μηδέν (0) έχει «σάρκα και όστα», μόνον όμως ως «ένσάρκωση» του Χάους, της πέραν δηλ. του Σύμπαντος ανυπαρκτου καταστάσεως. Ο Πυθαγόρας δηλ. «έπινόησε» ουσιαστικά την έννοια του μηδενός, προφανώς για να συμβολοποιήσει δι' αυτής το Χάος και την ανυπαρξία, που αυτό προϋποθέτει.

Το μηδέν λοιπόν αποτελεί την άφετηρία των πάντων (όσον αφορά τα μαθηματικά, αλλά και την εικόνα του κοσμικού γίνεσθαι). Δεν είναι δυνατόν άφετηρία των πάντων να αποτελεί το 1, ή Μονάς. Διότι πρό της Μονάδος είναι ύπαρκτοι και άλλοι αριθμοί και δυναμικά. Άς δούμε την έπόμενη σχηματική παράσταση:

Σύμφωνα με το σχήμα αυτό μεταξύ των 0 (μηδέν) και 1 (ένος) μεσολαβούν (στην άπλοϊ-

κότερή τους τομή) τουλάχιστον 9 (έννέα) ακόμη αριθμοί-έννοιες. Έπομένως δεν είναι δυνατόν ή άριθμηση να ξεκινά από το 1, διότι τότε αυτόματως δεν αποδεχόμεθα το ύπαρκτο δυναμικό των αριθμών, που προϋπάρχουν του ενός (1).

Όσο για την φράση του κ. Πανός «καθ' ήν στιγμήν (το έν) βρίσκεται σέ χαοτική κατάσταση» («Δαυλός», τ. 168, σελ. 10066), έτοϋτο αποτελεί σαφώς άτόπημα. Διότι εάν ή Μονάδα θρίσκει έστω και για μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή σέ κατάσταση χαοτική, τότε ταυτίζεται πλήρως και έξ ολοκληρώρου με το μηδέν (0). Έπομένως φθάνουμε σέ κατάσταση ουσιαστικού παραλογισμού. Διότι, όπως έξηγήσαμε, ή σχέση Σύμπαντος-Χάους ή Μη Μηδενός-Μηδενός (άρα: Ύπαρκτου-Ανυπαρκτου) είναι άμετάβλητη, έπειδή ύπακούει στα κελεύσματα της παγκοσμίου κοσμολογικής άρμονίας. Εάν, όπως ό κ. Πάν διατείνεται, διαταραχθεί (έστω και για κλάσματα δευτερολέπτου) ή έν λόγω σταθερή σχέση, τότε αυτόματως θά τεθεί επί τάπητος ζήτημα βιολογικής ύπαρξεως ή μη του Σύμπαντος και των όσων έτοϋτο περικλείει...

Θέλω να έλπίζω, πώς τα παραπάνω γραφόμενά μου τίθενται στα πλαίσια εκείνα της λογικής, της έπιστήμης και της άποδεικτικότητας. Άποτελούν δε (έπαναλαμβάνω) προσωπικές μου έκτιμήσεις επί του τόσο σημαντικού αυτού ζητήματος. Κάθε κριτική είναι φυσικά εύπρόσδεκτη, εάν τίθεται κι αυτή στα ίδια πλαίσια – μακριά από σκοταδισμούς και άνελευθερίες πνεύματος.

Μετά τιμής

Ήσαΐας Κωνσταντινίδης

Θερμοπυλών 41

661 00 Δράμα

Άπάντηση του κ. Σαράντου Πανός

Έστιάζω την προσοχή μου στην έξης παρατήρηση του κ. Κωνσταντινίδου, που κρίνω ότι μόνον αυτή χρήζει άπαντήσεως:

«Θεωρώ το μηδέν ισοδύναμο του χάους, δηλαδή της ανυπαρξίας... Πέραν του Σύμπαντος τίθεται το Χάος, δηλαδή το τίποτε, το μηδέν (0)... Έξ άλλου έντυμολογικώς ή λέξη *σύμπαν* σημαίνει το έξης: *σύμπαν* = *σύν* + *πάν*, δηλ. σύνθεση του παντός, του όλου...».

Έδω ή σύγχυση του έπιστολογράφου είναι καταφανής. Παρά το ότι αναφέρει και την έντυμολογική σημασία του Σύμπαντος ως σύνθεσης του παντός, του όλου, έν τούτοις δημιουργεί και κάτι έκτός του παντός, του όλου που το όνομάζει «χάος», το όποιο αφήνει έκτός Σύμπαντος. Ο παραλογισμός του είναι πρόδηλος.

Το Σύμπαν όμως είναι *σύν* + *πάν*, έκτός τούτου δεν υπάρχει άπολύτως τίποτε: διαφορετικά δεν θά ήταν Σύμπαν. Όσον αφορά στο «Χάος», αυτό δεν είναι παρά το ίδιο το Σύμπαν σέ μιá κατάσταση. Σύμφωνα με τόν Ήράκλειτο το Σύμπαν ή Κόσμος «ήν αεί και έστιν και έσται πύρ αείζων, άπτόμενον μέτρα και άποσθεννύμενον μέτρα» (άπ. 30). Κατά την «Θεογονία» «Ή τοι μόν πρώτιστα Χάος γένετ'...»· πράγμα που σημαίνει, ότι το Χάος αποτελεί πρώτιστη δημιουργική άρχή. Πρόκειται για την άμορφοποίητη ύλη, για την άνεν ποιότητος και μορφής άστρική σκόνη, για τόν «κάλλιστον κόσμον», που είναι «κεχυμένος είκη, ώσπερ σάρμα», σύμφωνα με τόν Ήράκλειτο (άπ. 124). Άρα σέ καμιά περίπτωση το Χάος δεν είναι τίποτα. Αυτό ακριδώς αποτελεί και το πόρισμα της σύγχρονης Θεωρητικής Φυσικής.

Οἱ Ἕλληνες γνώριζαν τὶς ἔννοιες τόσο τοῦ Χάους ὅσο και τοῦ μηδενός. Οὔτε τὸ πρῶτο περιέγραφαν ὡστόσο, οὔτε τὸ δεύτερο συμβόλισαν, γιατί δὲν εἶναι οὔτε περιγραφιτὸ τὸ μὲν οὔτε συμβολιστὸ τὸ δεύτερο. Ὁ συμβολισμὸς τοῦ μηδενός ἀνήκει στοὺς «δεινούς» ἐξ-ου-σιαστές, οἱ ὁποῖοι δολίως σκεπτόμενοι παραχάραξαν τὴν ἔννοια τοῦ μηδενός, προσδίδοντάς του τὴν σημασία τοῦ «τίποτε». Ἐκ τοῦ τίποτε κατόπιν «δημιουργήσε» τὸν κόσμον ὁ Γιαχβέ, γιὰ νὰ τοῦ ἀνήκει παντάπασι, σύμφωνα μὲ τὴν «Παλαιὰ Διαθήκη». Ἐκ τοῦ τίποτε ὡστόσο, δὲν μπορεῖ νὰ παραχθῇ τίποτε... Πρόκειται λοιπὸν περὶ ἀπάτης, τὴν ὁποία ὁ Πυθαγόρας ἐνομιμοποίησε θεωρητικὰ μὲ τὸ νὰ θεμελιώσῃ τὸ Σύμπαν πᾶν στὸ ἀπόλυτο τίποτε. *Σαράντος Πάν*

Ζήτω ἡ «Ρεματιά» καὶ ὁ «Κέννεντυ», κάτω ἡ Φλύα καὶ ὁ Εὐριπίδης!

Κύριε διευθυντά,

«Ἀνδρῶν ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος», εἶχε πεί ὁ Περικλῆς. Λόγια πού ἀρμόζουν στὸν μέγιστο θεατρικὸ συγγραφέα, φιλόσοφο, ποιητὴ συνδημότη μας, ἡμῶν τῶν Χαλανδριωτῶν, τὸν Εὐριπίδη. Ἡ φήμη του εἶχε περάσει τὰ σύνορα τῆς πατρίδας του Φλύας (σημερινὸ Χαλάνδρι). Τὸ 485 π.Χ. γεννήθηκε ἐδῶ, στὴν Φλύα, καὶ πέθανε στὴν Ἀμφίπολη Μακεδονίας τὸ 406 π.Χ., σύμφωνα πρὸς τὸ λεγόμενο «*Πάριον Χρονικόν*», πού σήμερα βρίσκεται στὸ Μουσεῖο Λουβρὸς τῆς Γαλλίας. Ἀλλωστε ὑπάρχει καὶ ὁ ἀνδριάντας του, στὸ Λουβρὸ πάλι, πού μᾶς λέγει: «*Εὐριπίδης Φλυεύς*».

Ἕνας δήμαρχος Χαλανδρίου, πού ἤξευρε ἱστορία, τὸ 1953, ὅταν τὰ χωράφια γίνονταν δρόμοι, ξεθάβει τὸ ὄνομα τῆς Φλύας καὶ τὸ ἀποδίδει σὲ μιὰ πλατεία. Ὅμως ἕνας ἄλλος ἀνιστόρητος τὸ 1963 τὸ ξαναθάβει, μετονομάζοντας τὴν πλατεία εἰς «Κέννεντυ»! Ἐκανε ἐγκλημα στὸν τόπο, καὶ γι' αὐτὸ εἶναι ἑσάει ὑπόδικος στὸ ἐδῶλιο τῆς ἱστορίας. Ὅμως «*κόρακας κοράκου μάτι δὲν δγάζει*», λέει ὁ λαός· καὶ οἱ μετέπειτα ἄρχοντες μᾶς εἶναι ἀλληλέγγυοι στὸ σφάλμα τοῦ πρῶτον καὶ ἤδη θανόντων συναδέλφου τους. Οὔτε καὶ μέχρι σήμερα δὲν ἐσεβάσθησαν τὴν ἱστορία, ὥστε νὰ δώσουν ἔστω τὸ ὄνομα τῶν ἐνδόξων χρόνων σ' ἕνα δρόμο τοῦ Χαλανδρίου.

Σχόλια στὴν ἔρευνα τῶν ἐλληνογενῶν Πολυνησιακῶν διαλέκτων

Φίλε κ. Λάμπρου,

Σὰς συγχαίρω θερμὰ γιὰ τὴν παρουσίασι τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Ν. Γιόζεφσον («*Δαυλός*», τ. 169 καὶ 170), τὸ ὁποῖο ἐρχεται νὰ ἐνισχύσει μὲ ἐγκυρες καὶ συγκλονιστικές, θὰ ἔλεγα, ἀποδείξεις τὴν ἀπὸ πολλοὺς καὶ ἀπὸ καιροὺς ὑποστηριχθεῖσαν ἄποψι γιὰ ἐξάπλωσι τῶν Ἑλλήνων στὸν Εἰρηνικό. Ἐκτιμῶ ὅμως, ὅτι ὁ Γερμανὸς ἐπιστήμων ὑποπίπτει σὲ δύο σφάλματα, τὰ ὁποῖα οὐδόλως μειώνουν τὴν τεράστια ἀξία τῆς συμβολῆς του, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐπισημανθοῦν χάριν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας:

α) Τοποθετεῖ τὴν Ἑλληνικὴν ἐξάπλωσι στὴν Πολυνησία κατὰ τὸν 9^ο π.Χ. αἰῶνα, παρασυρόμενος ἀπὸ τὴν θέσιν τῆς συμβατικῆς ἱστορίας,

Ἄλλὰ καὶ τὸ χειρότερο: Τὸ 1988 τὸ θέατρο Χαλανδρίου τ' ὀνομάζουν «Ρεματιά»! Σὰν νὰ μὴ γνώριζαν, ὅτι ὁ μεγάλος μας τραγικὸς ἦταν συνδημότης. Ἀφανῆς καὶ ἄγνωστος στὴν σημερινὴ Φλύα (Χαλάνδρι).

Τὸ 1918 ἀνακαλύπτονται διάφορα ἀγαματῖδια καὶ οἰκιακὰ σκεύη μὲ τὰ ὀνόματα Μνήσαρχος, Κλειτῶ, Εὐριπίδης, πού προσδιορίζουν ἀκόμη καὶ τὸ σπιτί τοῦ Εὐριπίδη στὸ κέντρο περὶ τοῦ Χαλανδρίου (Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Ἀθηνῶν). Ὁ Πολιτιστικὸς Τομέας τοῦ Δήμου Χαλανδρίου, πού εἶναι ὁ θεματοφύλακας τῆς τοπικῆς μας ἱστορίας καὶ κληρονομιάς, περὶ ἄλλα τυρβάζει. Καὶ γι' αὐτὸ οἱ κρατοῦντες τὸ θέατρό μας ἐξακολουθοῦν νὰ τ' ὀνομάζουν «Ρεματιά». ἔχουμε ἀκόμη ἐδῶ ἕνα «Αετοπούλειο Πολιτιστικὸ Κέντρο», ὑποτίθεται γιὰ τὴν προαγωγή τῆς τοπικῆς μας κληρονομιάς. Οὔτε μιὰ διάλεξη γιὰ τὸν μεγάλο μας συνδημότη Εὐριπίδη. Καὶ δέβαια «*δὲλα τάχει ἡ Μαργιόρη, ὁ φερετζὲς τῆς ἔλειπε*», πού λέγει ὁ σοφὸς λαός: Μᾶς ἔφεραν ὅμως Ἀραβὲς ποιητές, γιὰ νὰ μάθουμε στὴ Φλύα Ἀραβικὴ ποίηση...

Μετά τιμῆς
Εὐριπίδης Βασιλόπουλος
Συνταξιούχος διδασκάλος
Μεταμορφώσεως 13, Χαλάνδρι

ὅτι τότε συνέβη ὁ πρῶτος Ἑλληνικὸς ἀποικισμός. Ἡ ἐξάπλωσις αὐτὴ ὅμως ἐγίνε χιλιετίες νωρίτερα. Ἦδη κατὰ τὴν 4^η π.Χ. χιλιετία οἱ Ἕλληνες εἶχαν ἐξαπλωθεῖ σ' ὅλη τὴν Προσθασία καὶ γύρω στὸ 3.100 π.Χ. μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Διόνυσον εἰσέδυσαν στὶς Ἰνδίες (Νόννος, «*Διονυσιακά*»). Ἀπ' αὐτοὺς προέκυψε ὁ «Πολιτισμὸς τοῦ Ἰνδοῦ», πού ἐφθασε σὲ ὑψηλὰ ἐπίπεδα ἀπὸ τὸ 2.500 π.Χ. Στὸν Ἰνδικὸ Ὠκεανὸ ἐμφανίσθηκαν ἀπὸ πανάρχαιους χρόνους, ἴσως ὅταν ἡ Μεσόγειος συνδεόταν μὲ τὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα καὶ ἐγκατέστησαν νησιωτικὸ κράτος στὴ νῆσο Παγγαία (Εὐήμερος, «*Ἱερὰ Ἀναγραφή*»), τὸ ὁποῖο κατὰ τὴν γνώμη μου ταυτίζεται μὲ τὸ παραδείσιο νησιωτικὸ βασίλειο «Νταλμούν»,

πού αναφέρουν οι Σουμέριοι. Από εκεί, ή και κατερχόμενοι τόν 'Ινδό, απλώθηκαν όχι μόνον στην Πολυνησία αλλά και στις Φιλιππίνες και στην 'Ιαπωνία, όπου ακόμη υπάρχουν φυλές λευκών ('Αινού). Αν ό άποικισμός του Ειρηνικού είχε πραγματοποιηθεί μόλις κατά τόν Θ' π.Χ. αιώνα, άσφαλώς θα ύπήρχαν πολύ περισσότερα σχετικά στοιχεία.

δ) Υποθέτει, ότι οι "Έλληνες έφθασαν στον Ειρηνικό μέσω Ν. 'Αμερικής, όπου γύρω στο 950 π.Χ. γεννιέται ό πολιτισμός των 'Ινκα. 'Ασφαλώς οι "Έλληνες είχαν μεγάλες έπαφές με την 'Αμερική, περιλαμβανομένης και της προϊν-καϊκής Νοτίου, αλλά θεωρώ όλως άπίθανη αυτήν την διαδρομή προς τόν Ειρηνικό διά μέσου της άδιάβατης 'Αμαζονίας και των 'Ανδεων. 'Επιπλέον τό 950 π.Χ. είναι πάρα πολύ άργά, δοθέντος ότι ό τελευταίος Έλλην πού ταξίδευσε εκεί ήταν ό 'Οδυσσεύς. Ακολούθησαν οι άνα-

σταώσεις στον Έλλαδικό χώρο με την παρακμή του μυκηναϊκού πολιτισμού, όποτε έμφανίσθηκαν οι Φοίνικες, οι όποιοι έκλεισαν την διέλευσι προς τόν 'Ατλαντικό και οι έπαφές με την 'Αμερική χάθηκαν. Οι "Έλληνες, πιστεύω, ότι εξαπλώθηκαν στον Ειρηνικό προερχόμενοι από τόν 'Ινδικό και τίς 'Ινδίες κατά την Γ' π.Χ. χιλιετία, γεγονός πού έξηγει και την έλλειψι ιστορικών άναφορών. Τό έπιχείρημα του κ. Γιόζεφσον, ότι οι "Έλληνικές έπιδράσεις είναι έμφανέστερες στο Νησί του Πάσχα και άρα από εκεί πέρασαν πρώτα οι "Έλληνες, δέ νομίζω ότι πείθει, διότι έμφανέστερο και πρωιμότερο δέν ταυτίζονται, ίσως μάλιστα νά ίσχύει και τό αντίθετο.

Φιλικότατα
Γεώργιος Γεωργαλάς
Πεντέλη

«Κάρα-μάγια»: Δύο Έλληνικές λέξεις για τούς ήγέτες τών Μάγια;

Κύριε διευθυντά,

Η υπό τόν τίτλον «*Μία άπόδοση του 'Ελληνικού 'Αλφάβητου στη γλώσσα τών Μάγια*», δημοσιευθείσα εις τόν «Δ», τ. 171, έπιστολή του έγκριτου όμογενοϋς έν Αυστραλία ('Αδελαΐς) και έκλεκτου άναγνώστου του περιοδικού κ. D. Theodoridis, μάς πληροφορεί, ότι ό 'Αμερικανός Robert Leroy Ripley σέ Μουσείο της κόμης Surfers Paradise και σέ συλλογή του υπό την όνομασίαν «Believe it or not» γράφει: Τίτλος: «*Τό μυστήριο του 'Αλφάβητου*». Κείμενο: «*Τό 'Ελληνικό 'Αλφάβητο είναι ένα έπικό ποίημα τών Μάγια συνιστάμενο από λέξεις τών Κάρα-Μάγια*». Παραθέτων δέ έκ της 'Αγγλικής την έλληνικήν μετάφρασιν του ποιήματος, δικαιολογημένος άπορίας διατυπώνει: Πότε παρέλαβαν οι Μάγια τό 'Ελληνικό 'Αλφάβητο; Ποίοι τούς τό παρέδωκαν; Πώς (με ποία μέσα) έφθασαν οι "Έλληνες εις την Κ. 'Αμερική; ...κ.λπ. 'Επιτραπήσωσάν μοι επί τούτων τ' άκόλουθα:

Τό έπικόν τούτο ποίημα περιγράφει φυσικόν φαινόμενον (κατακλυσμόν έξ όμβρων και τυφώνα), ούδόλως παράδοξον διά την περιοχήν (ώς και νύν), την εμφάνισιν του όποιου μόνον διά της ποιήσεως ήδύναντο νά παραδώσουν εις την 'Ιστορίαν έλλείψει γραφής. Δέν είναι δεβαιομένον από τόν R.L.R., ότι τό ποίημα είναι γραπτόν. Είναι «κείμενον» του προφορικού λόγου, καθ' ό συμπεραίνω. 'Αλλά αυτό δέν μειώνει την άξίαν του ως ιστορικού και άποδεικτικού στοιχείου, ως μαρτυρίας και ίδια του στοιχείου εκείνου όπου την παρέμβασιν προοικάλεσε αυτήν, και ίσως και ό ίδιος ό R.L.R. νά μήν απέδωσε την δέουσαν άξίαν και σημασίαν εις αυτό.

'Αναφέρομαι σέ αυτό τούτο τό όνομα της

φυλής τών «Μάγια» και διέ εις τούς «Κάρα-Μάγια». Παρακολούθησατε την αιτιολόγησιν και άπάντησιν στο «διατί» δάσει γραμματολογικής έρεϋνης:

'Από την λ. «*μάγγανον*» (=θέλγητρον) προέρχεται τό ό. «*μαγγανεύω*» (= [μεταξύ άλλων] *μαγεύω*, γοητεύω, μεταχειρίζομαι προς έξιλέωσιν τών θεών δεισιδαίμονα μέσα). Και τό ό. «*μαγεύω*» = θέλγω, είμαι *μάγος*, αλλά και είμαι έμπειρος εις *μαγικήν* σοφίαν. Συνεπώς: *Μάγος* = ό έμπειρος μαγικής σοφίας προς έξιλέωσιν τών θεών (του 'θείου): έκ της ίδιας λ. και τό ό. «*μαγεύω*». «*Μαγεία*» δέ σημαίνει «θεολογία τών Μάγων» (άλλά και ως και νύν). Και: «*Κάρα*» (τό) και *μγ.* ως *θηλ.* όν. «ή *κάρα*» = ή κεφαλή. Κατά λογικήν και γραμματικήν έρμηνείαν δέ: «*Κάρα-Μάγια*» = σοφή, έμπειρος μαγικής σοφίας κεφαλή. Τούτέστιν: σοφός, έμπειρος, μαγικός νοϋς. Δηλονότι = σοφός, έμπειρος, μαγικός άνθρωπος. Δηλαδή = *μάγος*, θέλγων, μαγεύων, σοφός, οίον «σοφός άνθρωπος». Φρονώ κατ' άκολουθίαν, ότι σαφές καθίσταται ότι οι «*Κάρα-Μάγια*» της φυλής «*Μάγια*» ήσαν μιá «κλειστή» όμάς σοφών άτόμων: ένας «κύκλος» σοφών: ένα ιερατεϊόν συγκεντροϋν την γνώσιν και σοφίαν και θεολογίαν. 'Ως τά ιερατεία τών έλληνικών Μαντειών Δωδώνης, Δελφών, 'Αμφιαράου κ.λπ.

Και κατόπιν αϋτών εϋλόγως άνακύπτει τό έρώτημα: Είναι «*διαβολική*» ή συμπτωσις, οι σοφοί ιερείς της φυλής «*Μάγια*» νά όνομάζωνται με λέξεις έλληνικών φθόγγων ήτοι έλληνικού λόγου; Είναι σύμπτωσις ή ταυτότης έννοίας και σημασίας τών λέξεων αϋτών; Χρειάζεται, νομίζω, έκ προθέσεως δυσπιστία, διά νά άποδεχθί

τις τοιοῦτον τι. "Οθεν ὁ κ. D.Th. ὀρθῶς διατυπώνει τὰ ἐρωτήματα καὶ τὰς ἀπορίας. "Οντως «μυστήριον», ὡς ὁ R.L.R. χαρακτηρίζει τὸ γεγονός.

Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἔχω νὰ προσθέσω ὁ ἴδιος: Διὰ νὰ συντεθῇ καὶ δομηθῇ ὁ λόγος εἰς ποίησιν, ἀπαιτεῖται οὐ μόνον Ἀλφάβητον γραμματικῶν χαρακτηριστῶν ἀλλὰ μακρόχρονος πλαστουργὸς γλῶσσα, ὑψηλὴ νόησις καὶ στοχαστικὴ διάθεσις «διαπλάσεως» ἐννοιῶν ἀφρημένων – ἰδιότητες τὰς ὁποίας οἱ Ἕλληνες ἀποδεδειγμένως ὡς λαὸς εἶχον, δι' ὃ καὶ «τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα πεποίηκε μηκέτι τοῦ γένους ἀλλὰ τῆς δια-

νοίας αὐτῶν ...» (Ἰσοκράτους, «Πανηγυρικός»).

Καὶ οἱ μύστες αὐτοὶ: οἱ «Σοφὲς Κεφαλές», οἱ «Κάρα-Μάγια», εἴτε «μυστήριον» θεωροῦνται εἴτε ἀπὸ μῦθον καλύπτονται, διαφαίνεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὅτι θὰ ἀποκαλύψουν τὰ μυστικά των καὶ καθ' ἃ τὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα ἄχρὶ τοῦ νῦν μαρτυροῦν, νέο ράπισμα εἰς τοὺς ἀνθέλληνας ἰσχυρὸν θὰ καταφέρουν. Τὸ πρόσφατον μάλιστα δημοσίευμα τοῦ κ. Ἰωνος Δ. Λάμπρου (Δ/169) διὰ τὰς ἐλληνίζουσας διαλέκτους τῆς Πολυνησίας εἶναι μία πρόσθετος ἀπόδειξις.

Μετ' ἐκτιμήσεως
Νικ. Κ. Τσιρώνης

Ἡ ἐλληνικὴ ὀνομασία τοῦ Εὐρωνομίσματος

Ἀγαπητέ κ. Λάμπρου,

Ἀναφέρομαι στὸ πολὺ σημαντικὸ κατὰ τὴ γνώμη μου ἄρθρο τοῦ καθηγητῆ κ.Γ. Μπαμπινιώτη στὸ «Βῆμα» τῆς 25/2/96 μετ' ὅτι «Ἐξελληνισμός τοῦ Euro». Σχετικὸ ἀπόκομμα τῆς ἐφημερίδος μετ' ὃ ἄρθρο σὰς ἐσωκλείω μετ' ἡν παροῦσα.

Ὁ ἐν λόγω περιστασιακὸς ἄρθρογράφος ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς καθέδρας του ἐξέλαβε ἑαυτὸν ὡς «think tank» τῆς γλωσσικῆς μας ἀνεπάρκειας καὶ ἐπεχείρησε νὰ προτείνει γλωσσικὴ λύση-κτύπημα κατὰ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας σὲ ἀνύποπτο χρόνον (ὅπως πολὺ συχνὰ γίνεται σὲ αὐτὲς τίς περιπτώσεις). Χρησιμοποίησε λοιπὸν ὁ κ. Μπαμπινιώτης τὴν ἐλληνικὴν προελεύσεως λέξη Euro, μετ' ἡν ὁποία ὀνομάζεται ἐπίσημα πλέον τὸ νόμισμα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως, αὐτολεξεῖ ὡς Εὐρο ἢ Εὐρό στὰ ἐλληνικά καὶ προβληματίσθηκε μετ' ἡν γραμματικὴ (δομὴ, κλίση, μορφολογία, ὀρθογραφία) τοῦ λεκτικοῦ αὐτοῦ μορφώματος. Σκοπὸς του ἡ καθιέρωση ἐνὸς ἀκόμα ἀ-νόητου λεκτικοῦ μορφώματος, ποὺ κακοποιεῖ τὴ γλῶσσα μας, ἀπὸ τὴν σημερινὴ ἐλληνικὴ καθημερινότητα. Ὅμως ὁ προβληματισμὸς αὐτὸς περιορίσθηκε στὸ Εὐρο, χωρὶς νὰ εἰσχωρήσῃ στὴ λέξη-πηγὴ (= Εὐρώπη), ἀπ' ὅπου οἱ ξένοι ἔφθιαξαν τὸ Γιούρο ἢ Ἐρό ἢ Οἶρο κ.λπ., προκειμένου νὰ προτείνει ἕνα πραγματικὰ ἐξελληνισμένο ὄρο στὴ θέση τοῦ Εὐρο (Euro).

Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀρθρογράφου εἶναι ἡ εἰσαγωγὴ ἀντιδανείου στὴ γλῶσσα μας καὶ προσπάθεια «βολέματός» του στὸ λεξιλόγιό μας μετ' ἡν γραμματικὸς ψευτοπροβληματισμὸς. Ἐγείρονται λοιπὸν καὶ ὑποψίεις σκοπιμότητος, ἀκριβῶς ἐπεὶ αὐτὸ ἐπιχειρεῖται ἀπὸ πανεπιστημακὸ δάσκαλο μετ' ἡν ἀντικείμενο τὴ γλῶσσα.

Γιὰ νὰ μὴ μένω ὅμως σὲ στεῖρα κριτικὴ, ἀντ' αὐτῆς τῆς προτάσεως τοῦ κ. Μπ. κάνω πρότασιν ἀπάντησιν βασισμένην σὲ ἀπλοὺς γλωσσολογικοὺς καὶ γραμματικοὺς κανόνες, χωρὶς εἰδικές

γλωσσολογικὰς γνώσεις. Προτείνω λοιπὸν, ἡ ὀνομασία τοῦ Euro στὰ Ἑλληνικά νὰ εἶναι **Εὐρώπιο**. Καὶ νὰ γιὰτι:

1) Ἡ λέξη Euro ἢ Εὐρο προέρχεται ἀπὸ τὴ λέξη Europe, δηλαδὴ Εὐρώπη, τῆς ὁποίας τὸ θέμα εἶναι Εὐρώπ-(η) καὶ ὄχι Εὐρ-(ώπη), πράγμα ποὺ ὑπονοεῖ τὸ Εὐρο. Ἐάν ἀποσπᾶσουμε τὴ συλλαβὴ -ωπ- ἀπὸ τὸ θέμα Εὐρώπ- (κατὰ ποῦ εἶναι ἀνθαιρεσία), ὅπως στὸ Εὐρο, παύει νὰ ἐμπεριέχεται στὸ θέμα τῆς ἀρχικῆς λέξεως ἡ βασικὴ ἐννοία, ποὺ αὐτὴ φέρει. Ἐτοί τὸ παράγωγο Εὐρο εἶναι ἀποκομμένο νοηματικὰ ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ ροὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λόγου, πράγμα ποὺ δὲν συμβαίνει μετ' ὃ Εὐρώπ-ιον.

2) Ἡ λέξη Εὐρώπιο κλίνεται εὐκολα, ὅπως ὅλα τὰ συνήθη οὐσιαστικά (τὸ Εὐρώπιο, τοῦ Εὐρωπίου, τὰ Εὐρώπια κ.λπ.) σὲ ἀντίθεση μετ' ὃ ἀπὸ καθέδρας προτεινόμενο (τὸ Εὐρο, τοῦ Εὐρου, τὰ Εὔρα... τρεχαγύρευε).

3) Πολὺ εὐκόλῃ ἡ παραγωγὴ σύνθετων λέξεων, ὅπως: Εὐρωπ(ι)οπολιτικὴ (γιὰ τὴν πολιτικὴν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ νομίσματος), Εὐρωπ(ι)οσυνάλλαγμα (συνάλλαγμα σὲ Εὐρώπια), Εὐρωπάζια (τὸ ἀντίστοιχο τῆς δραχμικῆς ἀξίας) κ.λπ.

Θεωρῶ περιττὸ νὰ ἀναφέρω τὸν ἐπιτυχεῖ ἐξελληνισμὸ ἀμειγῶς ξενικῶν λέξεων (π.χ. Καρτέσιος, Νεύτων, Δαρβίνος, Σιγισμούνδος κ.λπ.), πολὺ δὲ περισσότερον, ὅταν οἱ ξενικὲς λέξεις εἶναι ἐλληνικῆς προελεύσεως.

Τὸ νὰ πάρουμε τὴν ἐλληνικὴν προελεύσεως λέξη Euro καὶ νὰ τὴν χρησιμοποιήσουμε ἐπιτόλαια σὰν Εὐρο μετ' ἡν πανεπιστημακὴ σφραγίδα καὶ ὑπογραφή εἶναι χειρότερον ἀπὸ αὐτὸ ποὺ ἔκαναν οἱ μετανάστες μας στὶς ΗΠΑ, ποὺ «ἐξελληνισαν» τὸ μικρὸ νησάκι ἀπέναντι ἀπὸ τὴ Νέα Ὑόρκη ἀπὸ Castle Garden σὲ Καστριγκάρι, χωρὶς πανεπιστημακὰς γνώσεις.

Μετὰ τιμῆς
Γαληνὸς
Βριλήσσια

Συκοφαντική «έπιχείρηση» σκοταδιστῶν

Πρὶν ἀπὸ μερικὸς μῆνες εἶχαμε διατυπώσει τὴν γνώμη (τεῦχος 168), ὅτι συνέφερε τὴν Ἑκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος νὰ «μαζέψει» ἀπ' τοὺς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς καὶ τὶς ἐφημερίδες τοὺς ρασοφόρους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι μὲ τὴν ἀνθελληνικὴ καὶ ταυτόχρονα φιλοϊουδαϊκὴ καὶ φιλορρωμαϊκὴ προπαγάνδα τοὺς προκαλοῦν τὴν γενικὴ ἀγανάκτηση καὶ ἀποκόπτουν τὴν ἴδια ἀπὸ τὴν σημερινὴ ἑλληνικὴ κοινωνία. Ἐλάχιστα ὅμως μέχρι στιγμῆς εἰσακούσθηκε ἡ γνώμη μας αὐτή. Βέβαια περιορίσθηκαν οἱ τηλεοπτικὲς «ἐφοδοὶ» τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος, ἀλλὰ οἱ ἀρθρογραφικὲς ἐπιδείξεις ὠρισμένων ἐξακολουθοῦν μὲ τὸν σκοπιμὸ ἀνθελληνισμό τους νὰ προκαλοῦν τὴν σύγχυση ἀλλὰ καὶ τὸν γέλωτα.

Φυσικὰ δὲν εἶχαμε καμμία διάθεση νὰ ἀσχοληθοῦμε ξανὰ μὲ ὅλην αὐτὴν τὴν «έπιχείρηση», ἂν δὲν στόχευε στὸν «Δαυλὸ» καὶ τὴν ἐρευνητικὴ του στάση ἔναντι τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας. Βέβαια, ἀντὶ νὰ στρέψουν τὰ ἄσφαιρα πυρὰ τους κατ' εὐθείαν ἐναντίον τοῦ «Δαυλοῦ», ἐπιτίθενται ἀόριστα δηθὲν στοὺς «ἀρχαιολάτρες» καὶ τοὺς «ρατσιστές», ποὺ δάλλουν κατὰ τῆς *Παλαιᾶς Διαθήκης* καὶ κατὰ τοῦ σιωνιστικοῦ «οἰκουμενικοῦ λόγου». Ὑποστηρίζουν, ὅτι ἡ *Π. Διαθήκη* ἀπορρίπτεται μόνο καὶ μόνο, γιατί εἶναι ἐβραϊκὴ. Ἀποφεύγουν ὅμως νὰ πάρουν μιὰ ξεκάθαρη θέση ἀπέναντι στὰ καίρια ζητήματα ποὺ θέτει ὁ «Δαυλός», τὰ

Δύο Μητροπολίτες καταγγέλλουν τὴν Ἑβραϊκὴ διαβρωτικὴ δραστηριότητα στὸν Ἑλληνικὸ χῶρο

Πολλοὶ ἀπὸ μᾶς θὰ ἔχουν ἀναρωτηθῇ, φαντάζομαι, γιὰ τοὺς συγγραφεῖς τῶν σχολικῶν βιβλίων, αὐτῶν ποὺ ἐκδίδονται γιὰ χρῆση τῶν μαθητῶν τῶν Ἑλληνικῶν γυμνασίων καὶ λυκείων, ποιοὶ εἶναι καὶ πῶς ἐπιλέχθηκαν γιὰ ἓνα τόσο σημαντικὸ ἔργο. Σὲ ἄλλα βιβλία βλέπουμε λοιπὸν κάποιους νὰ ὑπογράφουν χωρὶς κανένα ἄλλο βοηθητικὸ ἢ ἐπεξηγηματικὸ στοιχεῖο ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ὀνοματεπώνυμό τους μὲ προκλητικὴ ἀπουσία τῆς ιδιότητάς τους καὶ σὲ ἄλλα νὰ ὑπογράφουν μὲν, προσθέτοντας τὴν ιδιότητά τους, ἀλλὰ μιὰ ιδιότητα ποὺ δὲν θὰ δικαιολογοῦσε τὴν ἀνάθεση τῆς συγγραφῆς ἐνὸς τόσο βαρυσήμαντου ἔργου, π.χ. «φιλόλογος» χωρὶς ἀναφορὰ σὲ τυχόν ἔργα του. Ἀποσπασματικὰ λοιπὸν θὰ θίξω τὰ περιεχόμενα ἐνὸς τέτοιου βιβλίου, τῆς «Ἱστορίας τῶν Ἀρχαίων χρόνων ὡς τὸ 30 π.Χ.», ποὺ ἔχει ἐκδοθῇ γιὰ τὴν Α' τάξη τοῦ Γυμνασίου. Καὶ αὐτὸ θὰ τὸ κάνω σὲ ἀντιπαράβολή μὲ ἓνα ἐβραϊκὸ ἱστορικὸ βιβλίο, ποὺ ἔχει ἐκδοθῇ στὴν Ἱερουσαλὴμ μὲ τὸν τίτλο «Ἱστορία τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ», ποὺ ἐκδόθηκε τὸ 1982 ἀπὸ τὸν ραβδῖνο *Hersh Goldwurm*.

Στὴν σελίδα 47 λοιπὸν τοῦ ἑλληνικοῦ βιβλίου διαβάζουμε, στὸ κεφάλαιο ποὺ ἀναφέρεται στὸν Μινωικὸ πολιτισμὸ: «**Τὴν παρουσία τοῦ νέου φυλετικοῦ στοιχείου στὴν Κνωσὸ ἐπιβεβαιώνουν κυρίως τὰ ἐξῆς στοιχεῖα: τώρα ἐμφανίζεται μιὰ καινούργια γλῶσσα, ἡ μυκηναϊκὴ (ἑλληνικὴ) καὶ γράφεται μὲ μιὰ νέα γραφὴ, ποὺ ὀνομάζεται Γραμμικὴ Β.**» Ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἀπόσπασμα βλέπουμε καθαρά, ὅτι ὁ συγγραφέας τοῦ σχολικοῦ βιβλίου δὲν θεωρεῖ Ἑλλήνες τοὺς Κρήτες-Μυκῆνες πρὸ τῆς ἐλεύσεως τῶν Ἀχαιῶν Μυκηναίων, τοὺς ὁποίους καὶ ὀνομάζει «**νέο φυλετικὸ στοιχεῖο**», καθὼς καὶ τὴν γραφὴ τους, τὴν ὁποία θεωρεῖ ὡς μὴ ἑλληνικὴ, ἀφοῦ ἡ ἑλληνικὴ (μυκηναϊκὴ) ἔρχεται μαζί μὲ τοὺς Ἑλλήνες-Μυκηναίους.

Ἀς δοῦμε ὅμως καὶ τί γράφει τὸ ἐβραϊκὸ βιβλίο σχετικὰ μὲ τὸ θέμα. Διαβάζουμε λοιπὸν στὴν σελίδα 42: «**Τὸ νησί τῆς Κρήτης καὶ ἡ χώρα τῆς Ἑλλάδας ἦταν οἱ πρώτες περιοχὲς τῆς**

ὅποια συνοψίζονται στὰ ἑξῆς:

α) Ρατσισμός-φασισμός τῆς *Π. Διαθήκης*. Ἡ ὑπαρξη ἑνὸς περιουσίου λαοῦ, προωρισμένου ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ ἐξουσιάσει τὸν κόσμον μὲ τὴν χρήση δόλου, σκοταδισμοῦ καὶ ἀπάνθρωπης βίας, ἀποτελεῖ τὸ πρῶτο ἰδεολόγημα ρατσιστικοῦ-φασιστικοῦ περιεχομένου τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας. Οἱ ὠμότητες ὄχι μόνο περιγράφονται, ἀλλὰ καὶ εὐλογοῦνται ὡς «ἐντολὲς Κυρίου». Ἐγκρίνει αὐτὸν τὸν ρατσισμό-φασισμό ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος;

β) Ἀνθελληνισμός τῆς *Π. Διαθήκης*. Σὲ πλήθος χωρίων τοῦ τὸ «ἱερὸ» βιβλίον «μας» καταφέρεται ἐναντίον τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀπειλεῖ νὰ τοὺς ἐξαφανίσει ἀπὸ προσώπου γῆς. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀποδέχεται τὰ μισελληνικά αὐτὰ κείμενα; Ἄν ὄχι, γιατί τὰ ἔχει ἐνσωματώσει στὸ τελετουργικὸ της μὲ τὴ μορφὴ κανόνων, ψαλμῶν, ὕμνων (πρβλ. τοὺς «Χαιρετισμούς») καὶ προφητειῶν, ποὺ ἀναγιγνώσκονται στὶς ἐκκλησίες;

γ) Ἀνηθικότητα τῆς *Π. Διαθήκης*. Ὁλόκληρη ἡ *Βίβλος* θὰ μπορούσε –χωρὶς αὐτὸ νὰ ἀποτελεῖ ὑπερβολή– νὰ χαρακτηρισθεῖ ὡς ἕνα αἰμοδιψὲς καὶ ἀνήθικο κείμενο. Εὐλογοῦνται καὶ καθαγιαζοῦνται ἡ αἰμομειξία, ἡ ἀνθρωποκτονία, ὁ δόλος, ἡ γενοκτονία, ἡ ἐξαπάτηση, ἡ δία... (π.χ. στὶς 9 Ὀκτωβρίου γιορτάζουμε τὴν μνήμη τοῦ αἰμομίκτη «ἀγίου» Λώτ). Τὸ ἠθικὸ της ὑπόδαθρο ἔρχεται σὲ κάθετη ἀντίθεση μὲ τὴν χριστιανικὴ ἠθική. Γιατὶ ἡ ἐπίσημη Ἐκκλησία θέτει τὴν «ἠθική»

Εὐρώπης, στὶς ὁποῖες οἱ μεταναστευτικὲς φυλὲς δημιούργησαν ὁργανωμένους κοινότητες. Ἄλλο πρᾶγμα δηλαδὴ ἡ Κρήτη καὶ ἄλλο ἡ Ἑλλάδα. Ἐπίσης ἔχουμε τὸ στοιχεῖο τῆς μετανάστευσης, ἡ ὁποία πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ κατὰ τὸν συγγραφέα αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, ἀφοῦ μιλά γιὰ τὶς «πρῶτες περιοχὲς τῆς Εὐρώπης» ποὺ κατοικήθηκαν σὲ ὁργανωμένο ἐπίπεδο, προφανῶς ἀπὸ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Νῶε, ὅπως ἀναφέρει ἐπίσης στὰ κείμενά του ἄλλοι: «**Ἀλλὰ πολὺ πρὶν λαοὶ ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴ κινήθηκαν πρὸς τὴν Εὐρώπην καὶ παρέμειναν ἐκεῖ. Αὐτοὶ ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Νῶε.**»

Ὅσον ἀφορᾷ τώρα τὴν καταγωγὴν τοῦ Ἀλφαβήτου, τὸ ἑλληνικὸ ἐπίσημο σχολικὸ βιβλίον γράφει στὴν σελίδα 84: «**Μέσα στὸν 9ο αἰῶνα π.Χ. οἱ Ἕλληνες πῆραν τὸ ἀλφάβητο ποὺ χρησιμοποιοῦσαν οἱ Φοίνικες καὶ τὸ προσαρμόσαν στὴν Ἑλληνικὴ γλῶσσα.**»

Καὶ τὸ Ἑβραϊκὸ ραββινικὸ βιβλίον σχετικὰ μὲ τὸ ἴδιο θέμα στὴν σελίδα 42 γράφει:

«**Στὶς περιπλανήσεις τους οἱ Ἕλληνες ἤρθαν σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς Φοίνικες, οἱ ὁποῖοι ζοῦσαν στὴν Τύρον καὶ τὴν Σιδῶνα. Ἀπὸ αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες ἀπέκτησαν τὰ γράμματα τοῦ ἀλφάβητου καὶ τὴν γνώση τοῦ νὰ διαβάζουν καὶ νὰ γράφουν.**»

Γιὰ τὸ θέμα τῆς θρησκείας γράφει τὸ ἑλληνικὸ βιβλίον στὴν σελίδα 82: «**Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν μορφὴν, καὶ ἡ ζωὴ τους ἦταν σχεδὸν ὅμοια μὲ τῶν ἀνθρώπων ἔτρωγαν, ἔπιναν καὶ δὲν ἦταν ἀπαλλαγμένοι ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα πάθη.**»

Τὸ ἑβραϊκὸ ἀντίστοιχα ἀναφέρει: «**οἱ μᾶζες συνέχισαν νὰ κατασκευάζουν εἰδῶλα καὶ νὰ πιστεύουν σὲ εἰδῶλα. Οἱ θεοὶ τους ἔτρωγαν, ἔπιναν, ἀγαποῦσαν καὶ συναναστρέφονταν, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι.**»

Καὶ γιὰ τὴν Μακεδονία τώρα καὶ τὴν ἑλληνικότητά της μαθαίνουμε τὰ παιδιὰ μας ἀπὸ τὸ σχολικὸ τους βιβλίον: «**Ὁ Φίλιππος στὴν συνέχεια ἐπεδίωξε νὰ κυριαρχήσῃ στὰ μακεδονικὰ παρᾶλια, ποὺ τὰ κατεῖχαν ἑλληνικὲς ἀποικίες.**» Δηλαδὴ ἄλλο ἡ Μακεδονία καὶ ἄλλο ἡ Ἑλλάδα, ὅπως ξεκάθαρα καὶ πάλι φαίνεται ἀπὸ τὰ γραφόμενα τοῦ συγγραφέως. Καὶ τὸ ἑβραϊκὸ βιβλίον γράφει πάλι σχετικὰ: «**Ὅταν ἡ Ἑλλάδα ἦταν ἀναμεμιγμένη μὲ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους, ὁ**

τῆς Π. Διαθήκης ὑπὸ συνύπαρξιν μετὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν;

Στὰ παραπάνω ζητήματα ὀφείλουν νὰ πάρουν θέση ξεκάθαρα ὅλοι αὐτοὶ ποὺ αὐτοαποκαλοῦνται ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ ἂς ἀφήσουν τὶς συκοφαντικὲς ραδιουργίες, ποὺ θυμίζουν ἐφαρμογὴ τῶν σχετικῶν «συνταγῶν» τῆς *Βίβλου*. Ἡ ἐθνικὴ (ἐβραϊκὴ) καταγωγὴ τῆς Π. Διαθήκης δὲν ἀποτελεῖ τὴν αἰτία τῆς σχετικῆς προβληματικῆς τοῦ «Δαυλοῦ». Ὡς «ἱερὸ» (διδασκικὸ) βιβλίον τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀπορριπτέα, ἀκόμη καὶ ἂν δὲν ἦταν ἐβραϊκὴ, ἀλλὰ π.χ. ἰαπωνικὴ ἢ Ἰνδικὴ ἢ γερμανικὴ ἢ καὶ ἐλληνικὴ. Εἰδικὰ ὁ Ἕλλην χριστιανὸς θεωροῦμε, ὅτι ἔχει διπλὸ λόγον νὰ στέκεται ἀρνητικὰ ἐναντὶ τῆς *Βίβλου*: Σὰν χριστιανός, ἐπειδὴ ὑπονομεύεται ἡ ἠθικὴ του ὑπόστασις· καὶ σὰν Ἕλληνας, ἐπειδὴ καθυβρίζεται ἡ ἱστορία του καὶ ἡ ἐθνικὴ του ὄντοτητα.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ, ὅτι οἱ ἴδιοι κύκλοι ἐπιχειροῦν νὰ συκοφαντήσουν τὴν ἀπρόσκοπτη ἔρευνα τῆς πραγματικῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας (γιά τὴν ὁποία ἐπὶ 15 χρόνια μοχθεῖ ὁ «Δαυλός»), χαρακτηρίζοντάς τὴν ὡς «ἀρχαιολατρεία», «παγανισμὸ» ἢ «ἀρχαιομανία». Ἀλλὰ οἱ ἐννοιες τῆς «λατρείας», τῆς «μανίας» καὶ τῶν «-ισμῶν» εἶναι στενὰ συνυφασμένες μετὰ τὴν θρησκόληψία καὶ τὸν φανατισμὸ, στάσεις ζωῆς ποὺ δὲν σχετίζονται μετὰ τὴν ἔλλογη ἀναζήτησι, τὴν ἔρευνα καὶ τὴν Ἑλληνικὴ Ἱστορία καὶ τὴν Ἑλληνικὴ ἀντίληψιν περὶ ζωῆς, ἀλλὰ μᾶλλον μετὰ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν ἐκείνων ποὺ τὶς ἐκτοξεύουν.

βόρειος γείτονάς της, ἡ Μακεδονία, ἦταν ἐνωμένη». Καὶ ἐδῶ πάλι καθαρὰ φαίνεται ὁ διαχωρισμός. Γείτονας τῆς Ἑλλάδας ἦταν ἡ Μακεδονία...

Καὶ ἐδῶ θεωρῶ πολὺ σημαντικὸ νὰ παραθέσω μερικὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν ἐγκύκλιον ποὺ ἐξέδωσε ὁ μητροπολίτης Κορίνθου Παντελεήμων στίς 19 Φεβρουαρίου τοῦ 1996, μέσα ἀπὸ τὴν ὁποία ἐκφράζει ἔντονα τὴν ἀνησυχία του γιά τὴν ἐβραϊκὴ διείσδυση σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἀναφέρουμε, γιά νὰ καταλάβουμε τὴν σημασία τῆς ἐγκυκλίου, ὅτι στὴν ὑποσημείωση τῆς ἐγκυκλίου ὁ Μητροπολίτης τονίζει: **«Δὲν θὰ κηρύξετε τὸν θεῖον λόγον»**

Γράφει λοιπὸν μεταξὺ ἄλλων: **«Ἀλλὰ τὰ Ἑβραϊκὰ συμφέροντα δὲν σταματοῦν ἐδῶ. Ἡ Κόρινθος, ὅπως φαίνεται, τοὺς ἐνδιαφέρει πάρα πολὺ, γιατί εἶναι σημαντικώτατος καὶ πολυδιάστατος κόμβος. Σ' αὐτὴ τὴν πόλιν θέλουν νὰ ἐπικυριαρχήσουν μέσω τῶν οἰκονομικῶν τους ἐπενδύσεων. Ἦδη, ὅπως ἀκοῦμε, τὸ ἴδιο κάνουν καὶ στὴν Κρήτη, περιοριζόμενοι πρὸς τὸ παρὸν σὺν τὸ ἀγοράζον ἐδάφη. Τώρα ἔρχονται στὴν Κόρινθο. Τάζουν, ὅτι θὰ ρίξουν ἀφάνταστο πακτωλὸ δολλαρίων γιά τίς κατασκευὲς τουριστικῶν ἐγκαταστάσεων, ὅπως λιμάνι, ἀεροδρόμιο καὶ ἄλλα μεγάλα καὶ πολυδάπανα ἔργα. Ὅμως –καὶ αὐτὸ τὸ σημειῶνω μετὰ ἐμφασίν– δὲν θὰ πρέπει νὰ παραβλέψουν οἱ ἀρμόδιοι, ὅτι ὅλες αὐτὲς οἱ δελεαστικὲς προτάσεις προέρχονται ἀπὸ Ἑβραϊκὰ κεφάλαια, οἱ δὲ Ἑβραῖοι κυρίως δὲν διαθέτουν τὰ χρήματά τους ποτὲ εἰκὴ καὶ ὡς ἔτυχε». Καὶ σὲ ἄλλο σημεῖο: «Ἡ Ἱστορία μᾶς διδάσκει, ὅτι οἱ Ἑβραῖοι ἀδιάπτωτα ἀντιστρατεύονται τὸν Ἑλληνισμὸ καὶ τὴν Ὁρθοδοξίαν μᾶς ἀπὸ τὰ πολὺ παλαιὰ χρόνια. Ὅλοι οἱ διωγμοὶ τῶν Χριστιανῶν σὲ ὅλον τὸν τότε Ἑλληνορωμαϊκὸ κόσμον ὑπογορεύονταν καὶ διενεργοῦνταν ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους». Εἰδὼ ὁ Μητροπολίτης Κορινθίας προβαίνει παράλληλα καὶ σὲ μιὰ δήλωση, ποὺ θὰ πρέπει νὰ κἀνὴ τοὺς θρησκευτικοὺς καὶ παραθρησκευτικοὺς ἐκείνους κύκλους, ποὺ διαδίδουν ὅτι οἱ Ἕλληνες ὀργάνωσαν καὶ ἐξετέλεσαν διωγμοὺς κατὰ τῶν Χριστιανῶν, νὰ τὸ ξανασκεφτοῦν καλά, προτοῦ νὰ ἐπαναλάβουν τὸν ἰσχυρισμὸν τους. Ποτὲ κανένας διωγμὸς δὲν ἐγένε ἀπὸ Ἕλληνες ἐναντίον χριστιανῶν –καὶ ἂν θέλουμε νὰ εἴμαστε τίμιοι ἀπέ-**

“Αλλωστε ή ‘Ελληνική Σκέψη και ή ανάδειξή της δέν εἶναι υπόθεση ἑνός ἔθνους ή μιᾶς φυλῆς, ἀλλά ἀποτελεῖ παγκόσμια υπόθεση. Καί γι’ αὐτό ἀκριδῶς τόν λόγο ἐπὶ αἰῶνες ἀπασχολεῖ τοὺς ἐκλεκτότερους ἀνθρώπους ὄλων τῶν φυλῶν καὶ τῶν ἔθνῶν. Γιὰ τόν “Ελληνα δὲ δέν ἀποτελεῖ ἀπλᾶ δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ μέγιστο καθήκον νὰ ἀναζητεῖ τὸ ἀληθινὸ παρελθόν του. Καὶ τοῦτο ὄχι μόνο δέν συμβιβάζεται με τὸν «φασισμό» καὶ τὸν «ρατσισμό» (μὲ τὶς τρέχουσες πολιτικές τους σημασίες), ἀλλὰ καὶ ἀντιτίθεται στὶς ἐξουσιαστικές ἰδεολογικοπολιτικές σκοπιμότητες πάσης προελεύσεως καὶ πάσης ἀποχρώσεως.

‘Η σημερινή ‘Ορθοδοξία καὶ ἰδιαιτέρως ή ‘Εκκλησία τῆς ‘Ελλάδος πρέπει νὰ λάβουν ὑπ’ ὄψιν τοὺς δύο βασικά δεδομένα: α) «‘Επενδύοντας» στὸν Ἰουδαϊκὸ καὶ ρωμαϊκὸ ἐξουσιασμό, ἐνισχύουν τὸν ρατσισμό, τὸν φασισμό, τὸν ἀνθελληνισμό καὶ τὴν ἀνηθικότητα. β) Θεωρώντας ἀκόμη καὶ σήμερα τὸ ποίμνιό τους ὡς ἀγέλη ἀνθρώπων ἀμόρφωτων, ἀνιστόρητων καὶ ἐπιρρεπῶν στὶς σκοταδιστικές-συκοφαντικές διακηρύξεις τῶν διαφόρων, ρασοφόρων καὶ μὴ, διαπράττει ὀλέθριο σφάλμα, τὸ ὁποῖο θὰ τὴν καταδικάσει νὰ περιορίζεται σιγὰ-σιγὰ στὸ περιθώριο. Τὸ σημερινὸ ποίμνιο γνωρίζει περισσότερα ἀπ’ ὅσα οἱ συκοφάντες νομίζουν.

Παν. Α. Κουβαλάκης

ναντι στὴν ἱστορία, τὸ ἀντίθετο ἔγινε πολλές φορές, ὅπως καὶ οἱ ἱστορικές πηγές μαρτυροῦν.

Σὲ ἄλλα σημεία ὁ Μητροπολίτης Κορινθίας Χρυσόστομος ἐπισημαίνει τὸν κίνδυνο νὰ γίνουμε δουλοπάροικοι στὰ ἐβραϊκὰ κεφάλαια καὶ ἀναρωτιέται: **«Ποιὸς μπορεῖ νὰ ξετινάξει στὸν ἀέρα πέντε χιλιάδες χρόνια ζωῆς τῆς ‘Ελλάδος μας;»** Καταγγέλλει τὸ Καζίνο τῆς Κορίνθου ὡς κινούμενο ἀπὸ ἐβραϊκὰ κεφάλαια, μὲ σκοπὸ νὰ ἀπομυζήσῃ τὶς περιουσίες τῶν κατοίκων τῆς εὐρύτερης περιοχῆς καὶ κλείνει μὲ ἓνα ἐρώτημα: **«Στὶς ἐγκαταστάσεις θὰ χρησιμοποιοῦνται Κορίνθιοι καὶ πόσοι; Πόσοι ‘Εβραῖοι θὰ ζοῦν στὸν κορινθιακὸ χῶρο, γιατί, ἂν αὐριο θὰ εἶναι πολλοί, θὰ δημιουργηθοῦν μειονότητες καὶ δικαιωματικά θὰ δοῦμε στὴν Κόρινθο ἀκόμα καὶ συναγωγές».**

Σίγουρα εἶναι εὐχάριστο τὸ ὅτι ἓνας Μητροπολίτης ἐπισημαίνει μὲ αὐτὸν τὸν ἀπερίφραστο τρόπο τὸ μέγεθος τῆς ἐβραϊκῆς διεισδύσεως στὰ πράγματα τοῦ τόπου μας. Τὸ ἴδιο γίνεται καὶ στὴν Κρήτη ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Εἰρηναῖο, πού καὶ αὐτὸς συνεχῶς καταγγέλλει τὸν ὑποπτο ρόλο τῶν ἐβραϊκῶν συμφερόντων στὴν Μεγαλόνησο.

Τὸ φαινόμενο δυστυχῶς δέν τελειώνει ὅμως στὶς δύο αὐτὲς περιοχές τῆς ‘Ελλάδος, εἶναι πανελλήνιο καὶ διαχρονικό· καὶ δέν πρέπει νὰ περμιόνομε, ἢ κατὰστασις νὰ φτάσῃ στὸ ἀπροχώρητο, γιὰ νὰ ὑπάρξῃ ἀντίδρασις. ‘Η ρίζα τοῦ φαινομένου βρῖσκεται βαθιὰ μέσα στὰ «ιερὰ κείμενα» τοῦ ‘Εβραϊκοῦ λαοῦ, στὰ ὁποῖα καὶ ἀνατρέχουν γιὰ νὰ θεμελιώσουν τὴν παγκόσμια κυριαρχία τους. ‘Απὸ ἐκεῖ ἀντλοῦν πρότυπα, ἀπὸ τὸν ρατσιστὴ θεὸ τοῦ μίσους, τὸν δοθητῶν ‘Ισραηλιτῶν σὲ ὅλες τὶς βαρβαρότητες καὶ τὶς γενοκτονίες πού ἀναφέρονται στὸ ἱερὸ τους βιβλίο, πού δυστυχῶς ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ καὶ δικό μας ἱερὸ βιβλίο. ‘Απὸ ἐκεῖ, ὅπως ἐπὶ 15 χρόνια διατείνεται ὁ «Δανλὸς», πρέπει νὰ ξεκινήσῃ ἡ κάθαρσις. Καὶ ὅσο πιὸ γρήγορα γίνῃ αὐτὸ ἀντιληπτὸ ἀπὸ ὅλους, τόσο πιὸ ἀνενεργὴ θὰ καταστῇ ἡ ‘Εβραϊκὴ διαβρωτικὴ δράση στὸν ‘Ελλαδικὸ χῶρο. “Ας τολμήσῃ ἐπιτέλους ἡ ‘Εκκλησία τῆς ‘Ελλάδος νὰ προχωρήσῃ στὴν κάθαρση. Εἶναι χρέος τῆς καὶ ἐθνικῆς ἐπιταγῆς. “Ας δώσῃ ἓνα τέλος σὲ μιὰ μεγάλη ἀπάτη.

Εὐάγγελος Μπεξῆς

ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΚΑΡΑΚΑΤΣΑΝΗΣ

Με τήν χρησιμοποίηση τῆς δυνάμεως τῶν κυμάτων ποντοποροῦσαν οἱ πανάρχαιοι Ἕλληνες ἐκπολιτιστές

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἀπό μικρὸς εἶχα τὴν τύχη νὰ ἀσχοληθῶ μετὰ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ναυτικοῦ· καὶ ἔτσι μοῦ δόθηκε ἡ δυνατότητα νὰ ταξιδέψω σὲ ὅλες σχεδὸν τὶς θάλασσες καὶ τοὺς ὠκεανούς. Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ποντοπορῶν ταξιδιῶν μου πολλὰ φορὲς ἀναρωτήθηκα: Ὑπάρχει ἀραγε ἡ δυνατότητα, αὐτὰ τὰ πελώρια κύματα τῶν ὠκεανῶν μετὰ τὴν τεράστια δυνάμη τους, ποὺ τσακίζουν στὴν κυριολεξία τὰ πλοῖα, νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὴν κίνηση τῶν πλοίων; Τὴν λύση αὐτοῦ τοῦ προβλήματος τὴν βρῆκα τελικὰ κατὰ τύχην μελετώντας κάποια ἀπὸ τὶς τοιχογραφίες ποὺ βρέθηκαν στὶς ἀνασκαφές ποὺ ἔγιναν στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας (Σαντορίνης): Ἀπ' ὅ,τι διαπίστωση τελικὰ, οἱ Μινωῖτες πρόγονοί μας εἶχαν ἐφεύρει τὸν μηχανισμό ἐκμετάλλευσης τῶν κυμάτων*. Μετὰ τὴν ἐκρηξὴ ὅμως τοῦ ἡφαιστείου καὶ τὴν ὀλοκληρωτικὴ καταστροφὴ τοῦ Μινωικοῦ Πολιτισμοῦ χάθηκε, ὅπως φαίνεται, καὶ ἡ μέχρι τότε γνωστὴ ναυπηγικὴ τεχνολογία τῶν Μινωιτῶν.

II. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΑ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ

Στὴν ἐν λόγω τοιχογραφίᾳ παρατηροῦμε τὰ ἑξῆς:

1. Κατ' ἀρχὰς ἀπὸ ὅλα τὰ πλοῖα λείπουν ἱστία καὶ πανιά. Αὐτὸ σημαίνει, πῶς, ἐὰν δὲν εἶχαν ἐφεύρει κά-

* Οἱ πρόσφατες ἐρευνες, ποὺ ἀπέδειξαν κατ' ἀπόλυτον τρόπον ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν νησιῶν τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὤκεανοῦ καὶ τοῦ Περιοῦ μιλοῦν καὶ σήμερον μιὰ παρεμφεραμένη πανάρχαια Αἰολο-Ἰωνικὴ Ἑλληνικὴ διάλεκτο (βλ. N. Josephson, «*Greek Linguistic Elements in the Polynesian Languages. – Hellenicum Pacificum*», ἔκδ. Πανεπιστημίου Χαϊδελδέργης 1987: «*Δαυλός*», τ. 169 καὶ 170), ἀπέδειξαν ταυτόχρονα, ὅτι οἱ πανάρχαιοι Ἕλληνες εἶχαν ἀνώτερον ναυτικὴ τεχνολογία, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ διαπλέουν ἀχανεῖς ὠκεάνιες ἐκτάσεις φθάνοντας μέχρι τοὺς Ἀντίποδες τῆς Ὑδρογείου.

Πανάρχαιη Ἑλληνικὴ αὐτοκρατορία στὸν Ἰνδικὸ

Κατὰ τὴν παράδοσι Ἑτεοκρήτες μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς ἱερεῖς σὲ χρόνους πανάρχαιους ἐφθασαν σ' ἓνα νησί τοῦ Ἰνδικοῦ, τὴν «Ἱερὰν Νῆσον». Ὁ Εὐήμερος (8 π.Χ. αἰὼν) στὴν «Ἱερὰν Ἀναγραφὴν» τὸν τὴν ἀποκαλεῖ Παγχαῖαν ἢ Παγχαῖαν (Διόδ. Σικ., «Ἱστορία» Ε46). Ὑπεστηρίχθη, ὅτι πρόκειται γιὰ λογοτεχνικὸ ἐφεύρημα τοῦ Εὐήμερου, ἀλλὰ ὁ Διόδωρος ἀναφέρει, ὅτι ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἐπισκέφθηκε τὴν Παγχαῖα (Ε41-46). Οἱ Ἕλληνες ἀποικοι μετέφεραν στὸ νησί καὶ τὰ «σημάτα» (= γράμματα) τὰ «**κρητικῶς ὀνομαζόμενα**» (Διόδ., Ε46). Κατὰ τὸν Διόδωρο πρωτεύουσα τῆς νήσου ἦταν ἡ Παγχαῖα, καὶ σὲ ἀπόστασι 60 σταδίων (= 11 χλμ.) ἀπ' αὐτὴν βρισκόταν ὁ ναὸς τοῦ Τριφυλίου Διός, ὅπου καὶ χρυσὴ στήλη μετὰ ἐπιγραφές, «**ἐν ἡ τοῖς Παγχαίοις γράμμασιν**» (Στ 6-7). Πέρα ἀπὸ τὸ ναὸ ἀπλωνόταν πεδιάς καὶ στὸ ἄκρο τῆς ὑψηλότητος τὸ ὄρος «Οὐρανὸς Δίφρυς» ἢ «Τριφύλιος Ὀλυμπος» (Ε44). Οἱ Παγχαῖοι ἔλεγαν, «**τὸ γένος αὐτοῦς ἐκ Κρήτης ὑπάρχειν**». Ὁ Διόδωρος προσθετεῖ, ὅτι ὁ Μ. Ἀλέξανδρος ἐπισκέφθηκε τὸ νησί, ὅπου συνάντησε τοὺς «**προκατακλυσμαίους Κρητας**» (Ε41-46). Συνεπῶς ὁ ἀποικισμὸς πρέπει νὰ ἔγινε πρὶν ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ τοῦ Δευκαλίωνος (9654 π.Χ.). Διάφοροι νεώτεροι ἐρευνητὲς ταύτισαν τὴν Παγχαῖα μετὰ τὴ νῆσο Μαρίζα τῆς Ἀραβίας, τὴν Κεϋλάνη, τὴν Σοκότρα, τὶς Μαλδίδες, τὸ Μπαχεῖν κ.λπ. Νομίζω, ὅτι ὀρθότερο εἶναι νὰ τὴν ἐντοπίσουμε στὴν νῆσο Κιλλουτά, ποὺ βρισκόταν στ' ἀνοικτὰ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰνδοῦ,

ποιο άλλο σύστημα και περιορίζονταν μόνο στα κουπιά, θά ήταν αδύνατον να διέσχιζαν τούς ὠκεανούς.

2. Τα κουπιά από τὰ δύο μεγάλα πλοῖα τῆς τοιχογραφίας (βλ. εἰκόνα σελ. 10466-7) χωρίζονται σὲ τρία μέρη. Πιὸ ἀναλυτικὰ τὰ δύο μέρη βρίσκονται σὲ ὀριζόντια θέση, ἐνῶ τὸ τρίτο μέρος σὲ κάθετη. Αὐτὸ ὑποδηλώνει, πὼς στὸ ἐσωτερικὸ μέρος τοῦ πλοίου θὰ πρέπει νὰ ὑπῆρχε χειριστήριο, πού ἀνάλογα καὶ μέσω τοῦ κάτω ὀριζοντίου μέρους τῶν κουπιῶν («ντίζα») «ἀνοίγε» καὶ «ἐκλείνει» τὰ κουπιά.
3. Στὸ μικρὸ πλοῖο οἱ ἐπιβαίνοντες εἶναι κωπηλάτες, ἐνῶ στὰ μεγάλα δὲν φαίνονται ἄνθρωποι νὰ κωπηλατοῦν. Ἄρα: ἢ θὰ πρέπει οἱ κωπηλάτες νὰ βρίσκονταν μέσα στὸ πλοῖο ἢ θὰ πρέπει νὰ ὑπῆρχε κάποιος μηχανισμὸς κίνησης τῶν κουπιῶν.
4. Ἡ ἀπόσταση τῶν κουπιῶν μεταξύ τους στὰ μεγάλα πλοῖα εἶναι ἡ μισὴ ἀπὸ αὐτὴ πού ἔχουν τὰ κουπιὰ τοῦ μικροῦ πλοίου. Αὐτὸ σημαίνει, πὼς εἶναι ἀδύνατο νὰ χωροῦσαν καὶ παράλληλα νὰ κωπηλατοῦσαν συγχρόνως οἱ 50 τουλάχιστον κωπηλάτες, πού ἀπαιτοῦνται γιὰ νὰ κινήσουν τόσο μεγάλα πλοῖα.
5. «Ὅλα τὰ πλοῖα ἔχουν στέγαστρα γιὰ τὴν προστασία τους ἀπὸ τὸν ἥλιο. Τὴν «πολυτέλεια» αὐτὴ τὴν εἶχαν, γιὰτὶ τὸ κατὰστροφωμὴ ἦταν ἀπαλλαγμένο ἀπὸ σχοινιά, πανιά κ.τ.λ.

Μετά ἀπὸ βασανιστικὴ σκέψη καὶ πολλοὺς προβληματισμοὺς μετὰ κατάπληξή μου διαπίστωσα, πὼς οἱ πρόγονοί μας Μινωῖτες θὰ πρέπει τὴν τεχνολογία τῆς ναυπηγικῆς τους τέχνης νὰ τὴν εἶχαν φτάσει σὲ τόσο ὑψηλὰ ἐπίπεδα, πού ὁ σημερινὸς ἀνθρώπινος νοῦς εἶναι ἀδύνατον νὰ κατανοήσῃ. Στὴν συνέχεια θὰ ἐξηγήσω τὸν τρόπο λειτουργίας προώθησης πλοίων τῶν Μινωιτῶν θαλασσοκρατῶρων.

III. Ο «ΕΚΑΤΟΓΧΕΙΡΑΣ»

α. Τεχνικὰ χαρακτηριστικὰ πλοίου (βλέπε Σχέδια 1 καὶ 2).

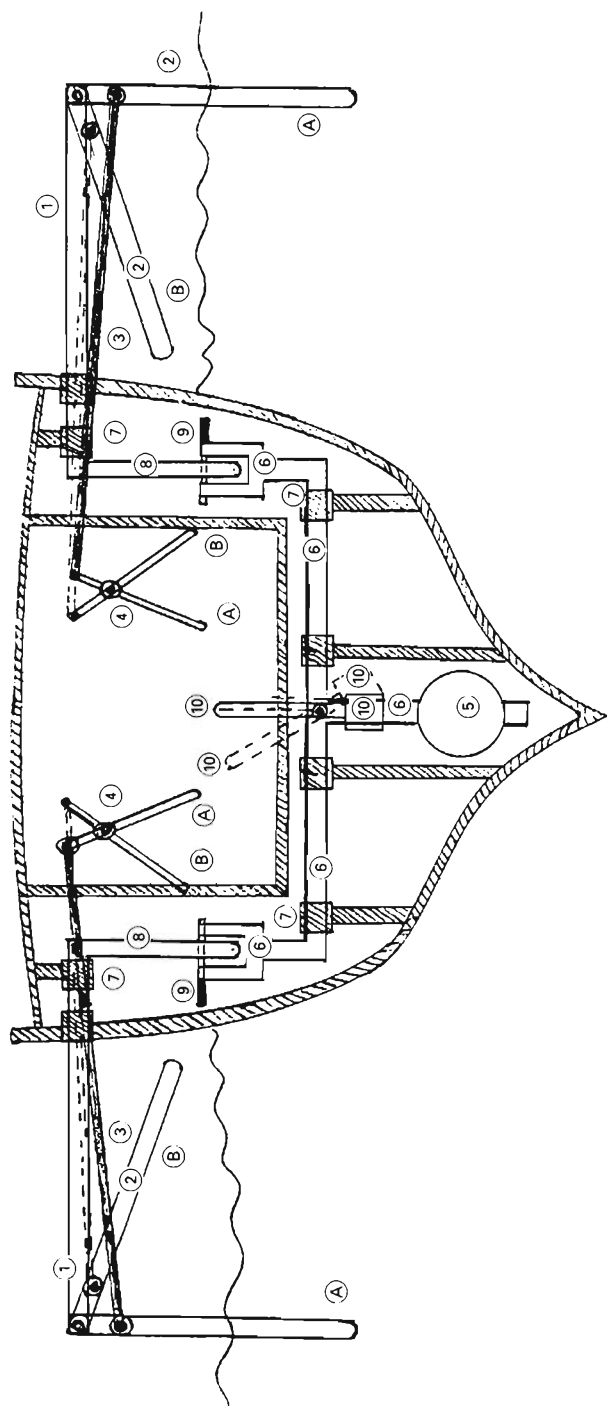
1. Ὁριζόντιο μέρος κουπιῶν.
 2. Κάθετο μέρος.
 3. «Ντίζα» συσπείρωσης καὶ ἐκλάκτησης κάθετου τμήματος τῶν κουπιῶν.
- (Μέχρις ἐδῶ τὰ τεχνικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ πλοίου διακρίνονται καὶ στὶς τοιχογραφίες).
4. Χειριστήρια κουπιῶν.
 6. Σύστημα ἀντλήσης κινητικῆς ἐνέργειας διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ ἐκκρεμοῦς
 5. Ἀντίβαλα ἐκκρεμοῦς.
 6. Ἀξονες μετάδοσης κινήσεως ἐκκρεμοῦς.
 7. «Κουζινέττα» στήριξης ἀξόνων.

ὁ ὁποῖος ἔκτοτε μετὰ τὶς προσχώσεις του τὴν ἔνωσε μετὰ τὴν ξηρὰ. Τὴν ἀποψίμου στηρίζω στὸν Διόδωρο, πού ἀναφέρει, ὅτι ἀπὸ τὴν Παγχαΐα διακρινόταν ἡ Ἰνδικὴ χερσόνησος, καθὼς καὶ στὸ γεγονός ὅτι τὴν Κιλλονία ἐπισκέφθηκε ὁ Μ. Ἀλέξανδρος, ὅταν, ἀκολουθώντας τὸν ροῦ τοῦ Ἰνδοῦ, ἔφθασε στὸν Ἰνδικό. Ἐκεῖ ἔκανε θυσίες στὸν Δία, προφανῶς τὸν «Τριφύλιον». Πιστεύω ἐπίσης, ὅτι ἡ Παγχαΐα-Κιλλοντὰ εἶναι ἡ «ιερὴ χώρα τοῦ Νταλμούν», πού οἱ Σουμεριοὶ θεωροῦσαν «χώρα-Παράδεισο» (Σουμεριακὴ ἀφήγησις «Ἐνκι καὶ Νινσουρσάγκ», 2.000 π.Χ. καὶ «Πίναξ τοῦ Οὐρανσέ», βασιλέως τῆς Λαγκάς, 2.500 π.Χ.).

Κατὰ τοὺς Σουμερίους ὑπῆρχε μία αὐτοκρατορία μετὰ κέντρο τὸ Ντιλμούν, τὸ νησί ὅπου ζοῦσαν οἱ «θεοί». Ἀπὸ τὸ Ντιλμούν, πού «ἔβρισκον τὴν μέση τῆς θάλασσης», ἦλθε ὁ θεὸς τῶν Σουμερίων Ἐνκι, θεὸς τοῦ ὠκεανοῦ. Παγχαῖος πρέπει νὰ ἦταν καὶ ὁ ἐκπολιτιστὴς τῶν Σουμερίων Ὁάννες, πού ἔφθασε στὴν Μεσοποταμία ἀπὸ τὴν θάλασσα καὶ ἦταν μισὸς ψάρι (μετὰ ψάρι παρομοιάζαν καὶ τὸ Ντιλμούν). Μήπως τὸ Ὁάννες προέρχεται ἀπὸ τὸ Ἴων;

Πὼς ἔφθασαν οἱ Αἰγαῖοι στὸν Ἰνδικό; Ὁ Διόδωρος καὶ ὁ Εὐῆμερος θεώρησαν τὴν ἐκεῖ παρουσία τους ὡς θαῦμα, τὸ ὁποῖο ἀπέδωσαν στὸν Δία. Ὅμως στὰ πανάρχαια χρόνια ἡ Μεσόγειος συνδεόταν μετὰ θαλάσσιο δίαυλο μετὰ τὴν Ἐρυθρὰ. Ὁ Νεῖλος χυνόταν στὴν θάλασσα, ἐκεῖ ὅπου τώρα βρίσκεται ὁ καταρράκτης τοῦ Ἀσσουάν, καὶ πέρα ἀπ' αὐτὸ «κανένας τόπος δὲν ἔξεῖχε ἀπὸ τὰ νερά» (Ἡρόδ., Β 12 καὶ Β 99). Ὅταν ὁ Ἕλληνας Ἐπαφος ἱδρυνε τὴν Μέμφιδα καὶ ὁ Ἀκτὶς Ἡλιάδης ὁ Ρόδιος τὴν Ἡλιούπολι, αὐτὲς ἦταν παραθαλάσσιες. Ὁ

Σχέδιο 1. (Βλέπε στο κείμενο).

8. Σημείο μετάδοσης κινήσεως από τὸ ἐκκρεμές στὰ κουπιὰ.
9. Χειρολαβὲς χειροκίνητης λειτουργίας τοῦ συστήματος.
10. Χειριστήρια ἀγκίστρωσης καὶ ἀπαγκίστρωσης ἐκκρεμοῦς.
11. Ἀποθηκευτικοὶ καὶ κοινόχρηστοι χώροι τοῦ πλοίου.
12. Ξύλινος συνδετήρας μηχανισμού ἐκκρεμοῦς («ντίζα»).

IV. ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΚΡΕΜΟΥΣ

Ἄν δεχτοῦμε τὴν ἄποψη, πὺς οἱ πρόγονοί μας Μινωῖτες μὲ τὰ πλοῖα τους εἶχαν ἐξερευνήσει ὁλόκληρη τὴν ὑδρόγειο (βλέπε «Δαυλόν», τ. 169 καὶ 170), τότε σίγουρα αὐτὸ τὸ πέτυχαν μὲ τὸν παρακάτω μηχανισμό (βλέπε Σχ. 2):

Στὴν τοιχογραφία βλέπουμε, πὺς τὰ πλοῖα διαθέτουν $25 + 25 = 50$ κουπιὰ συνολικά. Ἄρα θὰ πρέπει νὰ ὑπῆρχαν 25 μηχανισμοὶ ἐκκρεμῶν, δηλαδὴ ἓνας γιὰ κάθε ζευγος. (Στὸ Σχῆμα ἔχουμε τρεῖς μηχανισμούς). Ὅλοι οἱ μηχανισμοὶ συνδέονται μεταξὺ τους μὲ μιὰ κοινὴ ξύλινη «ντίζα» (Σχ. 2, Σημεῖο 12). Στὰ δύο ἄκρα τῆς «ντίζας» ὑπάρχουν δύο χειροκίνητοι μοχλοὶ ἀγκίστρωσης καὶ ἀπαγκίστρωσης τοῦ συστήματος (Σημεῖο 10). Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπιτυγχάνεται ἀπόλυτος συντονισμὸς λειτουργίας τοῦ συστήματος.

Σημείωση: (Τὰ ἀντίδαρα θὰ πρέπει νὰ ἦταν πέτρινα). Ὅταν τὰ ἀντίδαρα (Σημεῖο 5) δρῖσκονται στὶς θέσεις Α, τὰ κουπιὰ (Σημεῖο 2) θὰ δρῖσκονται στὴν ἀντίθετη πλευρά.

V. ΧΕΙΡΟΚΙΝΗΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ

Κατὰ τὸν κατάπλου ἢ τὸν ἀπόπλου ἀπὸ λιμάνια καὶ ὅταν δὲν ὑπῆρχαν κύματα, ὁ μηχανισμὸς λειτουργοῦσε ὡς χειροκίνητος.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ σημειώσω τὸ ἑξῆς: Πολὺ πιθανόν, οἱ εἰκονιζόμενοι στὰ μεγάλα πλοῖα νὰ εἶναι χειριστὲς καὶ ὄχι ἐπιβάτες. Στὸ συμπέρασμα αὐτὸ καταλήγω γιὰ τοὺς ἑξῆς λόγους (βλέπε τοιχογραφία):

1. Ἐάν συγκρίνουμε τὸ χρῶμα, πὺς χρησιμοποιοῖσε ὁ καλλιτέχνης, γιὰ νὰ εἰκονίσει τοὺς ἐπιβαίνοντες στὰ μεγάλα πλοῖα, μὲ αὐτὸ πὺς ἐχρησιμοποίησε γι' αὐτοὺς τοῦ μικροῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς πὺς δρῖσκονται στὴν στεριά, διαπιστώνουμε τὸ ἑξῆς: Στὰ μεγάλα πλοῖα οἱ ἄνθρωποι εἶναι σκουρόχρωμοι (πράγμα πὺς ἐπιτρέπει τὴν ὑπόθεση, ὅτι ἦταν σκλάβοι, καταγόμενοι ἀπὸ κάποια ἀφρικανικὴ χώρα).
2. Ὅπως προανέφερα, τὰ κουπιὰ τῶν μεγάλων πλοίων δρῖσκονται πολὺ κοντὰ τὸ ἓνα μὲ τὸ ἄλλο· ἄρα

[Συνέχεια στὴ σελ. 10467]

Στράβων (Α, III, 4) ἀναφέρει, ὅτι τὸ ἱερὸ τοῦ Ἀμμωνος-Διὸς στὴν Σίονα ἦταν κάποτε παραθαλάσσιο (ὅταν τὸ ἴδρυνε ὁ Ἑλλήν Δαναός).

Ὑπάρχουν ἔγνη τῆς πορείας τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὴν Μεσόγειο πρὸς τὸν Ἰνδικὸ διὰ τῆς Ἐρυθρᾶς:

α) Ἐνα λιμάνι στὴν αἰγυπτιακὴ παραλία τῆς Ἐρυθρᾶς λεγόταν Φθία πρὶν ἀπὸ τὴν ἐγκαθίδρυνσι στὴν Αἴγυπτο τῶν Πτολεμαίων, οἱ ὁποῖοι τὸ μετωνόμασαν Μαρμαρινή (Πτολεμ. Δ, V, 2).

β) Στὴν Ὑεμένη, στὸ Μαρίμπ, θρέθηκαν θαναμαστὰ ἀρδεντικὰ ἔργα, πὺς εἶχαν μετατρέψει τὴν περιοχὴ σὲ «Εὐδαίμονα Ἀραβία», τὰ ὁποῖα ἢ ἰθαγενὲς παρὰδοσις ἀποδίδει σ' ἓναν ξένο, τὸν Λουκμάν. Ξέρουμε ὅμως, ὅτι ὑπῆρχε τὸ γένος τῶν Χαονίων Ἡπειρωτῶν **Λυγκέων**, πὺς διεδραμάτισαν ἐξέχοντα ρόλο ὡς ἐξερευνητές. Ἐνας Λυγκεὺς ἦταν Ἀργοναυτὴς (Απολλόδ. Γ, 10, 3) καὶ σὲ πάμπολλα σημεία τῆς Εὐρώπης οἱ Λυγκεῖς ἄφισαν τὸ ὄνομά τους: **Λοῦγκ** = πολιοῦχος τοῦ Λοῦγδοννου (= Λυών), **Λοῦγδοννον**, **Λουντέν**, **Λουγκάνο**, **Λοκάρο**, **Λοῦκκα**, **Λοῦγκντε**, **Λεῦντε**, **Λουγκοῦντε**, **Λοῦγκο**, **Λοῦγκος**. Ὁ Ἀργοναυτὴς Λυγκεὺς ἦταν ὁ μόνος ἄνθρωπος, πὺς μποροῦσε νὰ βλέπει στὰ βάθη τῆς θάλασσας, στὰ ἔγκατα τῆς γῆς, στὰ πιὸ μακρινὰ πέρατα τοῦ ὀρίζοντος, ἡμέρα καὶ νύχτα (βλ. «Ἀργοναυτικά» Ὁρφικῶν, στίχ. 182-184) καὶ «**ὑπὸ τὴν γῆν θεωρεῖν**» (Απολλόδ. Γ, 10, 3). Σήμερα **λὺγξ** λέγεται ἓνα εἶδος περιστεριοῦ τῆς Πολωνίας ἀλλὰ καὶ ἓνα ἀρπακτικὸ αἰλουροειδές, ἀμφότε-

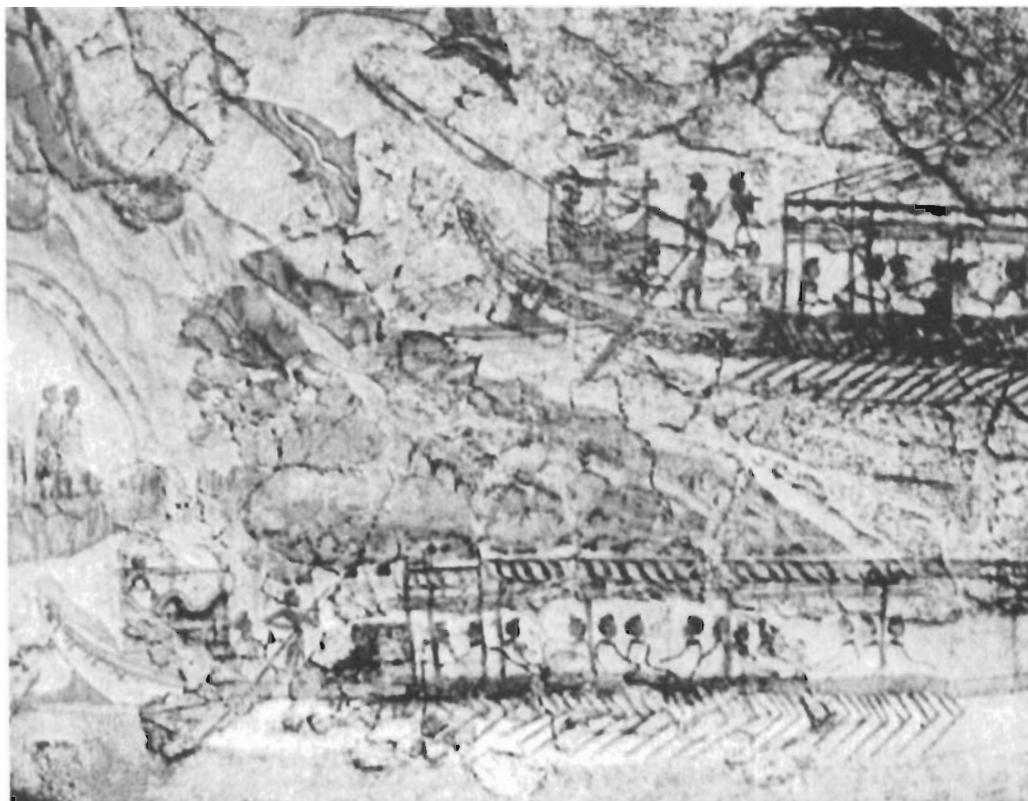
ρα με διαπεραστική όρασι και κατά τή νύκτα. Στην αρχαιότητα υπήρχε ή παροιμιώδης φράση «**όμμα λυγκός**». Ο φωτοδότης θεός των Κελτών λεγόταν **Λούγκ**. Ίσως λοιπόν ό **Λουκμάν** τής Υεμένης νά είναι ένας από τους Λυγκείς. Στην περιοχή αυτήν άλλωστε ήσαν οι πόλεις των «Μιναίων», πού πιθανώς ήσαν οι Μινύες, τό ελληνικό φύλο τής Αργοναυτικής έκστρατείας. Η άποστολή τής «American Foundation for the Study of Man» δρῆκε εκεί έρείπια ναών, άψίδες, μανσωλεϊο, άγάλματα και μία αίθουσα κίόνων, πού θεωρήθηκε «θαύμα τεχνικής».

γ) Στην Εύδαίμονα Αραδία υπήρχε άκρωτήριο με τό όνομα Ποσειδειον (Στράβ. 16, 776). Ο Ποσειδών ήταν θεός των Έλλήνων, οι όποιοι έδιναν τό όνομά του σε πολλά άκρωτήρια, ενώ στα Συριακά παράλια είχαν ιδρύσει και όμώνυμη πόλι, πού άκμασε κατά τήν 6 π. Χ. χιλιετία.

Αφού λοιπόν διέπλευσαν τήν Έρυθρά (Φθία, Ποσειδειον, Μινάιοι, Λουκμάν), οι Έλληνες βγήκαν στον Ίνδικό, έγκαταστάθηκαν στην Παγχαία και ίδρυσαν μιá ναυτική αυτοκρατορία, πού είχε στενές σχέσεις με τήν Μεσοποταμία (Σουμέριοι, Οάννες, Ένκι) αλλά και με τόν λαμπρό πολιτισμό των ελληνικού τύπου πόλεων τής κοιλάδος του Ίνδοϋ (Μοχέντζο Ντάρο, Χαράππα).

Γεώργιος Κ. Γεωργαλάς

(Περίληψις κεφαλαίου από τό υπό έκδοσιν διβλίό μου «Η Προϊστορική Έξάπλωσις των Αιγαίων».

Άνω και στην έναντι σελίδα: Η πανάρχαια τοιχογραφία του Άκρωτηρίου Θήρας που εικονίζει πλοία της εποχής. (Έξηγήσεις για την κινητήρια δύναμη που χρησιμοποιούσαν στα υπερόντια ταξίδια τους βλέπε στο κείμενο).

είναι αδύνατον να χωρέσουν εκεί 25 + 25 κωπηλάτες, οι όποιοι συγχρόνως να κωπηλατούν.

3. Ένώ τα κουπιά καλύπτουν περίπου το 1/3 από το συνολικό μήκος του πλοίου, οι επιβαίνοντες καλύπτουν μόνον την απόσταση όπου βρίσκονται τα κουπιά. Δηλαδή βρίσκονται πάνω ακριβώς από τα κουπιά. Το ότι κάθονται άντικρυστά δεν παίζει κανένα ρόλο. Πολύ πιθανόν μάλιστα να χρησιμοποιούν και τα πόδια τους για την λειτουργία του μηχανισμού.

Στο Σχήμα 1 (Σημείο 9) έχω τοποθετήσει τις χειρολαβές της χειροκίνητης λειτουργίας του μηχανισμού, γιατί δεν πρόρεσα να βρω άλλη λύση. Για να χωρέσουν όμως 25 άτομα σε κάθε πλευρά του συστήματος, θα πρέπει να μοιραστούν οι κωπηλάτες ως εξής: 12 στην αριστερή πλευρά του συστήματος και 13 στην δεξιά πλευρά. Για την λειτουργία του συστήματος με τη δύναμη των χεριών χρειάζεται απλώς να έλκουν με όλη τους την δύναμη οι κωπηλάτες τις χειρολαβές, υποχρεώνοντας σε παλινδρομική κίνηση τα αντίθετα των εκκρεμών (από την θέση Α στη θέση Β και αντίθετως). Ολόκληρος ο μηχανισμός συνδέεται με μία κοινή «ντίζα» από ξύλο, κάτι που είναι απαραίτητο για την λειτουργία του μηχανισμού.

Οί μοχλοί αγκίστρωσης και απαγκίστρωσης (Σημείο 10) πρέπει να βρίσκονται στην θέση Α, για να παλινδρομεί ελεύθερα ο μηχανισμός (βλέπε Σχ. 1). Οί κινήσεις του πλοίου γίνονται κατ' εντολήν του πλοηγού και με την εκτέλεση των εντολών από τους δύο χειριστές του μηχανισμού συσπείρωσης και εκλάττισης των κουπιών (Σημείο 4). Με τόν τρόπον αυτόν το πλοίο είναι δυνατόν να κάνει όλες τις επιθυμητές κινήσεις.

VI. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ ΤΩΝ ΚΥΜΑΤΩΝ

Όπως γνωρίζουμε, στους ωκεανούς αναπτύσσονται πολύ μεγάλα κύματα. Ο μηχανισμός, ο οποίος επινοήθηκε από τους Μινωίτες, μπορεί να υστερούσε σε σύγκριση με τα ιστιοφόρα. Αυτό όμως συνέβαινε μόνο στους πλόες στο Αιγαίο και ίσως στη Μεσόγειο. Όταν όμως το πλοίο περνούσε το μεγάλο στόμιο (Γιβραλτάρ), τότε γινόταν ασυγκρίτως ανώτερο, για τους λόγους που θα εξηγήσω παρακάτω.

VII. ΑΝΑΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Στο πάνω μέρος του Σχήματος 2 υπάρχουν τρεις διαφορετικές φάσεις κινήσεως του πλοίου πάνω σε μεγάλα κύματα. Το πλοίο κινείται από τα αριστερά προς τα δεξιά (φάσεις α, β και γ).

ΦΑΣΗ α

Στην φάση α τα αντίδαρα του μηχανισμού (Σημείο 5) βρίσκονται στην θέση Α. Το πλοίο έχει κλίση προς την αντίθετη πλευρά, αλλά τα αντίδαρα παραμένουν στην ίδια θέση, γιατί ο μοχλός άγκιστρωσης (Σημείο 10: πλωριός) βρίσκεται στη θέση Β. Τα κουπιά του πλοίου (Σημείο 2) βρίσκονται στην θέση Α, δηλαδή στην αντίθετη πλευρά από αυτήν που βρίσκονται τα αντίδαρα. Ο μοχλός (χειριστήριο κουπιών) βρίσκεται στη θέση Α, άρα σε θέση κωπηλασίας. Μόλις το πλοίο πάρει την παραπάνω κλίση (φάση α), γίνεται ή απαγκίστρωση με μετακίνηση του μοχλού (Σημείο 10: πλωριός) στην θέση Α.

Τα αντίδαρα μετακινούνται με μεγάλη δύναμη από την θέση Α στην θέση Β αναγκάζοντας παράλληλα τα κουπιά να κινηθούν προς την αντίθετη πλευρά. (Δηλαδή σ' αυτή την φάση γίνεται ή προώθηση του πλοίου). Μόλις τα αντίδαρα βρεθούν στη θέση Β, μετακινείται ο μοχλός (Σημείο 10: πρυμνιός) στη θέση Β (άγκιστρωση συστήματος). Ταυτόχρονα τα χειριστήρια των κουπιών (Σημείο 4) μετακινούνται στις θέσεις Α, άρα τα κουπιά συσπειρώνονται και μετακινούνται στη θέση Β (δλέπε Σχ. 1).

ΦΑΣΗ β

Στη φάση β τα αντίδαρα βρίσκονται άγκιστρωμένα στην θέση Β (δλέπε Σχ. 2). Τα κουπιά είναι συσπειρωμένα στη θέση Β (δλέπε Σχ. 1), ο μοχλός (Σημείο 10: πρυμνιός) στη θέση Β. Σ' αυτήν ακριβώς την θέση του πλοίου απαγκιστρώνεται το σύστημα μετακινώντας τον μοχλό (Σημείο 10: πρυμνιός) στη θέση Α (δλέπε Σχ. 1). Τα αντίδαρα του συστήματος θα μετακινηθούν με δύναμη από την θέση Β στην θέση Α (δλέπε Σχ. 2).

Στην ουσία σ' αυτήν την φάση αποθηκεύεται κινητική ενέργεια, ή οποία θα χρησιμοποιηθεί στην επόμενη φάση. Μόλις τα αντίδαρα του μηχανισμού βρεθούν στην θέση Α, άγκιστρώνεται το σύστημα μεταφέροντας τον μοχλό (Σημείο 10: πλωριός) στη θέση Β και ανοίγουν τα κουπιά (Σημείο 2) στις θέσεις Α. Τώρα το πλοίο είναι έτοιμο για την επόμενη φάση της κωπηλασίας.

ΦΑΣΗ γ

Στην φάση γ θα επαναληφθούν οι ίδιες κινήσεις με αυτές της φάσης α. Θα πρέπει να σημειώσω στο σημείο αυτό και τα εξής: Για την λειτουργία του συστήματος απαιτείται ή άπασχόληση 5 ατόμων («βάρδια»), όταν φυσικά το πλοίο ταξιδεύει σε μεγάλες θάλασσες. Από αυτούς απασχολούνται: 2 στα χειριστήρια των κουπιών (σημείο 4), 2 στα χειριστήρια άγκιστρωσης-απαγκίστρωσης (σημείο 10) και 1 στον συντονισμό των τεσσάρων προηγούμενων.

VIII. ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ «ΕΚΑΤΟΓΧΕΙΡΩΝ»

1. Οι «εκατόγχειρες» είχαν την δυνατότητα να κινούνται αντίθετα προς τον άνεμο με την ίδια άνεση, που τα ιστιοφόρα κινούνται με ευνοϊκό άνεμο.
 2. Η έλλειψη ιστίων και πανιών καθιστούσε τους «εκατόγχειρες» ιδιαίτερα ασφαλείς απέναντι στην δύναμη των ανέμων.
 3. Τα αντίδαρα, τα οποία βρίσκονται στο κάτω μέρος του σκάφους, καθιστούσαν το πλοίο ιδιαίτερα σταθερό και ασφαλές, μετατρέποντάς το παράλληλα σε σύγχρονο «σταμπιλίζερ» (σταθεροποιητικός μηχανισμός πλοίου).
 4. Οι «εκατόγχειρες» μειονεκτούσαν μόνον, όταν ταξίδευαν στο Αιγαίο, γιατί δεν υπήρχαν μεγάλα κύματα σαν των ωκεανών. Στους ωκεανούς όμως και γενικά στις μεγάλες θάλασσες μετατρέπονταν σε πραγματικά «τέρατα», που δεν φοβόνταν τίποτα. Έτσι εξηγείται και το πώς κατάφεραν οι πρόγονοί μας να αφήσουν τα σημάδια του «προϊστορικού» πολιτισμού μας σε ολόκληρη την υφήλιο.
- Σάν επιμύθιο: Άλλο πράγμα είναι ή κατοχή γνώσεων και άλλο ή καλλιέργεια νοημοσύνης και κριτικής σκέψης. Στην εποχή μας το πρώτο περιοσεί. Το δεύτερο, το οποίο σήμερα τείνει προς εξαφάνισιν, είχε αναπτυχθεί στον υπέρτατο βαθμό από τους προγόνους μας του άπωτάτου Έλληνικού παρελθόντος.

Πέρα από τὰ σύνορα

Ἡ νύχτα δὲ λέει νὰ κυλίσει, φιδოსέρνεται, κλωθογυρίζει. Ψηλαφίζω τὴ σκιά, πὺν παραστέκει στὸ διπλανὸ κρεβάτι. Βρίσκω τοὺς τύπους τῶν ἡλίων κάτω ἀπὸ τοὺς ἰάνθους τῶν ματιῶν· τὸ χαμόγελο, πὺν μοῦ γνέφει «καὶ αὐτὸ θὰ περάσει». Εἶναι κάποιες στιγμές, πὺν τὸ ἐγὼ καὶ τὸ ἐσὺ αὐτοκαταλύονται, γιὰ νὰ συγχωνευθοῦν στὸ ἐμεῖς· τὸ κοινωνικὸ κύτταρο ἀποβάλλει τὰ λέπια του, ἀποκαθαίρεται καὶ ξαναπαίρνει τὴν ἀρχικὴ του σύστασι.

Βλέπω τὸν ἄγγελο, πὺν κοιμάται· ἓνα παιδί, τὸ πολὺ δέκα χρόνων. Τὸ δικό μου δὲν ἔχει ὕπνο· κανένας δὲν ἔχει ὕπνο τὴν πρώτη νύχτα μετὰ τὸ τροχαῖο. Ἀπαξάπαντες οἱ φίλοι παρόντες· οἱ μηχανεὲς κάτω στὴν παρατάξι· οἱ ξένοιαστοὶ καθάλλωρηδες τιμητικὴ φρουρὰ στὸ διάδρομο. Τὰ κεφάλια κατεδασμένα. Οὔτε μιᾶνε, οὔτε λαλᾶνε. Ἡ σιωπὴ τους εἶναι συγκλονιστικὴ. Ἦρθαν καὶ κάποιοι συγγενεῖς, τὸ λάλησαν, «ἄγιο εἴχατε», εἶπαν, κι ἔφυγαν μὲ τὸν ἄερα τοῦ ὑπεράνω. Δὲν πονοῦσαν. Αὐτοὶ οἱ παλαδιάρηδες, πὺν τρέχουν καὶ σκοτώνονται στοὺς μεγάλους δρόμους, χωρὶς νὰ ξέρουν τὸ γιατί, πονοῦσαν. Δὲ θὰ φύγει κανεὶς.

Ξημερώνει. Ὁ μικρὸς ἄγγελος ἀνακάθεται. Ἀγωνίζεται νὰ στήσει τὴν τσακισμένη μέση· νὰ κινήσει τὰ κοκκαλάκια, πὺν τοῦ ξεφεύγουν πέρα-δῶθε ἀνυπότακτα, σπαστικά. Βλέπω, καὶ καμώνομαι πὺς δὲ βλέπω. Γυρίζω ἄλλοῦ τὸ πρόσωπο, γιὰ νὰ μὴ μὲ προδώσει. Θὰ μάθω ὕστερα, πὺν νὰ μὴ μάθαινα. Ὁ μικρὸς τρέχει κιόλας –τὸς τοῦ λέγειν– στὰ δεκάξι. Τὸ ἐλάττωμα τῆς οπονδυλικῆς στήλης μπερδεψε τὰ νεῦρα, ρήμαξε τὸ κορμί. Εἶναι ἄλλοδαπός, Βαλκάνιος. Πέρασε τὰ δόρεια σύνορα κι ἦρθε στὴν Ἑλλάδα, γιὰ νὰ κάνει ἐγχείρησι. Δὲ χρειάζεται νὰ εἶσαι γιαντρός, γιὰ νὰ καταλάβεις... Ἐκεῖν' ἡ μάνα του, πόσες φορὲς εἶχε πεθάνει... πόσες φορὲς τὸν εἶχε γεννήσει. Νιώθω τόσο μικρὴ, τόσο λίγη μπροστὰ της. Εἶμαι ταραγμένη· καὶ εἶναι ὀλύμπια. Φῶς ἱλαρὸν τὸ μενεξεδὶ τῶν ματιῶν. Ἐχει περάσει τὰ σύνορα τοῦ πόνου· ἀκίνητὴ στὸ μάτι τοῦ κυκλῶνα μέσα σὲ φωταγωγημένη ἀγιότητα. Ὁ μικρὸς ἀνάπηρος ἀδειάζει τὴν ψυχὴ του στὰ μάτια της. Καμμιά γυναῖκα δὲν ἔχουν κυττάξει ἐτοί· οὔτε τὴν Παναγιά. Ὁ Χριστὸς ἀπὸ γεννησιμιοῦ του κυττάζε ἄλλοῦ. Μακαρία ἡ διατάσσουσα τὴν νόσον καὶ τὸν θάνατον ἐκπολεμοῦσα.

Θὰ μπορέσει ἡ ἐπιστήμη, νὰ δοθηθεῖ τὸν νέον ἄνθρωπο; Θὰ τὰ καταφέρουν οἱ Ἕλληνες γιατροί, ν' ἀναστήσουν τὸ ρημαγμένο σῶμα τοῦ Τάη; Ἔτσι τὸν ἔλεγα. Τὸ πραγματικὸ του ὄνομα ἦταν μεγάλο καὶ μ' ἓναν ἥχο βαρβαρικό. Δὲ μοῦ ἄρεσε. Δὲν τοῦ ταίριαζε. Θὰ τὸ ἀποφύγω καὶ τώρα γιὰ κάποιο λόγο, πὺν δὲ μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ τὸν ἀναφέρω. Ἐγνώρισα καὶ τὸν πατέρα του· ἓνας πραγματικὸς κύριος· οἱ τρόποι του καλογυμνασμένο σπαθί. Ἡρεμὸς κι αὐτός, στὰ ἴδια χρώματα, στὸν ἴδιο τύπο μὲ τὴ γυναῖκα του. Ἐνα ζευγάρι χάσμα, πὺν λὲς καὶ κατέδθηκε ἀπὸ τὴν Ἀκρόπολη τοῦ Περικλῆ. Μὰ τὸ Δία. Πολὺ μὲ προβλημάτισαν αὐτοὶ οἱ φωτεινοὶ ἄρχοντες.

Καὶ ὁ Τάη ὅμως παρὰ τὴν ἀναπηρία του ἦταν πολὺ εὐχάριστος· εὐφρέστατος, ζωηρὸς μέχρι σκανδαλιάρης, ἀνυπόφορος περιέργος καὶ γεμάτος ἐκπληξεις, ἢ μᾶλλον ἡ ἐκπληξι. Ξεπερνοῦσε τὸν οἶκτο σου, ξεχνούσες τὴν ἀναπηρία του κι ἔτρεχες ξοπίσω του καταιϊδρωμένος. Ὁ γιός μου τὸν θαύμαζε: «Τί μόρφωσι! Καὶ τί μυαλό! Ἐναν Τάη χρειάζονται τὰ Βαλκάνια». Τί ἀκριβῶς ἐννοοῦσε αὐτός ὁ σκληροπυρηνίτης, πὺν δὲ σοδαρολογοῦσε μὲ τίποτα καὶ τραδοῦσε τὸ δρόμο του καγχάζοντας; Πόσο τὰ ξέρονμε τὰ παιδιὰ μας; Ἀνοίγαν ἀτέλειωτες συζητήσεις στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα, γιὰτὶ κανεὶς ἀπὸ τὴν οἰκογένεια τοῦ Τάη δὲν ἤξερε ἑλληνικά. Καὶ οἱ τρεῖς μιλοῦσαν ἀγγλικά. Ἀλλὰ ὁ μυστήριος, ὁ φίλος μας, χρησιμοποιοῦσε ἀρκετὲς ἑλληνικὲς λέξεις καὶ φράσεις, πὺν τοῦ ἔδιναν τὴ δυνατότητα ν' ἀλωνίζει τὸ νοσοκομεῖο καὶ νὰ χαριεντίζεται μὲ ὅλους. Πότε αὐγά, πότε πουλιά, Τάη; – «Ἐδῶ, στὸ νοσοκομεῖο». Ἡμαρτον Κύριε! Εἶναι ἐκπληκτικὸ τὸ πόσο γρήγορα μαθαίνουν ἑλληνικά τὰ παιδιὰ πὺν περνοῦν τὰ δόρεια σύνορα. «Ἡ ὥραία Ἐλένη», εἶπε, σὰν εἶδε τὴν κόρη μου. – «Ξέρεις τὴν ὥραία Ἐλένη, Τάη;» – «Ὁλόκληρος Τρωικὸς Πόλεμος ἔγινε γιὰ

χάρη της, και νὰ μὴν τὴν ξέρω;». Ἐθγαλε τὸ διβλίον πὺν εἶχε κάτω ἀπὸ τὸ μαξιλάρι του καὶ τὸ ἔχωσε στὴ μύτη του. Ἦταν ἡ «Ἰλιάδα» τοῦ Ὀμήρου.

– Τί σοῦ ἔκανε τὴ μεγαλύτερη ἐντύπωσιν στὴν «Ἰλιάδα»; – Ὁ Ἀχιλλέας! Μοῦ ἀρέσει ὅμως καὶ ἡ «Ὀδύσεια»· περισσότερο μάλιστα. Θὰ ἤθελα νὰ εἶμαι δυνατὸς σὰν τὸν Ὀδυσσεά καὶ νὰ ἔχω ἓνα καράδι, γιὰ νὰ ταξιδεύω στὶς θάλασσες· στὴ Μεσόγειο πρῶτα, ὕστερα στὸν Ἀτλαντικόν, στὸν Εἰρηνικόν, στὸν Ἰνδικόν καὶ μετὰ γραμμὴ γιὰ τὸ διάστημα· στοὺς πλανῆτες. – (Ὁι, ὦι, ὦι. Μὲ τὸ τσακισμένο σου καράδι ταξιδεύεις κιόλας, μικρὲ μου Ὀδυσσεά). – Λυπᾶμαι ὅμως, γιατί δὲν ξέρω ἑλληνικὰ καὶ εἶμαι ἀναγκασμένος νὰ διαβάσω τὸν Ὀμηρὸ σὲ ἀγγλικὴ μετάφρασι. (Ἐμεῖς νὰ δεῖς, πὺν διαβάζουμε Παπαρρηγόπουλον καὶ Παπαδιαμάντη σὲ μετάφρασι).

Ὁ Τάη λυπᾶται, καὶ ἐσεῖς χαίρεσθε, ἅγιοι πατέρες. Γιατί μᾶς κάνατε, λέει, τὴ μεγάλη χάρη νὰ «διασώσετε τὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα μὲ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ τὰ Κρυφὰ Σχολεία». Καλὴ σὺν ἡσας. Κάποτε ὅμως, ὅταν «εἶχατε καὶ τὸν τρόπο καὶ τὸ χρόνο», κάπου τετρακόσια χρόνια, τὴ στείλατε «κατὰ καπινού» καὶ ἐπιλέξατε τὴν ὀδυνηρὴ Βαβέλ γιὰ τὰ συφοριασμένα «Βαλκάνια». «Δεῦτε καὶ [...] συγχέωμεν ἐκεῖ αὐτῶν τὴν γλῶσσαν» – καὶ ἄς τοὺς νὰ τραδιῶνται. Γιὰ νὰ μὴν πᾶνε καὶ τόσοι κόποι χαμένοι. «Χαιρετίσματα λοιπὸν στὴν ἐξουσία», ἅγιοι πατέρες. Τὰ περὶ «σεβασμοῦ τῆς ἐθνικῆς ιδιομορφίας καὶ ιδιοσυστασίας τῶν λαῶν» ἐκ μέρους σας – ἄλλου. Στὸ σπῆτι τοῦ κρεμασμένου δὲ μιλάνε γιὰ σκοινί.

Πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα ὁ σακατεμένος Ὀδυσσεὺς τῶν Βαλκανίων ἔχει σηκώσει ἄγκυρα· κοιμᾶται μὲ τὸν Ὀμηρὸ ἀγκαλιά. Μέσα ἀπὸ τὰ σύνορα ὁ ἅγιος «νικᾷ τὸν Ὀμηρὸ» μὲ τὴ ρομφαία τοῦ Δαυὶδ. «Κατέστησάς με κεφαλὴν ἐθνῶν» [...] Ξένοι ὑπετάχθησαν εἰς ἐμέ [...], διότι τοῦ Θεοῦ (Ἰαβὲ) αἱ ἀσπίδες τῆς γῆς [...]. Ὁ Θεὸς ὁ ἐκδικῶν με καὶ ὑποτάσσων λαοὺς ὑποκάτω μου». Αὐτὰ ὁ Δαυὶδ καὶ ὁ ἐντὸς τῶν συνόρων τοποτηρητὴς του. Μίλησε κανεῖς; Βγῆκε κανεῖς νὰ συμμαζέψει τίς οἰστορηλασίαις τοῦ ἁγίου; Δαυὶδ μέσα, Ὀμηρὸς ἔξω. Ποῦ ἡ Ἑλλάδα; Πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα ὁ βασανισμένος νέος ἄνθρωπος τὴν ἀποζητᾷ· ἰχνηλατεῖ κάτω ἀπὸ ταφόπετρες· μουσουλμανικοὺς καὶ χριστιανικοὺς ὀγκολίθους.

– «Μήπως ἔχετε τὴν “Ἰλιάδα” καὶ τὴν “Ὀδύσεια” στὴ γλῶσσα τοῦ Ὀμήρου»; – «Καὶ δέδαία». – «Ἄ, κυρία, κυρία. Μπορεῖτε νὰ τίς φέρετε, γιὰ νὰ μοῦ διαβάσετε, ἔστω καὶ λίγους στίχους; Θέλω ν’ ἀκούσω τὸν ἴδιον τὸν Ὀμηρὸ». Ὁ πρόγονος ξύνει τὸ κλειστό παράθυρο τῆς νύχτας τῶν Βαλκανίων.

Προσπαθῶ νὰ διαβάσω σωστά. «Φάνηκε τὸ παιδί πὺν ἀνάδει». Τί καταλαβαίνει; Ποιὲς χορδὲς κρούει ὁ ἦχος καὶ ὁ ρυθμός; Ἀνεβαίνει, ὅλο ἀνεβαίνει γιὰ τίς ἀκρογιαλίαις τοῦ Ὀμήρου, «μέσα σὲ διακαμὸν βαρὺ ἀπὸ πέτρες, πὺν δὲ βούλιαξαν». «Εἶσαι πολὺ τυχερός, πὺν γεννήθηκες Ἑλληνας», λέει στὸ γιό μου, καὶ ἄθελά του τὸν στριμώχνει ἄγρια. Ὁ «τυχερός» εἶναι φοιτητὴς, «σπουδάζει», ἀλλὰ ποτὲ του δὲν ἔχει ἀνοίξει τὸν Ὀμηρὸ. Εἶναι καὶ ὁ κύριος καθηγητὴς του, πὺν τὸν διδάσκει: «Τίς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά καὶ τοὺς ἄντρες γιὰ τὴν διασκέδασι. Ρίξτε μιὰ ματιὰ στὸ “Συμπόσιο”, καὶ θὰ καταλάβετε ποιοὶ ἦσαν οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι». Τώρα χαμογελάει ἀμήχανα· ἀποφεύγει τὸ βλέμμα τοῦ Τάη, πὺν ἀστράφτει. Ποιὸς ὁ Ἑλληνας ἀπὸ τοὺς δύο;

Ὁ φίλος μας, πὺν δὲν εἶναι Βορειοηπειρώτης, ἀποτελεῖ τάχα περὶπτωσι μοναδικὴ πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα; Δὲν ὑπάρχουν ἄλλοι σὰν καὶ αὐτὸν στὴν κατακερματισμένη χερσόνησο τῆς Μεσογείου, πὺν πάνω τῆς κρῶζουν κοράκια τὰ μεγάλα «διαπλεκόμενα συμφέροντα»; Ἀοριστολογοῦμε, ψευτοαναστενάζοντας γιὰ χαμένες πατρίδες γενικῶς, ἔχοντας ὅλες τίς σημαίες ὑπὸ τὰ σκέλη. Μιλάμε πολὺ καὶ μὲ καμάρι γιὰ λειτουργίες, πὺν ἀρχίζουν καὶ τελειώνουν μὲ τὸν Δαυὶδ, πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα. Γιὰ τὴν ἑλληνικότητα πέρα ἀπὸ τὰ σύνορα κανεῖς δὲν ἐνδιαφέρεται καὶ κανεῖς δὲ μιλάει.

«Ἦσουν ἀλήθεια, ἦσουν ὄνειρο;», μικρὲ Ὀδυσσεά, δὲ θὰ ἔμουν σίγουρη, ἂν δὲ σὲ εἶχαν γνωρίσει καὶ τόσοι ἄλλοι. Δὲν ξέρονμε, τί ἀπόγινε μὲ τὴν ἐγχείρησι, καὶ φοδόμαστε νὰ μάθουμε. Ὅπως καὶ νὰ ταξιδεύεις, «περνᾷς πάνω ἀπὸ τίς στέγες (μας) ἀπαράλλαχτο καὶκι μ’ ἀνοιχτὰ πανιά [...] καὶ τὸ περισσευούμενον χορτάρι τ’ οὐρανοῦ πὺν πάτησες κάποτε μιὰ φορὰ καὶ μιὰ γιὰ πάντα ὑπάρχει στὴ δική σου ἑλληνικὴ ἐπικράτεια».

Οὐρανία Πρίγκουρη

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

ΕΥΓ. ΒΟΥΛΓΑΡΙΣ: Ὁ ἐλληνίζων κληρικός καὶ ὁ ἐξαναγκασμός του σὲ ἰσόδια αὐτοεξορία

α. Εἰσαγωγικά

Τὸ 18ο αἰῶνα ἄρχισαν ν' ἀνεγείρονται στὶς τουρκοκρατούμενες Ἑλληνικὲς κοινότητες δι-
δακτήρια μὲ τίς δαπάνες καὶ φροντίδες διάφορων ἰδιωτῶν μὲ οἰκονομικὴ ἢ πολιτικὴ ἰσχύ. Μό-
νον ὁ Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλὸς ἱδρυσε δέκα σχολεῖα «Ἑλληνικά» καὶ διακόσια γιὰ τὰ «κοινὰ γράμ-
ματα», ὅπως ὁ ἴδιος μᾶς πληροφορεῖ, ἐκφράζοντας συγχρόνως τὴν ἀπορία του γιὰ τὴν προη-
γηθεῖσα κατάντια τῆς ἐκπαίδευσης.

Ἐνα «ῥωραῖο παραμῦθι», ποὺ πολὺ ἀρέσκονται νὰ ἐπαναλαμβάνουν οἱ Ρωμοσυνιστὲς καὶ οἱ
ἀπολογητὲς τοῦ Πατριαρχείου, εἶναι ἐκεῖνο τοῦ «κρυφοῦ σχολείου». Σύμφωνα μὲ τὸ μῦθο αὐτὸ
οἱ Τοῦρκοι ἀπηγόρευαν καὶ κατεδίωκαν τὰ γράμματα καὶ τίς τέχνες, ἐνῶ τὸ Πατριαρχεῖο ὑπε-
βάλλετο στὶς θυσίες καὶ τοὺς κινδύνους νὰ ἐκπαιδεύῃ τὰ χριστιανόπουλα κρυφά. Οἱ πληρο-
φορίες ὅμως εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὲς: «...Εἴτε ἀπὸ ἀδιαφορία εἴτε ὡς ἀρχή, ἡ Ὑψηλὴ Πύ-
λη ποτὲ δὲν ἐναντιώθηκε στὴν ἀναγέννηση τῶν γραμμάτων στὴν Ἑλλάδα. Οἱ πιὸ πραγματι-
κοὶ ἐχθροὶ ἦσαν οἱ προκαταλήψεις καὶ ἡ ἀδιαφορία τοῦ πανίσχυρου κλήρου...», μᾶς πληροφορο-
ρεῖ ἕνας κληρικός, ὁ Νεόφυτος Βάμβας (βλ. εἰς «Ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους» τῆς «Ἐκδο-
τικῆς Ἀθηνῶν», τ. IB' σελ. 308). Κι ἕνας ξένος ἐπισκέπτης τῶν χριστιανικῶν σχολείων συ-
μπληρῶνει: «Ἀμφιβάλλω, ἂν ἐνδιαφέρθηκαν ποτὲ οἱ Τοῦρκοι νὰ μάθουν, τί διδάσκονται οἱ μα-
θητὲς στὶς σχολὰς ποὺ λειτουργοῦν στὴν Πάτμο, στὴ Χίο καὶ στὰ Γιάννενα ἢ σκέφθηκαν νὰ
ἐμποδίσουν τοὺς πλούσιους ἐγκατοίκους τῶν μοναστηριῶν ν' ἀφιερωθοῦν στὶς μουσές. Ἄν
ἤθελαν οἱ πρίγκιπες τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας νὰ ἐνισχύσουν τίς ἐπιστῆμες, δὲν θὰ συνα-
ντοῦσαν κανένα ἐμπόδιο» (ὁ.π.). Δὲν ὑπῆρξαν λοιπὸν «κρυφὰ σχολεῖα» ἢ, ἂν ὑπῆρξαν, αὐτὰ
μᾶλλον ἀπὸ τοὺς σκοταδιστὲς τοῦ Πατριαρχείου «ἐκρύπτοντο» καὶ ὄχι ἀπ' τοὺς Τοῦρκους.

Ὑπῆρχαν βέβαια κάποια σχολεῖα-ναοὶ, ὅπου τὰ χριστιανόπουλα ἐδίδάσκοντο τὸ *Ψαλτή-
ριον* καὶ τὴν *Ὀκτάηχον* (τὰ περίφημα «κολλυθογράμματα»), καθὼς καὶ τὰ πιὸ βασικά στὰ
«κοινὰ σχολεῖα», «λογαριαστικὴ» δὲ καὶ «σχολαστικὴ» στὰ «Ἑλληνικά σχολεῖα» ἀπ' τὸν δά-
σκαλο ἢ τὸν ἱερέα, ἂν καὶ συνήθως οἱ δυὸ αὐτὲς ιδιότητες ἐταυτίζοντο. Ἐννοεῖται, ὅτι τὰ scho-
λεῖα αὐτὰ μᾶλλον ἀποκοίμιζαν τὸ πνεῦμα παρὰ τὸ ἀφύπνιζαν. Ἀκόμη καὶ τὸν 18ο αἰῶνα, κατὰ
τὸν ὁποῖο, ὅπως θὰ δοῦμε, συνέβησαν θεαματικὲς ἀλλαγές στὴν ἐκπαίδευση, τὰ πράγματα δὲν
ἦσαν ρόδινα. Ἐπισκέπτης τῆς σχολῆς τῆς Χίου ἐπὶ διευθύνσεως Ν. Βάμβας, ἀφοῦ διάβασε τὰ
διδασκόμενα μαθήματα στὸ ἀνηρτημένον στὸν τοῖχο τῆς αἵθουσας διδασκαλίας πρόγραμμα,
σημείωσε: «Εἶδα τὰ ὁποῖα μαθήματα διδάσκονται εἰς τὴν Χίον. Ἐγέλασα, ὅταν εἶδον εἰς τὴν
ἀρχὴν τὴν Θεολογίαν, εἶτα τὰ Γραμματικά καὶ εἰς τὸ τέλος τὴν Χημείαν. Φόδος καὶ τρόμος!»
(ὁ.π. σελ. 326). (Φαντασθῆτε, τί θὰ ἔκαμε ἕνας τέτοιος ἐπισκέπτης σήμερα, ἂν ἔβλεπε στὰ ση-
μερινὰ προγράμματα ἀκριβῶς τὸ ἴδιο πρᾶγμα: πρώτη τὴ Θεολογία, εἶτα τὰ Γραμματικά...). Ἡ
«Ἑλληνικὴ Νομαρχία», ἔργο «Ἀωννύμου τοῦ Ἑλλήνος», ποὺ ἐκδόθηκε στὴν Ἰταλία τὸ 1806,
ἀναφέρει σχετικῶς: «Ἡ Τυραννία, τὸ Ἱερατεῖον καὶ ἡ Εὐγένεια, αἱ ὁποῖαι διὰ ἑνδεκα σχεδὸν
αἰῶνας κατέφθειραν τοὺς Ἕλληνας καὶ κατερήμωσαν τὴν Ἑλλάδα, [...] ἐκρατοῦσαν τὸ Γένος
εἰς τὸν σκοταδισμόν. Τὸ Ἱερατεῖον ἠθέλησε νὰ ἐνώσῃ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐντάλματα μὲ τοὺς
πολιτικὸς νόμους, διὰ νὰ τιμᾶται ἐν ταυτῷ καὶ νὰ ὀρίξῃ χωρὶς δυσκολίαν, δι' αὐτὸ ἠθέλησε
νὰ τυφλώσῃ τὸν λαὸν μὲ τὴν ἀμάθειαν... Τὰ σχολεῖα ἐσφαλίσθησαν, αἱ ἐπιστῆμαι ἐμαράνθη-
σαν, οἱ διδάσκαλοι ἐμωράνθησαν καὶ ἡ ἀλήθεια μὲ τὴν φιλοσοφίαν ἐξωρίσθησαν. Ἄλλο δι-
δόν διὰ τὸν λαόν, εἰμὴ τὰ πονήματα τῶν Ἱερέων. Κάθε φιλόλογος ἄλλο δὲν ἤμποροῦσε νὰ
ἀναγνώσῃ, εἰμὴ τὰ θάνατα καὶ τοὺς θίους τῶν ἁγίων καὶ οἱ ταλαίπωροι Ἕλληνες, ὑστερη-
μένοι ἀπὸ τὸ φῶς τῆς φιλοσοφίας, ἔγιναν δοῦλοι κατὰ συνήθειαν, μεμεθυμένοι δὲ ἀπὸ ἀμά-
θειαν καὶ δεισιδαιμονίαν ὑπήκουον καὶ ἐφοβοῦντο τοὺς τυράννους τῶν, χωρὶς νὰ ἡξεύρουν τὸ
διατί [...]. Τί στοχάζεσθε νὰ λέγωσι οἱ ἱεροκῆρυκες περιφερόμενοι ἀπὸ ἐκκλησίας εἰς ἐκκλη-
σίαν; [...] Ἀναφέρουσι ποτὲ τὸ ρητόν "Μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος"; Ἐξηγοῦσι ποτέ,

τί ἐστὶ πατρίς; Λέγουσι πῶς, πότε καὶ ποῖοι πρέπει πρῶτον νὰ τὴν δοθῇσιν; Φέρουσι ποτὲ τὰ παραδείγματα τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Ἀριστείδου, τοῦ Σωκράτους καὶ ἄλλων μυρίων ἐναγρέτων καὶ σοφῶν; Μᾶς εἶπον ποτὲ, ποῖοι ἦτον καὶ πόθεν κατάγονται; Μᾶς ἀνέφερον ποτὲ, πῶς διοικεῖται ὁ κόσμος καὶ ὁποῖα εἶναι ἡ καλλιτέρα διοίκησις; Μᾶς ἐξηγήσαν ποτὲ, τί ἐστὶ ἀρετὴ καὶ πότε λάμπει ἡ ἀρετὴ; [...] Οἱ ἱεροκῆρυκες ἀρχινοῦν ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνην καὶ τελειώνουν εἰς τὴν νηστείαν [...]. Αὐτοὶ οἱ φιλόζωοι καὶ αὐτόματοι ψευδοκῆρυκες λέγουσι: "Ἀγαπητοί, ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκεν τὴν Ὀθωμανικὴν Τυραννίαν, διὰ νὰ μᾶς τιμωρήσῃ διὰ τὰ ἁμαρτήματά μας καὶ παιδεύοντάς μας εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ μετὰ θάνατον ἀπὸ τὴν αἰώνιον κόλασιν [...]. Ὡ ἐχθροὶ τῆς ἀληθείας, τοντέστιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ [...]. Ὑποχρεώνετε τοὺς Ἕλληνας, ἀντὶ νὰ μισήσουν τὴν τυραννίαν καὶ νὰ προσπαθήσουν νὰ ἐλευθερωθοῦν, ἐξ ἐναντίας νὰ τὴν ἀγαπῶσι καὶ μάλιστα νὰ νομίζωνται εὐτυχεῖς, πιστεύοντες ἀπὸ ἀπλότητά των ὅτι παιδεύονται εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, διὰ νὰ ἀποκτήσουν τὸν ἐπουράνιον Παράδεισον...".

Ἡ Νεοελληνικὴ Ἀναγέννησις ἐμφανίσθηκε στὴν Ἑλλάδα μὲ μιὰ καθυστέρηση δυὸ περίπου αἰώνων. Τὸν 17ο αἰῶνα τὸ ὀρηκτικὸ κύμα τῆς Ἀναγέννησης σάρωσε τίς λογοκρατικὰς ἀντιδράσεις καὶ ἡ Ἑλλάδα μεταβλήθηκε σὲ πραγματικὸ πνευματικὸ ἐργαστήρι. Μέσα σὲ μικρὸ χρονικὸ διάστημα ἰδρύθηκαν Ἀκαδημίαι καὶ Λύκεια, Φροντιστήρια καὶ Μουσεῖα, Ἑλληνομουσεῖα καὶ Γυμνάσια, πού παρείχαν μόρφωση πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου. Τὰ Ἰωάννινα συναγωνίζονταν τὴν Ἀθῆνα, ἡ Θεσσαλονικὴ τὴν Κέρκυρα, ἡ Χίος τίς Κυδωνίες, ἡ Καστοριά τὴν Βέροια, ἡ Ἀνδριανούπολις τὸ Βουκουρέστι. Οἱ ιδέαι, οἱ ἀξίες καὶ τὰ πολιτιστικὰ στοιχεῖα τῶν Ἑλλήνων ἀνεβίβωναν καὶ οἱ δάσκαλοι τοῦ Γένους σφυρηλατοῦσαν τὸ πανανθρώπινο ἰδανικὸ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Οἱ ἀνθρωπιστικὰς σπουδὰς στὴν Ἑλλάδα τοῦ 17ου αἰῶνος γίνοντο ἡ κινητήρια δύναμις τῆς νέας ἀξιοπλασίας καὶ οἱ διαφωτιστὲς ἀνοίγαν νέους ὁρίζοντες τῆς γνώσεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, πού ἄλλοι δὲν ἦσαν ἀπ' τοὺς παλιούς, τῶν προγόνων τους. "Ὅλα, μποροῦμε νὰ ποῦμε, ἦσαν καλὰ καὶ εὐδαίμονα καὶ τὰ πάντα προμηνοῦσαν ἕνα λαμπρὸ μέλλον γιὰ τὸν τόπο αὐτό, πρὸς τὸν ὁποῖο εἶχε στραμμένα τὰ βλέμματα ὅλη ἡ διανοούμενη ἀνθρωπότητα.

Κι ὅμως αὐτὸ δὲν ἐγίνε ποτὲ. Οἱ φωτιστὲς ἐξ-ουσιαστὲς πέτυχαν καὶ πάλι νὰ ἐκτρέψουν καὶ νὰ ἐκφυλίσουν τὸ ἀναγεννητικὸ κίνημα μὲ τὴν μέθοδο τῆς βίας καὶ τοῦ δόλου. Μεταξὺ τῶν διαφωτιστῶν εἰσχώρησαν τὰ ὄργανα τῆς λογοκρατίας, πού ἐπέτυχαν νὰ ἐκτρέψουν τὴν ἐπιστημονικὴ ἐρευνα σὲ κούφια θαυματολογία, τὴν ἀναδίωξη τῆς ἐλληνικότητος σὲ στεῖρα προγονοπληξία, τὸ οἰκουμενικὸ πνεῦμα σὲ ψωροπερήφανο ἐθνικισμὸ καὶ τὸν ἡρωικὸ τρόπο ζωῆς σὲ στάση κεχνηταίων καὶ κηφήνων. Ἀντὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἰδανικῶν οἱ ἐξ-ουσιαστὲς ὑψωσαν τὰ ἀελλήνιστα δόγματα τοῦ Βυζαντινισμοῦ, ἀντὶ τῆς οἰκουμενικῆς Ἑλλάδος δημιούργησαν τὸν τραγέλαφο τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους τῶν Ρωμῶν, ὅπου οἱ Ἕλληνες ἀναθεματίζοντο καὶ διώκονται ἀκόμη καὶ σήμερον ὡς «ἐθνικιστὲς» καὶ «εἰδωλολάτρεις».

Τὸ ἰδεολόγημα τῶν «Νεοελλήνων» («Ρωμῶν») ἀποτελεῖ τὸ πιὸ καταχθόνιο τέχνασμα τῶν ἐξ-ουσιαστῶν. Ἀπομονώνοντας τὴν λέξη αὐτὴ ἀπ' τὴ φράση «Νεοελληνικὴ Ἀναγέννησις» -πού σηματοδοτεῖ μιὰ πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ κίνησις καὶ πού ὡς σκοπὸν εἶχε τὴν ἀντιδιαστολὴ τῆς κίνησεως αὐτῆς ἀπ' τὴν ἀνάλογη κίνησις τῶν κλασσικῶν Ἑλλήνων- τὴν φόρεσαν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ «Γένους», θέλοντας ἔτσι νὰ ποῦν ὅτι οἱ «ΝεοἝλληνες» ἐτοῦτοι εἶναι ἄλλη φύτρα καὶ γενιά, ἄσχετη μὲ τοὺς ἈρχαιοἝλληνες. Ἡ ταύτισις μὲ τοὺς Ρωμαιοὺς ἀνάγει στοὺς δουλικούς καὶ ἀπόλεμους ραγιαδὰς τῆς Τουρκοκρατίας· ἐτοῖ ἐννοοῦσαν τοὺς «Ρωμιοὺς» οἱ ἀγωνιστὲς τοῦ 1821.

Οἱ διαφωτιστὲς, οἱ ἄγγελοι τῆς Νεοελληνικῆς Ἀναγέννησεως, ἐργάσθηκαν τὸν 17ο καὶ 18ο αἰῶνα πρὸς τὸν σκοπὸ τῆς ἀναδίδωσιν τῶν Ἑλληνικῶν ἰδεῶν καὶ ἀξιών. Ἀνεξαρτήτως τῆς ἀποτυχίας τους οἱ κόποι τους ἔπιασαν τόπο καὶ οἱ σπόροι πού ἐσπείραν εἶναι ἤδη δέντρα μὲ χυμώδεις καρπούς, γι' αὐτὸ καὶ τοὺς πρέπει κάθε δόξα. Ἰδιαίτερη τιμὴ ὀφείλουμε στὸν Εὐγένιο Βουλγάρι, τὸν καθ' αὐτὸν κήρυκα τῆς «Νεοελληνικῆς Ἀναγέννησεως». Ἰδεοφόρος στοχαστὴς καὶ σεμνὸς καθοδηγητὴς ἀνεστήλωσε πλεῖστα ἀπ' τὰ γκρεμισμένα σήματα τῶν Ἑλλήνων, πού ὁδηγοῦν στὴν αὐτογνωσίαν καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸ. Μὲ πείσμα καὶ μεθοδικότητα ὁ δάσκαλος αὐτὸς τῆς Ἑλληνικότητος ἐδειξε λόγῳ καὶ ἔργῳ, πῶς μποροῦν οἱ ἀνθρωποὶ νὰ γίνουν ἐλεύθεροι, πῶς μποροῦν νὰ ἐξελληνισθοῦν. (Βλ. σὲ προηγούμενα τεύχη τοῦ «Δ» μονογραφίες καὶ γιὰ τοὺς φωτισμένους κληρικοὺς Βενιαμὶν Λέσβιο, Θ. Καίρη, Διονύσιο Σκυλόσοφο, Μεθόδιο Ἀνθρακίτη, πού ὅλοι τοὺς εἶχαν τὴν ἴδια τύχη: ἐδιώχθηκαν καὶ ἐκμηδενίσθηκαν πνευ-

Εὐγένιος Βούλγαρις, ἡ μεγίστη μορφὴ διανοοῦμένου, ἐθνικοῦ ὁραματιστοῦ τῆς Ἑλληνικότητος καὶ ἐπιστήμονος τῆς Τουρκοκρατούμενης περιόδου τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Κατεδιώχθη ἀπὸ τὸν Πατριαρχικὸ σκοταδισμὸ καὶ αὐτοεξορίσθηκε ἐφ' ὅρου ζωῆς στὴν ξένη.

ματικά ή και βιολογικά από τους σκοταδιστές του Οίκουμηνικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως»).

6. Ἡ αὐτοεξορία τοῦ Εὐγένιου Βούλγαρι στὴν Πετρούπολη

Ὁ ἱεροδιάκονος Εὐγένιος καὶ κατὰ κόσμον Ἐλευθέριος Βούλγαρις (1716-1806) ὑπῆρξε «ὁ κραταιότατος εἰς μυρίαν ἀρετὴν, εἰς φιλοπονίαν, εἰς σοφίαν παντοδαπὴν» (Κ. Ζήσιος, «Διδάσκαλοι τοῦ Γένους», Ἀθῆναι 1915). Μετὰ τὶς σπουδές του στὸ Πατάβιον τῆς Ἰταλίας ἐπέστρεψε στὴν Ἑλλάδα καὶ ἀνέλαβε τὴ διευθύνση τῆς Μαρατζείου ἢ «Μικρᾶς Σχολῆς» τῶν Ἰωαννίνων, ὅπου διδάξε ἐπὶ δέκα σχεδὸν ἔτη φιλοσοφία, μαθηματικά καὶ φυσικὲς ἐπιστῆμες. Στὸ διάστημα αὐτὸ τὰ ὄργανα τοῦ σκοταδισμοῦ τοῦ Φαναρίου ἐξωργίσθησαν κατὰ τῶν μαθημάτων τοῦ νεωτεριστῆ σχολάρχου, ὁ ὁποῖος πρὸς ἀποφυγὴν σκανδάλων «οὐκ ἀντέσχεν ἄλλ' ὑπεχώρησεν, ὡς ἂν ἵππου ἐπ' ὄνου ἀπὸ τῆς λαμπρᾶς πόλεως τῶν Ἰωαννίνων ἐπὶ τὴν μικρὰν μεταβὰς Κοζάνην», ὅπως ὁ ἴδιος μᾶς πληροφορεῖ (Κ.Ν. Σάθας, «Νεοελληνικὴ Φιλολογία», Ἀθῆναι 1968). Στὸ «Φροντιστήριον» τῆς Κοζάνης διδάξε τέσσερα ἔτη καὶ κατόπιν κλήθηκε ν' ἀναλάβῃ τὴ διευθύνση τῆς Ἀθωνιάδος Ἀκαδημίας, στὴν πύλῃ τῆς ὁποίας ἀνήρτησε τὴν ἐπιγραφή:

**«ΓΕΩΜΕΤΡΗΣΩΝ ΕΙΣΙΤΩ, ΟΥ ΚΩΛΩ-
ΤΩ ΜΗ ΘΕΛΟΝΤΙ ΣΥΖΥΓΗΣΩ ΤΑΣ ΘΥΡΑΣ»,**

μμούμενος ἀσφαλῶς τὸ «Οὐδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίτω» τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος. Μετὰ πενταετὴ εὐκαρπῆ διδασκαλία στὴν Ἀθωνιάδα ἀναγκάσθηκε νὰ παραιτηθῇ ἔνεκα δυσαρεστών ἐπεισοδίων, τὰ ὁποῖα προκαλοῦσαν οἱ ἐγκάθετοι τοῦ σκοταδισμοῦ στὴ σχολή. Τὴν παραίτηση τοῦ Βούλγαρι καὶ τὶς συνέπειες ποὺ εἶχε τὶς περιγράφει μὲ τὸν καλύτερο τρόπο ἓνας ἐκ τῶν πολεμίων καὶ ἐπικριτῶν του, ὁ Ἰώσηπος Μοισιόδαξ: «Μία βολὴ ὀμματος θλιβερά ἐπ' ἐκείνῃ τῇ πολυκροτουμένη σχολῇ τοῦ Ἀθωνος, ἡ συμφορὰ, ἡ ἐρημία τῆς ὁποίας ἔως ἔτι καὶ νῦν ἀχνίζει ἐνώπιον ἡμῶν. Ποῦ ὁ κλεινὸς Εὐγένιος; Ποῦ ἡ πολυπληθὴς χορεία τῶν μαθητῶν, ἧτις ἐν χαρᾷ τῆς Ἑλλάδος πάσης συνεκρότει ἓνα Ἑλικῶνα νέον Μουσῶν καὶ μουσοτρόφων; Ἐφυγαδεύθη ἐκεῖνος, ἐφυγαδεύθη αὐτὴ· θρονιὴ νεμέσεως ἐπέπεσε καὶ ἐσκόρπισε διδάσκοντας καὶ διδασκομένους, καὶ ἡ οἰκοδομὴ ἐκείνῃ, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ὁ τοσοῦτος θρῶς ἐν τῇ βασιλευούσῃ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι, κατήντησεν (οἴμοι!) ἡ κατοικία, ἡ φωλεὰ τῶν κοράκων!» («Ἀπολογία»).

Ἡ πρόσκλησις του ἀπ' τὸν πατριάρχη Σαμουήλ Χαντζερῆ νὰ διδάξῃ στὴ Μεγάλῃ Σχολῇ τοῦ Γένους ἀποδείχθηκε ἓνα πολιτικὸ τέχνασμα τοῦ Φαναρίου, ποὺ ἀποσκοποῦσε στὴ φθορὰ καὶ τὴ γελοιοποίησι τοῦ Ἑλλήνος διδασκάλου, ὁ ὁποῖος ἐπηρεάζε τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, ποὺ τὸν ἀποκαλοῦσαν «δόξαν τοῦ Γένους» καὶ τὸν ὠνόμαζαν «ὁ κλεινὸς Εὐγένιος».

Ὁ Βούλγαρις, «πνεῦμα ὀξὺ καὶ εὐστροφὸ, μὲ πλούσια ἐπιστημονικὴ καὶ φιλοσοφικὴ μόρφωση, ἄνθρωπος ζωηρὸς μὲ πολλὰ καὶ ποικίλα ἐνδιαφέροντα, ἐμβριθέστατος καὶ πολυγνώστης, ποὺ σφράγισε ἓναν ὁλόκληρο αἰῶνα», ἀντελήφθη τὴν παγίδα καὶ ὀργισθεὶς ἐγκατέλειψε τὴ Σχολὴ καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ μετέβη στὴ Λειψία, ὅπου ἡσχολεῖτο μὲ τὶς ἐκδόσεις τῶν βιβλίων του. Στὴ Λειψία συναντήθηκε μὲ τὸν στρατάρχη Θ. Ὁρλώφ, ὁ ὁποῖος, ἐνθουσιασμένος ἀπ' τὶς ἀρετὲς καὶ τὶς γνώσεις τοῦ δασκάλου, τὸν συνέστησε στὴν Μεγάλῃ Αἰκατερίνῃ, ἡ ὁποία ὄχι μόνον φρόντισε γιὰ τὴν προαγωγὴν του ἀπὸ διάκονο σὲ ἀρχιεπίσκοπο Σλαβονίου καὶ Χερσῶνος, ἀλλὰ τὸν κατέλεξε καὶ μετὰ τῶν μελῶν τῆς Αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας. Ὁ διωγμὸς τῶν καθηγητῶν τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος τὸ 529 ἀπὸ τὸν Ἰουστινιανὸ καὶ ἡ καταφυγὴ τους στὸν βασιλεῖα τῶν Περσῶν Χοσρόη, ὅσων δὲν ἐσφάγησαν ἀπὸ τοὺς φανατικούς, ἐπαναλαμβάνεται σὺν πρόσωπο τοῦ Βούλγαρι, δώδεκα αἰῶνες μετὰ...

Οἱ ἰδέες καὶ οἱ παιδαγωγικὲς ἀντιλήψεις τοῦ Βούλγαρι φαίνονται καθαρὰ στὸ συγγραφικὸ του ἔργο, τὸ ὁποῖο ὑπῆρξε ἐξίσου θαυμαστὸ καὶ μεγάλο, ὅσο καὶ τὸ διδασκαλικὸ του ἔργο. Ὁ Εὐγένιος εἶναι ἐν μέρει φορεὺς καὶ κάτοχος τοῦ πνεύματος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Διαφωτισμοῦ, ἀλλὰ τὸν ἐνδιαφέρει πρωτίστως τὸ ἀρχαιοελληνικὸ πνεῦμα. Ἀσφαλῶς ἀναφέρεται στὸν Καρτέσιο, τὸν Βολταῖρο, τὸν Βόλφιο, τὸν Τακουέτιο, τὸν Σεγνέρο κ.ά., συνδέει ὡστόσο τὸ ἔργο τους μ' ἐκεῖνο τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων, τὸ ὁποῖο θεωρεῖ ὡς σημεῖο ἀναφοράς τῶν πάντων. Στὸ ἔργο του «*Τῶν Μαθηματικῶν Στοιχείω· αἱ Πραγματεῖαι αἱ Ἀρχαιωδέσταται*», ποὺ ἀποτελεῖ μετάφρασι τῶν μαθηματικῶν τοῦ Σεγνέρου μὲ πολλὰς δικῆς του προσθήκας, ὁ Εὐγένιος ἐκθειάζει τὶς μαθηματικὲς γνώσεις τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ἰδιαίτερα τοῦ Εὐκλείδη. Μέσα στὸ ἴδιο

πνεῦμα κινούνται και τὰ ἄλλα δύο μαθηματικά ἔργα του – «Στοιχεῖα Γεωμετρίας» και «Ἀριθμητική και Γεωμετρία» κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Τακουετίου και Βολφίου ἀντίστοιχα –, στοὺς προλόγους τῶν ὁποίων διαβάζουμε και τὰ ἑξῆς: «...Ὁ δὲ Ἀλεξανδρεὺς Διοφάντος τοιοῦτος τὰ Ἀριθμητικά ὤφθη, οἷοι κατὰ τὴν Γεωμετρίαν Ἀρχιμήδης, και Ἀπολλώνιος, και Εὐκλείδης εἰσὶ κλειζόμενοι. Ἀπάσης γὰρ ἐκεῖνος τῷ ὄντι τῆς Ἀριθμητικῆς λεπτονοίας καθηγεμὼν οἷα γεραίρεται. Τοῦτον γὰρ δὴ ἐπίνοια και ἡ θαυμαστὴ τέχνη, ἣν Ἀλγεδραν ὀνομάζουσιν, ἡ καθ' ἡμᾶς ὑπὸ Φραγκίσκου Βιέτα, και Ρενάτου Καρτεσιου, και ἄλλων μετ' ἐκεῖνους καθολικωτέρα καταστάσα, και ἐπὶ πολὺ ἀκριβεῖας και τελειότητος προαχθεῖσα...». Ὁ Βούλγαρις ἀναφέρεται μὲ σεβασμὸ στὰ μεγάλα ὀνόματα τοῦ Θαλῆ και Ἀναξαγόρα, τοῦ Δημοκρίτου και Ἀρχιμήδου, τοῦ Διοφάντου και Εὐκλείδου, τοῦ Πρόκλου και Πάππου κ.ο.κ.

Ἡ Ἑλληνικότητα τοῦ ἀνδρὸς γίνεται πασιφανὴς ἀπ' τὴν «Περὶ μουσικῆς» πραγματεία του, ὅπου ὁ μεγάλος δάσκαλος τοῦ Γένους ἀντλεῖ τὰ ἐπιχειρήματα, τὰ παραδείγματα, τὰ πρότυπα του ἐν γένει ἀπὸ τὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα, τὴν ὁποία βλέπει μὲ θαυμασμὸ και περηφάνεια. Οὔτε σκέψῃ οὔτε ὑπαινιγμὸς κἀν περὶ εἰδωλολατρείας, περὶ ἀνηθικότητος, περὶ ἐκτροπῆς· ὅτι ἔγραψαν οἱ ἀγαθοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, «τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησαν». Ὁ Εὐγένιος ἀγνοεῖ παντελῶς τὰ λογοκρατικά σοφίσματα τῶν συναδέλφων του πατριαρχικῶν, ποὺ κουρδισμένοι ἀπ' τοὺς ἀόρατους ἐξ-ουσιαστὲς τῆς Ἀνατολῆς ἀναμασοῦσαν τὰ περὶ ἀνηθικότητος τῶν Ὀλυμπίων, τὰ περὶ ἐκφυλισμοῦ και ἐκλύσεως τῶν ἡθῶν, τὰ περὶ πρωτογονισμοῦ και εἰδωλολατρείας τῶν Ἑλλήνων: «...Οἱ παλαιοὶ Ἕλληνες ἔλεγον, ὅτι ὅστις δὲν ἀνοίγει στόμα εἰς ἔπαινον τοῦ Ἡρακλέους εἶναι κωφός. Τοῦτο ὅπου ἔλεγτο διὰ τὸν υἱὸν τοῦ Διὸς και τῆς Ἀλκμήνης, δύναται νὰ ῥηθῇ και διὰ τὰς Μούσας, τὰς θυγατέρας τῆς Μνημοσύνης και τοῦ Διὸς, τὰς ὁποίας και ἐκεῖνος ὁ ἥρωας τιμῶν ἐξόχως και θεραπεύων εἰς ἐγκωμίου λόγον ἔλαβε τὸ νὰ ὀνομάζεται ὡς ὁ Ἀπόλλων και αὐτὸς Μουσηγέτης. Ἄν εἶναι τις ἀκίνητος εἰς τὰ θέλητρα και εἰς τοὺς γλυκασμούς τῆς Εὐτέτης, τῆς Ἐρατοῦς και τῆς Τερψιχόρης, ὁ τοιοῦτος πρέπει βέβαια νὰ εἶναι κωφός· ἢ ἂν δὲν εἶναι δεδλαμμένος τὰς ἀκοάς, ἀνάγκη νὰ συναριθμηθῇ μὲ τὰ ἀλογώτερα και νωθρότερα κτήνη [...]. Τί ἄλλο οἱ παμπάλαιοι μῦθοι νὰ μᾶς διδάξουν ἢ θέλησαν παρὰ τὴν δραστηριωτάτην χάριν ἣ τὴν χαριεσάτην δύναμιν τῆς μουσικῆς, ὅταν ἐτόλμησαν νὰ πλάσουν τὰς τόσον ἀπίστους, τόσον ἀτόπους περὶ αὐτῆς παραδοξολογίας; Ὁ Θορᾶξ Ὀρφεὺς μὲ τὴν μουσικὴν του ἀνεχαίτιζεν ἀπὸ τὸν ἴδιον δρόμον τοὺς ποταμούς... και μὲ τὴν γλυκύτητα τῆς μελωδίας ἐφθασε (λέγουσι) νὰ καταμαλᾷ και τὸν Αἰδωνέα και τὴν Περσεφόνην, τοὺς ἀμειλίκτους και ἀδυσωπήτους θεοὺς, διὰ νὰ τοῦ ἐπιστρέψουν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν Εὐρυδίκην τὴν φιλότατην τὸν σύζυγον. Οἱ Βοιωτοὶ Ζῆθος και Ἀμφίων μὲ τὰ θελκτικά κροῦσματα τοῦ ὀργάνου των και κατεκῆλουν και κατεκύλιον ἀπὸ τὰ ὄρη τὰ μάρμαρα και τοὺς λίθους [...] και ὁ Μηθυμναῖος Ἀρίων [...] ἀνεκάλει διὰ τῶν τῆς λύρας αὐτοῦ μουσουρημάτων πρὸς δοῦθειάν του τοὺς φιλανθρώπους δελφίνας [...]. Τοῦτο τὸ ἔσχατον δὲν ἔλειψέ τις νὰ τὸ περάσῃ ὡς πραγματώδη και ἀληθινὴν ἱστορίαν. Ἡμεῖς δὲ μὲ τοὺς περισσοτέρους τὸ κρίνομεν μῦθον, καθὼς και ἄλλα· ἀλλ' οἱ μῦθοι οὗτοι εἰκονίζουσι τὴν ἀλήθειαν· και ἡ ἀλήθεια ὅπου ὑποκρύπτεται ὑπὸ τὰς εἰρημένας μυθολογίας εἶναι, ὅτι ἡ μουσικὴ τόσο ἔχει δύναμιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ὅπου και τοὺς ἀκινήτους διὰ ῥαθυμίαν διεγείρει, και τοὺς ἀναισθητοὺς διὰ νωθρότητα παρορμᾷ, και τοὺς σκληροὺς και ἀτέγκτους μαλᾷττει, και τοὺς ἀγρίους και θηριώδεις φέρει εἰς ἡμερότητα».

Πόσο εἶχαν νὰ ὠφελήθουν, ἀλλὰ και νὰ ὠφελήσουν τὴν Ἐκκλησία και τὰ ποιμένας τους οἱ Ἕλληνες κληρικοὶ, ποὺ –ἐνῶ σεμνύνονται γιὰ τὸν μεγάλο ἐτοῦτο δάσκαλο τοῦ Γένους, ποὺ προέρχεται ἀπ' τοὺς κόλπους τους– ἦσαν ἐμποτισμένοι ἀπὸ τὸ φανατισμὸ και τὴ μισαλλοδοξία τοῦ ἐβραϊσμοῦ, μὲ σκοπὸ νὰ λάβουν τὰ ἀργύρια τῆς προδοσίας τους; «Οὐαὶ λοιπὸν εἰς ἐκεῖνους τοὺς τρισσαθλίους ποιμένας, ὅσοι οὐδέμιαν προσοχὴν ἔχοντες οὐδὲ περὶ τῆς ἰδίας ψυχῆς, οὐδὲ περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτοῖς ποιμνίου, πρᾶττονσιν ἔργα ἀνάξια και τοῦ χαρκτηρος και τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν, σκότος ἀντὶ φωτὸς γινόμενοι· ἀμελοῦντες δὲ παντελῶς και τὰ πρὸβᾶτα, μηδὲ τὸ ἀπολωλὸς ζητοῦντες, μηδὲ τὸ ἐσκορπισμένον συναγοντες, μηδὲ τὸ ἀσθενὲς ἐπισκεπτόμενοι, μηδὲ τὸ ὑγιὲς ἐπιστηρίζοντες· τοῦτο δὲ και μόνον προσέχοντες, ἵνα πίνωσι τὸ γάλα, και ἐνδύωνται τὰ ἔρια, και τρώγωσι τὸ πάχος τῆς ποιμνῆς. Οὐαὶ αὐτοῖς...», παραγγέλλει ὁ ἀρχιεπίσκοπος Νικηφόρος Θεοτόκης.

Ὁ Εὐγένιος Βούλγαρις ὑπῆρξε παιδαγωγὸς ἀριστος· ἐξ οὗ και ἡ ἀθρόα προσέλευση σπου-

δαστών στίς σχολές, όπου δίδασκε, απ' όλη την Ελλάδα. Οί σχολές και τὰ σχολεία γενικώτε-
ρα έχουν συγκεκριμένο σκοπό κατά τόν Εὐγένιο, πού άλλος δέν είναι παρά ή διά τής γνώσε-
ως μόρφωση. Τò παιχνίδι, ή ψυχαγωγία και ή άπασχόληση, ό,τι τελοσπάντων επέτυχαν οί σύγ-
χρονοι σκοταδιστές νά περάσουν στη σημερινή εκπαίδευση, μπορεί νά 'χουν –και έχουν– με-
γάλη ψυχολογική και ήθοπλαστική σημασία, πλην όμως δέν έχουν καμιά θέση στο σχολείο:
«έκαστος και έκαστον έφ' ώ έτάχθη». «Πρώτον λοιπόν λέγω νά παύση όλοτελώς τόσον ή ψυ-
χαγωγία, όσον και ή πολυλεξία. Και τή άληθεία ή πρώτη μήτε με φαίνεται, παρά μία χασομε-
ρία αισθητή και ή δευτέρα ένα περισάρκωμα περιττόν, τό όποϊον άφαιρεί την ευκίνησίαν του
μαθητού, και μία τέχνη δισσολογίας. Τί βασανίζεις, ώ λογιώτατε, τόν μαθητήν σου με αυτήν
την λεπτογραμμίαν; [...] Τί έπισωρεύεις αυτώ δεκαπέντε λέξεις εις ένα, εις τόν αυτόν όρον, ένα-
στη από τας όποιās έχει ίσως δύναμιν ιδιαιτέραν, όμως, διότι δέν διακρίνεις αυτώ αυτάς, συ-
νηθίζεις αυτόν με άκυρολογίαν ή νά λέγη τό αυτό πράγμα πολλάκις; Έξήγησις προσφής,
ευεπήδολος κυρίως είναι, και πρέπει αναγκαιώς νά είναι μία κυριολεξία [...]. Δεύτερον, νομί-
ζω, ότι ή εξήγησις πρέπει νά γίνεται άει με λέξεις, αϊτινες πηγάζουν από την πηγήν τής
Έλληνικής. Τουρκικαί, Ιταλικαί, Μολδανικαί, όσαι έτερόγλωσσοι άλλαι συνηθίζονται κοινώς
όμως, ώστε νά άμυνώσι την ευέπειαν του άπλου ύφους, ώστε νά κωλύωσι την επίδοσιν αυτου,
μήτε νά λέγωνται [...]. Έγώ δυσχεραίνω, όσάκις άκούω και τούς πεπαιδευμένους αυτούς, ενώ
όμιλοισι μεταξύ, λέγοντες άπλως: τάρτζε, τεκρανδάν, χάλε, γκιόζι, δάρζα, τζούπρα, κονθέν-
δα, μπώζα, ώσαν δηλονότι νά μη ήσαν δυνατοί νά λέγωσι: έθος, απ' άρχής, ενεργίαν, μετοίκησιν,
λάχανον, κόρην, όμιλίαν, νύμφην. Πόθεν έλκει την άρχήν αυτή ή άηδεσάτη, αυτή ή τώ όντι
μιζεοδάρδαρος όμιλία αυτών; Ούτε άλλοθεν, νομίζω πάντως, παρά από τό ήμελημένον άπλου
ύφος, διά του όποϊου οί διδάσκαλοι παρέδωκαν αυτοίς τὰ μαθήματα...» (πραγματεία «Περί παι-
δων άγωγής», Ένετίησι 1779).

γ. Οί πολιτικές ιδέες του Εὐγένιου Βούλγαρι

Διακόσια έτη μετά τό θάνατό του ό Εὐγένιος Βούλγαρις έξακολουθεί νά παραμένει επίκαι-
ρος τόσο ως δάσκαλος όσο και ως ιδεολόγος. Έξωπλισμένος πλήρως ιδεολογικά και πολιτικά
άποφεύγει τις λογοκρατικές παγίδες τόσο του Πατριαρχείου όσο και των «προοδευτικών»,
πού ό καθένας με τόν τρόπο του άπεργάζοντο την κατάπιξη τής Νεοελληνικής 'Αναγέννη-
σης. 'Ο Εὐγένιος στενοχωρεί τούς Πατριαρχικούς και Συνοδικούς διδάσκοντας τὰ μαθηματικά
και τις έπιστήμες, δηλαδή άφυπνίζοντας τὰ Έλληνόπουλα. Στενοχωρεί ώστόσο και τούς «προ-
οδευτικούς» με τό νά χρησιμοποιοι όρθά την Έλληνική Γλώσσα και νά μὴν συναινή στόν εκχυ-
δαισμό της κατ' άρχάς και έν συνεχεία στην κατάργησή της: και όχι μόνο, αλλά θεωρούσε τό
σχολείο ως χώρο άφύπνισης του νου, παροχής γνώσεων, διάπλασης χαρακτήρων, τή στιγμή
πού τὰ έξ-ουσιαστικά κέντρα εκπονούσαν προγράμματα παρακμής, άποδράκωσης, άπασχό-
λησης, εύτελισμού. Φυσικό ήταν λοιπόν, νά δέχεται επιθέσεις κι απ' τὰ δύο μέρη, τὰ όποια, όπως
είδαμε, τόν έξανάγκασαν νά παραιτηθι και άγανακτισμένος νά εγκαταλείψη τόν «ιερό αυτό
χώρο με την πιό άθλια μοίρα».

Από τις διατριβές του Βούλγαρι «Περί άνεξιθρησκείας» και «Παραλλαγή του προς Νικο-
κλέα λόγου του 'Ισοκράτους» εύκολα συνάγει κανείς τό συμπέρασμα, ότι ό δάσκαλος ήταν
ελεύθερος άνθρωπος κι ότι άναζητούσε ένα πολίτευμα πού νά ταιριάζη σ' εύλευθερα, άξιο-
πρεπή πρόσωπα: «Η έξ-ουσία, ώ Νικόκλεις, είτε μοναρχική είτε άριστοκρατική είναι, τότε κυ-
ρίως εύδοκιμεί, όταν αυτό τό κοινόν πλήθος μένη τετραπευμένον, και τοϋτο δέν συμβαίνει
παρά όταν συν οικονομήσαι με τρόπον, ώστε ούτε τό πλήθος νά ατιμάξη τούς έξοχωτέρους, ούτε
οί έξοχωτεροι νά δυναστεύωσι τό πλήθος». «Όσον άφορά στο θρησκευμα και τις σχέσεις θρη-
σκευτικών ταγών και ποιμνίου, ό Εὐγένιος έχει έξίσου ύψηλές ιδέες. Οί ιερείς όφείλουν νά
διαφωτίζουν έπαρκώς τό ποιμνίο τους, νά είναι πυρφόροι και φωτοδότες, ώστε οί άνθρωποι
νά πείθονται και «νά ήθέλουν όπίσω τους υπάγειν». Πέραν αυτου δέν έχουν νά κάνουν τίπο-
τε περισσότερο: «'Απαγε από του νά συλλογισθι ή εύσεδής Χριστιανός δεσμός και άλλυσεις,
στρεβλώσεις και δεσμοτήρια, πυρ και σίδηρον, σωματικούς παντοίους βασανισμούς και τέως
θάνατον [...]. Τίς δέν ήξευρει, ότι ή εκκλησία είναι ένα σύστημα θεϊον και έχει σκοπόν όλον
οϋράνιον; Καθώς ή βασιλεία και ή έξωτερική δυναστεία είναι ένα σύστημα ανθρώπινον και
έχει ένα σκοπόν όλον κοσμικόν; Αυται αι έξουσίαι, ή γήινος και ή οϋράνιος, είναι άσυνμίδι-
στοι και άπέχονσιν απ' άλλήλων όσον οϋρανός άπεστι γαίας...». Τό τελευταίο αυτό μήνυμα

άπευθυνόταν στο Πατριαρχείο, τούς Συνοδικούς κι όσους τελοςπάντων άπ' τούς θρησκευτικούς ήγέτες «τά 'χαν κάνει πλακάκια», καθώς λέει ό λαός, μέ τόν σουλτάνο καί τήν έξ-ουσία γενικότερα, κάτι πού σήμερα πιά έχει γίνει άντιληπτό κι άπ' τούς τελευταίους άκόμη πιστούς τε καί ύπηκόους.

Στό έργο του Βούλγαρι «*Περί Συστήματος του Παντός*» (Βιέννη 1805) άνακαλύπτει κανείς τήν Έλληνικότητα του άνδρός. Ό Εϋγένιος είναι άνοικτό μυαλό, φιλομαθής καί φιλοεπιστήμων. Στά χρόνια του ό Κοπερνίκος καί ό Γαλιλαίος δέν είχαν εισέτι έπιδληθή, ιδίως έδώ στην Ελλάδα, πού οί κρατούσες άντιλήψεις έρχόταν έξ' Ανατολών. Για τό άντιδραστικό μέρος του Κλήρου ή Γη έξακολουθούσε ν' άποτελῇ τό κέντρο του κόσμου καί ό ήλιος τόν «πλάνητα ύπηρέτην», πού φώτιζε «δικαίους καί άδίκους» έκ περιτροπής. Ό Εϋγένιος εισάγει τό νέο σύστημα άστρονομίας (ό Άνθρακίτης δέδαια είχε προηγηθεί), τό λεγόμενο «Κοπερνίκειον». Άσφαλώς γνώριζε ό Βούλγαρις, ότι τή θεωρία του ήλιοκεντρικού συστήματος τήν είχαν διατυπώσει οί Έλληνες: «*Άνάγουσι δέ πρός άρχαιότερους πολλῶ του Κοπερνίκου τό Σύστημα. Καί γάρ τοι Φιλόλαος ό Πυθαγορικός καί Άρίσταρχος ό Σάμιος κύκλω έφασαν περιφέρεισθαι τήν Γήν κατά κύκλον λοξού. Ηρακλείδης δέ ό Ποντικός καί Έκφαντος ό Πυθαγόρειος κινούσι μέν τήν Γήν, ούμέν γε μεταδατικῶς, τροχού δίκην ένζωνισμένην, άπό δυσμών έπ' άνατολάς, περί τό ίδιον αὐτῆς κέντρον. Ό δέ Άρίσταρχος καί άσεδειάς γραφήν υπέστη, Κλεάνθους κατηγορήσαντος, ότι άπάγειν του αὐτῆς τόπου τήν έστιαν τετόλμηκε. Τήν δέ δόξαν καί Πλάτων ήδη έν γήρα λιπαρωτέρω ήσπάσατο...*» (σελ. 23).

Ό Εϋγένιος δέ διστάζει νά επικρίνη τούς άντιδραστικούς εκείνους κληρικούς, πού άντιέθεντο στη θεωρία του Κοπερνίκου, χωρίς ώστόσο νά δικαιολογούν τή θέση τους: «*Τί δῆ τοσοῦτον οί περί Κοπερνίκου άντέχονται ύποθέσεως, άναφανδόν τῷ θείῳ όήματι άντιφερομένης, καί τών κοινή διδασκομένων τοῖς θεοπεσίους πατράσιν άναιδῶς λίαν καταθρασύνονται, ως καί λέγειν τολμητιᾶν, ότι τήν Γήν ύποτιθέναί άκίνητοῦσαν καί περί αὐτήν κινεῖσθαι τόν "Ηλιον, έκ τῆς μαρτυρίας τών άγίων πατέρων" παῖζειν ήδη έστιν, οὔ σπουδάζειν, οὔ πράγματι τό παίζειν παιζομένων. Εἰ γάρ άπόδειξιν έχουσιν άνάγκην φέρουσιν, λεγέτωσαν, καί συναινέσωμεν αὐτοῖς καί αὐτοί, ότι πρός όχλον συγκαταδατικώτερον εἶρηται τό λεγόμενον. Εἰ δέ μή...*» (σελ. 40). Ό Βούλγαρις παραθέτει κατόπιν πέντε έπιχειρήματα, διά τών όποίων άποδεικνύεται τό όρθόν του Κοπερνικείου συστήματος. Έν συνεχεία παραθέτει τό σύστημα του Τύχωνος, τίς θεωρίες τών Στωικών καί του Άριστοτέλους, τίς δοξασίες τών θεολόγων, τή θεωρία του Κέπλερ κ.ά., τά όποια σχολιάζει καί κρίνει μέ καθαρά έπιστημονικά κριτήρια.

Ό Βούλγαρις ύπήρξε έξίσου άνήσυχος καί πολυπράγμων μέ τόν Άριστοτέλη, τόν όποιο έχει σέ μεγάλην εκτίμηση. Δέν παρέλειψε λοιπόν ν' άσχοληθή καί μέ τίς παλίρροιες, για τίς όποιες γράφει στο όμώνυμο πόνημά του: «*...Άριστοτέλης φαίνεται ό πρώτος όπou άνοιξεν εις τούς άλλους αὐτόν τόν δρόμον, δείξας ότι τήν αίτίαν τών παλιρροιών πρέπει νά τήν λάβη τινάς άπό τά έν ουρανοῖς σώματα. Αὐτός [...] τήν τοιαύτην ένέργειαν άποδίδει εις τήν σελήνην, διδάσκων ότι μέ τό μέσον τών παρ' έαυτου έπιρροών ό έλάσσων οὔτος φωστήρ έχει κάποιαν τινα κυριότητα εις τόν περίγειον κόσμον, όθεν άποτελεῖ καί τας παλιρροίας καθώς καί άλλα συχνά άποτελέσματα...*».

δ. Επίλογος

Ό Βούλγαρις δέν ήτο μόνο δάσκαλος, παιδαγωγός καί έπιστήμων· πάνω άπ' όλα ήταν Έλληνας· καί ως έκ τούτου πονούσε για τήν κατάσταση τῆς πατρίδας του, για τήν κατάπτωση τών όμογενών του. Δέν έμενε λοιπόν «μέ σταυρωμένα τά χέρια», αλλά προσπαθούσε νά έξηγήση στους πνευματικούς ανθρώπους τῆς Εϋρώπης τά δίκαια τών Έλλήνων, αλλά καί τίς ώφέλειες πού ήθελαν προκύψει άπό τήν πολιτική καί έθνική άποκατάσταση του Έθνους. Εἰς τήν «*Ικετηρίαν ως έκ του γένους τών Γραικών προς πάσαν τήν Χριστιανικήν Εϋρώπην*» πραγματεία του ό Εϋγένιος άναφέρει τίς δόξες καί τίς προσφορές προς τήν ανθρωπότητα τών Άρχαίων Έλλήνων, όπως καί τήν τωρινή κατάστασή τους καί ζητεῖ τή συμπαράστασή τους. Ό Βούλγαρις ύπήρξε στο σημείο αυτό ένας πραγματικός άπόστολος του Έλληνισμού, πού ή προσφορά του είναι άνεκτίμητη. Δικαιότατα θεωρεῖται ως κορυφαία μορφή του Νεοελληνικού Διαφωτισμού καί ό μεγαλύτερος έθνικός δάσκαλος. Τά ράσα, τά έλληνοπρεπή ράσα, μπορούν νά περφηανεύονται για τόν Εϋγένιο Βούλγαρι, όπως πρέπει καί νά αισχύνονται οί διώκτες του: τό έξ-ουσιαστικό Πατριαρχείο καί οί σιωνοτραφεῖς έχθροί του Έλληνικού Πολιτισμού.

Ἐπιτίμιον

– Ἀχ! πατέρα Τιμόθεε Κιλίφη, τί τις ἤθελες τόσες ἐπαναστατικές ἀπόψεις γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ ἱστορία, καὶ μάλιστα τὶς τύψεις σὲ διβλίο; Οὔτε ποτὲ μου διανοήθηκα, ὅτι ὁ Μ. Ἀλέξανδρος καὶ οἱ διάδοχοί του ἐδέχθησαν ἀνοιχτὰ τὶς ἐπιδράσεις τῶν ἀνατολικῶν μυστηριακῶν θρησκειῶν. Ἰσα ἴσα στοὺς «Μακκαβαίους» εἶμαι ξεκάθαρος: Αὐτὸς ὁ αἴτιμος ὁ ἐλληνισμὸς παρέσυρε τοὺς νέους μας στὰ γυμναστήρια, στὰ θέατρα καὶ ἔπαιψαν νὰ προσκυνοῦν τὸν Γιαχδέ μας. Καὶ πῶς ἦταν δυνατόν, οἱ Ἕλληνες μὲ τὶς τόσον παγιωμένες ἀντιλήψεις νὰ κάνουν ἓνα κράμα ἐλληνο-ἀνατολισμοῦ; Αὐτὰ οὔτε λέγονται, καὶ πολὺν περισσότερο δὲν γράφονται. Ἀμ, τὸ ἄλλο τί τὸ ἔγραψες, καὶ μάλιστα μὲ κεφαλαῖα, ὅτι οἱ σφαγῆς τῶν Ἑλλήνων ἦταν «ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ»; Αὐτὰ τὰ κορδονοῦμε, ὅπως ἡ γάτα τὰ... της. Τὰ γεγονότα αὐτὰ τὰ ἀφαιροῦμε ἀπὸ τὴν ἐπίσημη ἱστορία. Μόνο κάτι περιεργοὶ ἐρευνητὲς τ' ἀνασκαλεῖν. Ἐμεῖς σιωπῇ. Καὶ τελικὰ ἀποφάσισε: Τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια τὰ παρακολουθοῦσαν λαὸς καὶ ἄρχοντες ἢ μόνον οἱ μνημένοι; Καὶ ἐκεῖ τί κάνανε, τελετὲς γιὰ τὴν εὐδαιμονία τῆς ψυχῆς μετὰ θάνατον ἢ ἐξήρχοντο μὲ «ἡδίστους ἐλπίδας περὶ τῆς τοῦ δίου τελευτῆς»; Παρήκουσες καὶ τὶς ἐντολές, νὰ μὴν καταπιανόμεσθε μὲ τὸν ἀρχαῖο ἐλληνικὸ κόσμον. Ἐδῶ εἶδαμε καὶ πάθαμε νὰ τοὺς κολλήσουμε γιὰ προπάτορες τὸν Ἀβραάμ, τὸν Ἰακώβ καὶ τοὺς ἄλλους. Κακὸ παιδί, θὰ σὲ δάλω τιμωρία, νὰ ἀντιγράψης τρεῖς φορὲς τὴν Π. Διαθήκη!

» Ἐπειτα τί σχέσιν ἔχει ἡ μαγεία μὲ τὴν μαντεία; Ἀχ! πατέρα Κιλίφη, ἐμπέρεδες τὰ ἐσώδρακα μὲ τὰ πόμολα. Μπορεῖ νὰ τὰ φορᾷ κάποιος, ἀλλὰ γιὰ διαφορετικούς λόγους τὸ καθένα. Κι ἔπειτα δὲν λέμε τέτοιον εἶδους κοτσάνες, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐκμεταλλεύτηκαν πολιτιστικά, φιλολογικὰ καὶ φιλοσοφικὰ τὴν λατρεία τοῦ Διονύσου. Τί θέλεις νὰ πῆς, ὅτι οἱ Ἕλληνες εἶχαν ἀπαράμιλλο πολιτισμὸ; Θὰ σοῦ τραδήξω τ' αὐτὶ μ' αὐτὰ πὺν γράφεις. Ἄκου, κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἀνατολισμοῦ τὰ ἀρχαῖα μυστήρια κατάντησαν μάλιστα τοῦ λαοῦ... Δηλαδή κι ἐμεῖς σὰν γνήσιοι ἀνατολιστὲς εἴμαστε μάλιστα τοῦ λαοῦ; Ἐντάξει, αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια, ἀλλὰ δὲν τὸ διαλαλοῦμε κιόλας. Δὲν μπορῶ ὅμως, νὰ μὴ σὲ ἐπαινέσω γιὰ τὴν φράσιν σου: «Ὁ Ὁρφισμὸς ἀπέβλεπε διὰ τῆς καθάρσεως καὶ τοῦ ἀσκητικοῦ βίου στὴ λύτρωση ἀπὸ τὸ “προπατορικὸ” ἀμάρτημα». Ἔτσι μπράβο! Ἔτσι σὲ θέλω, ὅ,τι ἔκαναν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὸ ἔκαναν ἀπὸ πίστη στὸν Γιαχδέ. Ἀλλὰ πῶς κάτω καὶ πάλι μοῦ τὸ χαλᾷς, γιατί γράφεις, ὅτι στὰ ἀναφερόμενα ἀπὸ τὸν Πλάτωνα γιὰ τὸν Ὁρφισμὸ ἔχουν μπεῖ καὶ δικὰ του στοιχεῖα. Καὶ ἐμᾶς τί μᾶς νοιάζει; Ἐξάλλου τὰ κείμενα τῶν Ὁρφικῶν τὰ ἔχουμε ἐξαφανίσει. Ἐσὺ πὺν τὰ βρήκες καὶ τὰ διάβασες, καὶ ξέρεις τί εἶναι ὁ Ὁρφισμὸς, ὥστε νὰ εἶσαι σίγουρος γιὰ τὶς μεταστροφὲς τοῦ Πλάτωνα;

» Ἐκεῖ ὅμως πὺν ὑπερέβαλες ἑαυτὸν εἶναι στὴν ἐρμηνεία τῆς λέξεως «Συγκρητισμός». Πὺν βρήκες, εὐλογημένε, τὴν ἱστορία μὲ τοὺς Κρητες; Δὲν ἀνοίγεις κανένα λεξικό, ἅγιε πατέρα, νὰ δῆς ἀπὸ πὺν προέρχεται ἡ λέξις «συγκρητισμός»; Κάτι τέτοια κάνουμε, καὶ οἱ Ἕλληνες μᾶς χαρακτηρίζουν ἀγράμματος. Ὅχι καὶ νὰ τοὺς δίνουμε καὶ ὅλα. Πολὺ σωστὰ δέδαια γράφεις, ὅτι στίς Ὁρφικὲς τελετὲς ὑπῆρχαν καὶ ἀσεμενὲς φαλλικὲς παραστάσεις. Ἔτσι πρέπει, νὰ ρίχνουμε λάσπη – δική μας ἐφευρέσις. Ἀλλὰ πῶς κάτω πάλι κάνεις τὴν γκέλα σου. Ἐνῶ συνδέεις (πολὺ σωστὰ) τὴν μαγεία μὲ τὶς ἀρχαῖες θρησκείες, στὸ τέλος μοῦ τὸ χαλᾷς, γιατί τὶς ἀναφέρεις, χωρὶς νὰ συμπεριλαμβάνῃς τὴν ἐλληνική. Ἐξ ἄλλου οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Βαβυλώνιοι, οἱ Ἀσσύριοι καὶ οἱ Χαλδαῖοι εἶναι ἀδελφοὶ λαοί. Καὶ στὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς ὁ σατανισμὸς καὶ ἡ μαγεία δικὰ μας προϊόντα εἶναι. Γιατί λοιπὸν κατακρίνεις, ὅ,τι γέμισε ἡ Εὐρώπη; Ξαναδιάβασε καλὰ τὴν Π. Διαθήκη καὶ γράφε σωστὰ, γιατί ἄλλιως θὰ σὲ πάρῃ τὸ

Σάρωθρον»

Το μεγάλο άφεντικό

Θεωρητικά ζούμε σέ μία χώρα ελεύθερη, ανεξάρτητη, άκηδεμόνευτη από τότε πού δημιουργήθηκε τó πρώτο Νεοελληνικό κράτος. Πρακτικά όμως διαπιστώνουμε καθημερινά, ότι ή θεωρία αύτή ποτέ, μά ποτέ, δέν εφαρμόστηκε. Έάν θά κάναμε μία γρήγορη ιστορική αναδρομή, θά παρατηρούσαμε επίσης, ότι αύτοί πού αποκαλούνται δουλεντές, ποτέ δέν ενήργησαν αύτεξούσια, αλλά πάντα κάποια έξωγενή τού Έλληνικού χώρου συμφέροντα ύποκινούσαν τίς όποιες αντίδράσεις τους. Έτσι από τήν ίδρυση αύτου τού κρατιδίου είχαμε τούς πρώτους δουλεντές, πού είχαں διαλέξει ήδη από τήν επανάσταση ακόμα, σέ ποίο άρμα θά ζευτούν, για να τó κινήσουν. Οί Ρωσόφιλοι, οί Γαλλόφιλοι και οί Άγγλόφιλοι ήταν λοιπόν οί πρώτοι «ανεξάρτητοι» δουλεντές τού Ρωμαίικου κοινοδουλίου.

Άρχή τους, πού εφαρμόστηκε και από τούς απογόνους αύτης τής άνθεκτικής ράτσας, ήταν: «θεωρούμε έθνικό ό,τι δέν είναι Έλληνικό». Άν ήταν ρωμαίικο ή ότιδήποτε άλλο, ταίριαζε απόλυτα με τó σκεπτικό τους και με τά προστάγματα τών άφεντάδων τους. Έτσι με τήν σύσταση τού Νεοελληνικού κρατιδίου πήρε σάρκα και όστά ή ιδεολογία τους, κάτω από τήν έποπτεία πάντα τού μεγάλου όφθαλμου. Βέβαια έδώ και αιώνες τó Ρωμαίικο κυριαρχούσε, αλλά τώρα ήταν ή πρώτη φορά πού έφτιαχνε δικό του κράτος, μετά τήν πώση τού Βυζαντίου. Άκόμα τώρα μετά από διασταυρώσεις αιώνων και πειράματα έξωσωματικής (όπου σώμα οί Έλληνες) γονιμοποίησης είχαں δημιουργήσει τó τέλειο ύποζύγιο. Πετάνει ό γάϊδαρος, πετάνει. Είδωλολάτρες οί Έλληνες, κίναϊδοι και άλλα τέτοια πολλά. Τώρα όμως είχαں κάνει τó Ρωμαίικο ζωο να πιστεύη, πώς ήταν ελεύθερο, ανεξάρτητο.

Η τέλεια παραπλάνηση. Μόνο τά δουλεντικά άνδρείκελα γνώριζαν τήν αλήθεια. Και δέν μιλούσανε, γιατί αύτοί τρώγανε σανό πρώτης ποιότητας, ενώ ό ρωμαίικος λαουτζίκος ό,τι περιόσενε. Στην συνέχεια δρηκανε και ένα άμουστακο άγοράκι κάπου στην Βαναρία, και τόν κάγανε βασιλιά τού Ρωμαίικου κρατιδίου, άφου ό πρώτος, κάποιος Λεοπόλδος, είχε πάρει τελικά σοδαρά τόν ρόλο τού βασιλιά και έπαψε να τούς κάνει.

Ήρθε λοιπόν τó παιδάκι στο Ρωμαίικο και άρχίσανε τά όργανα. Περάσανε τά χρόνια, ήρθαν κι άλλοι βασιλιάδες, και τó κάρρο καλά τράδαγε τόν δρόμο του. Οί δουλεντές τρώγαν πάντοτε τόν καλύτερο σανό και ό λαουτζίκος πάλι ό,τι περιόσενε. Τά κόμματα τώρα έγιναν Άγγλικό και Γερμανικό. Και πού και πού, για να έχουν περισσότερα έδάφη και πληθυσμούς να εκμεταλλεύονται, μεγάλωναν τó Ρωμαίικο κρατίδιο, αύξάνοντας και στηρίζοντας τήν επιρροή τους. Είδατε έμείς τί σās δώσαμε; τώρα δώστε μας κι έσεις. Και δώστου να δίνη ό ρωμαίικος λαουτζίκος στους δουλεντές πού εκπροσωπούσαν τó Ρωμαίικο κρατίδιο, κι αύτοί με τήν σειρά τους στους άφεντάδες τους. Άλλά είμεθα έθνικά ύπερήφανοι. Τό 1897 μās έκαναν να πιστέψουμε, ότι με άνύπαρκτο στρατό και κόκκινα μήλα θά παίρναμε τήν Κωνσταντινούπολη. Κατέβηκαν οί Τουρκοι μέχρι τήν Λαμία, και εκεί τούς σταμάτησαν. Όχι οί Ρωμιοί βέβαια, αλλά οί πατροπαράδοτοι άφεντάδες τους. Βάλε τώρα κάτι πολεμικές αποζημιώσεις και τά παρεπόμενα, μπήκε τó Ρωμαίικο κρατίδιο και φανερά πλέον κάτω από οικονομικό έλεγχο έσόδων και έξόδων, προκειμένου να έξοφλήση τó δάνειο κάποιων εκατομμυρίων λιρών, πού είχε πάρει, για να καλύψη τίς συνέπειες τής ήττας.

Πιο φανερά τώρα άρχισαν να μπαίνουν οί ξένες έταιρείες στα οικονομικά θέματα τού κρατιδίου, όπου υπήρχε γι' αύτούς συμφέρον. Ταυτόχρονα, άφου ενίσχυσαν τόν στρατό τού κρατιδίου τήν περίοδο 1912-1918, τού επέτρεψαν να πάρη ακόμα περισσότερα έδάφη, γιατί χρειάζονταν έναν καλό χωροφύλακα στην πε-

ριοχή. Έτσι το 1922 διόρισαν δερβεναγᾶδες στην περιοχή Σμύρνης τούς Ρωμιοὺς, γιὰ νὰ σταματήσουν τούς Ἱταλοὺς, πού ἤθελαν νὰ ἐπεκταθοῦν ἀπὸ τὸν νότο πρὸς τὸ κέντρο τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Πόσο μᾶς ἀγαπᾶνε οἱ ἀφέντες μας, σκέφτηκαν τὰ ὑποζύγια. Ἀς περπατήσουμε καὶ λίγο χωρὶς τὸν ζυγὸ. Ἐτσι σκέφτηκαν νὰ θαδίσουν πρὸς τὴν Ἀγκυρα, ἐνῶ οἱ ἀφεντάδες τους τοὺς εἶχανε ὀρίσει τὸ χωράφι πού θὰ ὀργώσουν, γιὰ νὰ γευτοῦν ὕστερα αὐτοὶ τοὺς καρπούς. Αὐτὸ ἦταν. Καὶ ἤρθε τὸ καμτσίκι καὶ ἐπese βαρὺ. Καὶ ἄντε πάλι πίσω στὸ Ρωμαῖκο κρατίδιο ἀκόμη μὲ 2.000.000 ἔτοιμα γιὰ ὄργανο ζωᾶ. Καὶ ἡμασταν δέβαια πάλι ἐθνικὰ ὑπερήφανοι, ὅταν ὁ Μπέν-ιζέλ πραγματοποιοῦσε τὸ ὄραμα τῆς Μεγάλης Ἰδέας. Καὶ ἄλλο τόσο, ὅταν ὁ Ἑβραῖος Μοργκεντάου γέμιζε βαπόρια μὲ πρόσφυγες, προκειμένον νὰ ἐκκενωθῇ ἡ Μικρὰ Ἀσία ἀπὸ ὅ,τι θὰ θύμιζε ζωντανὰ τὸ ἐλληνικὸ παρελθόν της. Σωτήρας ὁ Μοργκεντάου, σωτήρας ὁ Βενιζέλος, σωτήρας καὶ ὁ Κωνσταντῖνος. Καὶ ἐδῶ ταιριάζει ἀπόλυτα ἡ παροιμία, δὴ γαῖδαροι μαλλώ-νανε σὲ ξένον ἀχυρῶνα. Ἑλλάδα καὶ Τουρκία στὸν ἀχυρῶνα τοῦ Μοργκεντάου.

Μέχρι ἐδῶ ἦταν τὸ Ρωμαῖκο κρατίδιο, καὶ ἀπὸ ἐδῶ καὶ ὕστερα θὰ τοῦ πετᾶνε κανένα ψίχουλο, ὅπως τὰ Δωδεκάνησα ἢ ἀργότερα ποιὸς ξέρει τί. Καὶ ἂν πάει νὰ σηκώσῃ τὸ κεφάλι, θὰ τοῦ πάρουνε καὶ αὐτὰ πού τοῦ δώσανε. Καὶ τότε θὰ χρειάζεται νὰ δηλώῃ κάποιος πρωθυπουργὸς αὐτῆς τῆς χώρας, ὁ πρῶτος βουλευτῆς, τὸ πρῶτο ὑποζύγιο, συγγνώμες καὶ εὐχαριστίες γιὰ τὴν διαμεσολάβηση τῶν ἀφεντάδων, προκειμένον νὰ γλυτώσῃ τὸ χωράφι ἀπὸ ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτρίωση.

Ἐτσι προχωράει αὐτὸ τὸ κρατίδιο κάπου ἑκατὸν ἐβδομήντα χρόνια τώρα. Ὑποκλίσεις, συγγνώμες, εὐχαριστίες, ἐπαιτεῖες, δόλεμα τῶν ἐκάστοτε βουλευτῶν. Καὶ αὐτό, γιὰ τὴν σύστασή του πάσχει. Γιὰ τὴν σύστασή του ἔθεσε ὡς ὑπέρτατή του ἀξία τὸ χρῆμα, τὸ συμφέρον καὶ προπάντων τὴν Ρωμιοσύνη, τὴν ψυχολογία τῆς ὑποτέλειας. Ὑποβάθμισε τὸν ἐλληνικὸ πολιτισμὸ καὶ τὶς ἐλληνικὲς ἀξίες ὡς εἰδωλολατρικές. Κατηγόρησε τοὺς προγόνους του, αὐτοὺς πού δὲν ἔσκυψαν, δὲν ὑποτάχθηκαν καὶ ἀγωνίστηκαν, γιὰ νὰ διατηρήσουν τὴν οὐσιαστικὴ τους ἐλευθερία καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκαλοῦνται Ἕλληνες καὶ ἡ χώρα αὐτὴ Ἑλλάδα. Οὔτε Βυζάντιο, οὔτε Βυζαντινοί, οὔτε Νέα Ρώμη, οὔτε ρωμιοσυ-σιστές. Αὐτὴν τὴν ἐλληνικὴ ψυχὴ τὴν ὑπόταξαν, τὴν πολέμησαν, τὴν ἀλλοτρίωσαν.

Καὶ τὸ κακὸ ἄρχισε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἀκόμα τῶν Γεφυραίων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας. Τῶν ἀποίκων τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου, καὶ τῶν ὁμοίων τους, πού μέχρι σήμε-ρα εἶναι παρόντες στὸ Ρωμαῖκο κρατίδιο, στὰ ἀνώτατα καὶ ἀνώτερα ἀξιώματα, διαιωνίζοντας ἔτσι τὴν προδοσία καὶ τὴν ἀρνητικὴ τους ἔναντι τοῦ Ἑλληνισμοῦ θέση. Γιὰ τὴν ἀφήσουμε τὰ παραμύθια. Ὅταν ὁ Ρωμιὸς παπᾶ-Μεταλληνὸς θγαί-νει καὶ θροντοφωνάζει, ὅτι οἱ ρίζες τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι Ἑβραϊκές, κάτι ξέρει. Ὅταν ἐπίσης ὁ Μητροπολίτης Κορινθίας Παντελεήμων σὲ ἐπίσημή του ἐγκύ-κλιο μιλάει γιὰ τὸν ρόλο τῶν ἑβραϊκῶν συμφερόντων στὴν Ἑλλάδα, ἐπίσης κάτι ξέρει. Ὅταν ὁ Μπέν-ιζέλος ἔσπρωχνε στὴν σφαγὴ αὐτὸν τὸν λαό, ἐπίσης ἤξερε καὶ ὅταν ὁ Μοργκεντάου γέμιζε τὰ καρᾶδια μὲ πρόσφυγες, ἤξερε ἀκόμα καλύτε-ρα. Ἐχουν μπῆ βαθειὰ μέσα μας, ἔχουν ἀναμιχθῇ μὲ ντόπιο πληθυσμὸ, ἔχουν ἀλλοιώσει τὴν θρησκευτικὴ, οἰκονομικὴ, κοινωνικὴ καὶ πολιτιστικὴ ταυτότητα τοῦ Ἑλλήνα. Ἐχουν παρασύρει, κοιμίσει, δελεάσει μὲ πειθήνια ὄργανά τους πά-ντα πρόθυμους Ἐφιάλτες καὶ μὲ ψεύτικη ταυτότητα κυκλοφοροῦντες ὁμοεθνεῖς τοὺς τὸν λαὸ αὐτοῦ τοῦ τόπου. Τὸν ἔχουν πείσει, ὅτι ὁ Νεοέλληνας ἔχει περισσό-τερη σχέση μὲ αὐτοὺς λόγῳ θρησκείας, παρὰ μὲ τοὺς ἀληθινούς προγόνους του. Τὸν ἔχουν κάνει νὰ τρέχῃ κάθε μέρα, προκειμένον νὰ ἐπιζῇ σὲ ἕναν κόμο, ὅπου μόνο τὸ οἰκονομικὸ καὶ καταναλωτικὸ συμφέρον κυριαρχεῖ. Ἐκεῖ ἔχουν φτάσει, αὐτὰ ἔχουν κάνει αἰῶνες τώρα. Καὶ συνεχίζουν ἀκάθεκτοι.

Νέμεσις

ΚΩΝ. Β. ΚΟΥΤΡΟΥΒΕΛΗΣ

Οί 'Ολυμπιακοί άρχισαν τὸ 6591 π.Χ.

1. Γενικά

«Προϊστορία»! Τὸ ὄριο τοῦ τέλους της τοποθετήθηκε στὴν χρονολογία ἀναδιώσεως τῶν 'Ολυμπιακῶν Ἀγῶνων, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τότε, τὸ ἔτος 776 πρὸ Χριστοῦ, ἐπανελαμβάνοντο στὴν Ἀρχαία 'Ολυμπία κάθε τέσσαρα χρόνια. Ἡ θέσπιση τῆς ἀρχικῆς ἐνάρεξεως τῶν 'Ολυμπιακῶν ὀφείλεται σ' ἓναν ἥρωα ὀνόματι Ἡρακλῆ. Κατὰ τὰ δεδομένα ὅμως τοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου (*Ἱστορικὴ Βιβλιοθήκη*, μετ. Α. Παπανδρέου, ἐκδ. Ἑλληνικοῦ Ἐκδοτικοῦ Ὁργανισμοῦ Γεωργιάδη, βιβλ. 3ον, παρ. 74) ὑπῆρχαν τρία πρόσωπα μὲ τὸ ἴδιο ὄνομα: «ὁ ἀρχαιότατος Ἡρακλῆς κατὰ τοὺς μύθους τῶν Αἰγυπτίων γεννήθηκε στὴν Αἴγυπτο. [Ἦταν Ἕλλην, ὅπως θὰ ἀποδειχθῇ παρακάτω]. Ὑπέταξε μὲ τὰ ὅπλα μεγάλο μέρος τῆς οἰκουμένης καὶ ἔστησε τὴν στήλη, ποὺ εἶναι στὴν Λιβύη [τὴς Ἡράκλειες Στήλες στοὺ στενὸ τοῦ Γιβραλτάρ]. Ὁ δεῦτερος ἦταν ἓνας ἐκ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων τῆς Κρήτης, ἓνας μάγος μὲ κάποια γνώση στρατηγικῆς, ὁ ὁποῖος ἴδρυνε τοὺς 'Ολυμπιακοὺς ἀγῶνες. Καὶ ὁ τελευταῖος, αὐτὸς ποὺ γεννήθηκε λίγο πρὶν τὸ Τρωικὸ πόλεμο ἀπὸ τὴν Ἀλκμήνη, ὁ ὁποῖος διέτρεξε μέγα μέρος τῆς οἰκουμένης, ὑπηρετώντας τὸν Εὐρυσθέα καὶ ἐκτελώντας τὴν προσταγὴν του. Ἐξετέλεσε μ' ἐπιτυχία ὅλους τοὺς ἄθλους, ἔστησε τὴν στήλη ποὺ εἶναι στὸ Εὐρωπαϊκὸ ἄκρο [στὸ βόρειο μέρος τοῦ στενοῦ τοῦ Γιβραλτάρ] καὶ ἔχοντας τὸ ἴδιο ὄνομα μὲ τοὺς δύο ἄλλους στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου καὶ μετὰ τὸν θάνατό του κληρονόμησε [τοῦ ἀποδόθηκαν ἀπὸ τοὺς λαοὺς] ὅλα τὰ κατορθώματα τῶν παλαιότερων, σὰν νὰ ὑπῆρξε εἰς τὸν αἰῶνα ἓνας μόνος Ἡρακλῆς».

2. Ὁ Ἕλλην Ἡρακλῆς τῶν Αἰγυπτίων

Κατὰ τὸν Ἀθ. Σταγειρίτην (*Ὠγυγία*, ἐκδ. Ἐλευθέρα Σκέψις, τόμος Δ', σελ. 487,

Τὸ ἀρχαῖο νόημα τῆς 'Ολυμπιακῆς Φλόγας καὶ ἡ ἐκπόρνευσή του στὴ σύγχρονη ἐποχὴ

Τὸ ὕψιστον σύμβολον τῶν 'Ολυμπιακῶν ἀγῶνων εἶναι ἐκεῖνο τῆς 'Ολυμπιακῆς Φλόγος. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὴν χώραν τῶν μύθων, ἡ ἀλήθεια ἀνακαλύπτεται καὶ ἀποκαλύπτεται ὑπὸ τῶν μεμνημένων. Ἐδῶ ἐγεννήθη ὁ Προμηθεύς, ὁ υἱὸς τοῦ Τιτάνος Ἰαπετοῦ καὶ τῆς Ὠκεανίδος Κλυμένης, ὁ ὁποῖος ἐδίδαξεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν τεχνικὴν, τὴν ἀστρονομίαν, τὴν ἀριθμητικὴν, τὴν γραμματικὴν, τὴν γεωργίαν, τὴν ναυτιλίαν, τὴν ἰατρικὴν, τὴν μαντικὴν, τὴν βιολογίαν καὶ τὴν μηχανικὴν: «ὁ δὲ Προμηθεύς ἐξ ὕδατος καὶ γῆς ἀνθρώπους πλάσας ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ πῦρ λάθρα Διὸς ἐν νάρθηκι κούρπας...».

Ὁ Προμηθεύς, πλάσας ἀνθρώπους μόνον ἐξ ὕδατος καὶ χώματος, τοὺς ἔδωκεν ὀλίγον πῦρ, τὸ ὁποῖον «ἔκλεψεν ἐκ τοῦ Διὸς». Ὅταν ἐδημιούργησε τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, τοὺς ἀποτελέσαντας τὸν ἓνα ἐκ τῶν δύο κλάδων τῆς Ἰαπετικῆς φυλῆς, δὲν ἐχρησιμοποίησε κατὰ τὴν πλάσιν τῶν τὴν φωτιά. Κατέστη λοιπὸν ἀδύνατος ἡ ἐλλογοποίησις τῶν ἀνθρώπων, ἐφ' ὅσον δὲν ἐχρησιμοποιήθη ἡ φωτιά, διότι δὲν ἐπετεύχθη ἡ λειτουργικὴ ἀρμονία τῶν δύο στοιχείων (ὕδωρ καὶ χῶμα). Ἡ φωτιά, τὸ παραγόμενον εἰς τὸν ζωοδότην καὶ ζωοφόρον ἥλιον πῦρ, ἀποστέλλεται εἰς τὴν Γῆν.

Σαφῶς δὲν εἶναι τυχαία ἐπιλογὴ ὅτι ἡ «Ἥλεια» ἐφιλοξένησε τὴν ἀγωνιστικὴν μορφήν τοῦ Ὀλυμπίου Πνεύματος. Εἰς τὴν Ὀλυμπίαν ἐκτὸς τῆς λατρείας τοῦ Διὸς ἔχομε καὶ ἐκεῖ τὸν ἥλιον. Ὁ Αὐγείας εἶναι μία τοπικὴ ἐπιδίωξις τῆς θεότητος τοῦ Ἠλίου τ' ὄνομά του προέρχεται ἐκ τῆς αὐγῆς

1994), ύπῃρχαν σαράντα τρία ἄτομα μὲ τὸ ὄνομα Ἡρακλῆς. Ἐκ τούτων ἀναφέρονται ἔξι κατὰ σειράν, στοὺς ὁποίους ὁ Ἡρακλῆς τῆς Ἀλκμήνης εἶναι ὁ τελευταῖος. Ὁ ἀρχαιότατος, ὁ Ἡρακλῆς ὁ πρῶτος, ὅπως ἀναφέρει ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (βιβλ. Α, παρ. 24), «ἦταν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, καὶ καθάρισε αὐτὴν τὴν χώρα ἀπὸ τ' ἄγρια θηρία. Καὶ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῶν γιγάντων, ἐναντίον τῶν ὁποίων πολέμησε ὁ Ἡρακλῆς ὡς σύμμαχος τῶν θεῶν, μέχρι σήμερα εἶχαν παρέλθει πάνω ἀπὸ 10.000 χρόνια [μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Διοδώρου, 80-20 π.Χ.].» Πιὸ κάτω ὁ Διόδωρος συμπληρώνει: «ὁ Ἡρακλῆς τῆς Ἀλκμήνης γεννήθηκε 10.000 χρόνια καὶ κάτι παραπάνω ἀργότερα τοῦ προηγουμένου». Κατὰ τὸν Ἡρόδοτο («Εὐτέρπη», παρ. 43, μετ. Γ.Α. Σκαλίδου, ἐκδ. ἐφημ. «Ἐλεύθερος Ἄνθρωπος» 1933) «ὁ Ἡρακλῆς τῶν Αἰγυπτίων εἶναι ἀρχαιότατος θεός, καὶ οἱ ἴδιοι λέγουν, ὅτι 17.000 χρόνια πρὶν βασιλεύσῃ ὁ Ἀμασις [569-525 π.Χ.] ὁ ἀριθμὸς τῶν θεῶν ἀπὸ ὧν ποὺ ἦσαν αὐξήθηκε σὲ δώδεκα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦταν καὶ ὁ Ἡρακλῆς». Ἐκ τῶν δεδομένων τούτων προκύπτει, ὅτι:

α. ὁ πρῶτος Ἡρακλῆς τῶν Αἰγυπτίων γεννήθηκε περὶ τὸ ἔτος 10.080 π.Χ.

β. ὁ θεοποιημένος Ἡρακλῆς τῶν Αἰγυπτίων γεννήθηκε περὶ τὸ ἔτος 17.569 π.Χ.

γ. ὁ Ἡρακλῆς τῆς Ἀλκμήνης γεννήθηκε κατὰ τὸν Διόδωρο δέκα χιλιάδες χρόνια καὶ κάτι παραπάνω, δηλ. περίπου 10.100 χρόνια, ἀργότερα ἀπὸ τὸν πρῶτο, δηλ. περὶ τὸ ἔτος 20 μετὰ Χριστόν, πρᾶγμα ἄτοπον. Κατὰ τὰ δεδομένα ὅμως τοῦ Ἡροδότου σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ Διοδώρου ὁ Ἡρακλῆς τῆς Ἀλκμήνης γεννήθηκε (17.569 π.Χ. μείον 10.100 χρόνια, ἴσον) περὶ τὸ 7.469 π.Χ. Εἶναι ὅμως γνωστὸ, ὅτι ὁ Ἡρακλῆς τῆς Ἀλκμήνης ἐξῆσε στὴν προπροηγούμενη γενεὰ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου (3.087-3.078 π.Χ.) ἤτοι περὶ τὸ ἔτος 3.170 πρὸ Χριστοῦ.

Οἱ χρονολογικοὶ προσδιορισμοὶ τῶν Αἰγυπτίων εἶναι ἀναξιόπιστοι, διότι τόσο ὁ Διόδωρος (βιβλ. Α, παρ. 26: «οἱ Αἰγύπτιοι χρησιμοποιοῦσαν τὴν περίοδο τῆς σελήνης [διαστήματος 27,3 ἡμερῶν] ὡς διάστημα τοῦ ἔτους, καὶ ἄλλοτε τὸ ἔτος ἀπαρτίζετο ἀπὸ 4 μῆνες, ποὺ ἀντιστοιχοῦσαν στὴν διάρκεια τῆς κάθε ἐποχῆς, τῆς ἀνοί-

(= λάμψις). Ὁ Αὐγείας ἦτο υἱὸς τοῦ Ἥλιου. Καὶ τοῦτο ἦτο φυσικόν. Ἐκ τῆς φυσικοκρατικῆς ἀντιλήψεως περὶ τοῦ θεοῦ περνᾶμε εἰς τὴν ἀνύψωσιν μιᾶς θεότητος, ἐκείνης τῶν ἐκλεκτῶν, οἱ ὅποιοι ἐπέτυχον καθοριστικὴν συμβολὴν εἰς τὴν πορείαν τοῦ ἀνθρώπου. Τοιοῦτοτρόπως οἱ ἀρχαῖοι Ἥλαιοι εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Αὐγείου ἠθέλησαν νὰ τιμῇσιν καὶ ὅπωςδὴποτε νὰ διατηρήσιν ἀνάμεσά των τὴν προσωπικότητα τῆς διαδεχθείσης θεότητος.

Εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς Ὀλυμπίας τὸν δωμὸν τῆς θυσίας, τὸ **Γαῖον**, ἀναπτεν ὁ ἀθλητῆς, ὁ ὁποῖος θὰ ἐνίκα εἰς τὸν δρόμον τοῦ σταδίου (192,27 μ.). Τὴν δᾶδα ἔπαιρνε ἐκ τοῦ ἱερέως ὁ νικητῆς ἐθεωρεῖτο βασιλεὺς τῆς βλαστήσεως διὰ τὸ τρέχον ἔτος. Ἐγίνετο ἐπίσης καὶ ἀγὼν παρθένων. Ἡ νικητρία ἐστέφετο βασίλισσα διὰ τὴν αὐτὴν χρονίαν. Ἡκολούθει «συμβολικὸς ἱερὸς γάμος» διὰ τὴν εὐδωσιν τῆς συγκομιδῆς· ἀποτελεῖ τὴν ἐπιδίωσιν θαυρορρίζον ἰδέας τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων.

Ὅπως διδάσκουν οἱ Ὀρφικοί, οἱ πλανῆται κινοῦνται γύρωθεν ἐνὸς «κεντρικοῦ πυρὸς» (ἀναφερόμενοι εἰς τὸν Ἥλιον, ὡς ἔχοντα τὴν κεντρικὴν θέσιν εἰς τὸ ἡλιακὸν σύστημα). Οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ὀλυμπίαν ὁ δωμὸς εὐρίσκετο εἰς τὸ μέσον τῆς Ἀλτεως, ὅπου ἐφυλάσσετο εἰς τὸ Πρυτανεῖον τὸ «Ἀσβεστον Πῦρ». Ἐξ αὐτοῦ δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ὁ καίόμενος Βωμὸς Ἥλιος εὐρίσκετο εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἱεροῦ χώρου τῆς ἀρχαίας Ὀλυμπίας. Προέκτασιν τὸν ἦσαν αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις ὡς μέρη-τμήματα τοῦ συνολικοῦ ἐλλαδικοῦ χώρου. Ἡ διαρκὴς καὶ ἀέναος διατήρησις τῆς ἰσορροπίας μεταξὺ Λόγον (Ἑλληνικοῦ)-Φύσεως-Κόσμου-Σύμπαντος ἐξεφράσθη ἀγωνιστικῶς ἐντὸς τοῦ μεγαλυτέρου ἱεροῦ ὅλων τῶν ἐποχῶν. Ἡ Ὀλυμπία ὑπῆρξε ἡ κοιτίς, ὅπου ἐπεχωρίαζε τὸ φῶς.

Τὸ Πρυτανεῖον ἦτο τετράγωνον οἰκοδόμημα, ἐκάστη πλευρὰ τοῦ ὁποίου εἶχε μῆκος 32.80 μέτρα.

ξεως, τοῦ θέρους καὶ τοῦ χειμῶνος»), ὅσον καὶ ὁ Πλούταρχος (*Βίος Νουμᾶ*, παρ. 17 καὶ 18, μετ. Μ.Γ. Μερακλή, ἐκδ. Γαλαξία 1968: «στοὺς Αἰγυπτίους ὅλο τὸ ἔτος ἦταν ἓνας μῆνας καὶ ἀργότερα χωρίστηκε σὲ τέσσαρα») βεβαιώνουν, ὅτι οἱ λαοὶ αὐτοὶ ἐχρησιμοποιοῦσαν ἓνα σεληνιακὸ ἡμερολόγιο.

Ἡ μετατροπὴ τῶν παραπάνω Αἰγυπτιακῶν χρονικῶν δεδομένων σὲ ἡλιακὰ ἔτη μὲ τὴν χρῆσιν τῶν ἀνωτέρω μονάδων μετρήσεως τοῦ χρόνου θὰ δώσῃ, ὅτι ὁ Ἡρακλῆς ὁ πρῶτος ἐξήση:

$$\begin{aligned} 10.100 \text{ χρ.} : 13 &= 777 \text{ ἡλ. χρόνια} + 80 \text{ π.Χ.} = 857 \text{ π.Χ. ἢ} \\ 10.100 \text{ χρ.} : 4 &= 2.525 \text{ ἡλ. χρόνια} + 80 \text{ π.Χ.} = 2.605 \text{ π.Χ. ἢ} \\ 10.100 \text{ χρ.} : 3 &= 3.367 \text{ ἡλ. χρόνια} + 80 \text{ π.Χ.} = 3.447 \text{ π.Χ.} \end{aligned}$$

Ἡ μόνη λογικὴ χρονολογία, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξήση ὁ Ἡρακλῆς ὁ πρῶτος, εἶναι περὶ τὸ 3.447 π.Χ. ἤτοι 297 χρόνια πρὸ τοῦ Ἡρακλῆ τῆς Ἀλκμήνης, πρᾶγμα ἄτοπον, ἀφοῦ κανονικὰ αὐτὸς ἔπρεπε νὰ γεννηθῇ 3.367 χρόνια μετὰ τὸν πρῶτον, δηλ. κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Διοδώρου. Ἄς λάβουμε τώρα τὸ δεδομένο τοῦ Ἡροδότου, τὰ 17.00 χρόνια, πρὸ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀμασίδος (569-525 π.Χ.), ὁπότε ἔχομε:

$$\begin{aligned} 17.000 \text{ χρ.} : 13 &= 1.307 \text{ χρ.} + 569 \text{ π.Χ.} = 1.876 \text{ π.Χ. ἢ} \\ 17.000 \text{ χρ.} : 4 &= 4.250 \text{ χρ.} + 569 \text{ π.Χ.} = 4.819 \text{ π.Χ. ἢ} \\ 17.000 \text{ χρ.} : 3 &= 5.667 \text{ χρ.} + 569 \text{ π.Χ.} = 6.236 \text{ π.Χ.} \end{aligned}$$

Ἐκ τῶν προκυψασῶν χρονολογιῶν ἡ πλέον λογικὴ εἶναι ἡ τελευταία, διότι ἐξ αὐτῆς ἀφαιρώντας τὴν χρονολογία γεννήσεως τοῦ Ἡρακλῆ τῆς Ἀλκμήνης, περίπου τὸ ἔτος 3170 π.Χ., θρῖσκουμε ὅτι ὁ προηγούμενος Ἡρακλῆς ἐξήση 3086 χρόνια πρὶν ἀπ' αὐτόν. Παράλληλα προκύπτει, ὅτι ἡ διάρκεια τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ἔτους ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν τετράμηνη, ὅπως λέγει καὶ ὁ Διοδῶρος ὁ Σικελιώτης. Οἱ Αἰγύπτιοι ὅμως δὲν γνωρίζουν τὸν Ἡρακλῆ τῶν Ἑλλήνων, συμπληρώνει ὁ Ἡρόδοτος, παρὰ μόνο ἓνα «δικό» τους Ἡρακλῆ συγκαταλεγόμενον μεταξὺ τῶν θεῶν τους, ὁ ὁποῖος ἐξήση περὶ τὸ 6.236 π.Χ., ὅπως βρέθηκε πιὸ πάνω δι' ἀναγωγῆς τῶν Αἰγυπτιακῶν ἐτῶν σὲ τροπικά. Ἡ ἀνάμνησις τῶν Αἰγυπτίων γιὰ κάποιον περίφημο καὶ ὀνομαστὸν

Τὸ Πρυτανεῖον διηρεῖτο εἰς δύο μέρη, εἰς δόρειον καὶ νότιον. Καὶ εἰς μὲν τὸ νότιον, ἐντὸς τοῦ ναῖσκου τῆς Ἑστίας, ἦτο ὁ ἐκ τέφρας θωμὸς τῆς Δημοσίας Ἑστίας τῆς Ὀλυμπίας. Ἐκ ταύτης, τῆς Ἑστίας, καθ' ἑκάστον ἔτος οἱ μάντις τὴν 19ην Ἑλαφίου (Μάρτιος) μηνὸς ἐκόμιζον τὴν τέφραν, τὴν ὅποιαν ἀνέμιγνον μεθ' ὕδατος τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ, διότι μόνον διὰ τοῦ ὕδατος τούτου ἐγίνετο ὁ πηλός, μὲ τὸν ὁποῖον κατόπιν ἤλειπον τὸν θωμὸν τοῦ Διός. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀλφειὸς ἔθεωρεῖτο ὁ μᾶλλον ἀγαπητὸς ποταμὸς τοῦ Διός. Τὸ δὲ δόρειον τμήμα ἐχρησίμευεν ὡς αἶθουσα συμποσίων, ἢ λεγομένη «Ἑστιάτοριον», ὅπου ἐσιτίζοντο οἱ νικηταὶ κατὰ τὴν πέμπτῃν ἡμέραν τῶν ἀγώνων, ὡς καὶ οἱ ἐπίσημοι ξένοι κατὰ τὰς ἐορτάς. Κατὰ τὴν Α. καὶ Δ. αὐτοῦ πλευρὰν ἦσαν διάφορα οἰκοδομήματα. Ἡ Ἱερὰ Φλόξ, τὸ Ἀσβεστον Πῦρ, ἔκαie καθ' ὅλον τὸ χρονικὸν διάστημα μεταξὺ τῶν Ὀλυμπιάδων. Ἐξ αὐτῆς τῆς φλογὸς ἔπαιρναν οἱ Ἕλληνες τὸ Φῶς τὸ Ὀλυμπιακόν, διὰ νὰ τὸ μεταφέρουν εἰς τὰ διάφορα κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὡς θεῖον μήνυμα καὶ χαιρετιστήριον σύμβολον τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐνώσεως, ἢτοι ὡς Πνεῦμα=Λόγον.

Τὸ Ἑλληνικὸν Φῶς τῆς ἀρχαίας Ὀλυμπίας ἐφώτιζε τὰ ἀπύθμενα δάθη τῆς πνευματικῆς ἀγνοίας, ἐν ᾧ τὸ χριστιανικὸν Ἅγιον Φῶς τοῦ Πάσχα «μεταφέρει τὴν λύτρωσιν». Ἡ «λύτρωσις» ὅμως ἀνεῖν τῆς γνώσεως διαρκεῖ τόσον, ὅσον χρειάζεται, διὰ νὰ καταπέσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς νέας ἀνιέρους πράξεις, ἐκλειπόντων ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ λόγου καὶ τῆς συνειδήσεως. Ἡ κυριεῖσις ἀπὸ τὸν φόβον ὡς ἀποτελέσμα ἀγνοίας χαρακτηρίζει ἄλογα ὄντα· ὁ φόβος εἶναι ἓνα αἶσθημα· ὁ φόβος δὲν σκοτώνει, ἢ ἀγνοία σκοτώνει.

Ἡ ἐννοιολογικὴ ἀνάλυσις τῆς λέξεως **φλόξ** (ἀρχικὴ γραφὴ) συμφώνως μὲ τὴν ριζοσπαστικὴν ἐρευναν τοῦ ἀειμνήστου Ἡλ. Τσατσόμοιρον («Ἱστορία Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης», φιλο-

Ἡρακλῆ, ὁ ὁποῖος πέρασε κάποτε ἀπὸ τῆ χώρα τους, εἶχε διατηρηθῇ, καὶ παρ' ὅλο πού τὸν ἔθεοποίησαν καὶ τὸν κατέγραψαν ὡς ἰθαγενῆ, ὅπως λέγει ὁ Ἡρόδοτος («Εὐτέρπη», παρ. 113), «τοῦ ἔκτισαν καὶ ναὸν παρὰ τὸ Κανωδικὸν στόμα τοῦ Νείλου» [τὸ ὁποῖον ὁ Στράβων στὰ «Γεωγραφικά» του, βιβλ. ΙΖ κεφ. 1, παρ. 4 τὸ ὀνομάζει καὶ Ἡρακλεωτικὸ, προσέτι δὲ στὴν παρ. 17 ὁ Στράβων ἀναφέρει, ὅτι «ὀνομάσθη ἔτσι ἐκ τοῦ Κάνωδος, τοῦ κυδερνήτου τοῦ Μενελάου, ὁ ὁποῖος πέθανε ἐκεῖ κατὰ τὴν ἐπιστροφή τους ἐκ τῆς Τροίας», στὸν ὁποῖον ναόν, ἐὰν εἰσῆρχετο κάποιος δοῦλος, ἀπρηγορεύετο ἡ σύλληψή του. Ἐκεῖ κατέφυγον μερικοὶ δοῦλοι (κωπηλάτες τοῦ γιου τοῦ Πριάμου Ἀλεξάνδρου, μετὰ τὴν ἀρπαγὴ τῆς Ἑλένης), ὅπου ἐξήτησαν ἄσυλο καὶ ἐδιηγούντο τὰ κατέκαστα»]. Ὁ ναὸς αὐτὸς ἀποκλείεται νὰ ἀνῆκε στὸν Ἡρακλῆ τῆς Ἀλκμήνης, γιατί ἡ δόξα τούτου δὲν πρέπει νὰ εἶχε διαδοθῇ τόσον, ἀφοῦ ἐξῆσε μόλις τὴν προπροηγούμενη γενεὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἀρα ὁ ναὸς αὐτὸς τοῦ Ἡρακλέους εἶχε ἰδρυθῇ γιὰ κάποιον ἄλλον προηγούμενον Ἡρακλῆ, ὁ ὁποῖος ἐσώζετο στίς παραδόσεις τῶν Αἰγυπτίων, χωρὶς νὰ εἶναι Αἰγύπιος. Ἐπ' αὐτοῦ ὁ Πανσανίας (Βοιωτικά, παρ. 27,6 καὶ 8) συμπληρώνει: «οἱ Θεσπιεῖς ἔχουν καὶ ναὸν τοῦ Ἡρακλέους, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀρχαιότερος τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἡρακλέους τῆς Ἀλκμήνης καὶ ἀνῆκε στὸν Ἡρακλῆ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων. Ναοὺς τούτου εἶδα ὅτι εἶχαν οἱ κάτοικοι τῶν Ἐρυθρῶν καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Τύρου». Τὸν δεύτερο ναὸ τῆς Τύρου τὸν εἶδε καὶ ὁ Ἡρόδοτος («Εὐτέρπη», παρ. 44), ἀλλὰ ἐσφαλμένως τὸν χρέωσε στοὺς Φοίνικες. Καὶ τοῦ λόγου τὸ ἀληθές τὸ ἐπιβεβαιώνει ὁ Ἀρριανὸς στὴν Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασιν (ἐκδ. Δ.Ε.Κ., Γεν. Ἐπιτ. Στρατοῦ, 1971, βιβλ. Β, σελ. 101), λέγοντας: «στὴν Τύρο εἶναι παλαιότατο ἱερὸ τοῦ Ἡρακλῆ, ἀπ' ὅσα διατηρεῖ ἡ ἀνθρωπίνη μνήμη, ὅχι τοῦ Ἡρακλῆ τῆς Ἀλκμήνης ἀπὸ τὸ Ἄργος». Παραμένει ὅμως ἕνα ἐρώτημα. Ποιὸς ἦταν ὁ προηγούμενος τοῦ γιου τῆς Ἀλκμήνης Ἡρακλῆς;

3. Ὁ Ἰδαῖος Ἡρακλῆς τῆς Κρήτης

Στὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἀπαντᾷ ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (Ἱστορικὴ Βιβλιοθήκη, βιβλ. 3ον παρ. 74), ὅπου λέγει: «ὁ δεύτερος Ἡρακλῆς ἦταν ἕνας τῶν Ἰδαίων Δακτύ-

λογικὴ ἐπιμέλεια Δημ. Λάμπρου, ἐκδ. «Δαυλός», 1991) μᾶς λέγει: «Τὸ λαμπρὸν φῶς (σκέψις) διανοίγει τ' ἀπύθμενα βάθη τῆς ἀγνοίας εἰς πάντα χωρὸν διὰ παλινδρομικῶν-κυματοειδῶν κινήσεων ἀενάως καὶ περιφερειακῶς». Πιστεύομεν, ὅτι καὶ μόνῃ ἡ ἐννοιολογικὴ αὕτη ἀνάλυσις εἶναι ἀρκετή. Ἐὰν ἐπιμεινῶμεν εἰς τὴν ἐννοιολογικὴν ἀνάλυσιν τῆς λέξεως-ὄρον μὲ τὴν σημερινήν τῆς ὀνομασίαν, ἥτοι **φλόγα**, θὰ διαπιστώσωμεν ὅτι: μὲ τὸ Φῶς (Πνεῦμα) τοῦ Λόγου (ὄρθου) εἰς πάντα χωρὸν ἐπιτυγχάνει-διανοίγει ὁ ἄνθρωπος (ἐννοεῖται ὁ ἀγωνιστὴς τῶν καλλίστων ἀγώνων) ὡς φορεὺς τοῦ ἀντιεξουσιαστικοῦ-ἀντιδογματικοῦ νόμου καὶ τοῦ ζωογόνο-φωτοδότου φυσικοῦ νόμου τὴν ἐρμηνείαν τῆς δικαιοσύνης. Τὰ σύμβολα ἀποτελοῦν εἰκόνα, ἡ ὁποία ὀμιλεῖ «σηματικῶς» εἰς τὸν κόσμον.

Ἡ Φλόξ ἐπετύγχανε τὴν ἔνωσην τοῦ Ἱεροῦ τῆς Ὀλυμπίας μετὰ τῶν ἐλληνίδων πόλεων τῶν μετεχουσῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ἡ συμμετοχὴ εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνας δὲν ἦτο μόνον δικαίωμα ὅλων τῶν ἐλληνίδων πόλεων, πολὺ περισσότερον ἢ το ὑποχρέωσις. Ἐστὲλλαν ἀθλητὰς ἢ ἐκπροσώπους των, τοὺς **ιερομνημονας** ἢ τοὺς **πυλαγόρας**, ὥστε νὰ τεκμηριώσουν τὴν ἔννοιαν τοῦ τμήματος-μέρους ἐνὸς συνόλου. Τὸ αὐτὸ ἴσχυε καὶ διὰ τὰς ὑπολοίπους πανελληνίους ἐορτάς. Τὴν μεγαλυντέραν τιμωρίαν καὶ αἰσχύνην ἀποτελοῦσε ὁ ἀποκλεισμός λόγω συγκεκριμένης συμπεριφορᾶς ἐκ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων καὶ ἀπὸ τὰς ἐπισημοὺς θυσίας πρὸς τοὺς θεοὺς.

Δέος δύναται τις νὰ αἰσθανθῇ ἐκ τοῦ Πελοποννησιακοῦ Ἡλίου, ὁ ὁποῖος δημιουργεῖ τὴν φλόγα ὡς μάρτυς μίᾳς γενέσεως, τῆς γενέσεως τοῦ Φωτός, τὸ ὁποῖον ἔρχεται εἰς τὸν κόσμον. Ἀς ἀναλογισθῶμεν τὴν γένεσιν αὐτὴν μαζὶ μὲ τὴν καταβολὴν τῆς ἀθλητικῆς προσπάθειας πρὸ τῆς ἐνάργεως τοῦ ἀγῶνος, ὅποτε ὁ ἀθλητὴς μεταδίδει εἴτε εἰς τὴν ἐκκίνησην εἴτε εἰς τὴν θαλδίδα, ἀποκορυφω-

λων τῆς Κρήτης, ἕνας μάγος με κάποια γνώση στρατηγικῆς πού ἴδρυνε τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες». Ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὁ Στράβων στὰ Γεωγραφικά του (βιβλ. Η, παρ. 30, μετ. Κ.Θ. Ἀραπόπουλος, ἐκδ. Πάπυρος 1975), διαπιστώσας τὴν σύγχυση πού ὑπῆρχε λόγω τῆς συνωνυμίας, λέγει: «Ἀλλὰ πρέπει ν' ἀφήσουμε ὅσα λέγουν οἱ ἀρχαῖοι γιὰ τὴν καθιέρωση τῶν [Ὀλυμπιακῶν] ἀγῶνων ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους, εἴτε ἐννοοῦν μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο τὸν πρεσβύτερον τῶν Ἰδαίων Δακτύλων (ἢ Κουρήτων), ὁ ὁποῖος ἦτο ἀρχηγὸς τούτων, εἴτε ἐννοοῦν τὸν γιὸς τῆς Ἀλκμήνης». Ἐπίσης καὶ ὁ Πανσανίας στὰ «Ἡλιακά» (μετ. Α. Παπαθεοδώρου, ἐκδ. Πάπυρος 1975, σελ. 33) σημειώνει: «Οἱ Ἰδαῖοι Δάκτυλοι, οἱ ὁποῖοι ὠνομάζοντο καὶ Κουρήτες, εἶχαν ἔλθει ἀπὸ τὸ ὄρος Ἰδη τῆς Κρήτης καὶ ἦσαν πέντε, ὁ Ἡρακλῆς ὁ Παιωναῖος, ὁ Ἐπιμήδης, ὁ Ἰάσιος καὶ ὁ Ἰδας. Εἰς τὸν Ἰδαῖον Ἡρακλῆ ἀνήκει ἡ δόξα, διότι πρῶτος αὐτὸς καθιέρωσε τὸν τότε ἀγῶνα καὶ τὸν ὠνόμασε Ὀλύμπια, καὶ καθώρισε νὰ γίνεται κάθε ἐμπόνη χρόνῳ, ἐπειδὴ πέντε ἦσαν αὐτὸς με τοὺς ἀδελφούς του. Ἀκόμη λέγεται, ὅτι 50 χρόνια μετὰ τὸν κατακλυσμὸ τοῦ Δευκαλίωνα ἦλθεν ἀπὸ τὴν Κρήτη ὁ γιὸς τοῦ Καρδίου, ὁ Κλύμενος, ἀπόγονος τοῦ Ἰδαίου Ἡρακλῆ καὶ ἐθέσπισε [ἀναβίωσε γιὰ πρώτη φορὰ] τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες». Καὶ ὁ Α. Σταγειρίτης στὴν Ὠγυγία (τόμος Γ, σελ. 464, ἐκδ. Ἐλευθερὴ Σκέψη 1994) συμπληρώνει, λέγοντας: «ὁ Κλύμενος τοῦ Καρδίου, ὅταν ἦλθε στὴν Ἥλιδα πενήντα χρόνια μετὰ τὸν κατακλυσμὸ τοῦ Δευκαλίωνα, ἴδρυνε καὶ δωμὸν πρὸς τιμὴν τῶν προγόνων του». Ὁ ἴδιος ὁ Διόδωρος στὸ 4ο βιβλίο του, παρ. 18, συμπληρώνει: «ὁ Ἡρακλῆς μετὰ τὴν Λιβύη καὶ τὸν θάνατο τοῦ Ἀνταίου πέρασε στὴν Αἴγυπτο, ὅπου σκότωσε τὸν βασιλέα Βούσιρι, ἐπειδὴ συνήθιζε νὰ θανατῶνι τοὺς ξένους πού ἐπισκέπτοντο τὴν χώρα του». Σ' αὐτὸ συμφωνεῖ καὶ ὁ Ἡρόδοτος («Εὐτέρπη», παρ. 45). Στὸ 1ο ὁμῶς βιβλίο του, παρ. 21, ὁ Διόδωρος προσδιορίζει, ὅτι: «ὁ Ἀνταῖος τῆς Λιβύης ἦταν σύγχρονος τοῦ Ὀσيري, τὸν ὁποῖον εἶχε τιμωρήσει ὁ Ἡρακλῆς». Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ τὰ συμπληρώνει ὁ Α. Σταγειρίτης (Ὠγυγία, τόμος Β, σελ. 2294), ὅπου λέγει: «ὁ Ὀσιρις φεύγων ἀνὰ τὴν οἰκουμένην, ἄφησε διοικητὴν τῆς Λιβύης τὸν Ἀνταῖον καὶ τῶν πρὸς Φοινίκην περιοχῶν

μα τῆς ὁποίας εἶναι ἡ συνειδητοποίησις μιᾶς ἀρχῆς, προκαλοῦσης σύνθεσιν πολυποικίλων συνανθημάτων. Ὁ δρομεὺς ἀγωνιᾷ νὰ φθάσῃ πρῶτος γνωρίζει, ὅτι τ' αὐτὸ ἐπιθυμοῦν ὅλοι οἱ συναγωνιζόμενοί του, ὅμως ἕνας θὰ εἶναι ὁ πρῶτος καὶ ἴσως πολλοὶ οἱ νικηταί. Ἡ «πρωτιά» δὲν ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ ἐκεῖνον, ἐν ᾧ ἡ νίκη ναί. Ὁ ἄλτης καὶ ὁ ρίπτης μὲ τὰς διαδοχικὰς ἐναλλαγὰς εἰς τὴν προπύρευσιν τοῦ ἀγῶνος. Τὸ μεγαλύτερον ἄλμα ἢ τὴν ρίψιν τοῦ ἀντιπάλου ἀποτελεῖ πλέον τὸν νέον στόχον· πρέπει νὰ τὸν κατακτήσῃ, προκειμένου νὰ νικήσῃ.

Ὁ προικισμένος καὶ καλλιεργημένος ἄνθρωπος θὰ παραμείνῃ εἰς τὰς συνθήκας τοῦ εὖ ἀγωνίζεσθαι. Μὲ τὴν ἰδεολογίαν τοῦ «Ἀσδέσπον Πυρὸς» αἱ μητροπόλεις συνεδέοντο μὲ τὰς ἐλληνικὰς ἀποικίας. Ἀποικία σημαίνει «μακρὰν τῆς οἰκίας». Ἡ μητρικὴ πόλις ἐπέλεγε τὸν ἀρχηγὸν ἐκ τῶν πολιτῶν τῆς, ὁ ὁποῖος ἐτιμᾶτο ὑπὸ τῶν ἐπιγόνων τῆς νεοῖδρυθείσης πόλεως ὡς ὁ ἰδρυτὴς τῆς. Ἡ φωτιά, ἡ ὁποία ἔκαie εἰς τὸ δημόσιον ἱερὸν τῆς ἀποικίας, εἶχε μεταφερθῇ ἐκ τῆς μητρικῆς πόλεως, μετὰ τῆς ὁποίας διεισθεύειτο καὶ θρησκευτικὴ καὶ συναισθηματικὴ σχέσις.

Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ μόνον ὄν, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ κατευθύνῃ τὴν φωτιάν, νὰ τὴν χρησιμοποιῇ, νὰ τὴν ἀναρριπύξῃ, προκειμένου νὰ πλάσῃ καὶ ν' ἀναδημιουργῇ. Χάρις εἰς τὴν φλόγα-λόγον, δῶρον τοῦ Προμηθεύς εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ὁ ἄνθρωπος ἐγκατέλειψε τὴν ζωὴν κατὰστασιν του, καὶ τὴν ἀξιοποίησε μὲ τὸν νοῦν του καὶ τὰς σωματικὰς του ἱκανότητας. Ὁ ἄνθρωπος ἐξελέχθη καὶ κατεσκευάσε τὸν τεχνολογικὸν πολιτισμόν, ὁ ὁποῖος δὲν δύναται νὰ θερμάνῃ καὶ φωτίσῃ. Σήμερον ἔχομεν φωτιάν καὶ πυρηνικὴν ἐνέργειαν εἰς χεῖρας μιᾶς ἀνισορρόπου σκέψεως, ἡ ὁποία προετοιμάζει-κατασκευάζει τὸ σύγχρονον «σιδηροῦν γένος» τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ Ὀλυμπιακὴ Φλόξ ἀνεφάνη κατὰ τὴν ἱστορίαν τῶν συγχρόνων «Ὀλυμπιακῶν» ἀγῶνων τὸ

τὸν Βούσιριν». Ἐκ πρώτης ὄψεως θγαίνει τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ Ἰδαῖος Ἡρακλῆς ἔζησε πρὶν ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ τοῦ Δευκαλίωνα, ὁπότε ἀποδεικνύεται, ὅτι οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες καθιερώθηκαν πρὶν ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ τοῦ Δευκαλίωνος καὶ ὁ Ἰδαῖος Ἡρακλῆς προηγείται τῆς ἐποχῆς πού ἔζησε ὁ Ἡρακλῆς τῆς Ἀλκμήνης.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἔνα ἀστρονομικὸ στοιχεῖο τοῦ Ὁρφέως (*Ἀργοναυτικά*, ἐκδ. Ἐγκ. Λεξ. «Ἡλιος», μετ. Σπ. Μαγγίνα, τόμος 24ος, σελ. 406, στίχοι 119-122) παρέχει μία σημαντικὴ πληροφορία: «*Πρῶτα εἶδα τὴν θωριά τοῦ θεϊκοῦ Ἡρακλῆ, τὸν ὁποῖον ἐγέννησε ἡ Ἀλκμήνη ἀπὸ τὸν Δία τοῦ Κρόνου τότε, ὅταν ὁ Σείριος ἔχανε στὸ τριπλάσιο τὴν λάμψη τοῦ ἡλίου*». Τὴν ἔννοια τοῦ τριπλασίου, κάπως διαφοροποιημένη, τὴν ἀναφέρει καὶ ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (βιλ. Δ, κεφ. 9). Ἡ ἔννοια τοῦ τριπλασίου ἀναφέρεται στὸ ἀστρονομικὸ γεγονός, ὅτι ὁ Σείριος τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Μεγάλου Κυνὸς εἶναι ὁρατὸς στὸ δόρειο ἡμισφαίριο κατὰ τὸ ἓνα τέταρτο τοῦ ἔτους, ἐνῶ κατὰ τὰ ὑπόλοιπα τρία τέταρτα εἶναι ἀόρατος, καὶ κατὰ τὸν Ὁρφέα δὲν ἔβλεπε τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Τὸ φαινόμενο ἐπαναλαμβάνεται καὶ σήμερα. Ἡ ἐρμηνεία ὁμῶς τῆς Ὁρφικῆς ἀναφορᾶς μπορεῖ νὰ σχετίζεται:

α. μετὴν ἀλλαγὴ τῆς κλίσεως τοῦ ἄξονος τοῦ κόσμου, ὁπότε ἡ Γῆ ἄρχισε τὴν τροχίαν τῆς, στὸν κύκλο τῆς ἑλλειπτικῆς·

β. μετὴν προσδιορισμὸ τῆς χρονολογικῆς γεννήσεως ἑνὸς Ἡρακλῆ, ὁ ὁποῖος συγχέεται μετὴν ὁμώνυμον Ἡρακλῆ τῆς Ἀλκμήνης, διότι ὁ Ὁρφεὺς δὲν ἦταν δυνατόν ν' ἀνεφέρετο στὸν Ἡρακλῆ, μετὴν ὁποῖον συνεξεστράτευσε πρὸς τὴν Κολχίδα. Μπορεῖ νὰ ἦταν γυιὸς κάποιου Διὸς, ἀλλὰ ὄχι ἐκ τῆς Ἀλκμήνης, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει τὴν ἐκ τῆς συνωνυμίας προκύπτουσα σύγχυση τῶν χρονολογικῶν περιόδων.

Τὸ πρῶτο θέμα εἶναι ἐκτὸς τοῦ παρόντος. Τὸ δεύτερο ὁμῶς ἔχει οὐσιαστικὴ σημασία, διότι ἀποδεικνύει, ποιὸς Ἡρακλῆς γεννήθηκε τότε. Πρὸς τοῦτο λαμβάνεται ἡ σημερινὴ (τοῦ ἔτους 1996) ὁρθὴ ἀναφορὰ (ἡ οὐράνια συντεταγμένη) τοῦ Σειρίου, ἡ ὁποία εἶναι 6ω 45λ 01δ. Μετατρέπεται αὕτη σὲ δευτερόλεπτα χρόνου, ἐξισουμένη μετ' 24.301 δ. Τὸ ποσὸν αὐτὸ διαιρεῖται διὰ τῆς μέσης ἡμερησίας μεταπτώσεως τοῦ Σει-

ἔτος 1936 ὡς τυπολατρικὴ ἐκδήλωσις. Ἦτο δημιούργημα τοῦ ὄρος Diet ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τοῦ Ἰωάννου Κετσέα ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν τέλεσιν τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τοῦ Βερολίνου. Κατὰ τὴν σύνοδον τῆς Διεθνούς Ὀλυμπιακῆς Ἐπιτροπῆς ἐν Ἀθήναις τῷ ἔτει 1934 ὁ δόκτωρ Theodore Lewald (μέλος τῆς Διεθνούς Ὀλυμπιακῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν Γερμανίαν) ἀνεκοίνωσεν ἓνα σχέδιον συλληφθὲν ὑπὸ τῆς οργανωτικῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἀγώνων τοῦ Βερολίνου, τὸ ὁποῖον συνίστατο εἰς τὸ ν' ἀναφθῇ ἡ Ὀλυμπιακὴ Φλόξ διὰ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου ἐν Ὀλυμπίᾳ, τῆς φλογὸς μεταφερθησομένης διὰ λαμπαδηδρομίας μέχρι τοῦ σταδίου τῆς γερμανικῆς πρωτευούσης. Τὸ σχέδιον τοῦτο ἔγινε ἀποδεκτὸν ὑπὸ τῆς Διεθνούς Ὀλυμπιακῆς Ἐπιτροπῆς.

Τὸ τελετουργικὸν τῆς ἀφῆς τῆς φλογὸς διὰ τοὺς συγχρόνους ἀποκαλουμένους «Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνας» ἔχει ὡς ἑξῆς: Τὸ σύγχρονον καλλιτεχνικὸν γυναικεῖον ἱερατεῖον μετ' ἀρχαιοπρεπῆ τὴν ἐμφάνισίν του περιβάλλει τὸν ναὸν τῆς Ἥρας καὶ ἡ πρωθιέρεια τοποθετεῖ ἐπάνω εἰς τὸν θωμόν ἓνα μεταλλικὸν κοῖλον κάτοπτρον ἐναντι τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου συγκεντρώνονται ἀκτίνες τοῦ ἡλίου καὶ ἀνάπτει ἡ εὐφλεκτος ὕλη, ἡ ὁποία εἶναι τοποθετημένη εἰς εἰδικὸν μικρὸν ἄγγειον (κρατὴρ). Τὸ ἄγγειον κρατεῖ ἡ Ἑστιάς ἱέρεια καὶ τὸ παραδίδει εἰς τὴν πρωθιέρειαν, ἡ ὁποία μαζί με τὰς ἱερέας τὸ μεταφέρει εἰς τὸ στάδιον. Ἐκεῖ ἀνάπτει ἡ πρώτη δᾶς, ἡ ὁποία παραδίδεται εἰς τὸν πρῶτον δρομέα. Ὁ δρομεὺς, ἐφ' ὅσον διασχίσῃ τὸ στάδιον, μεταβαίνει εἰς τὴν Διεθνή Ὀλυμπιακὴν Ἀκαδημίαν, ὅπου ἀνάπτει μαρμαρίνον θωμόν, ἐμπροσθεν τοῦ μνημεῖον τοῦ Πιερ ντε Κουμπερτέν. Ἐκ τούτου τοῦ σημείου ἕτερος ἀθλητῆς ἀνάπτει ἄλλην δᾶδα, μέσῳ τῆς ὁποίας μεταφέρεται ἡ Φλόξ εἰς Ἀθήνας. Σήμερον δέδωκα ὁ ἰδρυτῆς καὶ προστάτης τῶν ἀγώνων ἐν Ὀλυμπίᾳ, ὁ Ζεὺς, δὲν ἔχει μνημεῖον καὶ δὲν τιμᾶται. Ἰσως... ἐλησμονήθη – ἢ κατὰ ἄλλο διοργανώνεται σήμερον...

ρίου, πού είναι ίση με 2,83 δευτερόλεπτα, και έχουμε:

$$24.301 \delta : 2,83 \delta = 8.587 \text{ χρόνια}$$

$$1996 \mu.Χ. - 8.587 \text{ χρ.} = 6.591 \text{ πρὸ Χριστοῦ.}$$

Ἦδη προσδιορίστηκε, ὅτι ὁ προηγούμενος τοῦ γιου τῆς Ἀλκμήνης Ἡρακλῆς τῶν Ἰδαίων Δακτύλων γεννήθηκε ἢ ἔζησε περὶ τὸ 6.236 ἢ τὸ 6.591 πρὸ Χριστοῦ, παρουσιάζοντας μία χρονικὴ διαφορὰ 355 ἐτῶν. Ὅποτε σὲ μία ἀπὸ τὶς δύο χρονολογίες θεοπίσθηκαν γιὰ πρώτη φορὰ οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες.

Ἐνα βασικὸ ἐρώτημα πού προκύπτει, εἶναι τὸ πότε ἔγινε ὁ κατακλυσμός τοῦ Δευκαλίωνα, ὁ ὁποῖος, σημειωτέον, κατὰ τὸν Νόννον (*Διονυσιακά*, διδλ. Γ, στ. 209-214, ἐκδ. Βιδλ. Γεωργ., στ. 209-214 = ἐκδ. ΛΟΕΒ 1984) ἦταν ὁ δεῦτερος στὴ σειρὰ μετὰ τὸν τοιοῦτον τοῦ Ὠγύγου. Ἡ ἀπάντηση εἶναι ἀπλὴ καὶ στηρίζεται σὲ δύο ἀνεξάρτητα μεταξὺ τους στοιχεῖα. Τὸ πρῶτο προέρχεται ἀπὸ τὸν Ἀπολλόδωρο (*Βιβλιοθήκη*, διδλ. Α παρ. 49-79), ὅπου ἀπὸ τὴν γενεὰ τοῦ Δεκαλίωνος καὶ μέχρι καὶ τὴν γενεὰ τοῦ τρωομάχου Διομήδους φέρονται ὅτι ἔζησαν 12 (δώδεκα) γενεὲς ἀνθρώπων, ὁπότε:

$$12 \text{ γεν.} \times 33 \text{ χρ.} (\text{ἀνὰ γενεὰ}) = 396 \text{ χρ.}$$

$$3.087 \text{ π.Χ.} (\text{ἐναρξὴ Τρωικοῦ πολ.}) + 396 \text{ χρ.} = 3.483 \text{ π.Χ.}$$

Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ λέγει, ὅτι ὁ κατακλυσμός τοῦ Δευκαλίωνα ἔγινε περὶ τὸ ἔτος 3.483 πρὸ Χριστοῦ, δεδομένου ὅτι ὁ Τρωικὸς πόλεμος ἄρχισε τὸ ἔτος 3087 π.Χ., προσδιορισθέντος τοῦ ἐτους αὐτοῦ ἐκ τῶν παραμελημένων ἀστρονομικῶν στοιχείων τῆς *Ἰλιάδας* τοῦ Ὀμήρου. Ἡ δεῦτερη ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα θὰ δοθῇ ἀπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ Α. Rochan στὸ ἔργο του *Τὰ Μυστήρια τῶν Μεγάλων Πυραμίδων* (μετ. Δ. Σιμόπουλος, ἐκδ. Ὁρφανίδη, σελ. 105), ὅπου μεταφέρει τὰ ὅσα εἶχε γράψει ὁ Ἀραβ Καντί ἐλ-Γκαλὶλ Ἀμπού, λέγοντας: «*Ἡ ἐμφάνιση τῆς δυστυχίας [ἐνὸς κατακλυσμοῦ], πὺν ἀπειλοῦσε τῇ Γῇ, πρέπει νὰ εἶχε γίνῃ, ὅταν ἡ καρδιά [τοῦ ἀστερισμοῦ] τοῦ Λέοντα ἦταν στὸ πρῶτο λεπτὸ τῆς κεφαλῆς τῆς Καραβίδας [τοῦ Σκορπιοῦ, γιὰ αὐτὸς μοιάζει μὲ τὴν Καραβίδα]*». Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ εἶναι ἀστρονομικά· καὶ ὁ Α. Σταγειρίτης (*Ὠνυγία*, τόμος Β, σελ. 277) προσδιορίζει, ὅτι ἡ καρδιά τοῦ Λέοντα

Ἡ Φλόξ ἐκφράζει τὴν σκέψιν καὶ τὸ πῦρ, τὸν Λόγον. Ὁ Λόγος μέσφ τῶν σκέψεων (ἥτοι τῆς μαθήσεως) μεταφέρεται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Οὕτω καὶ τὸ Πῦρ τῆς Ὀλυμπίας μετεφέρετο ἐν εἶδει φλογός εἰς τὰς ἑλληνίδας πόλεις ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Συμβολίζεται μὲ τὴν διαδικασίαν τῆς λαμπαδηδρομίας τὸ πέρασμα τῆς γνώσεως μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων καὶ μεταξὺ τῶν γενεῶν. Ἐπιβάλλεται νὰ προηγηθῇ ὁ **καθαρισμός** καὶ ἡ αὐστηροτάτη μῆσις-προετοιμασία διὰ «σύλληψιν» καὶ «ἀναδημιουργίαν» – στοιχεῖα ἄγνωστα σήμερον. Τὸ ὕψιστον τοῦτο θεῖον δῶρον εἶναι χρέος τοῦ σκεπτομένου ἀνθρώπου νὰ διαφυλαχθῇ καὶ ἀναδύσῃ καὶ σήμερον.

Τὸ Ὀλυμπιακὸν Πῦρ δὲν ἀνήκεν εἰς τὸν ὄχλον. Ἀνήκεν εἰς τοὺς φέροντας τὸ Φῶς, τὸ ὁποῖον φωτίζει τοὺς μετέχοντας ἐν Ὀλυμπίᾳ εἰς τὴν γνησιωτέραν του ἐκφρασιν, ἐκείνην τοῦ ἀγωνιζομένου φωτός. Ἀνήκεν εἰς τοὺς ἐλευθέρους ἀνθρώπους, τοὺς τῆς ἡμετέρας παιδείας μετέχοντας.

Ἐν Ὀλυμπίᾳ ἐνεσαρκώθησαν τὸ Ἀπολλώνιον Ἡλιακὸν Φῶς καὶ ὁ αἰεὶ ζωοδότης πυρὴν του Ζεύς, σίμβολα νεανικότητος, ἐνώσεως, νέας ἐκκινήσεως ἀνά τετραετίαν τῆς γνώσεως καὶ τῆς δημιουργίας.

Βιβλιογραφία:

Θ. Γιαννάκης, «*Ἱστορία Φναικῆς Ἀγωγῆς*».

Δημήτρης Ι. Λάμπρου, «*Ἀναζήτησις*», ἐκδ. «*Δανλός*», 1981.

Walter Burkert «*Ἀρχαία Ἑλληνικὴ Θρησκεία*».

Περιοδικὸν «*Δανλός*», τεύχη 148 καὶ 149 (Μάιος καὶ Ἀπρίλιος 1994).

Νικ. Πετρόπουλος, «*Ὁδηγὸς Ἀρχαίας Ὀλυμπίας*».

Σάββας Κουμπούρας

Καθηγητὴς Σωματικῆς Ἀγωγῆς

Τέως πρωταθλητὴς Ἑλλάδος στὸ ἀγώνισμα δρόμον 10.000 μ.

ἀντιστοιχεί στο ἄστρο (α) τὸ ὀνομαζόμενο σήμερα *Βασιλίσκος*. Ὁ ὑπολογισμὸς βασίζεται στὴν ἀρχὴ τῶν οὐρανίων σωμάτων νὰ μεταβάλλουν κατ' ἔτος τὴν συντεταγμένη τῆς ὁρθῆς ἀναφορᾶς (ΟΑ) κατὰ τὴν ποσότητα τῆς ἐαρινῆς μεταπτώσεως σὲ σχέση μὲ τὴν θέση τῶν οὐρανίων ἀξόνων τῶν ἰσημερινῶν καὶ τῶν τροπῶν. Ἡ γενικὴ ἐτησίαι μετάπτωση τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας στὸν κύκλο τῆς ἐκλειπτικῆς εἶναι 50", 256 τῆς μοίρας καὶ ἀντιστοιχεῖ ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ ἰσημερινοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μετρεῖται ἡ ὁρθὴ ἀναφορὰ (ἡ μία τῶν οὐρανίων συντεταγμένων τῶν ἄστρων) σὲ 3,078 (δευτερόλεπτα) τῆς ὥρας. Ἐκ τῶν «*Ἀστρονομικῶν Ἐφημερίδων*» λαμβάνονται οἱ ἀντίστοιχες (συντεταγμένες) ὁρθῆς ἀναφορᾶς τοῦ πρώτου ἄστρου, τὸ ὁποῖο συναντᾷ ὁ ἥλιος στὸν ἀστερισμὸ τοῦ Σκορπιοῦ, τὸ ὁποῖο συμπίπτει μὲ τὸ ἄστρο (υ) τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Ζυγοῦ καὶ τοῦ Βασιλίσκου τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Λέοντα· καὶ ἔχομε:

Ἀστρο Σκορπιοῦ (υ) Ζυγοῦ: (ΟΑ, 1996) = 15ω 36λ 46δ

Ἀστρο Βασιλίσκος Λέοντος: (ΟΑ, 1996) = 10ω 08λ 09δ

Διαφορὰ = 5ω 28λ 37δ

Ἡ διαφορὰ τῶν δύο συντεταγμένων σὲ δευτερόλεπτα τῆς ὥρας εἶναι: 5ω X 60λ = 300λ + 28λ = 328λ X 60δ = 19680 δ + 37 δ = 19717δ. Τὸ ἐξαγόμενον αὐτὸ διαιρεῖται διὰ τῆς μέσης ἐτησίαις μεταπτώσεως τῶν δύο ἄστρων, ἡ ὁποία εἶναι 3,5 δ τῆς ὥρας καὶ ἔχομε:

19.717δ : 3,5 δ = 5633 χρόνια καὶ

1996 μ. Χριστὸν – 5633 χρ. = 3637 πρὸ Χριστοῦ.

Στὸ γενεαλογικὸ χρονολογικὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἔτους 3.483 π.Χ., πὺν δρέθηκε πρὶ πάντων, προστίθεται ἓνα νέο ἀποτέλεσμα ἐξ ἀστρονομικῶν δεδομένων καὶ ἡ διαφορὰ τοὺς περιορίζεται μόνο στὰ 154 χρόνια, πὺν γιὰ ἓνα τόσο χρονολογικὰ ἀπροσδιόριστο σημαντικὸ γεγονός μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ καὶ ἀμελητέα. Ἡ τυχὸν ταύτιση τοῦ κατακλυσμοῦ, τὸν ὁποῖον ἀναφέρει ὁ Α. Rochan, μὲ τὴν πλημμύρα τῆς Μεσοποταμίας τῆς ἐποχῆς τοῦ Νῶε δὲν εὐσταθεῖ, διότι τὸ γεγονός τοῦτο, ὅπως μπορεῖ κάλλιστα νὰ ὑπολογισθῇ ἐκ τῶν χρονολογικῶν δεδομένων τῆς *Βίβλου*, ἀφού μετατραποῦν σὲ ἡλιακὰ τροπικὰ χρόνια, ἐγινε περὶ τὸ ἔτος 2.203 π. Χριστοῦ. Ἀλλὰ τότε, ἤδη ἀπὸ τοῦ 2240 π.Χ., στὴν Αἴγυπτο βασίλευε ἡ 9η Δυναστεία, ὅπως ἀναφέρει ὁ Μανέθων στὰ *Αἰγυπτιακά* του (ἐκδ. LOEB 1948, σελ. 60, σημείωση 2). Κατὰ συνέπειαν ἐκ τῶν παραπάνω ἐξαγομένων προσδιορίζεται, ὅτι ἡ πρώτη ἀναβίωση τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων ὑπὸ τοῦ Κλυμένου τοῦ Καρδίου ἐγινε περὶ τὸ ἔτος 3.433 π.Χ. ἢ περὶ τὸ 3.587 πρὸ Χριστοῦ, δηλαδὴ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς πὺν ζοῦσαν ὁ Ἕλλην καὶ τὰ παιδιά του Δῶρος, Ξοῦθος καὶ Αἴολος.

Πότε ὅμως ἔζησε ὁ Ὅσιρις; Σ' αὐτὸ μία ἀπάντηση δίδει ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (βιβλ. 1ον παρ. 23), πὺν λέγει: «*Λέγουν, ὅτι ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς βασιλείας τοῦ Ὅσιρι καὶ τῆς Ἰσίδος μέχρι τὴν βασιλείαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, πὺν ἐκτίσσε τὴν ὁμώνυμὴ πόλιν στὴν Αἴγυπτο, πέρασαν πάνω ἀπὸ 10.000 χρόνια καὶ κατ' ἄλλους κάτι λιγώτερο ἀπὸ 23.000 χρόνια*». Ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος ὁ Πλούταρχος (*Ἰσις καὶ Ὅσιρις*, μετ. Α.Ι. Φιλίππιδης, ἐκδ. Πάπυρος 1975, παρ. 13) λέγει: «*Λέγουν, ὅτι ὁ Ὅσιρις ἐφονεύθη τὴν 17ην τοῦ μηνὸς Ἀθύρ, ὅταν ὁ ἥλιος ἐξήρχετο ἐκ τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Σκορπιοῦ, εἰς τὸ 28ο ἔτος τῆς βασιλείας του*».

Ἀπὸ τὰ δεδομένα τοῦ Διοδώρου ἐκλέγομε τὸ «*κάτι λιγώτερο ἀπὸ τὰ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες (23.000) χρόνια*», διότι μὲ τὸ δεδομένο τῶν 10.000 ἐτῶν, ὅπως ἀναφέρθηκε πρὶ πάντων, δὲν προέκυψε κανένα σοβαρὸ ἀποτέλεσμα. Ἐκ τούτου, χρησιμοποιοῦντες τὶς ἀνάλογες μονάδες τῆς διαρκείας τοῦ ἔτους τῶν Αἰγυπτίων, ἔχομε:

22.950 χρ. : 13 = 1765 χρ. + 336 π.Χ. = 2101 π.Χ. ἢ

22.950 χρ. : 4 = 5738 χρ. + 336 π.Χ. = 6074 π.Χ. ἢ

22.950 χρ. : 3 = 7650 χρ. + 336 π.Χ. = 7986 π.Χ.

Στ' αποτελέσματα αυτά παρουσιάζεται μία ακόμη χρονολογία, τοῦ 6.074 πρὸ Χριστοῦ, ἡ ὁποία συσχετιζομένη μετὰ τὴν χρονολογία τοῦ ἔτους 6.236 π.Χ. παρουσιάζει μία διαφορὰ 162 χρόνων, ἐνῶ μετὰ τὴν ἄλλη τοῦ ἔτους 6.591 π.Χ. ἡ διαφορὰ ἀνέρχεται σὲ 517 χρόνια.

Τὸ θέμα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τοῦ Ὁσιρι καὶ τῆς Ἰσιδας εἶναι πολὺπλοκο· καὶ ἐκτὸς τῆς ἀναφερθείσης θέσεως τοῦ Πλουτάρχου ὑπάρχουν καὶ ἄλλα στοιχεῖα, ὅπως: κατὰ τὸν Μανέθωνα (*Αἰγυπτιακά*, ἐκδ. LOEB 1948, σελ. 16: πρβλ. Σύγκελλον): «ὁ Ὁσιρις καὶ ἡ Ἰσιδα ἐβασίλευσαν 35 ἔτη»· στὴ σελ. 26 τοῦ ἰδίου βιβλίου, κατὰ τὰ λεγόμενα τοῦ Ἀφρικανοῦ, σημειώνεται ὅτι: «μετὰ τὸν κατακλυσμό οἱ Αἰγυπτιακοὶ Δυναστεῖες ἀρχίζουν ἀπὸ τὸν πρῶτο βασιλέα, πὺν ὀνομάζετο Μῆνης»· τοῦτο ἐπιβεβαιώνεται καὶ στὴ σελίδα 30 κατὰ τὸν Εὐσέβιο. Ἐκ τῶν δεδομένων τούτων προκύπτει, ὅτι ὁ Ὁσιρις βασίλευσε πρὸ κάποιου κατακλυσμοῦ, ἀφοῦ ὁ Μῆνης πρῶτος βασίλευσε μετὰ ἀπὸ αὐτόν. Ἐὰν λοιπὸν ὁ Μῆνης βασίλευσε μετὰ τὸν κατακλυσμό τοῦ Δευκαλίωνα, πρέπει νὰ ἐντοπισθῇ χρονολογικὰ μετὰ τὸ ἔτος 3637 ἢ μετὰ τὸ 3483 πρὸ Χριστοῦ. Κατὰ τὸν Διόδωρο (*Ιστ. Βιβλιοθήκη*, βιβλ. Α, παρ. 62, μετ. Α. Παπανδρέου, ἐκδ. Ἑλλ. Ἐκδ. Ὁργ. Γεωργιάδης), «Ὁ Κέτηνας ἢ Κενκίνης, ὁ τρίτος βασιλεὺς τῆς 1ης Δυναστείας μετὰ τὸν Μῆνη, κατὰ τοὺς Ἕλληνας ταυτίζεται μετὰ τὸν Πρωτέα, πὺν ζούσε στὰ χρόνια τοῦ Τρωικοῦ πολέμου». Μετὰ αὐτὸν κατὰ τὰ λεγόμενα τοῦ Ὀμήρου (*Ὀδύσεια* δ 465-480) συναντήθηκε ὁ Μενέλαος κατὰ τὴν ἐπιστροφή του ἐκ τοῦ Τρωικοῦ πολέμου, ὀκτὼ χρόνια μετὰ τὴν λήξιν του, περὶ τὸ ἔτος 3.070 π.Χ. Ἀπὸ τοῦ Μῆνη, ὅπως λέγει ὁ Μανέθων (*Αἰγυπτιακά*, σελ. 26), εἶχαν παρέλθει περίπου 150 χρόνια. Ὅποτε ἡ βασιλεία τοῦ Μῆνη ἀρχισε περὶ τὸ ἔτος 3.220 π. Χριστοῦ ἤτοι 417 ἢ 263 χρόνια μετὰ τὸν κατακλυσμό τοῦ Δευκαλίωνα.

Ὁ Αἰγυπτιακὸς μῆνας Ἀθὺρ καταντάει αἰνιγματικὸς, ἀφοῦ κατὰ τὸν Πλούταρχο (*Ἰσις καὶ Ὁσιρις*) ἐντοπίζεται στὸν ἀστερισμὸ τοῦ Σκορπιοῦ, ὅπου ὁ ἥλιος σήμερα φθάνει περὶ τὴν 22αν Νοεμβρίου κατὰ τὸ σημερινὸ ἡμερολόγιο. Στὴν παρ. 39 γράφεται, ὅτι κατὰ τὸν μῆνα Ἀθὺρ σταματοῦν τελείως οἱ ἐτήσιοι ἄνεμοι, ἀποσύρεται ὁ Νεῖλος, ἀπογυμνώνεται ἡ χώρα καὶ αὐξάνει τὸ διάστημα τῆς νύκτας, πρᾶγμα ποὺ σημαίνει ὅτι ὁ Ἀθὺρ ἦταν ὁ μῆνας τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας. Ἀποτελεῖ τὸν τρίτο μῆνα τοῦ ἔτους τῶν Αἰγυπτίων, τὸ ὁποῖο ἀρχίζει τὴν 15ην Ἰουνίου. Ὅποτε κατὰ τὸν Ph. Vandenberg (στὸ βιβλίο του *Ραμσῆς ὁ Μέγας*, μετ. Μ. Μαλαγαρδῆ, ἐκδ. Κοινιδάρη 1980, σελ. 53) ὁ μῆνας Ἀθὺρ ἐντοπίζεται ἀπὸ τῆς 15ης Αὐγούστου μέχρι τῆς 15ης Σεπτεμβρίου. Ἐκ τοῦ δεδομένου τούτου ἀποδεικνύεται, ὅτι ἡ 17η τοῦ Ἀθὺρ συμπίπτει μετὰ τὴν 31ην Αὐγούστου κατὰ τὴν αὐξουσα μέτρηση τῶν ἡμερῶν, ἢ μετὰ τὴν 30ην Αὐγούστου κατὰ τὴν φθίνουσα μέτρηση (ὅπου ἡ 17η ἡμέρα ἐλογίζετο ὡς ὑπόλοιπον τοῦ μηνὸς) σὲ σύγκριση μετὰ τὸ σημερινὸ ἡμερολόγιο.

Σήμερα ὁ ἥλιος κατὰ τὴν φαινόμενη πορεία του φθάνει στὸ ἄστρον (G) τῆς οὐρᾶς τοῦ Σκορπιοῦ περὶ τὴν 19ην Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους καὶ ἔχει συντεταγμένη ὀρθῆς ἀναφορᾶς τοῦ ἔτους 1996 ἴσην μετὰ 17ῶ 49λ 39δ. Ἡ 17η τοῦ Ἀθὺρ ἀντιστοιχοῦσα στὴν 30ην Αὐγούστου (κατὰ τὴν φθίνουσα μέτρηση τῶν ἡμερομηνιῶν) παρουσιάζει μιὰ διαφορὰ 111 ἡμερῶν σὲ σχέση μετὰ τὸ σήμερα. Στὸ διάστημα μιᾶς ἡμέρας ὁ ἥλιος μετακινεῖται στὸν οὐρανὸ κατὰ 236 δευτερόλεπτα χρόνου καὶ στὸ διάστημα τῶν 111 ἡμερῶν καλύπτει ἓνα τόξο ἴσον μετὰ 26.196 δευτερόλεπτα χρόνου. Ἡ μέση γενικὴ ἐτήσια μετάπτωσης (= μετακίνηση) τοῦ σημείου τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας τῶν 3.07 δευτερολέπτων θὰ ἐκάλυπτε τὸ παραπάνω τόξο σὲ

$$26.196 \delta : 3,07 \delta = 8.533 \text{ χρόνια}$$

$$\text{καὶ } 1996 \mu.Χ. - 8533 \chi\rho. = 6.537 \text{ πρὸ Χριστοῦ,}$$

δηλαδή τὸ ἔτος 6.537 πρὸ Χριστοῦ ἐδολοφονήθη ὁ Ὁσιρις, ὁ ὁποῖος ἦταν σύγχρονος τοῦ Ἀνταίου τῆς Λιβύης καὶ τοῦ Ἡρακλῆ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων, ὅπως ἀνα-

φέρθηκε πιο πάνω.

Ἐκ τῆς προηγούμενης διερευνήσεως προέκυψε καὶ ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ Ἡρακλῆς τῶν Ἰδαίων Δακτύλων ἦτο ὑπαρκτὸ πρόσωπο καὶ ἔζησε πρὶν ἀπὸ τὸ ἔτος 6.000 πρὸ Χριστοῦ καὶ γιὰ τὴν ἀκρίβεια μέσα σ' ἓνα χρονικὸ διάστημα, τὸ ὁποῖον ὀρίζεται ἀπὸ τὸ ἔτος 6.591 μέχρι τὸ ἔτος 6.074 πρὸ Χριστοῦ, ἢ κατὰ μέσον ὄρον τῶν εὐρεθεισῶν χρονολογιῶν περὶ τὸ ἔτος 6.360 πρὸ Χριστοῦ. Ἐὰν ὁμως ἀγνοηθῇ ἡ χρονολογία τοῦ 6.074 π.Χ., τότε ὁ μέσος ὄρος τῶν ὑπολογισθεισῶν χρονολογιῶν εἶναι τὸ ἔτος 6.455 πρὸ Χριστοῦ.

4. Ὁ Ἡρακλῆς τῆς Ἀλκμήνης

Ὅπως ἤδη ἀνεφέρθη στὰ προηγούμενα, ὁ Ἡρακλῆς τῆς Ἀλκμήνης εἶναι ὁ νεώτερος καὶ ἐγεννήθηκε περὶ τὸ 3.170 πρὸ Χριστοῦ. Οἱ ἄθλοι, τοὺς ὁποῖους πραγματοποίησε, ὅσους πραγματοποίησε, εἶναι μπερδεμένοι μ' ἐκείνους τοῦ Ἰδαίου Ἡρακλῆ, καὶ δὲν ἦταν, οὔτε εἶναι, δυνατόν νὰ διαχωρισθοῦν λόγῳ τῶν χιλιετιῶν ποὺ εἶχαν παρέλθει. Σημασία ἔχει, ὅτι τὰ πάντα ἔμειναν στὶς παραδόσεις τῶν Ἑλλήνων. Μεταφέρθηκαν διὰ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων στὸ σήμερον. Καὶ δόθηκε ἡ ἀφορμὴ λόγῳ τῶν ἐπικειμένων Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων τῆς Ἀτλάντας τοῦ 1996 κατὰ τὴν συμπλήρωση τῶν πρώτων 100 χρόνων ἀπὸ τὴν τελευταία ἀναβίωσή τους, νὰ τακτοποιηθοῦν καὶ χρονολογικὰ διὰ τοῦ παρόντος ἄρθρου.

5. Ἐπίλογος

Εἶναι ἐμφανές, ὅτι ἀπὸ τότε περίπου, δηλ. τὸ 6.360 π.Χ. ἢ 6.455 (κατὰ μέσον ὄρον), καθιερώθηκαν οἱ πρώτοι Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες, καὶ μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Δευκαλίωνα, ποὺ ἔγινε τὸ 3.637 ἢ τὸ 3.483 π.Χ., ἐπανελήφθησαν γιὰ 544 ἢ 575 (ἢ 564 καὶ 595) φορές, ἐφ' ὅσον διεξήγοντο κάθε πέντε χρόνια, ὅπως ἀναφέρει ὁ Πανσανίας. Πενήντα χρόνια μετὰ τὸν κατακλυσμὸ, ὅπως ἀναφέρθηκε, ξαναθεσπίστηκαν ὑπὸ τοῦ Κλυμένου, καὶ στὴν συνέχεια ἐπανελήφθησαν, ὅπως λέγει ὁ Πανσανίας («Ἡλιακά», μετ. Α. Παπαθεοδώρου, ἐκδ. Πάπυρος 1975, τόμος 2ος, σελ. 35), ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀεθλίου, γιου τοῦ Αἰόλου (ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ἦταν σύγχρονος τοῦ Κλυμένου τοῦ Καρδίου), τοῦ Πελίου, τοῦ Αὐγείου καὶ τοῦ Ἡρακλῆ τῆς Ἀλκμήνης καὶ μέχρι τοῦ Ὁξύλου, ἀπογόνου τοῦ Αἰτωλοῦ. Μετὰ σταμάτησαν νὰ τελοῦνται μέχρι τοῦ Ἰφίτου, ὅτε καὶ ἐπανελήφθησαν ἐκ νέου, καὶ καθιερώθηκε ὑπὸ τούτου ἡ «ἐκχειρίδια τῶν ἐμπολέμων», ὅπως γράφει ὁ Πλούταρχος στὸν *Βίον Λυκούργου* (μετ. Μ.Γ. Μερακλή, ἐκδ. Γαλαξία 1968, σελ. 99). Ἐτέρα ἀναβίωση τῶν ἀγώνων ἀνὰ τετραετίαν ἔγινε τὸ 776 π.Χ., ὅτε ἄρχισε ἡ ἀρίθμηση τῶν χρονολογιῶν τῆς ἱστορίας καὶ ἐσυνεχίσθηκε μέχρι τοῦ 385 μετὰ Χριστόν, ὁπότε λόγῳ τοῦ διωγμοῦ τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοὺς Χριστιανοὺς ἄρχισε ἡ ἐγκατάλειψη τοῦ ἱεροῦ χώρου τῆς Ἀρχαίας Ὀλυμπίας. Στὸ διάστημα τῶν 1161 χρόνων ἐτελέσθησαν ἄλλες 290 φορές στὴν ἀρχαία Ὀλυμπία. Στὸν ἀριθμὸ αὐτὸ προστίθενται καὶ οἱ διοργανώσεις ποὺ ἔγιναν πρὶν ἀπὸ τὸν κατακλυσμὸ τοῦ Δευκαλίωνα, ὁπότε τὸ σύνολο τῶν διοργανωθέντων ἀγώνων στὴν ἀρχαία Ὀλυμπία ἀνέρχεται στοὺς 865 ἢ στοὺς 834. Ἐκεῖ ἐπαναθεσπίστηκαν πέντε φορές, χωρὶς ποτὲ κανεὶς νὰ διανοηθῇ ν' ἀλλάξῃ τὸν τόπο τους. Ἡ τελευταία ὁμως ἀναβίωση, ὅπως εἶναι γνωστὸν, ἔγινε τὸ ἔτος 1896 μετὰ Χριστόν στὴν Ἀθήνα καὶ ὄχι στὴν Ἀρχαία Ὀλυμπία. Ἀπὸ τότε τοὺς «πασσάρουν» ἀπὸ χώρα σὲ χώρα δι-κὴν περιοδεύοντες ἀνὰ τὸν κόσμον τοῖς ἄνθρωποις. Ἐτσι ἔχασαν τὴν ἱερότητα καὶ τὴν αἴγλη τῆς εὐγενοῦς ἀμίλλης μὲ ἐπαθλὸν ἓναν κότινο. Εἶναι καιρὸς, μὲ τὴν ἐναρξὴ τῆς δευτέρας ἐκατονταετίας ἀπὸ τῆς τελευταίας ἀναβιώσεώς των, νὰ ἐπιστρέψουν καὶ νὰ ἐγκατασταθοῦν μονίμως στὸν τόπο ποὺ γεννήθηκαν καὶ ἔλαμψαν ἐπὶ χιλιάδες χρό-νια, ὅπως ἀπεδείχθη στὰ προηγούμενα. Στὴν Ἀρχαία Ὀλυμπία.

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΝ

Τὸ ὄντολογικῶς αὐτοδύναμο καὶ ἀγέννητο τοῦ Σύμπαντος

ΜΕΛΙΣΣΟΣ: Ο ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΥΤΗΣ ΤΟΥ ΕΞΟΥΣΙΑΣΜΟΥ

α. Βιογραφικὰ στοιχεῖα τοῦ Μελίσσου

1. «Μελίσσος Ἰθαγένους Σάμιος... Φησὶ δ' Ἀπολλόδωρος ἡκμακεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν τετάρτην καὶ ὀγδοηκοστὴν Ὀλυμπιάδα (444-441 π.Χ.). Οὗτος ἤκουσε Παρμενίδου· ἀλλὰ καὶ εἰς λόγους ἦλθεν Ἡρακλείτῳ... Γέγονε δὲ καὶ πολιτικός ἀνὴρ καὶ ἀποδοχῆς παρὰ τοῖς πολίταις ἡξιωμένος. Ὄθεν ναύαρχος αἰρεθείς ἐτι καὶ μᾶλλον ἐθανυμάσθη διὰ τὴν οἰκείαν ἀρετὴν» (κατετρόπωσε τὸν ἀθηναϊκὸ στόλο τὸ 441 π.Χ.). (Διογένης Λαέρτιος IX 24).

2. «Πλέυσαντος γὰρ αὐτοῦ (ἐννοεῖ: τοῦ Περικλέους), Μελίσσος ὁ Ἰθαγένους, ἀνὴρ φιλόσοφος, στρατηγῶν τότε τῆς Σάμου, καταφρονήσας τῆς ὀλιγότητος τῶν νεῶν ἢ τῆς ἀπειρίας τῶν στρατηγῶν, ἐπεισε τοὺς πολίτας ἐπιθέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις· καὶ γενομένης μάχης, νικήσαντες οἱ Σάμιοι καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀνδρας ἐλόντες, πολλὰς δὲ ναῦς διαφθείραντες ἐχρῶντο τῇ θαλάσῃ καὶ παρετίθεντο τῶν ἀναγκαίων πρὸς τὸν πόλεμον ὅσα μὴ πρότερον εἶχον. Ὑπὸ δὲ τοῦ Μελίσσου καὶ Περικλέα φησὶν αὐτὸν Ἀριστοτέλης ἡττηθῆναι ναυμαχοῦντα πρότερον». (Πλούταρχος, «Περικλῆς», 26 ff).

3. «Καίτοι Στησίμβροτος Ἀναξαγόρου τε διακοῦσαι τὸν Θεμιστοκλέα φησὶ καὶ περὶ Μελίσσον σπουδᾶσαι τὸν φυσικόν, οὐκ εὖ τῶν χρόνων ἀπτόμενος. Περικλεῖ γάρ, ὃς πολὺ νεώτερος ἦν Θεμιστοκλέους, Μελίσσος μὲν ἀντεστρατήγει πολιορκοῦντι Σαμίους, Ἀναξαγόρας δὲ συνδιέτριβεν». (Πλούταρχος, «Θεμιστοκλῆς» 2).

4. «Μελίσσος... καὶ ἦν ἐπὶ Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου καὶ Ἐμπεδοκλέους χρόνων. Οὗτος ἔγραψεν περὶ τοῦ ὄντος. Καὶ ἀντεπολιτεύσατο δὲ Περικλεῖ, καὶ ὑπὲρ Σαμίων στρατηγήσας ἐναντίμαχος πρὸς Σοφοκλῆ τὸν τραγικόν Ὀλυμπιάδι πδ'». («Λεξικόν» Σουίδα).

Τὰ ἀποσπάσματα 2 καὶ 4 μᾶς δίδουν μιὰ ἀξιόπιστη πληροφορία, ὅσον ἀφορᾷ στὴν ἡλικία τοῦ Μελίσσου. Ἡ ναυμαχία, στὴν ὁποία ναυάρχησε ὁ φιλόσοφος, ἐγίνετο τὸ 441 π.Χ. Τὸ ὑπ' ἀριθμ. 3 ἀπόσπασμα λέγει, ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς σπούδασε κοντὰ στὸν Ἀναξαγόρα καὶ τὸν Μελίσσο. Δεδομένου ὅτι ὁ Θεμιστοκλῆς ἀπέθανε τὸ 461 π.Χ. (εἰς ἡλικίαν 64 ἐτῶν), θὰ πρέπει ὁ Ζήνων νὰ ἦταν τότε ἀνεγνωρισμένος φιλόσοφος καὶ ἐπιστήμων, ὥστε νὰ προσελκύη μαθητὲς τοῦ ἀναστήματος τοῦ Θεμιστοκλέους. Ἄρα ὁ Μελίσσος τὸ 470-465 π.Χ. θὰ ἦταν ἄνω τῶν 30 ἐτῶν, δηλαδὴ ὁμήλικος περίπου τοῦ Ἀναξαγόρα, ποὺ γεννήθηκε τὸ 500 π.Χ. Τίποτε ὅμως δὲν ἀποκλείει τὴν περίπτωσι, ὁ φιλόσοφος νὰ ναυάρχησε σὲ ἡλικία 55 ἐτῶν.

β. Τὸ ἔργο τοῦ Μελίσσου

5. «Ὁ Μελίσσος καὶ τὴν ἐπιγραφὴν οὕτως ἐποίησατο τοῦ συγγράμματος *Περὶ φύσεως ἢ Περὶ τοῦ ὄντος*... καὶ εἰ περὶ φύσεως ἢ περὶ τοῦ ὄντος ἐπέγραψεν, δῆλον ὅτι τὴν φύσιν ἐνόμιζεν εἶναι τὸ ὄν». [Ὁ Μελίσσος ἐστὶ τιτοφόρησε τὸ σύγγραμμά του: *Περὶ φύσεως ἢ Περὶ τοῦ ὄντος*... Πάντως εἴτε τὸν ἕνα εἴτε τὸν ἄλλο τίτλο χρησιμοποίησε, εἶναι φανερό ὅτι ἐννοοῦσε τὴν φύσιν (Σιμπλίκιος, «Εἰς Φυσικά» 70, 16' καὶ «Περὶ Οὐρανοῦ» 557, 10)].

Ὁ Μελίσσος ἔγραψε τὸ σύγγραμμά του μετὰ τὴν συγγραφὴ τοῦ ποιήματος τοῦ Παρμενίδου, τοῦ ὁποίου φέρεται ὡς μαθητῆς σύμφωνα μὲ τὸν Διογένη Λαέρτιο, τὸν Πλάτωνα («Θεαίτητος» 180 d) καὶ τὸν Ἀριστοτέλη («Φυσικά» 186 α 6' καὶ «Περὶ Οὐρανοῦ» 298 b 14). Σύμφωνα μὲ τὸν τελευταῖο οἱ Ἀτομικοὶ (Λεύκιππος, Δημόκριτος) δέχθηκαν σαφῶς ἐπιδράσεις ἀπὸ τὸν Μελίσσο, ὁ Τζέτζης μάλιστα θεωρεῖ τοὺς Ἀτομικοὺς ὡς μαθητὲς τοῦ Σαμίου φιλοσόφου. Γεγονὸς πάντως εἶναι, ὅτι τόσο οἱ Ἀτομικοὶ ὅσο καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ ὁ Ἀναξαγόρας φέρουν ἐκδηλὰ τὰ σημεῖα ἐπιρροῆς τῆς Ἑλέας. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ ὁ Ἀναξαγόρας μάλιστα ἀποκαλοῦνται «Μεταπαρμενίδειοι» ἢ «Νεοελεατικοί»· τὸ ἴδιο καὶ ὁ Ἀρχύτας.

Ὁ Μελίσσος δίδει σαφῆ προσδιορισμὸ τοῦ **δυναμικοῦ ἀπείρου**, θέτει δὲ τὸ ζήτημα τῆς

συνεχοῦς ἔκτασης καὶ τῆς συνεχοῦς διαιρετότητος. Τὸ ἀδιαίρετο καὶ ἄπειρον «εἶναι» τοῦ Μελίσσου καλύπτει ἀπόλυτα τόσο τὴν ἀπειρότητα τοῦ χώρου ὅσο καὶ τὴν ἀπειρότητα τοῦ χρόνου.

Ὁ Παρμενίδης, ὁ δάσκαλος τοῦ Ζήνωνος καὶ τοῦ Μελίσσου, εἶχεν ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴ τῶν μαθητῶν του: «...ἀλλὰ σὺ τῆσδ' ἀφ' ὁδοῦ διζήσιος εἶργε νόημα μὴδὲ σ' ἔθος πολὺπειρον ὁδὸν κατὰ τήνδε θιάσθω, νωμᾶν ἄσκοπον ὄμμα καὶ ἠχέουσαν ἀκοὴν καὶ γλῶσσαν, κρῖναι δὲ λόγῳ πολὺδρην ἔλεγχον ἐξ ἐμέθεν ῥηθέντα». [Ὅμως ἐσὺ ἀπ' αὐτὴν τὴν ὁδὸ ἀναζητήσης τῆς ἀλήθειας κράτα μακριὰ τὸ νοῦ σου· κι οὐτε νὰ καταφύγῃς ποτὲ στὴν ἐμπειρική μέθοδο καὶ νὰ δίνῃς βάσιν στὸ ἄσκοπο μάτι καὶ στὴν ἀχολογοῦσαν ἀκοὴ καὶ γλῶσσα, ἀλλὰ νὰ διακρίνῃς τὸ ἀληθὲς μὲ τὸν λόγο καὶ τὸν πολὺμαχο ἔλεγχον, ποὺ σοῦ ἔχω διδάξει (ἀπόσπ. 7, 2-6)].

Ἡ ἀντιεμπειρική μέθοδος καὶ ἡ ἔμμεσος ἀποδεικτική διαδικασία ἀποτελοῦν κατακτήσεις τῆς Σχολῆς τῆς Ἑλέας. Ἡ ἀποστροφή τοῦ Δασκάλου ἀπὸ τὴν πρακτικῆ-ἐμπειρική γνώση γίνεταί καταφανὴς ἀπ' τὰ ἐπιθέτα πού χρησιμοποιεῖ: *ἄσκοπον ὄμμα* (= βλέμμα πού στοχεύει λάθος, ὄχι στὸν πραγματικὸ στόχο) καὶ *ἠχέουσα ἀκοή* καὶ *γλῶσσα* (= ἀερόλογος καὶ συγχυσμένη ἀκοή καὶ γλῶσσα). Οἱ αἰσθήσεις, ἀν δὲν μπαίνουν στὸ περιθώριο, ἀναλαμβάνουν δευτερεύοντα ρόλο ὡς ὑπηρετίες τοῦ νοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ διαλόγου, τῆς κριτικῆς καὶ τοῦ ἐλέγχου ὁδηγεῖται μὲ ἀσφάλεια στὴν συγκομιδὴ τῆς ἀλήθειας. Ὁ Παρμενίδειος λόγος δὲν εἶν' ἄλλος ἀπ' τὴν ἀποδεικτικὴ μέθοδο, ἡ ὁποία τὸν ὠδήγησε στὴν ἀπόρριψη τοῦ μὴ ὄντος καὶ ἐν συνεχείᾳ στὴν ἄρνηση τοῦ γίγνεσθαι καὶ φθεῖναι, τῆς κίνησης καὶ τῆς μεταβολῆς, τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου, τῆς διαίρεσης κ.ο.κ. Ἡ ἀντιεμπειρική ἀποδεικτικὴ μέθοδος τοῦ Παρμενίδου, πού ἀπαντᾷ σαφῆς καὶ πλήρης στὸ ποίημα «τῆς Ἀλήθειας», παρελήφθη ὡς θεῖον δῶρο ἀπ' τοὺς Ζήωνα καὶ Μέλισσο, μεταλαμπαδεύτηκε στοὺς Ἑμπεδοκλή, Ἀναξαγόρα, Ἀρχύτα καὶ Δημόκριτο, ἀπ' αὐτοὺς στὸν Πλάτωνα κι ἀπ' τὸν τελευταῖο στὸν Εὐκλείδη.

Ὁ Μέλισσος κάνει ἀναλυτικὴ τοποθέτηση ἐπὶ τῆς ἐννοίας αὐτῆς στὸ ἐπόμενο ἀπόσπασμα, τὸ ὁποῖο διασώζουν ὁ Σιμπλίκιος καὶ οἱ Ντῆλς-Κράντς εἰς τὸ «Περὶ Οὐρανοῦ» (558 καὶ ὑπ' ἀριθμ. 8 ἀντίστοιχα): «*Ἡ μεγαλύτερη ἀπόδειξη περὶ ὑπάρξεως ἐνὸς ὄντος μόνον εἶναι αὕτη πού προκύπτει ἀπ' τὰ ἐπιχειρήματα πού πρότεινα· σ' αὐτὰ ὅμως προστίθενται καὶ τὰ ἑξῆς: Ἐὰν ὑπῆρχαν πολλὰ ὄντα, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι αὐτὰ τέτοια, ὅπως ἀκριβῶς λέγω πῶς εἶναι τὸ ἓνα. Διότι, ἂν ὑπάρχῃ γῆ καὶ νερὸ καὶ ἀέρας καὶ πῦρ καὶ σίδηρο καὶ χρυσὸς καὶ ἂν τὸ ἓνα πράγμα εἶναι ζωντανό, τὸ δὲ ἄλλο νεκρὸ καὶ ἂν ὑπάρχῃ μαῦρο καὶ ἄσπρο καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πού οἱ ἄνθρωποι θεωροῦν ὡς ἀληθινά· ἂν λοιπὸν εἶναι ἔτσι, καὶ ἂν βλέπουμε καὶ ἀκοῦμε ὀρθά, τότε τὸ καθένα ἐξ αὐτῶν πρέπει νὰ εἶναι ἔτσι ὅπως μᾶς φάνηκε τὴν πρώτη φορὰ καὶ νὰ μὴ ἐμφανίζῃ μεταπτώσεις, ὥστε νὰ φαίνεται διαφορετικόν, ἀλλὰ νὰ ἐμφανίζεται πάντοτε, ὅπως πράγματι εἶναι. Πράγματι, ἐνῶ λέμε πῶς βλέπουμε καὶ ἀκοῦμε καὶ ἐννοοῦμε ὀρθά, ἐν τούτοις πιστεύουμε πῶς τὸ θερμὸ γίνεται ψυχρὸ, τὸ ψυχρὸ θερμὸ, τὸ σκληρὸ μαλακόν, τὸ μαλακὸ σκληρό· ὅτι τὸ ζωντανὸ πεθαίνει κι ἀπ' τὸ μὴ ζωντανὸ γεννιέται κάτι ζωντανόν· ὅτι ὅλ' αὐτὰ τὰ πράγματα μεταβάλλονται κι ὅτι αὐτὸ πού ἦταν πρὶν κι αὐτὸ πού εἶναι τώρα δὲν εἶναι καθόλου ὅμοια· πιστεύουμε, ὅτι τὸ σίδηρο, πού εἶναι σκληρό, φθείρεται, ὅταν τρίβεται μὲ τὸ δάκτυλο, κι ὅτι τὸ ἴδιο συμβαίνει μὲ τὸ χρυσὸ καὶ τὴν πέτρα κι ὅ,τι ἄλλο μᾶς φαίνεται ἰσχυρό, κι ὅτι ἡ γῆ καὶ οἱ πέτρες γίνονται ἀπὸ τὸ νερό. Αὐτὰ τὰ πράγματα ὥστόσο δὲν συμφωνοῦν μεταξὺ τους. Διότι, ἐνῶ ἰσχυρισθήκαμε ὅτι ἔχουμε πολλὰ διαφορετικὰ ὄντα, τὰ ὁποῖα ἔχουν δική τους μορφή καὶ δύναμη, μᾶς φαίνεται, ἀπ' ὅσα βλέπουμε τὴν κάθε φορὰ, ὅτι ὅλα ἀλλάζουν καὶ μεταμορφώνονται. Φανερό εἶναι, λοιπόν, ὅτι δὲν βλέπουμε ὀρθά κι οὐτε εἶναι ὀρθή ἡ δοξασία μας περὶ ὑπάρξεως πολλῶν ὄντων. Διότι, ἂν ἦσαν ἀληθινά, δὲν θὰ παρουσίαζαν μεταπτώσεις, ἀλλὰ τὸ κάθε πρᾶγμα θὰ ἐμφανιζόταν πάντοτε ὅπως ἀκριβῶς νομίζουμε πῶς εἶναι. Διότι τίποτε δὲν εἶναι ἀνώτερο τοῦ ἀληθινοῦ. Ἄν ὅμως παρουσιάζουν μεταπτώσεις, τότε χάνεται τὸ ὄν καὶ γεννιέται τὸ μὴ ὄν. Ὅμως, ἂν ἦσαν πράγματι πολλὰ, θὰ ἔπρεπε νὰ ἐμφανίζοντι τίς ἰδίες ιδιότητες μὲ τὸ ἓνα».*

Ἴσως πολλοὶ νὰ καταλογίσουν πολυλογία στὸν φιλόσοφο· ὅμως δὲν θὰ ἔχουν δίκιο. Ἀρκεῖ νὰ σκεφθοῦν, ὅτι ὁ Μέλισσος διδάσκει μιὰ ἐπιστημονικὴ μέθοδο, κι ὡς ἐκ τούτου πρέπει νὰ δείξῃ ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸν δρόμο πρὸς τὴν ἀπόδειξη, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἀναξιοπιστία τοῦ

ἐμπειρισμοῦ καὶ τῶν αἰσθήσεών μας. Ἡ αὐστηρότητα τῶν Ἑλεατῶν στὴν ἐφαρμογὴ τῶν καθαρῶς ἐπιστημονικῶν μεθόδων ἐγένε αἰτία ποικίλων ἀντιδράσεων καὶ ἐπικρίσεων, παλαιὰ καὶ πρόσφατα· ἀρκεῖ νὰ διαβάσῃ κανεὶς τὴν «Γέννηση τῆς Φιλοσοφίας» τοῦ Νίτσε, γιὰ νὰ καταλάβῃ. Ἡ ἐπιμονὴ ὅμως τῶν Ἑλεατῶν ἀνοίξε τὸ δρόμο στὶς ἐπιστῆμες.

γ. Τὸ ἐνιαῖον τῆς ὕλης

«Τοιουτοτρόπως λοιπὸν τὸ ὄν εἶναι αἰώνιο καὶ ἄπειρο καὶ ἓνα καὶ ὅλο ὅμοιο. Καὶ οὔτε μπορεῖ νὰ χάσῃ τίποτα, οὔτε μπορεῖ νὰ γίνῃ μεγαλύτερο, οὔτε μπορεῖ νὰ ἀναδιαταχθῇ, οὔτε πονάει, οὔτε λυπείται· γιατί, ἂν πάθαινε κάτι ἀπ' αὐτά, θὰ ἔπαυε νὰ εἶναι ἓνα. Διότι, ἂν μεταβάλλεται, τότε αὐτὸ πού ὑπάρχει ἀναγκαστικὰ δὲν εἶναι ὅμοιο, ἀλλ' αὐτὸ πού ὑπῆρχε πρὶν χάνεται καὶ στὴ θέση του γεννιέται κάποιον νέο. Ἄν ἄλλαξε ἔστω καὶ κατὰ μία τρίχα σὲ μυριάδες χρόνια, τότε μέσα στοῦ συνόλου τοῦ χρόνου θὰ χανόταν ὁλόκληρο. Ὅμως δὲν μπορεῖ οὔτε καὶ νὰ ἀναδιαταχθῇ· γιατί ἡ τάξη πού ὑπῆρχε πρὶν δὲν καταστρέφεται, οὔτε καὶ δημιουργεῖται μιὰ ἀνύπαρκτη μέχρι τοῦδε τάξῃ. Ἀφοῦ ὅμως οὔτε προστίθεται τίποτα, οὔτε καταστρέφεται, οὔτε μεταβάλλεται, πῶς θὰ ἦταν δυνατόν ν' ἀναδιαταχθῇ κάτι ἀπ' τὰ ὑπάρχοντα; Διότι, ἂν μεταβαλλόταν κατὰ κάποιον τρόπο, θὰ μεταμορφωνόταν ὁ κόσμος. Οὔτε πονεῖ· διότι, ἂν πονοῦσε, δὲν θὰ ἦταν ὅλον, ἀφοῦ κάτι πού πονεῖ δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ παντοτείνῃ· οὔτε θὰ εἶχε ἴση δύναμη μὲ τὸ ὑγιές· οὔτε θὰ ἦταν ὅμοιο, διότι θὰ πονοῦσε, ἐπειδὴ κάτι θὰ ἀπεσπᾶτο ἀπ' αὐτὸ ἢ θὰ προσετίθετο σ' αὐτὸ κάτι, πράγμα πού σημαίνει, πῶς θὰ ἔπαυε νὰ εἶναι ὅμοιο. Οὔτε θὰ μπορούσε νὰ πονέσῃ τὸ ὑγιές· διότι ἀμέσως θὰ χανόταν τὸ ὑγιές, καὶ τὴν θέση του θὰ κατελάμβανε τὸ ἀσθενικό. Καὶ γιὰ τὴν λύπη ἰσχύει ὁ ἴδιος συλλογισμός, πού κάναμε γιὰ τὸν πόνο». (Σιμπλίκιος, εἰς «Φυσικά» 111, 18, ἀπόσπ. 1-6).

Ὁ Μέλισσος χρησιμοποιοῖ τὴν Παρμενίδειαν ἀποδεικτικὴ μέθοδο, προκειμένου νὰ ἀπορρίψῃ τὴν γένεση καὶ τὴν φθορά, ὅπως καὶ τὴν μεταβολὴ καὶ ἐξέλιξη τοῦ ὄντος. Κατὰ τὸν Παρμενίδη λογικὰ τὸ ὄν θὰ μπορούσε νὰ προκύψῃ εἴτε ἀπὸ ἓνα ὄν εἴτε ἀπὸ ἓνα μὴ ὄν· τρίτη περίπτωση ἀποκλείεται. Ἐάν ὅμως τὸ ὄν προέκυψεν ἀπὸ ἓνα ὄν, τότε τὸ τελευταῖο θὰ πέπει νὰ ὑπῆρχε πρὸ τῆς γενέσεως τοῦ πρώτου. Στὴν περίπτωση αὕτη ὥστόσο ὁ ὁρος «γίγνεσθαι» παύει νὰ ἔχῃ νόημα· διότι καὶ πρὸ τῆς γενέσεως τοῦ ὄντος ὑπῆρχε πάλι ἓνα ὄν. Στὴν ἄλλῃ περίπτωση, πού θὰ ἰσχυρισθοῦμε δηλαδὴ ὅτι τὸ ὄν προέκυψε ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ὁδηγούμαστε σὲ μιὰ ἀντίφασιν· διότι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δὲν μπορεῖ νὰ προκύψῃ τὸ ὄν· ἢ διότι τὸ μὴ ὄν –γιὰ νὰ ὑπῆρχε– εἶναι ἐξίσου ὄν. Ὁ Μέλισσος δηλαδὴ, ἀπορρίπτοντας τὴν γένεση, μεταβολή, φθορά καὶ κίνηση, ἀποδεικνύει τὴν χωρικὴ καὶ χρονικὴ ἀπειρότητα τοῦ ὄντος, τὸ ὁποῖο ἔχει τὶς ιδιότητες τοῦ ὁμοιομόρφου καὶ ἀναλλοιώτου, τοῦ ἀμεταβλήτου καὶ ἀμεταμορφώτου, τοῦ αἰωνίως νέου καὶ ὑγιούς.

Δίκαια ἐπὶ τούτῳ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: πρὸς τί ἡ προκλητικὴ ἐπιμονὴ τοῦ Μέλισσου καὶ ἡ συνακόλουθη ἐπανάληψη τῶν ἰδίων συλλογισμῶν; Δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία, ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα αὐτὰ ἀποτελοῦν ἀπάντηση στὸν σύγχρονον καὶ πιθανῶς συμφοιτητὴ του στὴ σχολὴ τῆς Ἑλέας Ἐμπεδοκλῆ, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστόν, εἶχε φθάσει στὸ σημεῖο νὰ προσδιορίσῃ τὰ ἄτομα καὶ τὴν συμπεριφορὰ τους, τὰ ὁποῖα διέκρινε σὲ τέσσερα βασικά εἶδη ἢ *ριζώματα* ἤτοι: Ζεὺς (= πῦρ), Ἥρη (= ἀήρ), Νῆστις (= ὕδωρ) καὶ Ἀιδωνεύς (= γῆ). Ὁ Μέλισσος εἶναι πολὺ πιὸ τολμηρὸς καὶ τὰ μάτια τοῦ νοῦ του διαπεραστικώτατα: Ἀρνεῖται τὴν ὑπαρξὴ τεσσάρων διαφορετικῶν στοιχείων-ριζωμάτων καὶ καταφάσκει ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς καὶ μοναδικοῦ στοιχείου-ριζώματος. Προδρομικὸς σ' ὅλες τὶς ἐπιστημονικὲς του τοποθετήσεις, ἀπαντᾷ στὸ πρόβλημα τῆς κοσμολογίας μὲ τὰ παραπάνω ἀποσπάσματα, τὰ ὁποῖα θὰ μπορούσαν νὰ ἀποδοθοῦν ὡς ἑξῆς: «Δὲν ὑπάρχουν πολλὰ καὶ διαφορετικὰ συστατικὰ στοιχεῖα. Τὰ διάφορα ἀντικείμενα δὲν προέρχονται ἀπὸ διαφορετικὰ στοιχεῖα, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἴδια ὕλη καὶ ἀπ' τὶς ἴδιες χημικὲς ἐνώσεις, πού μπορεῖ ν' ἀνήκουν εἴτε στὰ ὄντικα εἴτε στὰ φυτὰ εἴτε στὰ ζῶα. Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὶς δυνάμεις πού ἐπενεργοῦν πάνω σ' αὐτά. Ἐκεῖνο πού μπορεῖ νὰ διακριθῇ εἶναι τὸ εἶδος τῆς σχέσεως, πού ἔχει πρωταρχικὴ σημασία σ' ἓνα δεδομένο φαινόμενο. Ἡ δράση γιὰ παράδειγμα χημικῶν δυνάμεων εἶναι ἓνα εἶδος σχέσεων πολὺ περίπλοκων καὶ ἐντελῶς διαφορετικῶν ἀπ' ὅ,τι τὶς εἶχε διατυπώσῃ ἡ μηχανικὴ τοῦ Νεύτωνος. Ἐπὶ ὁ κόσμος ἐμφανίζεται ὡς ἓνα περίπλοκο δίχτυ ἀπὸ γεγονότα, στὰ ὁποῖα ἐναλλάσσονται ἢ συμπίπτουν ἐν μέρει ἢ συνδυάζονται σχέσεις διαφόρων εἰδῶν, πού κα-

θορίζουν τὴν ὑφὴ τοῦ ὅλου». (N. Heisenberg, εἰς Δ. Δημαρά, «Φιλοσοφία ἀπὸ τὴν Μαθηματικήν», «Δωδώνη», σελ. 286).

Ἡ κατάκτηση αὐτὴ τοῦ Μελίσσου θὰ γίνη ἀντικείμενο ἐπεξεργασίας ἀπ' τὸν –κατὰ Τζέ-
τζην– μαθητὴ του Δημόκριτο, ὁ ὁποῖος θὰ περιγράψῃ τὴν σύνθεση καὶ ἀνασύνθεση τῶν
ὁμοιόμορφων ἀτόμων, πού μὲ τὴν ἔκκρισιν καὶ μεταρυσμὴν ἢ ἀμειψιρυσμὴν–ἀμειψικο-
σμὴν δίδουν ἀπείρους σχηματισμούς καὶ μετασχηματισμούς ἀτομικῶν συγκροτημάτων. Πα-
ρόμοια συμπεριφέρονται καὶ τὰ πλατωνικά «τρίγωνα» τοῦ «Τιμαίου», πού ἀπετέλεσαν τὴν
ἐπιστημονικὴ δάση τῆς ἀναγεννώμενης Εὐρώπης.

δ. Ἀπόρριψη τοῦ κενοῦ καὶ τῆς κίνησης

«Οὔτε καὶ κανένα κενὸ ὑπάρχει, διότι τὸ κενὸ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ τίποτα (μὴδὲν)· καὶ τὸ
μὴδὲν δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ οὔτε κινεῖται· διότι δὲν ἔχει πουθενὰ νὰ ὑποχωρήσῃ, ἀφοῦ εἶναι
πλήρες (τὸ ὄν)». Ἐπειδὴ, ἂν ὑπῆρχε κενό, θὰ ὑποχωροῦσε στὸ κενό. Ἀφοῦ ὅμως κενὸ δὲν
ὑπάρχει, δὲν ἔχει καὶ πού νὰ ὑποχωρήσῃ. Κι οὔτε πυκνὸ καὶ ἀραιὸ ὑπάρχει· διότι τὸ ἀραιὸ
δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι τόσο πλήρες ὅσο τὸ πυκνόν, ἀλλὰ ἤδη τὸ ἀραιὸ γεννιέται σὰν κά-
τι πῶς ἀδικοῦ ἀπ' τὸ πυκνόν. Πρέπει ὥστόσο νὰ κάνουμε τὴν διάκριση αὐτὴ μεταξὺ πλήρους
καὶ μὴ πλήρους: Ἄν λοιπὸν χωρὴν κάτι ἢ δέχεται κάτι μέσα του τὸ παραμικρό, τότε δὲν εἶναι
πλήρες. Ἀνάγκη λοιπόν, νὰ εἶναι πλήρες τὸ σύμπαν, ἐφόσον δὲν ὑπάρχει κενό. Κι ἀφοῦ
εἶναι πλήρες, ἄρα δὲν κινεῖται». (Σιμπλίκιος, εἰς «Φυσικά» 111, 18: D-K ἀπ. 7-10).

Μὲ τὰ ἀποσπάσματα αὐτὰ ὁ Μέλισσος προσδιορίζει μὲ σαφήνεια τὶς ἐννοιες «ἀλλαγὴ»,
«κίνησις» καὶ «κενόν», ὅπως τὶς ἐπεξεργάζοντο στὴ σχολὴ τῆς Ἑλέας. Ἀπορρίπτοντας ὁ
Σάμιος τὴν ὑπαρξὴ τοῦ κενοῦ, ἀπορρίπτει διὰ τῆς ἐλεατικῆς μεθόδου «τῆς τοῦ τρίτου ἢ μέ-
σου ἀποκλείσεως» τὴν κίνησις, κάτι τὸ ὁποῖο χρησιμοποιοῦν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης στὰ «Φυσι-
κά» του (213 b 12): «Μέλισσος μὲν οὖν δείκνυσιν ὅτι τὸ πᾶν ἀκίνητον ἐκ τούτων· εἰ γὰρ κι-
νῆσεται, ἀνάγκη εἶναι, φησί, κενόν».

Οἱ Ἀτομικοὶ θὰ παραλάβουν καὶ αὐτὴν τὴν θεωρίαν τοῦ Μελίσσου καὶ ἐπ' αὐτῆς θὰ στη-
ρίξουν τὴν δική τους φυσικὴ φιλοσοφία, ἔστω καὶ καταφάσκοντας στὸ κενό. Τὸ κενὸ γιὰ
τοὺς Λεύκιππο καὶ Δημόκριτο εἶναι ὑπαρκτό καὶ ἔχει μάλιστα ἰδιαιτέρη σημασία γιὰ τὴν
κίνησις τῶν ἀτόμων τους, μὲ τὴν ἐξῆς βασικὴ παρατήρησις: τὸ κενὸ τοῦ Δημοκρίτου δὲν ἔχει
σχέσις μὲ τὸ μὴδὲν (= τίποτα) τῶν Πυθαγορείων· τὸ κενὸ αὐτὸ εἶναι ἐξίσου ὄν μὲ τὸ ὄν τοῦ
Μελίσσου καὶ σὲ καμμιά περίπτωσις τίποτα. «Μὴ μᾶλλον τὸ δὲν ἢ τὸ μὴδὲν εἶναι· δὲν ὀνο-
μάζων τὸ σῶμα (= ἄτομον), μὴ δὲν δὲ τὸ κενόν, ὥς καὶ τούτου φύσιν τινὰ καὶ ὑπόστασιν
ιδίαν ἔχοντος». [Δὲν ὑπάρχει λιγώτερο τὸ κενόν ἀπ' τὰ ἄτομα. Ὀνομάζοντας (ὁ Δημόκρι-
τος) «δὲν» τὰ ἄτομα καὶ «μὴδὲν» τὸ κενό, δεχόταν ὅτι καὶ τὸ τελευταῖο εἶχε τὴν δική του
φύσιν καὶ ὑπόστασις (Πλούταρχος, «Πρὸς Κολώτην», 4 P. 1108: D-K. 156)].

Οἱ ἀντιθέσεις Μελίσσου καὶ Δημοκρίτου, ὅσον ἀφορᾷ στὸ κενὸ καὶ στὴν κίνησις, εἶναι
ἐντελῶς ἐπιφανειακῆς καὶ ὀφείλονται σὸν τρόπο θέσεως τοῦ ὄντος. Ἡ Δημοκριτικὴ κίνη-
σις δὲν ἀφορᾷ στὸν Μέλισσο καὶ τὸν ἄπειρό του χωρὸς, ὅπου, ὅπως εἶδαμε, δὲν ὑπάρχει ἄνω
καὶ κάτω, ἀρχὴ, μέσον καὶ ἄκρον κ.ο.κ. Ὁ Zeller βλέπει στὴν Δημοκριτικὴ κίνησις τὴν προ-
κοσμικὴ κίνησις, πού θεωρεῖται ὡς συνάρτησις τοῦ «ῥυθμοῦ» τῶν ἀτόμων, καὶ τὴν πτώση
τους πρὸ τὰ κάτω ἐξαιτίας τοῦ βάρους τους, διότι, ὅπως θὰ δοῦμε στὴν σχετικὴ ἐνότητα,
τὰ ἄτομα καὶ τὸν Δημοκρίτου ἔχουν τὴν ιδιότητά τοῦ βάρους. Ὁ Μέλισσος ὥστόσο θεᾷται τὸ
σύμπαν «ἀπ' ἔξω», θὰ λέγαμε, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ κίνησις καταργεῖται, διότι μετεὰ τὸ σύ-
μπαν ὡς ἄπειρον, κλειστὸ σύνολο, ἄρα τελειωμένο καὶ πλήρες, δηλαδὴ στὴν περίπτωσις
αὐτὴ προσδιορίζει τὸ ἐνεργεῖα ἄπειρον. Ἄρα στὴ σχολὴ τῆς Ἑλέας καὶ οἱ δύο μορφές
ἀπείρου ἦσαν γνωστές.

ε. Ἀσώματα «οἶονεῖ σωμάτια»

«Τὸ ὅτι δεχόταν τὸ ὄν ὡς ἀσώματον (ἄνλο) φαίνεται ἐκ τοῦ κάτωθι συλλογισμοῦ του: Ἄν
μὲν ὑπάρχῃ τὸ ὄν, τότε αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι ἓνα· ἂν ὅμως εἶναι ἓνα, αὐτὸ πρέπει νὰ μὴν
ἔχῃ σῶμα· διότι, ἂν εἶχε πάχος, θὰ εἶχε καὶ μόρια· ἄρα δὲν θὰ ἦταν ἓνα» (Σιμπλίκιος, «Εἰς
Φυσικά» 109, 34 καὶ 87, 6, D-K. ἀπ. 9).

Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἔχουμε, μποροῦμε νὰ ποῦμε, τὴν μεγαλύτερη κατάκτησις τοῦ Μελίσσου,
πού ἀπασχόλησε ὅλους τοὺς φιλοσόφους μέχρι καὶ τὴν ἐποχὴ τοῦ Πλωτίνου. Εἶδαμε ἀπ'

τὰ προηγούμενα ἀποσπάσματα τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖο ὁ Σάμιος ἀποδεικνύει τὴν ἐνότητα καὶ ὁμοιομορφία τοῦ ὄντος, κάτι τὸ ὁποῖο παραπέμπει στὰ σωματίδια-φαντάσματα τοῦ Ἀινστάιν, στὰ ἄτομα ἢ στὰ φωτόνια, τὰ ὁποῖα, ὡς γνωστόν, εἶναι «οἰονεῖ σωματίγια», ἀφοῦ ἄλλοτε ἐμφανίζονται ὡς «σωμάτια» καὶ ἄλλοτε ὡς «κύματα». Βέβαια, ἐτσι ἐμφανιζόμενα, δὲν δικαιούνται τοῦ χαρακτηρισμοῦ «ἀμετάβλητα», ὅμως αὐτὸ ἀνήκει στὸν χῶρο τῆς φαινομενικότητας καὶ ὄχι τῆς καθαρῆς ἐπιστήμης.

Ὁ Ἡράκλειτος, κοντὰ στὸν ὁποῖο μαθήτευσε ἐπίσης ὁ Μέλισσος σύμφωνα μὲ τὸν Ἀπολόδωρο, παρομοιάζει αὐτὴν τὴν ἀέναη μεταβολὴ τοῦ ὄντος μὲ τὰ νερά τοῦ ποταμοῦ, ποὺ «ὁξύτητι καὶ τάχει μεταβολῆς σκίδνησι καὶ πάλιν συνάγει καὶ πρόσεισι καὶ ἄπεισι, (ὥστε) οὐκ ἔστιν δις ἐμδῆναι τῷ αὐτῷ ποταμῷ». Κι ὅμως πίσω ἀπ' ὅλ' αὐτὰ ἡ ἐνότητα τοῦ ὄντος εἶναι καταφανής: «*Συνάψεις ὅλα καὶ οὐχ ὅλα, συμφερόμενον διαφερόμενον, συνᾶδον, διᾶδον, καὶ ἐκ πάντων ἐν καὶ ἐξ ἐνός πάντα*». [Τὰ πράγματα φαινομενικὰ σχηματίζουν ἐνιαίαν ὁλότητα, ἀφοῦ συναθροίζονται καὶ διαλύονται, συναρμονίζονται καὶ διαχωρίζονται. "Ὅμως ἀπ' ὅλα αὐτὰ συνίσταται τὸ ἓνα καὶ ἀπὸ τὸ ἓνα γίνονται ὅλα (ἀπ. 10)].

Αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν πραγματικὴ ἐνότητα καὶ αὐτὴν τὴν φαινομενικὴ πολλαπλότητα βλέπει καὶ ὁ Μέλισσος· ἀπορρίπτει ὡστόσο τὸν κόσμον τῆς φαινομενικότητας, ἀρνούμενος τὶς μεταβολές καὶ μεταμορφώσεις τοῦ ὄντος. Ὁ Σάμιος μένει σταθερὰ στὴν μελέτῃ τοῦ μικροῦ, ἀπειροελάχιστου σωματιδίου, τὸ ὁποῖο δὲν εἶναι περαιτέρω διαιρετόν, ἀφοῦ δὲν ἔχει πάχος καὶ μῆκος. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ Μέλισσος συναντιέται μὲ τὸν συμμαθητὴ του Ζήνωνα, ὁ ὁποῖος εἶχε δώσει τὴν ἐννοια τῶν ἀπειροστατικῶν ὀντοτήτων ὡς ἐξῆς: «...*Εἰ πολλά ἔστιν, ἀνάγκη αὐτὰ μικρὰ τε εἶναι καὶ μεγάλα· μικρὰ ὥστε μὴ ἔχειν μέγεθος, μεγάλα δὲ ὥστε ἄπειρα εἶναι*». Δὲν εἶναι τυχαῖο, ὅτι καὶ κατὰ τὸν Ζήνωνα τὸ μέγεθος καὶ τὸ πάχος, ποὺ ἀποτελοῦν κατηγορήματα τοῦ ὄντος, πρέπει νὰ ἐξαφανισθοῦν, προκειμένου νὰ σταματήσῃ ἡ περαιτέρω διαίρεσή του ἢ νὰ μεγαλώσουν σὲ ἀπειροστικὴ τιμὴ, ὥστε νὰ καταστοῦν ἄπειρα.

Τὸ ὃν ἢ ἡ πραγματικότης τοῦ Μελίσσου στερεῖται μάζας καὶ μορίων καὶ βέβαια δὲν εἶναι περαιτέρω διαιρετὴ. Πρόκειται δηλαδὴ γιὰ κάτι παρόμοιο μ' αὐτὸ ποὺ ὁ Σιμπλίκιος θὰ χαρακτηρίσῃ ὡς *διάρμα ὑποστάσεως*. Ἡ λεπτότατη αὐτὴ καὶ ἀπροσδιόριστῃ ὡς ὄγκος ὑπόστασις δὲν διαφέρει ἀπὸ τὰ σωματίδια-φαντάσματα τοῦ Ἀινστάιν, τὰ ὁποῖα συμπεριφέρονται ἄλλοτε ὡς μάζα καὶ ἄλλοτε ὡς ἐνέργεια. Γίνεται σαφές, ὅτι ὁ δρόμος γιὰ τὴν Ἀτομικὴ Φυσικὴ εἶχε ἀνοίξει ἀπ' τοὺς Ἑλεάτες.

ς. "Ἀπειρον καὶ αἰώνιον

Ἡ πραγματικότητα τοῦ Παρμενίδου εἶναι ἀγέννητη καὶ αἰώνια, ἄφθαρτη καὶ ἀνώλεθρη· ἀφοῦ δὲν γεννήθηκε, ἄρα δὲν πεθαίνει· ζῇ δηλαδὴ αἰωνίως μέσα στὸ αἰώνιο παρόν της, χωρὶς νὰ γινῇ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον. Ἡ πραγματικότητα τοῦ Μελίσσου ἀποτελεῖ μιὰ συνεχεῖ ἔκτασις, ποὺ ὑπῆρχε πάντοτε, ὑπάρχει καὶ θὰ ὑπάρχῃ, διότι τόσο τὸ παρελθὸν ὅσο καὶ τὸ μέλλον δὲν ἔχουν ὅρια. Ἡ πραγματικότητα στὴν περίπτωσι αὐτὴ συλλαμβάνεται χρονικά, ὁ δὲ χρόνος ὡς συνεχεῖς ἔκτασις, ποὺ ἀπλώνεται στὸ σύνολον τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος. Ἐπειδὴ ὡστόσο ἡ πραγματικότης δὲν ὀρίζεται πούθενά μέσα στὸ χρόνο, ἄρα δὲν γεννήθηκε ποτέ· εἶναι αἰώνια: «*Ὁ δὲ Μέλισσος ἀπέδειξε τὸ ἀγέννητον τοῦ σύμπαντος, μεταχειρισθεὶς αὐτὸ τὸ κοινὸ ἀξίωμα: Πάντα ἦταν (ὑπῆρχε) ὅ,τι καὶ ἂν εἶναι, καὶ πάντα θὰ ὑπάρχῃ. Διότι, ἂν ἔγινε, πρέπει κατ' ἀνάγκην, πρὶν γίνῃ, νὰ ἦταν τίποτα· ἂν ὅμως δὲν ὑπῆρχε τίποτα, δὲν θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ τίποτα ἐκ τοῦ τίποτα*» (Σιμπλίκιος, «Εἰς Φυσικὰ» 162, 24).

Ὅπως βλέπουμε, ὁ Μέλισσος ξεκινᾷ ἀπ' τὸν ἴδιο συλλογισμό ποὺ χρησιμοποίησε ὁ Παρμενίδης, γιὰ ν' ἀπορρίψῃ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ μέλλον τοῦ ὄντος, προκειμένου ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀέναη ὑπαρξὴ του μέσα στὸ αἰώνιο παρόν. Ὁ Σάμιος θ' ἀποδεχθῇ τὸ ἦταν καὶ τὸ θὰ εἶναι, μ' ἀποτέλεσμα νὰ προσλάβῃ ἡ αἰωνιότητα ἐντελῶς νέα σημασία. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα μένει πιστὸς στὸν δάσκαλό του: «Ἐνα πρᾶγμα μπορεῖ νὰ ἔχῃ τὴν ἀρχὴν του εἴτε σὲ κάτι πραγματικὸ εἴτε στὸ τίποτα· ὅτιδήποτε ὅμως πραγματικὸ θροῖσκειται μέσα στὰ πλαίσια τῆς πραγματικότητας· ἐκ τοῦ μηδενὸς πάλι «οὐδὲν ἔστι γενέσθαι»· ἄρα τὸ ὃν εἶναι ἀγέννητο.

«Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ σύμπαν δὲν ἔγινε, ἄρα εἶναι καὶ ἦταν καὶ θὰ εἶναι γιὰ πάντα· δὲν ἔχει δὲ οὔτε ἀρχὴ οὔτε τέλος, ἀλλὰ εἶναι ἄπειρον. Διότι, ἂν εἶχε γίνῃ, θὰ εἶχε ἀρχὴ (διότι κά-

ποτε θὰ εἶχε ἀρχίσει νὰ γίνεται) καὶ τέλος (διότι κάποτε θὰ ἔπανε νὰ γίνεται). Ἐπειδὴ ὁμως οὔτε ἀρχισε νὰ γίνεται οὔτε ἔπανε, ἀρα ὑπῆρχε πάντοτε καὶ θὰ ὑπάρχει πάντα χωρὶς ἀρχὴ καὶ τέλος. Διότι δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχει κάτι, ἂν δὲν ὑπάρχει πάντα ολόκληρο. Ἀλλ' ὅπως ἀκριβῶς ὑπάρχει πάντα, ἔτσι πρέπει νὰ ὑπάρχει πάντοτε χωρὶς χωρικά ὅρια. Διότι ἓνα πρᾶγμα πού ἔχει ἀρχὴ καὶ τέλος, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι οὔτε αἰώνιο οὔτε ἀπειρο. (Σιμπλίκιος «Εἰς Φυσικά» 29, 22· καὶ 109, 20-31· καὶ 110, 3)].

Ὁ Μέλισσος συμπεραίνει, ὅτι τὸ σύμπαν, ἀφοῦ δὲν ἔχει ἀρχὴ καὶ τέλος, εἶναι ἀπειρο στὸν χώρο καὶ ἀπειρο στὸν χρόνο (αἰώνιο). Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ὁ Μέλισσος ἀθετεῖ τ' ἀξιώματα τοῦ Παρμενίδη, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστόν, θέλει τὸ σύμπαν περιορισμένο μέσα στὰ αὐστηρὰ ὅριά του: «Κρατερὴ γὰρ ἀνάγκη πείρατος ἐν δεσμοῖσιν ἔχει, τὸ μιν ἀμφὶς ἔεργει, οὐνεκεν οὐκ ἀτελεύτητον τὸ ἐὼν θέμις εἶναι».

Ἡ ἀπειρὴ ἔκταση τοῦ Μελίσσιου ὄντος ἔχει τόσο χωρικήν ὅσο καὶ χρονικήν ἔννοια. Τὸ σύμπαν εἶναι ἀπειρον χωρικά μὲ μέγεθος ἑκτατόν, ὅπως καὶ χρονικὰ ἀπειρον. Ἀρα εἶναι καὶ ἓνα-ὄλον. Διότι, ἂν τὸ σύμπαν δὲν ἦταν ἓνα ὄλον, τότε θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχη ὅρια, πού ἀναγκαστικά θὰ ἔφθαναν στὰ ὅρια κάποιου ἄλλου σύμπαντος ὄλου· πρᾶγμα πού σημαίνει, ὅτι θὰ εἶχαμε δύο σύμπαντα μὴ ἀπειρα, ἀφοῦ τὰ ὅρια τοῦ ἐνὸς θὰ ἔφθαναν στὰ ὅρια τοῦ ἄλλου. Τί συμβαίνει λοιπόν; Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλό: Δάσκαλος καὶ μαθητὴς διαφωνοῦν ὡς πρὸς τὸ ποῖο ἀπειρο μπορεῖ νὰ ἐκφράσῃ ὀρθότερα τὴν ἔννοια τῆς πραγματικότητος. Ὁ Παρμενίδης κάνει λόγο περὶ ἐνεργεία ἢ ἐνεστωτικὸ ἀπείρου, τὸ ὁποῖο προϋποθέτει κλειστὸ καὶ τελειωμένο σύνολο, τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ νὰ ἐννοηθῇ παρὰ μόνο μέσα στὰ πλαίσια ἐνὸς ἄλλου συνόλου.

«Ἡ ἔννοια τοῦ ἐνεργεία ἀπείρου ὑπεισέρχεται κατὰ τὴν ἀπὸ τὰ πεπερασμένα εἰς τὰ ἀπειρα σύνολα γενίκευσιν τῆς λογικῆς ἀρχῆς τῆς τοῦ τρίτου ἢ μέσου ἀποκλείσεως. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀρχὴν αὐτὴν (σ.σ. πού εἶναι καθαρὰ Ἑλεατική), διὰ κάθε ἀπόφασιν *A* ἰσχύει: *A* ἢ ὅχι *A*. Ἀς ὑποθέσωμεν ὅτι *A* εἶναι ὁ ἰσχυρισμὸς "ὑπάρχει στοιχεῖον δοθέντος συνόλου *Σ* ἔχον τὴν ιδιότητα *K*". Ἡ ἄρνησίς του λέγει τότε, ὅτι "δὲν ὑπάρχει στοιχεῖον τοῦ *Σ* ἔχον τὴν ιδιότητα *K*" ἢ ὅτι "κάθε στοιχεῖον τοῦ συνόλου *Σ* στερεῖται τῆς ιδιότητος *K*". Οὕτω ὁ νόμος τῆς τοῦ τρίτου ἢ μέσου ἀποκλείσεως ὁδηγεῖ εἰς τὸν ἰσχυρισμόν, ὅτι "ὑπάρχει στοιχεῖον τοῦ *Σ* ἔχον τὴν ιδιότητα *K* ἢ κάθε στοιχεῖον τοῦ *Σ* στερεῖται τῆς ιδιότητος αὐτῆς". Ἐξ ἄλλου ἐκ τοῦ ὅτι κάθε στοιχεῖον τοῦ *Σ* δὲν στερεῖται τῆς ιδιότητος *K* συνάγεται, ὅτι ὑπάρχει στοιχεῖον τοῦ *Σ* ἔχον τὴν ιδιότητα *K*. Ἀποδείξεις προτάσεων ὑπάρξεως εἰς τὰ Μαθηματικά, γινόμεναι διὰ τῆς εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῆς, ὅχι δὲ διὰ μαθηματικῆς κατασκευῆς, στηρίζονται ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ γενικεύσεως τῆς ἀρχῆς τῆς τοῦ τρίτου ἢ μέσου ἀποκλείσεως. Εἰς τὰς ἀποδείξεις αὐτὰς συμπεραίνομεν πολλάκις τὴν ὑπαρξιν στοιχείου, χωρὶς νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ δώσωμεν αὐτὸ τοῦτο τὸ στοιχεῖον... Ἡ ἔννοια τοῦ ἐνεργεία ἀπείρου μὲ κατάλληλον ἐπιχειρηματολογίαν ἀπορρίπτεται ὡς ὁδηγοῦσα εἰς ἄτοπα». (Φίλων Βασιλείου, «Φιλοσοφία τῶν Μαθηματικῶν», Τ.Ε.Ε., σελ. 122 καὶ 7).

Ἐπειδὴ τὸ ἐνεργεία ἀπειρον ὁδηγεῖ σὲ «παράδοξα», ὁ Ζήνων καὶ ὁ Μέλισσος ἐργάσθηκαν διαφορετικὰ ἀπ' τὸ δάσκαλό τους σὲ μερικοὺς τομεῖς, δηλαδὴ ἔκαναν χρῆσιν καὶ τοῦ δυνάμει ἀπείρου. Ἀπορρίπτοντας ὁ Μέλισσος τὰ «πείρατος δεσμά» τοῦ Παρμενίδη, δὲν κάνει τίποτα ἄλλο ἀπ' τὸ νὰ συντάσσεται μὲ τὸ δυνάμει ἀπειρον, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο τὸ ὄν βγαίνει ἀπὸ τὸν ἑαυτό του καὶ ἐκτείνεται ἐπ' ἀόριστον τόσο χωρικά ὅσο καὶ χρονικά. Περὶ τοῦ δυναμικοῦ ἀπείρου ὥσποσο ἔχουμε κάνει λόγο στὴν προηγούμενη περὶ Ζήνωνος ἐνόητα («Δαυλός», τ. 169, σ. 10179).

Σχόλιο: Ἡ κοσμολογικὴ ἔρευνά μας καὶ τὸ πόρισμα τῆς Ἑλεατικῆς Σχολῆς, πού ἀπέδειξε μὲ τὸν στερεώτερο δυνατό τρόπο τὴν ὄντολογικὴ αὐτοδυναμία καὶ τὴν χρονικὴ ἀπειρία τοῦ Σύμπαντος, ἀποκλείοντας τὴν προϋπαρξὴ «δημιουργοῦ» ἢ θεοῦ «κτίστου» ἢ «ποιητοῦ» ἐκ τοῦ μηδενὸς τοῦ Κόσμου (πόρισμα μὲ τὸ ὁποῖο συμπίπτουν καὶ οἱ διαπιστώσεις τῆς σύγχρονης Θεωρητικῆς Φυσικῆς), ἀποτελεῖ τὴν πιὸ χαρακτηριστικὴ ἑλληνικὴ κοσμοθεωρητικὴ κατὰκτηση, πού στὴν συνέχεια καταπολέμησε ὁ Ἐξουσιασμός, γιὰ νὰ ἐπιβάλῃ τὴν δική του δογματικὴ «θέση» περὶ τοῦ «ἔξω-σμπαντικοῦ θεοῦ», ἐπὶ τοῦ ὁποῖου στηρίχθηκε ἰδεολογικά καὶ στηρίζεται ἀκόμη κάθε μορφὴ ἐξουσίας.

Ίσραέλ-λινες με τὴ βούλα...

Ἡ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 150 χρόνων συνταγματικοῦ δίου διωργάνωσε «Ἐκθεσὶν Ἱστορικῶν Ἀντικειμένων τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος». Στὸν ὁδηγὸ πὺν ἐξέδωσε τὸν Μάιο τοῦ 1994 καὶ στὸ κέντρο τοῦ ἐξωφύλλου «φιγουράρει» ἡ στρογγυλὴ σφραγίδα τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων, στὴν ὁποία, ὅπως βλέπετε στὴ φωτογραφία, φαντάζουν προκλητικὰ τρία ἄστρα ἐξάκτινα τοῦ Δαυὶδ.

Ἔχουν περάσει 153 ἔτη, ἀφότου φιλοτεχνήθηκε ἀπ' τὰ ὄργανα τοῦ Διεθνοῦς Ἐννοσιασμοῦ ὁ τύπος αὐτὸς τῆς σφραγίδος καὶ οὐδεὶς ἐκ τῶν «πατέρων τοῦ ἔθνους» ἐνοχλήθηκε ἀπ' τὸ τριπλὸ αὐτὸ σιωνιστικὸ σύμβολο. Τί λοιπὸν νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς; Ὅτι ὅλοι, ὅσοι παρήλασαν ἀπ' τὴ Βουλὴ ἦσαν Ἰσραέλλινες; ἢ ὅτι οἱ μὴ Ἰσραέλλινες δὲν ἔχουν ἐκεῖ θέσῃ; Ἡ πρόκειται ἀραγε περὶ ἀπλῶν «βουλευτῶν», πὺν πέραν τοῦ βολέματός τους οὐδὲν ἐννοοῦν;

Ὅπως κι ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, καιρὸς εἶναι νὰ πετάξουν τὸ σύμβολο αὐτὸ στὸν κάλαθο τῶν ἀχρήστων, γιὰτὶ ἀρὰ ἢ γρήγορα θὰ τοὺς «πάρουν χαμπάρι». Ἀλλωστε ὁ ἐξάκτινος «ἀστήρ τοῦ Δαυὶδ» ἦδη «φιγουράρει» ἀπὸ τὸ 1947 στὴ σημαία τοῦ τότε ἰδρυθέντος κράτους τοῦ Ἰσραὴλ (τὸ ὁποῖο στὸ θέμα αὐτὸ ἦλθε δεύτερο, 120 χρόνια μετὰ τὸ Ρωμαῖκο κρατίδιό «μας»).

Σ.Π.

...ἀλλὰ καὶ μαθηματικῶς Ἑβραῖοι!

Λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν α) τὴν προσφάτως ἐκφρασθεῖσα πεποίθησι τοῦ εὐρέως (ἢ ἐβραίως!) γνωστοῦ παπα-Μαϊντανοῦ, ὅτι ἐμεῖς (οἱ «ἀρχαιομανῖτες» καὶ «εἰδωλολάτρες» – κατ' αὐτὸν) πολεμάμε τὴν Π. Διαθήκη, μόνο καὶ μόνο διότι εἶναι ἐβραϊκὴ καὶ β) συνδύαζοντάς τὴν με τὶς δύο ἄλλες ἀνεπανάληπτες ἀπόψεις του, ὅτι ἀφ' ἑνὸς ἡ θρησκεία μας εἶναι ἐβραϊκὴ καὶ ἀφ' ἑτέρου δὲν νοεῖται Ἑλλὴν πὺν νὰ μὴν εἶναι Χριστιανὸς Ὁρθόδοξος, ἔρχεται στὸ νοῦ μας ἡ λογικὴ ἀρχὴ κατὰ τὴν ὁποία: ἐὰν $A=B$ καὶ $B=\Gamma$, τότε $A=\Gamma$.

Ἐν προκειμένῳ λοιπόν: Ἐὰν Ἑβραῖος = Χριστιανὸς Ὁρθόδοξος καὶ Χριστιανὸς Ὁρθόδοξος = Ἑλλήν, τότε καὶ Ἑλλήν = Ἑβραῖος. Ἡ θετικὴ ἐπιστήμη μᾶς ἀπῆλλαξε ἀπὸ τὰ ψευτοδιλήμματα. Κι ἂς λένε οἱ διάφοροι κακοήθεις, ὅτι ὁ παπα-Ρωμὸς κρίνει ἐξ ἰδίων τὰ ἀλλότρια. Ἀλληλουία λοιπόν. Ἄλλος γιὰ περιτομή!

Μ.Μ.

Πρόβλεψη

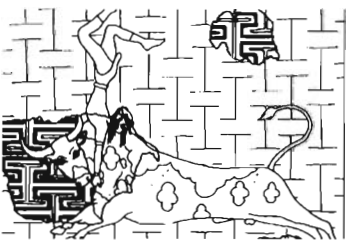
Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ τεῦχος 116-117 τοῦ «Δαυλοῦ» (Αὐγ.-Σεπτ. 1991), σελ. 6715, στήλῃ «ΑΙΣΙΜΑ ΚΑΙ ΑΔΗΡΙΤΑ»:

«Ὅταν οἱ Τοῦρκοι καταλάβουν μιὰ «βραχονησίδα» (νὰ εἰσθε βέβαιοι ὅτι θὰ τὸ κάνουν), θὰ ὑψώσουν ἐκεῖ τὴν σημαία τους· καὶ εἶναι βέβαιοι, ὅτι ἐμεῖς ἐν ὀνόματι τοῦ... πολιτισμοῦ (δηλαδὴ τῆς δειλίας) θὰ καταγγείλουμε τὴν τουρκικὴ πρᾶξι στὴν διεθνή κοινωνία, στὸν ΟΗΕ καὶ στὴν ΕΟΚ, καὶ θὰ ζητήσουμε ἀπὸ τοὺς διεθνεῖς οργανισμοὺς τὴν ἀποκατάστασι τῆς διεθνούς νομιμότητος. Ἀποκλείεται νὰ δομηθοῦν τὴν «βραχονησίδα»...».

Ἐγιναν ὅλα κατὰ γράμμα. Τὸ ἀναφέρουμε, ἔτσι, γιὰ τὴν ἱστορία.

Στ.Κ.

Ἡ Αἴγυπτος τῶν Ἑλλήνων

Λεπτομέρεια ἀπὸ τοιχογραφία τοῦ Τέλ ἐλ Ντάμπα: Τυπικὴ σκηνὴ τῶν Μινωικῶν ταυροκαθαρσιῶν.

Στὶς ἀνασκαφές πὺν ἐκτελοῦνται στὸ «δέλτα» τοῦ Νείλου πλησίον τοῦ οἰκισμοῦ Τέλ ἐλ Ντάμπα, ἀνακαλύφθηκε ἡ ἀκρόπολις τῆς προϊστορικῆς πόλης Ἀβάρης, ἡ ὁποία κυριολεκτικὰ εἶναι ντυμένη με μινωικὲς τοιχογραφίες πανομοιότυπες με ἐκεῖνες τῆς Κνωσοῦ. Οἱ τοιχογραφίες ἐμφανίζουν τὶς γνωστὲς παραστάσεις τῆς μινωικῆς Κρήτης, ὅπως σκηνές ἀπὸ κυνήγι, ταυροκαθάψια καὶ τοπία, πὺν ἄμεσα παραπέμπουν στὴν Κρήτη καὶ στὸν Ἑλληνικὸ Πολιτισμὸ τοῦ Αἰγαίου. Ὁ ἐπικεφαλὴς τῆς ἀνασκαφικῆς ομάδας αὐστριακὸς ἀρχαιολόγος Μ. Bietak δήλωσε (ἐφημερίδα «το βημα» 31-3-96): «Πιστεύουμε, ὅτι οἱ καλλιτέχνες πὺν ζωγράψαν τοὺς τοίχους τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Φαραῶ Ἀχμωση ἤρθαν ἀπὸ τὴν

Κνωσό» και ακόμα: «ή μητέρα του Ἀχμωσή η Ἀμαστ είχε ἕνα περιεργό τιμητικό τίτλο: τὴν προσφωνοῦσαν ὡς «Κυρία τῶν Ἀκτῶν τῆς Χουνεμποῦτ», πὺν στὰ αἰγυπτιακά σημαίνει «Κυρία τῶν Νησιῶν τοῦ Αἰγαίου». Αὐτὰ ὁδήγησαν τὸν κ. Bietaκ στὸ νὰ «ὑποψιάζεται», ὅτι ἡ βασίλισσα Ἀχοπέτ κατ'ἀγεται ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες, μὲ δεδομένη τὴν θαλασσοκρατία τῶν Μινωιτῶν».

Οἱ ἀνασκαφές στὸ «δέλτα» τοῦ Νείλου θὰ συνεχιστοῦν καὶ ἴσως καταδειχθῇ καὶ ἀρχαιολογικὰ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖο εἶναι πασιφανές στὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων συγγραφέων: ὅτι ἡ χώρα τῆς Αἰγύπτου ἀπὸ τὸ ἀπώτατο παρελθὸν καὶ μέχρι τοὺς ἱστορικούς χρόνους ὑπῆρξε πάντα μιὰ «ιδιόρρυθμη» ἑλληνικὴ ἀποικία, πὺν ἀπορροφοῦσε τὴν γνώση καὶ τὸν πολιτισμὸ τῆς μητροπολιτικῆς Ἑλλάδος.

Π.Α.Κ.

Ἐξανατολίζομαστε;

Ἡ Ἑλλάδα ἀπ' τὰ πανάρχαια χρόνια ἀποτελοῦσε τὸ πολιτισμικὸ καὶ ἐκπολιτιστικὸ κέντρο τῆς ἀνθρωπότητας. Οἱ Ἕλληνες δὲν δημιουργοῦσαν μόνον πολιτισμὸ, ἀλλ' ἐκπολιτίζαν καὶ τοὺς βαρβάρους, οἱ ὁποῖοι, ὅπως καὶ σήμερα, ἐφθάναν ἐδῶ ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Οἱ ἐπὶ πλείους ὁμῶς αὐτοὶ – Πέρσες, Λυδοί, Σκύθες, Φοίνικες, Αἰγύπτιοι, Λίβυες, Ρωμαῖοι κ.ἄ. – μετὰ ἀπὸ δύο-τρεις γενεές ἐκπολιτίζονταν.

Σήμερα ἡ Ἑλλάδα ἀδυνατεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν πολιτισμικὸ καὶ ἐκπολιτιστικὸ ρόλο της. Οὔτε νέο πολιτισμὸ δημιουργεῖ οὔτε τὸν παλιὸ μπορεῖ νὰ συντηρήσῃ. Τὸ χειρότερο εἶναι, ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ ἐκπολιτίσῃ τοὺς ἐπὶ πλείους, οἱ ὁποῖοι δορὺν ἀνεξέλεγκτα διαβρώνοντας τὰ ἥθη καὶ τὰ ἔθιμα τῶν νέων μας, οἱ ὁποῖοι τείνουν νὰ ἐκβαρβαρισθοῦν. Σήμερα οἱ Ἕλληνες κινδυνεύουν πραγματικά, ἀφοῦ λησμόνησαν τὸ ὑπέρτατο καθήκον τους, νὰ μὴν ἀφεθοῦν νὰ τοὺς καταδροχίσουν οἱ δάσδαροι. Σήμερα ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ κινδυνεύει νὰ ἐκμηδενισθῇ ἀπ' τὸν χυδαῖσμό. Σήμερα ὁ λόγος καὶ ἡ λογικὴ ἀπειλοῦνται ἀπ' τὸν σκοταδισμό καὶ τὸ παράλογο. Οἱ θρησκοληψίες, ὁ μυστικισμὸς καὶ οἱ προλήψεις, οἱ ἀποκρυφιστικὲς ὁργανώσεις καὶ οἱ ἀστρολόγοι, τὰ ναρκωτικά καὶ ἡ ἀποχαύνωση ἀποτελοῦν τοὺς χεῖριστους οἰωνοὺς.

Καιρὸς εἶναι ν' ἀνανοηθοῦν οἱ κρατοῦντες καὶ νὰ λάβουν τὰ ἐνδεδειγμένα μέτρα, γιατί μὲ τὸ ρυθμὸ πὺν ἐξελίσσονται τὰ πράγματα, πολὺ σύντομα θὰ παύσουν νὰ εἶναι «κρατοῦντες».

Π.Σ.

Τρελλές ἀγελάδες ἢ τρελλοὶ ἄνθρωποι;

Βάλαμε πάνω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο τῆς Διεθνούς Ἑξουσίας. Πάνω ἀπὸ τοὺς προαιώνιους καὶ ἀναλλοίωτους φυσικούς νόμους κάποιους ἀνθρώπινους διεφθαρμένους καὶ διαβλητοὺς νόμους. Πάνω ἀπὸ τοὺς φυσικούς καὶ λογικούς θεοὺς τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἀφύσικους Γιαχβὲ καὶ Μαμωνᾶ τῶν Ἑβραίων. Κοντολογίς πάνω ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα τὸ ἐφήμερο σήμερα. Κατὰ συνέπειαν τὸ μέγα πρόβλημα τῆς μόλυνσης τοῦ περιβάλλοντος, τὸ αἷμα, ἡ «νόσος τῶν τρελλῶν ἀγελάδων», ἡ γενικὴ ἀναστάτωση μὲ τὸ σημερινὸ χάος καὶ ἡ παρακμὴ τῆς ἀνθρωπότητας εἶναι πτυχές τοῦ ἰδίου γενικοῦ προβλήματος, δηλαδὴ τῆς διαστροφῆς τοῦ λογισμοῦ μας.

Ὁ κόσμος πρέπει νὰ «ἐπανελληνισθῇ» τὸ συντομότερο δυνατόν. Τὰ σημερινὰ ψευτοδιλήμματα τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης, τῶν ἐξοπλισμῶν καὶ τοῦ κατακερματισμοῦ τῶν κοινωνιῶν μᾶς ὁδηγοῦν στὰ ἴδια ἀδιέξοδα. Σήμερα ἡ ὥρα, γιὰ νὰ ἀνακαλύψουμε τὸν Λόγο καὶ τὸν πραγματικὸ θεὸ μέσα μας.

Κ.Χ.Κ.

Ρωμιοσυνολογίας συνέχεια

Στὴν ἐφημερίδα «Ἔθνος» (4 Μαρτίου 1996) ὁ δημοσιογράφος Β. Ραφαηλίδης σὲ ἄρθρο του ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἄλλο ρωμιοσύνη, ἄλλο ἑλληνοσύνη» ἔγραψε μεταξὺ ἄλλων: «...ὅλοι ξερούμε, πὺς ὁ «γνήσιος Ἕλληνας» σὲ μᾶς ἐδῶ ἀποκλείεται νὰ μὴν εἶναι ὀρθόδοξος». Ἡ τοποθέτηση εἰσαγωγικῶν στὸ «γνήσιος Ἕλληνας» καθιστᾷ προφανῇ τὴν εἰρωνία καὶ τὸ σαρκασμὸ γιὰ ὅσους θεωροῦν τοὺς μὴ ὀρθόδοξους ὡς... «Ἕλληνες γιαντζή». «Ἡ δυσκολία τοῦ χωρισμοῦ κράτους καὶ ἐκκλησίας στὴν Ἑλλάδα ὀφείλεται κατὰ κύριο λόγο στὴν κυριαρχία τῆς ἔννοιας «ρωμιοσύνη» ἐπὶ τῆς ἔννοιας «ἑλληνοσύνη», ἀλλὰ καὶ στὴν ἀποφυγὴ τῆς διενκρίσεως τῆς πολὺ εὐδιάκριτης ὥστόσο διαφορᾶς ἀνάμεσα στὶς ἔννοιες, πὺν ἐπιτρέπει τὸ ψάρεμα στὰ θολὰ καὶ γίνεται ἡ μήτρα γιὰ κάθε λαθροχειρία σὲ τοῦτο τὸν πολλὰ συγχυσμὸ καὶ μπερδεσμὸ τόπο πὺν λέγεται Ἑλλάδα. Ἐπιτέλους πρέπει νὰ ἀποφασίσουμε: πὺν ρίχνουμε τὸ βάρος, στὴν ἑλληνοσύνη ἢ στὴ ρωμιοσύνη; Προσωπικὰ πάντως δηλώνω Ἕλληνας καὶ ὄχι Ρωμιός».

Στοιχηματίζουμε, ὅτι διαβάζοντας τὰ παραπάνω ὁ Ρωμιο-παπᾶ-Μαϊντανὸς θὰ ἐσκέφθη: «Στράφι πῆγε τὸ τηλε-ντοῦεττο μου μὲ τὸν Ραφαηλίδη τόσον καιρό... Τί μοναξιά, Γιαχβὲ μου!..».

Μ.Μ.

ΠΑΝΟΣ ΤΣΙΝΑΣ

‘Ο νηπιοδαπτισμὸς δὲν ἔχει σχέση μετὰ τὴ βάπτισις τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν καθιερούμενη σὺς «Πράξεις»

Τὸ ἔτος 379 μ.Χ. ἀποτελεῖ μέγα ὁρόσημον εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀνθρωπότητος. Τοῦτο, διότι κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ὠριστικοποιεῖται ἡ μορφή τῆς θρησκείας τῶν Χριστιανῶν, ὡς αὕτη ὠνομάσθη. Καὶ ἐδῶ θὰ ἔδει νὰ τοποθετηθῇ τὸ τέλος τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας καὶ οὐχὶ εἰς τὸν χρόνον τῆς ἀναδείξεως ὡς αὐτοκράτορος ἢ τὴν πολιτείαν ἢ τὸν θάνατον τοῦ Κωνσταντίνου, ὡς ὠρισμένοι ἱστορικοὶ χρονοεντοπίζουν τὸ γεγονός τοῦτο. Ὁ Κωνσταντῖνος βεβαίως ἦτο ὁ αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος, ὅστις παρέδωκεν ἀθελήτως μᾶλλον εἰς τὴν Ἀνατολὴν τὴν Ρωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν, ἀλλὰ τὸ θεοκρατικὸν ἐκεῖνο κράτος, ὅπερ πολὺ ἀργότερον ὠνομάσθη Βυζάντιον, ἦλθεν ἐπὶ σκηνῆς τότε, ὅτε τὸ ἱερατεῖον εἶχε πλέον τὸν λόγον ἐπὶ τῆς ἀναδείξεως ἐν αὐτῷ τῶν αὐτοκρατόρων καὶ ἡ ἀρχὴ πρὸς τοῦτο ἦτο τὸ ἔτος 379.

Ἀπὸ τὸ ἔτος αὐτὸ ἀρχίζει καὶ ὁ διωγμὸς τῶν Ἑλλήνων. Ὁ μετὰ τὸν Κωνσταντῖνον αὐτοκράτωρ Ἰουλιανὸς ὁ φιλόσοφος, ὁ ἐπὶ νομασθεὶς *παραβάτης*, προσεπάθησε νὰ συγκρατήσῃ τὴν ὀλισθαίνουσαν ὁσμὴν κατὰστάσιν, ὑπερησπίσθη μὲ πάθος τὸν Ἑλληνικὸν Πολιτισμὸν καὶ ἠθέλησε νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἐλευθερίαν τῶν πεποιθήσεων δι’ ἕκαστον ἄνθρωπον, ἀλλ’ ἡ προσπάθειά του αὕτη εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα νὰ κτυπηθῇ οὗτος ἐκ τῶν ὀπισθεν ἐν ᾧ ὥρᾳ μάχης, ἣν ἔδιδε πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ νὰ ἀποθάνῃ μετ’ ὀλίγας ὥρας. Οὐδεὶς οἶδε τι περὶ τοῦ κτυπήματος ἐκεῖνου, πιθανολογεῖται ὅμως, ὡς καὶ ὁ ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς Θεοδώρητος ἀναφέρει, ὅτι τοῦτο προῆλθεν ἀπὸ χριστιανὸν στρατιώτην ἐντεταλμένον πρὸς τοῦτο (ἰσως κάποιον Μερκούριον, ἀνακηρυχθέντα ἁγίον). Ὁ Ἰουλιανὸς πρὸ τοῦ θανάτου του ὥρσεν ὡς διαδόχους του τοὺς δύο ἀνηλικίους υἱοὺς του, τὸν Βαλεντιανὸν διὰ τὸν δυτικὸν τομέα τῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὸν Οὐάλεντα διὰ τὸν ἀνατολικόν. Ὁ δυτικὸς τομεὺς δὲν παρουσίαζεν ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, διότι ὁ ὅλος θρασμὸς καὶ ἡ ὅλη διεργασία πρὸς μετασχηματισμὸν τῆς αὐτοκρατορίας, ὡς καὶ ἡ ἀνάληψις τῆς ἐξουσίας ἀπὸ τοὺς χριστιανούς, ἐγίνοντο εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ὁ δὲ Οὐάλης δὲν εἶχε σταθερὰς πεποιθήσεις, καὶ ἄλλοτε ἔκλινε πρὸς τὴν πολιτικὴν ἢν ἐφήρμοσεν ὁ Ἰουλιανός, ἄλλοτε ἔκλινε πρὸς τοὺς Χριστιανούς, μὲ ἀποτέλεσμα οἱ τελευταῖοι νὰ αἰσθάνωνται ἀνασφάλειαν καὶ ὡς ἐκ τούτου νὰ τηροῦν ἐπιφυλακτικὴν στάσιν. Ἀλλὰ τὸ ἔτος 379, ὅτε ὁ Οὐάλης ἀπέθανε, τὸ ἱερατεῖον κατάρθωσεν αὐτὸ πλέον νὰ ἀναδείξῃ τὸν νέον αὐτοκράτορα καὶ ἀνέδειξε ἕνα ἰδικὸν του ἄνθρωπον, τὸν Θεοδόσιον. Ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ἐδαπτίσθη τὸ ἔτος 381 εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἀχολίου καὶ τὸ ἴδιον ἔτος συνεκάλεσε ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν Β’ Οἰκουμενικὴν Σύνοδον, ἣτις συνεκροτήθη ἀπὸ 150 ἐπισκόπους, ἐκ τῶν ὁποίων οὐδεὶς ἐξεπροσώπει τὴν Δύσιν. Παρὰ ταῦτα ἡ Σύνοδος αὕτη αὐτονομάσθη «Β’ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος».

Ἡ Β’ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἀφώρισε τὴν αἵρεσιν τοῦ Μακεδονίου, ἣτις ἦτο τότε ἐν μεγάλῃ ἀμῇ, προσέεισε εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ καταστατικοῦ χάρτου τῆς Νικαίας, ἦτοι τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως τῶν Χριστιανῶν, προσθέσασα εἰς τὰ ἑπτὰ ἄρθρα αὐτοῦ ἄλλα πέντε, ἐξ ὧν ἕνα ἀφεώρα εἰς τὸ βάπτισμα, καὶ ἐξαπέλυσε τὸν πρῶτον διωγμὸν κατὰ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἐργῶν τέχνης τῶν Ἑλλήνων, διατυπώσασα τὸ περίφημον «εἰς γῆν φέρειν». Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος τῇ αἰτήσῃ τῆς Συνόδου ταύτης ἐξέδωκε σειρὰν ὀκτὶ διαταγμάτων, ὡς τὸ περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς τελέσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, τὸ περὶ ἀπαγορεύσεως τοῦ ἐορτασμοῦ τῶν ἐπετειῶν τῆς μάχης τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῆς μάχης τῆς Σαλαμίνας, τὸ περὶ κηρύξεως τῶν Ἑλλήνων τῆς νοτίου Ἑλλάδος ὡς αἰρετικῶν (συνέπεια τοῦ ὁποίου ἦτο ἡ μετ’ ὀλίγα ἔτη διαταχθεῖσα γενοκτονία αὐτῶν), ὡς καὶ τὸ διάταγμα περὶ νηπιοδαπτισμοῦ, ὅπερ καὶ αὐτὸ εἶχε ὡς στόχον τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐξεδόθη πρὸς προειδοποίησιν αὐτῶν περὶ τοῦ τί μέλλει νὰ ἐπακολουθήσῃ, ἂν δὲν ὑποταχθοῦν οὗτοι εἰς τὴν εἰσαχθεῖσαν θρησκευτικὴν δοξασίαν τῆς Ἀνατολῆς. Ὡς πρῶτον δὲ ἐφαρμογῆς δείγμα τούτου ὁ αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ἀπε-

φάσισε τὴν σφαγὴν δεκαπέντε χιλιάδων ἀνδρῶν –κατὰ τὰς μαρτυρίας– εἰς στάδιόν τι τῆς Θεσσαλονίκης, διότι οὗτοι δὲν ἠθέλησαν νὰ δεχθῶν τὸ διάταγμα τοῦτο.

Τὸ τελετουργικὸν ἢ τυπικὸν τοῦ θεοπλοθέντος βαπτίσματος προέδλεπε σειρὰν ὅλην διατάξεων γεμουσῶν λουδωρίας, ὕδρεως, τρομοκρατήσεως καὶ πάσης ἀθλιότητος κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Διὰ μιᾶς τῶν διατάξεων αὐτῶν ἡ ἑλληνικὴ οἰκογένεια ἐτίθετο ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίδλεψιν τοῦ ἱερατείου διὰ τοῦ διορισμοῦ παρ' αὐτῇ τοῦ λεγομένου «ἀναδόχου», ὅστις ἦτο ὑπεύθυνος διὰ τὴν χριστιανικὴν ἀνατροφὴν τοῦ νηπίου, εἰς τὸ βάπτισμα τοῦ ὁποίου εἶχε παραστή. Διὰ τὸ ἐπόμενον τέκνον, τὸ ὁποῖον θὰ ἤρχετο διὰ νὰ βαπτισθῇ, ἡ δύνατο νὰ παραστή ὁ αὐτὸς ἢ ἄλλος «ἀνάδοχος». Τοῦτο ἦτο μία ἔμμεσος τρομοκρατήσις τῆς οἰκογενείας, ἥς ἄμεσον πείραν ἐλάμβανε –καὶ λαμβάνει καὶ σήμερον– τὸ βαπτιζόμενον νηπίον, τὸ ὁποῖον παρεδίδοτο εἰς ξένους πρὸς τὸ περιβάλλον του ἀνθρώπους, εἰς τοὺς προσάγοντας αὐτὸ εἰς τὸν ναόν, τὸν ἀνάδοχον, τὸν ἱερέα, ὅστις ἐφύσα καὶ ἔπτυνε τὸ πρῶτον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἔθετε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τοῦ στήθους του καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐδάπτει αὐτὸ εἰς τὸ ὕδωρ. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ἐδῶ, ὅτι ἀπηγορεύετο εἰς τὴν μητέρα τοῦ νηπίου νὰ συνοδεύσῃ αὐτό.

Ὁ ἀνάδοχος, ὅστις ἦτο καὶ εἶναι καὶ σήμερον πρωτεύον πρόσωπον κατὰ τὸ βάπτισμα, ἐξετάζεται λεπτομερῶς εἰς εἰδικὴν ἐν τῷ προναῶ τελετῇ, ἵνα διαπιστωθῇ ὅτι οὗτος δὲν εἶναι φίλα προσκείμενος πρὸς τοὺς Ἕλληνας, πρὸς τὴν θρησκείαν αὐτῶν καὶ τὰς τελετουργίας αὐτῶν καὶ τὰς πομπὰς – ὡς λόγου χάριν ἦτο ἡ πομπὴ τῶν Παναθηναίων. Οὕτω κατὰ ρητὴν ὁδηγίαν τοῦ τυπικοῦ ὁ ἱερεὺς λαμβάνει αὐτὸν μὲ τὰς δύο χεῖρας του ἀπὸ τοὺς ὤμους καὶ στρέφει αὐτὸν πρὸς δυσμὰς. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι τὸν στρέφει πρὸς τὴν Ἑλλάδα, τὴν μητροπολιτικὴν Ἑλλάδα, αὐτὴν ποὺ εἶχε ὡς κέντρα τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Θεσσαλονίκην, τὰς κοιτίδας τοῦ μεγάλου καὶ ἀνεπαναλήπτου Ἑλληνικοῦ-Ἑλληνιστικοῦ πολιτισμοῦ. Τὸν πολιτισμὸν αὐτὸν ὁ ὡς ἄνω λειτουργὸς τὸν ταυτίζει μὲ ἕνα πρόσωπον, ὅπερ μόνον ἡ φαντασία τῶν Ἀσιατῶν ἦτο εἰς θέσιν νὰ κατασκευάσῃ, τὸν Σατανᾶν. Τοῦτο ἀποτελεῖ ὕδριν πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Πολιτισμὸν. Ἀφοῦ ὁ ἱερεὺς στρέψῃ πρὸς δυσμὰς τὸν ἀνάδοχον, τοῦ ὑψώνει τὰς χεῖρας καὶ τοῦ ἀπευθύνει τὸ ἐρώτημα, τὸ ὁποῖον ἐπαναλαμβάνει τρίς: «*Ἀποτάσῃ τῷ Σατανᾷ; Καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ; Καὶ πάσῃ τῇ λατρείᾳ αὐτοῦ; Καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ; Καὶ πάσῃ τῇ πομπῇ αὐτοῦ;*».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει, ὅτι τὸ βάπτισμα τὸ καθιερωθὲν ὑπὸ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου δὲν εἶχε καμμίαν ὁμοιότητα μὲ τὸ βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ, ὅπερ, ὡς περιγράφεται εἰς τὸ Εὐαγγέλιον, εἶχε τὴν ἔννοιαν τῆς ἐγκρίσεως τῆς ἐνάρξεως τῆς δράσεως τοῦ Χριστοῦ ὑπὸ ἐνὸς στελέχους τῆς κοινότητος τοῦ Κουμράν, τοῦ Ἰωάννου, ὅτε τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ ἔμελλε νὰ ἐκδηλωθῇ, ἅμα δὲ καὶ τῆς δημοσίας προσκλήσεως τοῦ λαοῦ, ἵνα παρασχῇ ἀρωγὴν εἰς τὸν ἐρχόμενον Χριστόν. Δὲν ἔχει ἐπίσης ὁμοιότητα μὲ τὸ βάπτισμα, ὅπερ αἱ «*Πράξεις τῶν Ἀποστόλων*» ἀναφέρουν, ὅτι διετάχθη ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου νὰ λαμβάνῃ χώραν (Πρ. Β' 38) εἰς προσχωροῦντας εἰς τὴν πίστιν ὁπαδοὺς. Τὸ βάπτισμα ὅθεν τὸ καθιερωθὲν ὑπὸ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου εἶναι μέσον πολεμικῆς κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Τοῦτο, διότι τότε τὸ πρῶτον αὐτὸ ὠνομάσθη «*μυστήριον*». Ἡ λέξις εἶναι Ἑλληνικὴ καὶ ἐτέθη διὰ μὲν τοὺς φιλοσόφους εἰς λουδωρίαν αὐτῶν, διὰ δὲ τὸν λαὸν εἰς παραπλάνησιν αὐτοῦ, ὅτι, ἰδοὺ, καὶ ἡμεῖς ἔχομεν μυστήρια, ὡς εἶχον οἱ Ἕλληνες. Εἰς τὸν λαὸν ὅμως διωχευέθῃ διὰ τοῦ τυπικοῦ τοῦ βαπτίσματος καὶ μία ἄλλη πλάνη. Ὁ ἐν σχήματι λόγου ἀναφερόμενος εἰς τὸ Εὐαγγέλιον «*διάβολος*» (Λουκ. η' 11) θεωρεῖται νῦν ὡς ὑπαρκτὸν πρόσωπον καὶ καθιερουταὶ ὡς χθονία θεότης· καὶ ἡ θεότης «*Διάβολος*» ἢ «*Σατανᾶς*» εἶναι πνεῦμα πονηρόν, ἔχον ὑπὸ τὰς διαταγὰς του στρατιᾶς ὑποδεεστέρων αὐτοῦ πνευμάτων. Διάβολος θεδαίως δὲν ὑπάρχει, οὔτε πνεύματα πονηρὰ ἢ ἀγαθὰ ὑπάρχουν, ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἶναι ἀποκρήματα τῆς φαντασίας τῶν Ἀσιατῶν. Ὑπάρχει παρ' Ἑλλήσι ἡ φύσις καὶ ἐν τῇ ἀπωτάτῃ ἐννοίᾳ αὐτῆς τὸ Πᾶν καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Παντός, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη ψυχὴ, ἥτις οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μὲ τὰ πνεύματα καὶ τὰς μωρὰς αὐτὰς δοξασίας τῶν Ἀσιατῶν, εἶναι κατὰ Πλάτωνα ἡ ἀπειροελάχιστος σμικρογραφία τοῦ Παντός.

Ἰδοὺ ὅμως τί λέγει τὸ τυπικὸν τοῦ καθιερωθέντος ὑπὸ τοῦ ἰουδαϊζόντος ἱερατείου βαπτίσματος: «*Κύριε Σαδωθ, ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὁ ἰώμενος πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν,*

ἐπίδλεψον ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου, ἐκζήτησον, ἐξερεύνησον καὶ ἀπέλασον ἀπ' αὐτοῦ πάντα τὰ ἐνεργήματα τοῦ διαδόλου. Ἐπιτίμησον τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι καὶ δώξον αὐτά... Σύντριψον τὸν Σατανᾶν καὶ δὸς αὐτῷ νίκας κατ' αὐτοῦ...». Ἴδου λοιπὸν ὁ Σαβαώθ, ὁ τρομερὸς θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅστις καθιερώθη καὶ ὡς θεὸς τῶν Χριστιανῶν, καλεῖται νὰ ἀφήσῃ τὸ οὐράνιον ἔργον του καὶ νὰ ἔλθῃ ἐκεῖ, ὅπου ἓνα ἀνυπεράσπιστον νήπιον δεινοπαθεῖ ἀπὸ μίαν τελετήν, ἣτις δὲν διαφέρει πολὺ ἀπὸ τινος μαγείας. Τοῦτο εἶναι ὕδρις πρὸς τὸ θεῖον γενικῶς, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Σαβαώθ ἀποτελεῖ ὕδριν, ἔστω καὶ ἂν αὐτὸς εἶναι εἰς ἐβραϊκὸς μῦθος, διότι ἡ ὕδρις τῶν περὶ τοῦ θεοῦ μύθων εἶναι ἀσέβεια. Οἱ συντάκται τοῦ τυπικοῦ θέλουν ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν τῆς τελετῆς νὰ λοιδωροῦν τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἡ λοιδωρία δὲν λείπει καὶ ἀπὸ τὸ σημεῖον αὐτό. Ταπεινὸς δοῦλος τὸ βαπτιζόμενον νήπιον καὶ κατ' ἐπέκτασιν ταπεινοὶ δοῦλοι οἱ γονεῖς του οἱ καταγόμενοι ἀπὸ ἐκείνους τοὺς «παράφρονας» Ἕλληνας, ὅπου τὸ πάλα ἐκαυχῶντο ὅτι ἦσαν ἐλεύθεροι Ἕλληνες, «ἀθάνατοι καὶ ὠραῖοι», ὅπως λέγει ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς.

Οἱ συντάκται ὅμως τοῦ τυπικοῦ θέλουν νὰ εἶναι δοῦλος καὶ αὐτὸς ὁ τελετουργῶν τὸ βάπτισμα ἱερεὺς. Διὸ καὶ προτοῦ οὗτος εἰσέλθῃ εἰς τὸ κύριον ἔργον του τοῦτο, ἀναγινώσκει μυστικῶς ἓνα ἐξουθενωτικὸν δι' αὐτὸν κείμενον, τὴν λεγομένην «εὐχήν». Ἴδωμεν μερικoὺς στίχους τοῦ κειμένου τούτου: «Ὁ εὐσπλαγχνός καὶ ἐλεήμων Θεός, ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς, οὐ γὰρ ἔστι πρᾶγμα ἀφανὲς ἐνώπιόν σου, ἀλλὰ πάντα γυμνά καὶ τετραχλησιμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς σου· ὁ γινώσκων τὰ κατ' ἐμέ, μὴ δολύξῃ με, [...] καὶ ἀπόπλυνόν μου τὸν ρύπον τοῦ σώματος, καὶ τὸν σπῖλον τῆς ψυχῆς· [...] αὐτὸς ὡς δοῦλος ἁμαρτίας δόκιμος γένωμαι· [...] μὴ ἀποστραφείην τεταπεινωμένος καὶ κατησχυμένος...».

Ὅταν ὁ ἱερεὺς ἔλθῃ εἰς τὸ κύριον ἔργον, εἰς τὸν κυρίως ναόν, ὅπου εἶναι ἡ κολυμβήθρα, εἰς ἣν οὗτος θὰ θέσῃ τὸ παιδίον ἐντὸς τοῦ εὐρισκομένου εἰς αὐτὴν ὕδατος, φυσᾷ τρεῖς πρὸς διασκορπισμὸν τῶν κακῶν πνευμάτων καὶ τῶν ἐναερίων «δαμονίων», ἃ, καθὼς ἐπίστευον οἱ συντάκται τοῦ τυπικοῦ, εὐρίσκονται ἐντὸς τῶν ἔργων τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὕδωρ τὸ εὐρισκόμενον ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ ψαύει ὁ ἱερεὺς ἕως κάτω ἀναμοχλεύων τοῦτο, μὴ τυχὸν ὑποκρύπτεται ἐντὸς αὐτοῦ εἰδωλόν τι. Ἴδου μερικοὶ εἰσέτι στίχοι ἐκ τοῦ τυπικοῦ: «Υποχωρησάτωσαν ἡμῖν πάντα τὰ ἐναέρια καὶ ἀφανῆ εἰδῶλα καὶ μὴ ὑποκρυβήτω τῷ ὕδατι τούτῳ δαιμόνιον σκοτεινόν, μηδὲ συγκαταβήτω τῷ βαπτιζομένῳ, δεόμεθ' αὖτε σου, Κύριε, πνεῦμα πονηρόν, σκότωσιν λογισμῶν καὶ ταραχὴν διανοίας ἐπάγον...».

Δεισιδαιμονία καὶ πάθος ἀδυσώπητον, τοσαύτη καὶ τοσοῦτον, ὥστε οἱ ἄνθρωποι ἐκείνοι οὐ μόνον τὰ ὑπαρκτὰ ἔργα τέχνης τῶν Ἑλλήνων ἐδίωξαν καὶ κατέσπασαν, ἀλλὰ ἐφοβοῦντο καὶ ἐβλεπον καὶ ἀόρατα ἐναέρια εἰδῶλα. Εἰδῶλα ἐναέρια βεβαίως δὲν ὑπῆρχον καί, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, οὔτε πνεύματα ὑπάρχουν, ἀλλ' ὅπως λέγει ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς:

«Τοῦ ρασοφόρου σύντριψεν ὁ πέλεκυς καὶ ἡ ἀξίνα
τὰ μεγαλόχαρα εἰδῶλα στὰ βάθη τῶν ναῶν.

Τῶν συντριμμένων ἡ ψυχὴ δὲ χάθηκε μ' ἐκεῖνα...».

Αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ ἐφοβοῦντο οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ αἰχμάλωτοι τῆς Ἰουδαϊκῆς δοξασίας, ἣτις ἦλθεν ἀπὸ τὴν ἔρημον καὶ ἐτύφλωσεν αὐτούς, ὡς ὁ ἄνεμος «σιμῶν» τυφλώνει τοὺς διαβαίνοντας τὴν ἔρημον. Αὐτὸ ἐφοβοῦντο, τὴν ψυχὴν τῶν Ἑλλήνων. Αὐτὴν, ὅπου ὁ Ἑλληνικὸς λόγος-μῦθος τὴν ἔκαμε Γοργόναν, ἣτις περιτρέχει τὴν θάλασσαν-ἕλην καὶ λέγει εἰς τὰ διερχόμενα πλοῖα, ὅτι ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ζῇ. Αὐτὴν, ἐναντίον τῆς ὁποίας ὀλίγα ἔτη μετὰ τὰ ψηφίσματα τῆς Β' Οἰκουμένης Συνόδου οἱ θεοκράται τοῦ Βυζαντίου, τὸ ἰουδαίζον ἱερατεῖον, ἀπέστειλαν τὸν Γότθον ἀρχηγὸν Ἀλάρικον εἰς τὴν νότιον Ἑλλάδα μὲ τὴν ἐντολήν, ὅπως μὴ ἀφήσῃ ἐκεῖ ζῶντα ἄνθρωπον καὶ πέτραν ἐπὶ πέτρας. Καὶ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτῆς ὁ Ἀλάρικος φέρων μετ' αὐτοῦ ἀναριθμήτους μαυροφόρους βαρβάρους καὶ ἐπὶ τρία καὶ ἡμισυ ἔτη (395-399) ἄφησε ὀπίσω του μόνον σωρούς ἐρειπίων. Ὁ δὲ αυτοκράτωρ Ἀρκάδιος, υἱὸς τοῦ αυτοκράτορος Θεοδοσίου τοῦ Α', ἀπένειμε εἰς τὸν βάρβαρον ἐκείνον Γότθον ἀρχηγόν, τὸν Ἀλάρικον, τὸ ἀνώτατον παράσημον «Magister Militum per Illyricum» διὰ τὸ ἐπιτελεσθῆναι παρ' αὐτοῦ ἔργον τῆς γενοκτονίας τῶν Ἑλλήνων.

Ἐκείνη, ἡ ψυχὴ τῶν Ἑλλήνων, ἐπέζησε, ζῇ καὶ θὰ ζῇ.

Ἡ «συνέντευξη» τοῦ κ. «Τὸ Πιὸ Ἡλίθιο Περιοδικό»

Ἐντάξει, κύριε Ντούμα μου! Μὴν ἐξάπτεσθε. Ἀντιλαμβανόμαστε ὅλοι, ὅτι οἱ ἔρευνες τοῦ «Δαυλοῦ» ἔχουν κάποιες ἐπιπτώσεις ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ σας συστήματος καὶ κάνουν τὸ ἔδαφος νὰ τρίξη κάτω ἀπ' τὰ πόδια σας. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι λόγος νὰ βρίζετε ὡς ὁ ἔσχατος χαμάλης τῆς ψαραγορᾶς. Πρέπει νὰ διατηρήσετε τὴν ψυχραιμία σας καὶ νὰ ὀργανωθῆτε. Καθόσον αὐτοὶ ποὺ σᾶς ἔκαναν καθηγητὴ τῆς Προϊστορικῆς Ἀρχαιολογίας τοῦ Ἀθήνησι Πανεπιστημίου περιμέναν ἀπὸ σᾶς κάτι παραπάνω ἀπὸ τὸ νὰ τραυλίζετε ἢ νὰ ἀπαντᾶτε μὲ ὕβρεις σὲ ἀπλὲς ἐρωτήσεις. Μᾶλλον τοὺς ἀπογοητεύσατε, κύριε Ντούμα μου.

Ὡστόσο δὲν μποροῦμε νὰ μὴ θαυμάσουμε τὴν ἐπιστημονικὴ σας κατάρτιση καὶ τὸ βάθος τῶν γνώσεών σας. Γιαχθὲ φυλάξοι! Εἶναι δυνατόν νὰ σᾶς ξεγελάσουν ἐσᾶς τὰ ἄθλια ἀποτελέσματα τῶν μετρήσεων τῶν Ἀγγλικῶν ἐργαστηρίων καὶ ἡ ψευδέστατη ἀνακοίνωση τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν γιὰ τὴν ἡλικία τῶν Ἑλληνικῶν πυραμίδων; ὦ Απαπα! Ἀλλά, γιατί τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος μόνον, κύριε Ντούμα μου; Θὰ σᾶς μαλώσω καὶ θὰ σᾶς δάλω πιπέρι. Χάθηκε ὁ κόσμος νὰ ὑποστηρίζετε, ὅτι οἱ πυραμίδες τῆς Ἀργολίδος κατασκευάσθηκαν τὸ 1960 γιὰ σκηνικὸ τῆς ταινίας «Κλεοπάτρα ἡ βασίλισσα τῆς Αἰγύπτου» καὶ ὅτι ὁ σκηνοθέτης ξέχασε νὰ τὶς γκρεμίσει; Αὐτὸ εἶναι θεωρία, κύριε Ντούμα μου. Ἀλλὰ εἶπαμε: Αὐτὴ ἡ ἐνδοτικότητα θὰ σᾶς φάη!

Καὶ βέβαια πρέπει νὰ σᾶς συγχαροῦμε γιὰ τὸ θάρρος καὶ τὴν παρηγορία ποὺ σᾶς διακρίνει κατὰ τὴν διατύπωση τῶν ἐπιστημονικῶν σας ἀπόψεων. Κατανοοῦμε, ὅτι δὲν εἶναι ἀρκοῦντως κόσμιον νὰ πῆτε δημοσίως, ὅτι ὁ καθηγητὴς καὶ ἀκαδημαϊκὸς κύριος Θεοχάρης κάνει βλακεῖες καὶ χρονολογεῖ μὲ ἡλίθια μέθοδο. Ὡστόσο χαρήκαμε τὰ μάλα, ποὺ διατυπώσατε ἔγκαιρα τὶς ἀντιρροήσεις σας σὲ ὁλόκληρο τὸν ἡμερήσιο καὶ περιοδικὸ τύπο μὲ ἐπιχειρήματα ἀδιάσειστα. Γιὰ νὰ μὴ γράψω, ποὺ πήρατε σβάρνα τὰ ἐπιστημονικὰ φόρα, προκειμένου νὰ ἀντικρούσετε ὅλους αὐτοὺς τοὺς τσαρλατανισμοὺς τῶν Ἐργαστηρίων τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἐδιμβούργου καὶ τὶς ἔρευνες τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Χαϊδελεδέργης. Αὐτὸ μᾶς ἔλειπε! Εὐγέ σας, καὶ πάλιν εὐγέ σας. Ὅμως τὸ κασσετοφωνάκι τοῦ «Δαυλοῦ» γιατί τὸ φοβηθήκατε; Δὲν δαγκώνει τὸ ἔρμιο.

Νά, μωρὲ Λάμπρου! Κάτι τέτοια γράφουμε ἐμεῖς οἱ χιτλερικοὶ τοῦ «Δαυλοῦ» καὶ δημιουργοῦμε ψυχικὸ τραλαλὰ στὸν κύριο Ντούμα, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ αἰσθάνεται φόβο γιὰ τὰ κασσετόφωνα (ναί! πρόκειται γιὰ καινούργιο ψυχωτικὸ σύνδρομο, ποὺ ὀνομάζεται *fobus cassettephonicus* καὶ προσβάλλει κυρίως φοινικιστὰς πανεπιστημιακοὺς), καὶ νὰ προκαλοῦμε περιέργες ἀπορίες στοὺς φοιτητές. Κι ἂντε μετὰ νὰ πείσῃ ὁ κύριος Χρήστος Ντούμας τὸν ἄλλο, δυὸ μέτρα παλληκάρι καὶ μὲ βαρὺ χέρι, ὅτι οἱ πυραμίδες τῆς Ἀργολίδας ἦταν φυλάκιο τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος. Μά, κύριε Ντούμα μου, καὶ στὸν πιὸ φανατικὸ φοινικιστὴ ἂν τὸ λέγατε αὐτό, θὰ μᾶς εἶχε μείνει σέκος ἀπὸ τὰ γέλια. Ἐλεος.

Γιῶργος Πετρόπουλος

κα. Ἰεζεκιήλ (II)

Ὁ Γιαχβὲ λοιπὸν σὲ μιὰ κρίση ἐπιδειξιμανίας, ἀπὸ αὐτὲς ποὺ τὸν πιάνουν συχνά, βάλθηκε νὰ ἀποτρελλάνῃ τὸ προπάτορά «μας» (βλ. προηγούμενο τεῦχος). Δὲν ἔφτανε ποὺ τὸν ἔβαλε νὰ φάῃ τὸ βιβλίον, γιὰ νὰ δοκιμάσῃ ἂν τρώγεται, ἢ τὸ ὅτι τὸν εἶχε ταράξει στὴν σφαλιάρα (ἰδὲ προηγούμενο τεῦχος), τώρα τοῦ ἔλεγε κι ἔκανε κάτι παραξενιές, ποὺ ἀκόμα καὶ λογικὸς νᾶσουννα, θὰ τὰ ἔχανες. Φανταστῆτε τώρα, ποὺ εἶχε νὰ κάνῃ μὲ τὸν προπατερούλη μας. Ἔτσι: «Καὶ εἶπε πρὸς ἐμέ, προφήτευσον ἐπὶ τὰ ὁστὰ ταῦτα, καὶ εἶπε πρὸς αὐτά. Τὰ ὁστὰ τὰ ξηρά, ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦ Κυρίου· οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεὸς πρὸς τὰ ὁστὰ ταῦτα· ἰδοὺ, ἐγὼ θέλω ἐμβάλει εἰς σᾶς πνεῦμα, καὶ θέλετε ἀναζήσει· καὶ θέλω βάλλει ἐφ' ὑμᾶς νεῦρα, καὶ ἀναγάγει σάρκα ἐφ' ὑμᾶς, καὶ περισκεπάσει ὑμᾶς μὲ δέρμα, καὶ θέλω ἐμβάλει εἰς σᾶς πνεῦμα, καὶ θέλετε ἀναζήσει, καὶ θέλετε γνωρίσει ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ Κύριος» (Ἰεζεκιήλ λζ' 4-6). Αὐτὸ ἦταν. Ἔτσι φτιάχτηκε ὁ πρῶτος Γιαχβεστάιν. Δημιουργὸς του, ὁ δημιουργὸς ὅλων μας κατὰ τὸ ἱερό «μας» βιβλίον.

Γιὰ μισὸ λεπτό ὅμως, σταθῆτε. Καὶ ποῦ ξέρουμε, ὅτι εἴμαστε ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ ὄχι ἀπ' τὰ τέρατα τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Γιαχβέ; Βρὲ μὴπως ἔφτιαξε τοὺς ἄλλους τοὺς συγγενεῖς του καὶ περιούσιους κανονικά, καὶ ἐμᾶς ὅλους τοὺς ἄλλους μᾶς ἔκανε Γιαχβεστάιν, ὅταν πεθάναμε; Γιατὶ παρακάτω τὸ λέει κανονικά: «καὶ θέλετε γνωρίσει, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ Κύριος, ὅταν, λαέ μου, ἀνοίξω τοὺς τάφους σας καὶ σᾶς ἀναιδιάσω ἐκ τῶν τάφων σας» (Ἰεζ. λζ' 13). Οὔτε νὰ πεθάνῃς δὲν μπορεῖς δηλαδή, γιατί μετὰ θὰ ἔρθῃ ὁ Γιαχβὲ νὰ σὲ θγάλῃ καὶ νὰ σὲ κάνῃ ζῶντι. Βρὲ τί πάθαμε. Καὶ ἀπὸ πίσω ὁ προπάτορας νὰ κρατᾷ τὰ πόδια, μπροστὰ ὁ Γιαχβὲ νὰ κρατᾷ τὸ κεφάλι καὶ νὰ μᾶς σέρνονν στὸ ἐργαστήριον. Τί μᾶς θές, βρὲ Γιαχβέ, καὶ δὲν μᾶς ἀφήνεις ἡσυχους νὰ πεθάνουμε; «Οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεός· ἐλθέ πνεῦμα ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, καὶ ἐμφύσησον ἐπὶ τοὺς πεφονευμένους τούτους, καὶ ἂς ἀναζήσωσι. Καὶ προεφήτευσα ὡς προσετάρχηθ' καὶ τὸ πνεῦμα εἰσῆλθεν εἰς αὐτούς, καὶ ἀνέζησαν, καὶ ἐστάθησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, στράτευμα μέγα σφόδρα, σφόδρα» (Ἰεζ. λζ' 9-10). Νὰ τί θέλει νὰ μᾶς κάνῃ ὁ Γιαχβέ; Στρατιωτάκια. Μὰ δὲν τοῦ φτάνουν οἱ δικοὶ του, ποὺ εἶναι καὶ μεγάλα παλληκάρια, ὅπως τότε στὸ Μασάντα, ποῦ, ὅταν μπαίνανε οἱ Ρωμαῖοι στὸ φρούριό τους, αὐτοκτόνησαν ὅλοι ἀπὸ ὑπερβολικὴ δόση γενναιότητος; Ἔβαλε καὶ τὸν προπάτορα τὸν δυστυχῆ νὰ φωνάξῃ τοὺς ἀνέμους γιὰ τὸν Γιαχβέ. Μπομπουννητά, ἀστραπές, βροχὴ, καὶ νάσου ὁ πρῶτος νεκροζώντανος. Κάτι μοῦ θυμίζει πάλι αὐτό, ἀλλὰ δὲν μὲ βοηθᾷ ἡ μνήμη μου. Δράκο δὲν εἶχε πάντως, ἀλλὰ τέρας εἶχε· καὶ νομίζω ὅτι γνωρίστηκε καὶ ταινία. Κύττα νὰ δῇς σενάρια ποῦ δίνει ὁ Θεός. Πρέπει νὰ διεκδικήσῃ κανονικά καὶ τὰ πνευματικὰ δικαιώματα.

Ἀκούστε κι ἓνα ἄλλο ποῦ ἔχει βρεῖ: «Οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεός· οὐαὶ εἰς ἐκεῖνας, αἵτινες συρόράπτουσι προσκεφάλαια διὰ πάντα ἀγκῶνα χειρός, καὶ κάμνουσι καλύπτρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν πάσης ἡλικίας, διὰ νὰ δελεάζωσι ψυχὰς» (Ἰεζ. ιγ' 18). Καταλάβετε τίποτα; Αὐτὸ ἔλειπε, νὰ καταλαβαίνατε. Ἀλλιῶς τί Γιαχβὲ θάτανε. Αὐτὰ εἶναι γιὰ λίγους, γιὰ τοὺς ἐκλεκτούς. Τὸ σίγουρο πάντως εἶναι, πὼς τᾶχει βάλλει μὲ τίς κοπτορραπτοῦδες. Γι' αὐτό: «Ἰδοὺ, ἐγὼ εἶμαι ἐναντίον εἰς τὰ προσκεφάλαιά σας, μὲ τὰ ὅποια δελεάζετε τὰς ψυχὰς, διὰ νὰ πετῶσι πρὸς σᾶς, καὶ θέλω διαρῶξῃ αὐτὰ ἀπὸ τῶν βραχιόνων σας, καὶ θέλω ἀφήσῃ τὰς ψυχὰς νὰ φύγωσι, τὰς ψυχὰς τὰς ὁποίας σεῖς δελεάζετε διὰ νὰ πετῶσι πρὸς σᾶς» (Ἰεζ. ιγ' 20). Πᾶνε καὶ τὰ μαξιλάρια λοιπόν. Ἐδῶ ὁ συμβολισμὸς εἶναι προφανής: θὰ πετάξῃ τὰ μαξιλάρια, θὰ τὰ σχίσῃ καὶ θὰ ἀφήσῃ νὰ πετάξουν

ἐλεύθερες οἱ ψυχές, δηλαδή τὰ πούπουλα. Φτερά καὶ πούπουλα, καὶ ὁ Γιαχβὲ θὰ παίξει μαξιλαιοπόλεμο μὲ τὶς κοπορραπτοῦδες. Οἱ ψυχές δέ, πὺν τὶς δελέαζαν, γιὰ νὰ μποῦν στὰ μαξιλάρια, εἶναι οἱ χῆνες, πὺν ἀπὸ τὰ φτερά τους θὰ τὰ γεμίσουν. Ἔτσι θὰ ἀναστήσῃ καὶ τὶς χῆνες, καὶ θὰ πετάξουν ἐλεύθερες, ὅχι ἀπὸ τὸ σῶμα τους αὐτὴ τὴν φορὰ, ἀλλὰ ἀπ' τὰ φτερά τους. Τώρα σὲ ἐπίασα, μεγάλε Γιαχβέ. Θὰ κάνῃς ζόμπι καὶ τὶς χῆνες. Εἶσαι ὄντως μεγαλοφυΐα. Αὐτὸ κι ἂν εἶναι σενάριο: «Ὁ Γιαχβὲ κτυπάει πάντα δυὸ φορές».

Ὁ προπάτοράς μας ἐν τῷ μεταξὺ ἀκόμα κονδαλαίει πτώματα. Μέχρι πὺν κατὰ τὸν γνωστὸ πάντα τρόπο τὸν βούτηξε ὁ Γιαχβὲ καὶ τοῦ λέει: «Καὶ σὺ, νιὲ ἀνθρώπου, οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεός· εἶπε πρὸς τὰ ὄρνεα κάθε εἶδους, καὶ πρὸς πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ. Συνάχθητε καὶ ἔλθετε· συναθροίσθητε πανταχόθεν εἰς τὴν θυσίαν μου, τὴν ὁποίαν ἐγὼ ἐθυσίασα διὰ σᾶς, θυσίαν μεγάλην ἐπὶ τῶν ὀρέων τοῦ Ἰσραήλ, διὰ νὰ φάγητε σάρκα καὶ νὰ πῖναι αἷμα. Θέλετε φάγει τὴν σάρκα τῶν ἰσχυρῶν, καὶ πῖναι τὸ αἷμα τῶν ἀρχόντων τῆς γῆς, τῶν κριῶν, τῶν ἀρνίων, καὶ τῶν τράγων, καὶ τῶν μόσχων, πάντων σιτευτῶν τῆς Βασάν· καὶ θέλετε φάγει πάχος εἰς χορτασμόν, καὶ πῖναι αἷμα εἰς μέθην, ἐκ τῆς θυσίας μου τὴν ὁποίαν ἐθυσίασα διὰ σᾶς· καὶ θέλετε χορτασθῇ ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἀπὸ ἵππων καὶ ἀναβατῶν, ἀπὸ ἰσχυρῶν, καὶ ἀπὸ παντός ἀνδρὸς πολεμιστοῦ, λέγει Κύριος ὁ Θεός» (Γεζ. λθ' 17-20). Βέβαια κάποιον καταντάει μονότονη αὐτὴ ἡ ἱστορία μὲ τὰ ξεκοιλιάσματα, τὶς σφαγές καὶ τοὺς καννιβαλισμοὺς τοῦ Γιαχβέ, ἀλλὰ τί νὰ κάνουμε, ὅλο μπροστά μας τὰ βρισκουμε. Ὅπου καὶ νὰ ἀνοίξῃς τὸ ἱερὸ «μας» βιβλίο, θὰ βρῇς τὸν Γιαχβὲ νὰ σφάζῃ, αἷμα νὰ χύνεται ἀπὸ τὶς πληγές τῶν κακῶν, καὶ πάντα τοὺς καλοὺς Ἰσραηλίτες νὰ θριαμβεύουν. Ἐδῶ, ἐπειδὴ δὲν μπορεῖ νὰ τὰ καταφέρει μόνος του, βάζει τὸν προπάτορα νὰ φωνάξῃ τὰ ὄρνια, νὰ φάνε ὅλοι μαζί καὶ νὰ πιοῦν αἷμα, μέχρι νὰ μεθύσουν ἀπ' αὐτό. Τοὺς κάνει λοιπὸν τὸ τραπέζι μὲ ἄλογα, ἀναβάτες, μοσχάρια, τραγιά, ἀρνιά καὶ κριάρια, ἄλλα στὰ κάρδουνα καὶ ἄλλα κοκκινιστά, καὶ γιὰ ποτὸ ἔχει αἷμα, προφανῶς ἐλληνικό, πὺν τοῦ ἔχει καὶ ἀδυναμία, μέχρι νὰ μεθύσουν.

Ἄλλα ὅμως ἐμεῖς μαθαίναμε στὸ σχολεῖο γιὰ τὸν καλὸ Θεοῦλη μὲ τὰ γαλάζια μάτια καὶ τὰ ἄσπρα μαλλιά, πὺν ἦταν καλὸς καὶ μᾶς ἔφτιαξε, ἐμᾶς καὶ τὸν κόσμον. Τώρα πῶς μᾶς προσέκνυσε αἰμοδόρο τέρας; Ἀπὸ τὴν μιὰ φτιάχνει ζόμπι καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πίνει αἷμα, γιὰ νὰ ξεδιψᾷ καὶ νὰ μεθύσῃ παρέα μὲ τὰ ὄρνια καὶ τὸν προπάτορα στὸ τραπέζι του. Βρὲ μπάς κι ἦταν βρυνκόλακας ὁ Θεοῦλης; Δὲν ἔχει ἀφήσει σενάριο γιὰ σενάριο ὁ Γιαχβὲ, ὅλα δικές του ιδέες ἦτανε. Καὶ ὁ συμβολισμὸς ἐπίσης ἐδῶ εἶναι ἐμφανής. Ὅταν λέει ὄρνια, ἐννοεῖ τὶς νυχτερίδες, τὰ ἄλλα ὑποτακτικά του θαμπίρ, πὺν ἔρχονται ὅλα μαζί, γιὰ νὰ χορτάσουν αἷμα. Ἀλήθεια, ἐδῶ πὺν τὰ λέμε, ἔχετε δεῖ ποτὲ τὸν Γιαχβὲ σὲ κάποια ἀπεικόνισή του νὰ ἀνοίγῃ τὸ στόμα του; Πάντα κλειστὸ τὸ κρατάει τὸ ἔρρημο, μὴν βγοῦν οἱ χαυλιόδοντες καὶ τρομάξῃ ὁ κόσμος. Καὶ τὸ βράδυ, στὸ σκοτάδι, ὅταν τὸ φῶς τῆς μέρας σβήνῃ, ὅταν ἡ ἀλήθεια ὑποχωρῇ καὶ κυριαρχῇ ὁ φόβος, ἡ ἄγνοια καὶ ἡ ἀμάθεια, τότε βγαίνει ὁ Γιαχβὲ μὲ ὅλο τὸ τσοῦρμον του, τοὺς ἄλλους βρυνκόλακες, γιὰ νὰ πιοῦν τὸ αἷμα τῶν λαῶν τῆς γῆς καὶ νὰ χορτάσουν. Καὶ τοὺς παρασέρουν μὲ ὥραϊα λογάκια, παραμυθία καὶ ἄλλα τέτοια, μέχρι νὰ μπήξουν τὰ δόντια τους στὸ λαιμὸ τους καὶ νὰ στραγγίσουν τὸ σῶμα τους ἀπὸ τὸ αἷμα, πὺν δίνει ζωή, πνοή, δημιουργία. Καὶ τότε, λέει, τοὺς δίνουν τὴν ἀθανασία, τὴν ἐπουράνιο ζωή, ὅταν δεχτοῦν τὸν λόγο τοῦ Γιαχβέ, ὅταν τοὺς κάνῃ σάν κι αὐτὸν βρυνκόλακες. Ἡ ἀθανασία τῆς ἀδράνειας καὶ τοῦ τρόμου. Ὅλα αὐτὰ ὅμως, μέχρι κάποιοι νὰ ψάξουν καὶ νὰ βροῦν τὸν τρόπο νὰ σβήσουν τὸν τρόπο.

Ὁ Ἀπόγονος

ΔΗΜ. Κ. ΜΑΡΓΕΤΗΣ

Τὸ πανάρχαιο Ἑλληνικὸ Ἀλφάβητο

ΠΕΛΑΣΓΟΙ ΟΙ ΕΦΕΥΡΕΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΙ ΧΡΗΣΤΕΣ ΤΟΥ

Ι. ΟΙ ΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΗΣ ΓΗΣ ΣΠΟΡΑΔΕΣ ΠΟΛΥΠΛΑΝΕΙΣ

Ὁ ἐπιφανὴς Γερμανὸς φιλόλογος Ἐμμανουὴλ Αὐγουστος Bekker (1785-1871), μαθητὴς τοῦ διασήμου ἐπίσης Γερμανοῦ φιλόλογου Φράντς Βόλφ, ἔχει ἐκδώσει σειρὰν κειμένων ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων κριτικῶς ἐπεξεργασμένων, ποὺ ὑπῆρξαν καρπὸς τῶν ἐρευνῶν του ἐπὶ ἀρχαίων ἐλληνικῶν χειρογράφων ποὺ εὕρισκοντο σὲ διάφορες βιβλιοθήκες τῆς Ἰταλίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Ἀγγλίας καὶ θεδαίως τῆς Γερμανίας. Ὑπῆρξεν «ἐλληνομαθέστατος καὶ διὰ μεγάλης φρονήσεως πεπροικισμένος» καὶ διεκρίνετο γιὰ τὸ ἔξοχο κριτικό του πνεῦμα. Καρπὸς λοιπὸν τῶν ἐρευνῶν του στίς ξένες βιβλιοθήκες ὑπῆρξε καὶ ἡ ἐκδοσις τῶν «*Anecdota Graeca*» (Βερολίνον 1814-1821, σὲ τρεῖς τόμους). Στὸν δεῦτερο τόμο τῶν Ἀνεκδότων αὐτῶν (Βερολίνον 1816) μετὰξὺ τῶν ἄλλων περιέχεται ἡ *Γραμματικὴ* τοῦ Διονυσίου τοῦ Θωρακὸς καὶ τὰ *Σχόλια* σ' αὐτήν. Στὰ σπουδαιότατα αὐτὰ σχόλια περιέχονται καὶ πλείστες πληροφορίες γιὰ τὴν εὕρεση τῶν γραμμάτων. Ἐκ τῶν πληροφοριῶν τούτων φαίνεται ἡ μάλλον καταδεικνύεται, ὅτι τὰ γράμματα (στοιχεῖα) εἶναι ἐφεύρεση ἐλληνικὴ καὶ ὄχι φοινικικὴ.

Στίς πληροφορίες αὐτὲς ἀναγιγνώσκουμεν: α. «Ὅτι πολὺ πρὶν τὰ Τρωικὰ ὑπῆρχαν ἐλληνικὰ γράμματα, ὅπως ἐξ ἄλλου ἀπεδείχθη μὲ τίς γραφὰς Γραμμικὴ Α καὶ Β. β. «Ὅτι «*Πυθαγόρας αὐτῶν (τῶν γραμμάτων) τοῦ κάλλους ἐπεμελήθη, ἐκ τῆς κατὰ γεωμετρίαν γραμμῆς ὀρθμίσας αὐτὰ γωνίαις καὶ περιφερείαις καὶ εὐθείαις*». [Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὸν καλλωπισμὸν τῶν γραμμάτων ὁ Πυθαγόρας ἐφεῦρε καὶ ἐκαλλώπισε καὶ τοὺς ἐλληνικοὺς ἀριθμοὺς: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, καὶ ὄχι «ἀραδικούς», ὅπως ἔχει σχεδὸν ἀποδειχθεῖ (βλέπε Ἰπλ. Δάκογλου: «*Ἡ γένεσις τῶν λεγομένων Ἀραδικῶν ἀριθμῶν*», «*Δαυλὸς*» τ. 90, σελ. 5151· καὶ σχετικῶς Εὐαγγέλου Σ. Σταμάτη, «*Ἱστορία τῶν Μαθηματικῶν. Τὰ Μαθηματικά τῶν Ἑλλήνων*», μὲ ὑπότιτλον: «*Ἡ προέλευσις τῶν συγχρόνων συμβόλων τῶν Ἀριθμῶν. Αἱ ἀριθμητικαὶ πράξεις. Τὰ μαθηματικά τοῦ Ὀμήρου*», Ἀθήναι 1970)]. γ. «Ὅτι «*μετὰ τὸν ἐπὶ Δευκαλίωνος κατακλυσμὸν οὐδεὶς τῶν παραλειφθέντων Ἑλλήνων ἐφύλαξε τὴν μνήμην πλὴν τῶν Πελασγῶν τῶν ἀφ' Ἑλλάδος εἰς βαρβάρους πλανηθέντων, οὓς καὶ ὁ ποιητὴς καλεῖ, φάσκων ἔθνος Παφλαγονίας· «καὶ Λέλεγες καὶ Καύκωνες δῖοί τε Πελασγοί» (Ἰλιάς Κ 429) παρ' ὧν μαθόντες πρῶτοι Φοῖνικες εἰς Ἑλλήνας ἤγαγον, ἥττονές τε βαρβάρων ὄντες καὶ συνεχεῖς ἐμπορίας ποιοῦντες, ὅθεν καὶ φοινικεῖα κτητικῶς ὀνομάζονται*».

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ἀποσπάσματος φαίνεται, ὅτι οἱ Λέλεγες, οἱ Καύκωνες καὶ οἱ Πελασγοὶ ἦσαν πανάρχαια φύλα ἐλληνικά. Ἰδιαιτέρα ἀπὸ τὰ σχόλια στὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὀμήρου, καὶ σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς Πελασγοὺς, ἀναγιγνώσκουμε (Β 603 καὶ 840): «*Ἀρκάδες ἀπὸ Ἀρκάδος, υἱοῦ Διὸς, καὶ ἡ χώρα αὐτῶν Ἀρκαδία, κληθεῖσά ποτε καὶ Πελασγία, καὶ Παρρασία, καὶ Λυκαονία, καὶ Γιγαντίς, καὶ Ἀζανία. Δοκεῖ δὲ φασὶ παλαιότατα ἔθνη Ἑλλήνων εἶναι τὰ Ἀρκαδικά, διὸ καὶ Προσέληνοι ἐλέγοντο οἱ Ἀρκάδες...*» καὶ «*Μέγα δὲ ἔθνος οἱ Πελασγοὶ κατὰ τὸν Γεωγράφον (ἐννοεῖ τὸν Στράβωνα). – Πλανῆται δὲ ἦσαν καὶ σποράδες πανταχοῦ τῆς γῆς. – Καὶ Πελασγικὸν δὲ πεδῖον ἱστορεῖ ἐν Λαρίσῃ τῇ Θετταλικῇ. – Λέγει δὲ καὶ ὅτι ὤκηθη ποτὲ ὑπὸ Πελασγῶν ἡ τῶν Ἰώνων παραλία πᾶσα ἐκ Μυκάλῃς ἀρξαμένη· καὶ Χῖοι δὲ οἰκιστὰς ἔσχον Πελασγοὺς ἐκ Θετταλίας. – Καὶ Ἀργεῖοι δὲ ἦσαν Πελασγοί. – Φησὶ γοῦν ὁ αὐτός, ὅτι Ἀργείων ἀκρόπολιν ὤκησε Δαναὸς καὶ Πελασγιῶτας ὠνομασμένους, Δαναοὺς ἐκάλεσε. – Κόμμα (= τμήμα) δὲ τοῦ τοιοῦτον ἔθνους καὶ οἱ ἐκ τῆς Λαρίσης οὗτοι Πελασγοί, περὶ ἧς φασὶν οἱ παλαιοί, ὅτι αὕτη νῦν συνώκισται εἰς Ἀλεξάνδρειαν τὴν Τρωάδα...». Ἐπίσης στὸ σχόλιον τοῦ στίχου Β 429 ἀναφέρεται: «*Πελασγοί: Οἱ τὸ παράλιον μέρος τῆς Καρίας ἔχοντες· ἄμεινον δὲ λέγειν οὐτοὺς γένος τι πολυπλάνες οἰκῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ*».*

νυν δὲ τῆς Τρωάδος πλησίον, ἔνθα αἱ Τράλλεις». Κατὰ Ἡσίοδον παρ' Ἀπολλοδώρῳ (Β' α, 4): «Ἡσίοδος δὲ τὸν Πελασγὸν αὐτόχθονα φησὶν εἶναι» καὶ παρ' Ἐφόρῳ: «Οἱ δὲ Πελασγοὶ τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα δυναστευσάντων ἀρχαιότατοι λέγονται».

Ὡστε οἱ Πελασγοὶ μέγα ὑπῆρξαν ἔθνος, πανάρχαιο Ἑλληνικό, πού μετὰ τὸν Κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος, ἀφοῦ διεσώθη στήν Ἀρκαδία, διεφύλαξε τὸν πολιτισμὸν (γράμματα-τέχνες) καὶ ἐξηπλώθη ἀργότερα ὡς γένος «πολυπλανές» καὶ ἐπώκισεν ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς («σποράδες πανταχοῦ τῆς γῆς») καὶ ἐν Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ, μεταφέρον, ὅπου ἐγκαθίστατο, τὸν πολιτισμὸν του. Ἄρα καὶ ἐκ τούτων φαίνεται, ὅτι τὰ γράμματα εἶναι εὗρημα τῶν παναρχαίων Ἑλλήνων Πελασγῶν, δηλαδή εἶναι Πελασγικά.

Ἐξ ἄλλου ἀπὸ τὸ διβλίον τοῦ Otto Kern «*Orphicorum Fragmenta*», Δουβλίνο-Ζυρίχη 1922, σελίδες 13 καὶ 37, ἔχομε τίς ἐξῆς πληροφορίες:

α. «43. Διόδωρος III 67, 2 (Τζέτζης, «Ἐξήγ. εἰς Ἰλιάδα» 14, 11 Herm.) τὸν δὲ Λίνον ἐπὶ ποιητικῇ καὶ μελωδίᾳ θαυμασθέντα μαθητὰς σχεῖν πολλοὺς, ἐπιφανεστάτους δὲ τρεῖς, Ἡρακλέα, Θαμῦραν (Θάμυριν), Ὀρφέα... 4. τὸν δ' οὖν Λίνον φασι τοῖς Πελασγικοῖς γράμμασι συνταξάμενον τὰς τοῦ πρώτου Διονύσου πράξεις καὶ τὰς ἄλλας μυθολογίας ἀπολιπεῖν ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν. Ὁμοίως δὲ τούτοις χρῆσασθαι τοῖς Πελασγικοῖς γράμμασι τὸν Ὀρφέα καὶ Προνακίδαν τὸν Ὀμήρου διδάσκαλον, εὐφυῆ γεγονότα μελοποιόν. Πρὸς δὲ τούτοις Θυμοίτην τὸν Θυμοῖτον τοῦ Λαομέδοντος, κατὰ τὴν ἡλικίαν γεγονότα τὴν τοῦ Ὀρφέως, πλαυθῆναι κατὰ πολλοὺς τόπους τῆς οἰκουμένης κ.τ.λ.»

β. «Γράμματα μὲν δὴ πρῶτος Ὀρφεὺς ἐξήνεγκε, παρὰ Μουσῶν μαθὼν, ὡς καὶ τὰ ἐπὶ τῷ μνήματι αὐτοῦ δηλοῖ ἐπιγράμματα: Μουσάων πρόπολον τῇδ' Ὀρφέα Θρηϊκὲς ἔθηκαν, ὃν κτάνεν ὑψιμέδων Ζεὺς ψαλόεντι βέλει, Οἰάγρου φίλον υἱόν, ὃς Ἡρακλῆ ἐξεδίδαξεν, εὐρὼν ἀνθρώποις γράμματα καὶ σοφίην».

Πέραν τῶν ἀνωτέρω παραθέτομε καὶ τὸ ἐξῆς ἀπόσπασμα τοῦ ἡμετέρου σοφοῦ Ἰακώβου Θωμοπούλου ἐκ τοῦ διβλίου του «Πελασγικά», Α' τόμος, «Εἰσαγωγή», σελὶς 95-96: «Πρὸ πάντων ὁμως διευκρινίζεται ἡ ἱστορία καὶ ἐθνολογία τοῦ ἑλληνικοῦ. Ἐκ τῶν Ἀσσυριακῶν ἐπιγραφῶν γινώσκουμεν, ὅτι ἤδη μετὰ 3ης καὶ 2ας π.Χρ. χιλιετηρίδος οἱ Χετταῖοι Πελασγοὶ ἐξετείνοντο ἐν Ἀσίᾳ ἀπὸ τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς Ἀρμενίας καθ' ἅπασαν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν μέχρι Μεσοποταμίας, Συρίας καὶ Παλαιστίνης (Φιλιστῆων). Κατὰ δὲ τὰ ἀνατολικά καὶ μεσημβρινὰ ὅρια τῆς μεγάλης περιοχῆς ταύτης ἦλθον εἰς ἐπαφὴν καὶ εἰς ἀγῶνας πρὸς λαοὺς Σημιτικούς, τοὺς Ἀσσυριοὺς καὶ Βαβυλωνίους, Φοίνικας καὶ Ἑβραίους, μεθ' ὧν καὶ ἐν μέρει ἀνεμίχθησαν. Εἴπομεν ἀνωτέρω περὶ τῶν Πελασγῶν Χαλδαίων τῆς Βαβυλωνίας· ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν Ἑβραίων καὶ ἰδίως τῶν Φοινίκων ὑπῆρχε πολὺ αἷμα Πελασγικόν· εἰς τοὺς Πελασγοὺς δὲ τούτους, τοὺς προκατόχους καὶ διδασκάλους αὐτῶν, ὀφείλεται κατὰ μέρος τὸ ναυτικὸν καὶ ἀποικιακὸν πνεῦμα τῶν πρώτων κατοίκων τῆς ἐρήμου Φοινίκων. Κατὰ τοὺς ἀγῶνας τούτους πολλάκις ὑπέκυψαν, ἕως οὗ τέλος κατὰ μέγα μέρος ἐδουλώθησαν. Τὴν ἥτταν φεύγοντες κατέφυγον τινες τούτων κατὰ καιροὺς εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἔνθα εἰσήγαγον τὸν πολιτισμὸν, τὴν κατὰ πόλεις οἰκισιν» κ.τ.λ.

Ὅθεν οἱ Πελασγοὶ-Ἕλληνες ἐγένοντο διδάσκαλοι τῶν Φοινίκων καὶ συνεπῶς ἐδίδαξαν καὶ τὰ γράμματα· καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι Πελασγοὶ-Ἕλληνες ἦσαν ἐκεῖνοι πού ἐφυγαν ἀπὸ τὴν Φοινίκη καὶ ἦλθαν καὶ στήν Ἑλλάδα, ὅπου ἐπανεφέρον μαζί καὶ τὸν πολιτισμὸν τους καὶ ἐδίδαξαν τὰ γράμματα στοὺς ὁμοφύλους τους Ἕλληνας.

II. ΠΕΡΙ ΚΑΔΜΟΥ ΚΑΙ «ΦΟΙΝΙΚΕΙΩΝ» ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Ἄλλὰ ἐὰν μετέφερε τὰ γράμματα ὁ Κάδμος ἐκ Φοινίκης, αὐτὸς εἶναι Ἑλληνικῆς καταγωγῆς. Ὁ Κάδμος εἶναι υἱὸς τοῦ Ἀργείου Ἀγήνορος, καὶ εἶχεν ἐγκατασταθῆ στήν Φοινίην, «ὅπως ἀποδεικνύουν καὶ οἱ ἐνεπίγραφοι κύλινδροι τῶν Θηβῶν, πού προδίδουν καταγωγήν τῆς σφηνοειδοῦς γραφῆς τῶν Ἀνατολικῶν Λαῶν ἀπὸ τὴν Κρητικὴν Γραμμικὴν Γραφήν Α, τὴν ὁποίαν ἐγνώριζον καὶ οἱ προερχόμενοι ἀπὸ τὴν Κρήτην Σουμέριοι...» (βλέπε: Ἰωάννης Πασσάς, «Ἀληθινὴ Προϊστορία», σελίδες 98-99).

Παραθέτω κατωτέρω γενικά ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ Β' τόμου τῶν Ἀνεκδότων τοῦ Bekker

(σελ. 779-791), πού είναι σχετικά με την εύρεση τῶν γραμμάτων (στοιχείων) καὶ ἀποτελοῦν σχόλια στὴν *Γραμματικὴν* τοῦ Διονυσίου τοῦ Θρακός. Ἐκ τῶν ἀποσπασμάτων τούτων φαίνεται, ὅτι ὠρισμένοι μόνον συγγραφεῖς ὡς οἱ Ἡρόδοτος (Γ 58), ὁ Ἐφορος ὁ Κυμαῖος καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (;) ἰσχυρίζοντο, ὅτι τὰ γράμματα τὰ εὔραν οἱ Φοίνικες, ἐνὺ πλείστοι ἄλλοι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς ὑποστηρίζουν, ὅτι οἱ Ἕλληνες τὰ ἐφεύρον. Τὰ ἀποσπάσματα αὐτά, πού ἐν μέρει ἀναφέρει καὶ ὁ Εὐάγ. Σταμάτης στὴν «*Ἱστορίαν τῶν Ἑλληνικῶν Μαθηματικῶν*», σελὶς 26 καὶ πρέπει νὰ ἀποτελέσουν ἀντικείμενο μελέτης ἢ ἐρεῦνης, ἔχουν ὡς ἑξῆς:

α. «Τινὲς Φοινίκεια ἐκάλεσαν τὰ γράμματα, παρὰ τὸ τῆς ψυχῆς εἰκόνα εἶναι τὰ γράμματα. Ἐκαλοῦντο δὲ καὶ φωνίκεια τὰ γράμματα».

β. «Ἐτεωνὲν καὶ Μένανδρος, ἐπειδὴ ἐν πετάλοις φοινικικοῖς ἐγράφοντο ἢ, ὅπερ κρεῖτόν ἐστιν εἰπεῖν, ὅτι φοινίσσεται ὑπ' αὐτῶν (τῶν γραμμάτων) ὁ νοῦς, ἥτοι λαμπρύνεται».

γ. «...καὶ σημείοις καὶ συμβόλοις πρὸς ἀλλήλους ἐν τῇ κατὰ τὸν δῖον ἀναστροφῇ, χρώμενοι ἐδήλουν ἀλλήλοις ἃ ᾔθελον ἐν πίναξιν καὶ ἐν σανίσιν ἐγραφον διὰ ζωγράφειν τινα καὶ διατύπωσιν τῶν πραγμάτων ὧν ἐδούλοντο».

δ. «Γράμματα δὲ λέγεται: τὴν δὲ ἐτυμολογίαν, τίνος χάριν εἴρηκε Διονύσιος (ὁ Θραξ), ἐπειδὴ ἐντυπούμενα ξυσμὸν τινα ἀποτελεῖ, μάλιστα ἐν τοῖς πτυχίοις, ὑποκειμένου κηροῦ· δηλὸν γὰρ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐπενοήθη τὰ γράμματα ἐντυπούσθαι... ἐπειδὴ οὖν ξυσμὸν τινα ἀποτελεῖ ἐντυπούμενα, τὸ δὲ ἐπιξέσαι γράψαι ἔλεγτο, τούτου χάριν γράμματα ἔλεγτο». [Σὲ ὑποσημείωση ἀναφέρεται καὶ τὸ ἑξῆς]: «Ἐνθεν καὶ γράβδους ἢ διεσχισμένη λαμπὰς καὶ γραῦς ἢ κατεξυσμένη τὸ σῶμα διὰ γῆρας καὶ ζωγράφος ὁ τῇ γραφίδι καταξύνων». [Ἦθεν καὶ τὰ δύο πρῶτα σύμφωνα γ, ρ θὰ πρέπει νὰ ἦσαν ἡ ἀρχαιότατη ρίζα γιὰ τὴν ὀνομασία τῶν γραμμάτων, ὡς ὄντα χαράγματα].

ε. «Γράμματα λέγεται παρὰ τὸ γλάπτεσθαι, ὃ ἐστι κοιλαινέσθαι· γέγονε γὰρ γράμματα κατὰ μετάθεσιν τοῦ λ εἰς ρ...».

ς. «Ζητοῦσι τινές, διὰ τί τὸ γράμμα διὰ δύο μὴ γράφεται καὶ οὐ δι' ἑνός, ὥστε τὸ θέμα καὶ βῆμα καὶ ποίημα. Καὶ ἐστὶν εἰπεῖν ὅτι ἐκ τοῦ πρώτου προσώπου τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου σχηματίζονται, οἷον ἀπὸ τοῦ πεποιῆμαι ποίημα, νενόημαι νόημα, τετέλεσμαι τέλεσμα, γέγλυμμαι γλῦμμα, ἔστέμμαι στέμμα, εἰ οὖν τὸ γέγραμμαι διὰ δύο μὴ γράφεται, εὐλόγως καὶ τὸ γράμμα διὰ δύο μὴ γράφεται».

ζ. «Τὰ δὲ αὐτὰ (τὰ γράμματα) καὶ στοιχεῖα καλεῖται... καὶ ἐτυμολογεῖ αὐτὰ ἀπὸ τοῦ στεῖχω, ὃ ἐστι μετὰ τάξεως πορεύομαι· οὐ γὰρ ἀτάκτως καὶ ὡς ἔτυχεν ἐπιπέλεκται ἀλλήλοις τὰ στοιχεῖα...».

η. «Στοιχεῖον εἴρηται, ὡς μὲν Πίνδαρος ὁ Κομματικός ἀπὸ Στοιχοῦ τινὸς ἐνὸς τῶν αὐτοχθόνων Ἀθηναίων· ὡς δὲ ἑνιοι, ἀπὸ τοῦ δι' αὐτῶν τοὺς ἀριθμοὺς τυπούσθαι. Στοιχος γὰρ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὁ ἀριθμὸς, τοιγαροῦν Σικυνώνιοι κατὰ φυλακὰς ἑαυτοὺς τάξαντες καὶ ἀριθμήσαντες, Διὸς Στοιχείου ἱερὸν ἰδρύσαντο».

Τὰ ἀνωτέρω ἐπὶ μέρους ὁκτὼ ἀποσπάσματα (α ἕως ζ) παρετέθησαν, προκειμένου νὰ ἀποκωδικοποιηθοῦν οἱ λέξεις-«κλειδιά»: Γράμματα-Κάδμος-Φοίνικια ἢ Φωνίκεια ἢ Φοινική-ια ἢ Φοινίκεια μετὰ τὴν ἐρευνα τοῦ πρωτοπόρου καὶ μεγάλου καινοτόμου συγγραφέως τῆς «*Ἱστορίας Γενέσεως τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας*», τοῦ Ἡλία Τσατσόμοιρου (ἔκδ. «Δαυλὸς» 1991). Πρῶτον ἀποκωδικοποιούμε τὴν λέξη ΓΡΑΜΜΑΤΑ:

Γ = Χάραγμα-ξυσμὸς (ξύσιμο)

Ρ = Ροή-κίνησις

Α = Ἀρχή (ἀρχές)

Μ = Μάθησις

Μ = Μέτρησις

Α = Ἄνθρωπος-ἄθροισις (σύναξις)

Τ = Τύπος

Α = Ἀθροισις (σύναξις) - ἄνθρωπος.

Ὡστε ἀποκωδικοποιούντες τὴν λέξη γράμματα λαμβάνομε ἀδιάστως τὴν ἑξῆς ἔννοια: «Γράμματα εἶναι: Χαράγματα (ξυσίματα) (παραγόμενα) διὰ ροῆς ἢ κινήσεως (καὶ) ἀρχές

μαθήσεως και μετρήσεως τοῦ ἀνθρώπου, τυπωμένα διὰ συνάξεως (ὁμοῦ = μαζί)». Ἡ ἄλλως «Γράμματα εἶναι: Χαράγματα διὰ ροῆς ἢ κινήσεως καὶ ἀρχές μαθήσεως καὶ μετρήσεως συναχθέντα τύποις ἀπὸ τὸν ἀνθρώπον». Ἐπιβεβαίωση τῆς ἐννοίας αὐτῆς τῆς λέξεως «γράμματα» ἀποτελοῦν καὶ τὰ ἐπιμέρους ἀποσπάσματα, ποὺ προανέφερα (ὑπ' ἀριθμὸν α, γ, δ, ε καὶ ζ).

Ὁ δὲ Διονύσιος ὁ Θρᾷξ ἐταύτισε τὴν λέξιν «γράμματα» μὲ τὴν λέξιν «στοιχεῖα», λέγων: «τὰ δὲ αὐτὰ (τὰ γράμματα) καὶ στοιχεῖα καλεῖται». Ὁρθῶς κατὰ τὴν δική μου ἀποψη λέγει ὁ Διονύσιος, διότι τὰ γράμματα συνάγονται ἤτοι συνάπτονται μὲ τάξη: «καὶ ἐτυμολογεῖ (ὁ Διονύσιος ὁ Θρᾷξ) αὐτὰ ἀπὸ τοῦ στεῖχω, ὃ ἐστὶ μετὰ τάξεως πορευόμεναι· ὁ γὰρ ἀτάκτως καὶ ὡς ἐτύχεν ἐπιπέλεκται ἀλλήλοις τὰ στοιχεῖα».

Ἄλλοι διεχώρισαν τὶς ἐννοίες λέγοντες, ὅτι «στοιχεῖον μὲν ἐστὶν ἡ ἐκφώνησις, γράμματα δὲ αἱ εἰκόνες καὶ οἱ χαρακτήρες» (Bekker, Ἀνέκδοτα Β', σελὶς 774). Ὁθεν καὶ νεώτεροι, ποὺ συνέγραψαν Γραμματικὴν τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσας, ὅπως ὁ Στέφανος Κομνητᾶς, ὀρίζουν: «Γράμμα ἐστὶ σημεῖον ἔγγραφον, πρῶτον φωνῆς προφορικῆς καὶ στοιχεῖόν ἐστι πρῶτη καὶ ἀμερῆς τ' ἀνθρώπου φωνή». Παρομοίως ὥρισε καὶ ὁ Χ. Διπλαρόπουλος στὴν «Γραμματική» του, ὀγδόη ἔκδοσις. Τὰ γράμματα λοιπὸν ὑπῆρξαν εἰκόνες (ζωγραφίες) διὰ χαραγμάτων (χαρακτήρες) πρὸς διάσωσιν καὶ διατήρησιν τῆς μαθήσεως (γνώσεως) καὶ πρὸς ἐπικοινωνίαν καὶ συνεννόησιν τῶν ἀνθρώπων, καθ' ὅτι «σημεῖοις καὶ συμβόλοις πρὸς ἀλλήλους ἐν τῇ κατὰ τὸν δῖον ἀναστροφῇ χρώμενοι ἐδήλουν ἀλλήλοις ἃ ἤθελον· ἐν πίναξιν δὲ καὶ ἐν σανίσιν ἔγγραφον διὰ ζωγράφειν τινὰ καὶ διατύπων τῶν πραγμάτων ὧν ἐβούλοντο» καὶ «ζωγράφος ὁ τῇ γραφίδι καταξύνων» ἤτοι ὁ γραφεύς.

Ἐρχόμεθα τώρα στὴν ἀποκωδικοποίηση τῆς λέξης ΚΑΔΜΟΣ, ἔχοντας πάντοτε ὡς βάση τὴν ριζοσπαστικὴν ἔρευνα τοῦ Ἡλία Τσατσόμοιρου:

Κ = Ἥχος (τοῦ καταφερομένου κυτήματος) - ἡχώ

Α = Ἀνθρωπος-ἀρχή

Δ = Δωρίζω, προσφέρω

Μ = Μάθησις

Ο = Δεικνυομένη, ὀρωμένη, ὠφέλιμη, ὄνομα

Σ = Σῆμα, σημεῖον.

Ὡστε ἡ ἐννοία τῆς λέξης ΚΑΔΜΟΣ εἶναι: «Ἥχος ἀνθρώπου, τουτέστιν φωνὴ ἀνθρώπινη, ἢ ἡχητικὴς ἀρχὴς δωρίζουσες ἢ προσφέρουσες μάθησις, δεικνυόμενες ἢ ὀρώμενες διὰ σημάτων (σημείων-γραμμάτων)». Ἡ: «Ἥχητικὴς ἀρχὴς προσφέρουσες μάθησις ὠφέλιμη διὰ σημάτων». Ἡ: «Ἥχητικὴς ἀρχὴς προσφέρουσες μάθησις ὀνομάτων διὰ σημάτων (σημείων-γραμμάτων)».

Ἡ ἀποκωδικοποίηση τῆς λέξης ΦΟΙΝΙΚΙΑ ἢ ΦΟΙΝΙΚΕΙΑ-ΚΙΑ ἔχει ὡς ἐξῆς:

Φ = Φύσις, φάρυγξ (λάρυγξ)

Ο = Διέγερσις προσοχῆς, δεικτικὸς

Ι = ἰά = φωνή

Ν = Νόος (νοῦς)

Ι = Κατευθύνειν

Κ = Ἥχος διὰ πλήξεως ἢ πλήττων-ἡχητικά-φυσικὴ ἐξήγησις τοῦ ἡχου

Ε-Η = Ὡθεῖν, (δι-εγείρω-διέγερσις)-διδιδύειν

Ι = Ἀκτὶς (ἀκτινοειδῆς-ὤς)

Α = Ἀήρ.

Ὡστε ἡ ἐννοία τῆς λέξης ΦΟΙΝΙΚ(Ε)ΙΑ ἔχει ὡς ἐξῆς: «Φυσικὴ διέγερσις τῆς προσοχῆς διὰ φωνῆς ἐκ τοῦ νοὸς κατευθυνομένης καὶ ἡχος διὰ πλήξεως ὡθὼν ἀκτινοειδῶς τὸν ἀέρα». Ἡ: «Ἥχητικὴ διέγερσις ἀκτινοειδῆς, τοῦ ἀέρος». Ἡ ἄλλως: «Ἡ ἐκ τοῦ λάρυγγος δεικτικὴ (σημαντικὴ) ἢ φθογγικὴ φωνὴ ἐκ τοῦ νοὸς κατευθυνομένη» κ.λπ.

Τὸ μὲν πρῶτο μέρος τῆς ἐννοίας φανερώνει τὸν ἐνδιάθετον (ἐνδόμυχον) καὶ ἑναρθρον λόγον ὡς φωνὴ ἐκ τοῦ νοὸς κατευθυνομένη, τὸ δὲ δεύτερο μέρος φανερώνει τὴν φυσικὴν ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου τῆς παραγωγῆς τοῦ ἡχου ἢ τῆς ἀνθρώπινης φωνῆς, ἤτοι: Ἥχητικὴ

διέγερση ἀκτινοειδῆς τοῦ ἀέρος» ἢ: «Ἦχος διὰ πλήξεως ὠθῶν ἢ διεγείρων ἀκτινοειδῶς τὸν ἀέρα». Ἡ ὅλη λοιπὸν ἔννοια τῆς λέξης φανερώνει τὴν ὅλην ἐνέργεια τοῦ λέγειν, δηλ. τὴν δύναμη καὶ τὴν ἰκανότητα τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐκφράζει τὰ διανοήματά του μὲ φωνὴν ἑναρθρον (λέξεις). Ἔτσι λοιπὸν ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου «φοινίσσεται ἥτοι λαμπρύνεται», καθὼς λέγει ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Διονυσίου τοῦ Θρακικοῦ: «...» *Ἡ Φοινίκη, ἐπεὶ διὰ μίλτου (ὀρυκτὴ κόκκινη βαφή, κοκκινόχρωμα), ὃ πέρ ἐστι χρῶμα φοινικοῦν (ἐρυθρόν), πρότερον ἐγράφετο ἢ ὅτι ἐν πυρώδει κηρῷ ἐτυποῦντο ἢ ὅπερ ἐστὶ κρεῖττον ὅτι φοινίσσεται ὑπ' αὐτῶν (τῶν γραμμάτων) ὁ νοῦς, ἥγουν λαμπρύνεται*» (Bekker, Ἀνέκδοτα, Β', σ. 782-3).

Ἡ λέξη *Φοῖνιξ* εἶναι ὁμηρικὴ καὶ εἶναι κύριο ὄνομα, οὐσιαστικὸ καὶ ἐπίθετο. Ὡς κύριο ὄνομα ἦταν ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγένορος, ἀδελφὸς τοῦ Κάδμου καὶ τῆς Εὐρώπης, κατὰ δὲ τὸ Ξ 321 τῆς *Ἰλιάδας*, πατέρας τῆς Εὐρώπης... Ὡς οὐσιαστικὸ σημαίνει τὴν πορφύρα, πορφυροῦν χρῶμα, κόκκινον καὶ τὸ δένδρον «φοῖνιξ» ἥτοι χουρμαδιά. Ἐπίσης ὡς ἐπίθετο σημαίνει πορφυροῦς, πυρρός, κόκκινος καὶ ἄλλα. Ἡ δὲ λέξη *φοίνισσα*, θηλ. τοῦ φοῖνιξ (ἀντὶ τοῦ *φοινίκι-α*), σημαίνει τὴν ἐκ τοῦ ἔθνους τῶν Φοινίκων (βλέπε Ι. Πανταζίδου, *Ὀμηρικὸν Λεξικόν*).

Ἡ λέξη ὅμως *φοινικιά*, «πορφυρῇ», εἶναι πολὺ παλαιότερα τοῦ Ὀμήρου, διότι εἶναι ἀναγεγραμμένη στὴν πινακίδα Sd 4409 (J.T. Hooker, «*Εἰσαγωγή στὴ Γραμμικὴ Β*», ἑλλ. ἔκδοσις Μορφωτικοῦ Ἰδρύματος Ἑθν. Τραπέζης, σ. 264).

Οἱ λέξεις ΚΑΔΜΟΣ καὶ ΦΟΙΝΙΚ(Ε)ΙΑ εἶναι ἐλληνικότερες καὶ πανάρχαιες καὶ ἔχουν σχέση μὲ τὰ γράμματα. Ἐκπληκτικὴ δὲ εἶναι ἡ ἔννοια τῆς λέξης ΦΟΙΝΙΚ(Ε)ΙΑ, ὅπως αὐτὴ ἀποκωδικοποιήθηκε ἀνωτέρω, καὶ ἀναδεικνύεται ὡς ἐπιστημονικότερος ὅρος τοῦ προφορικοῦ λόγου, διότι προσδιορίζει ἀκριδῶς, ὅτι ὁ λόγος εἶναι νοητικὴ ἐνέργεια ἢ δύναμη κατευθύνουσα τὴν ἀνθρώπιν φωνὴ μὲ ἤχους, πού πλήττουν τὸν ἀέρα ἀκτινοειδῶς, δι' ὃ καὶ καθ' Ὀμηρον τὰ λόγια ἦσαν «*ἔπεα περόεντα*», πού μόλις ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ στόμα, ἀφίπτανται καὶ φεύγουν ἀνεπιστρεπτί.

Τὸ οὐσιώδες συμπέρασμα, πού δοῖται ἀπὸ τὶς ἀποκωδικοποιηθεῖσες λέξεις ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΚΑΔΜΟΣ καὶ ΦΟΙΝΙΚ(Ε)ΙΑ, εἶναι, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀρχικῶς ἐξέβαλλε φωνές «σημαντικές» ἥτοι δηλωτικὲς κάποιας ιδέας ἢ πράγματος, πού ἀργότερα οἱ φωνές αὐτὲς εἰκονίσθησαν ἢ ζωγραφίσθησαν, καὶ προέκυψαν ἔτσι τὰ γράμματα ἢ στοιχεῖα, πού ἔκτοτε διαιώνισαν τὴν μάθησις ἢ γνῶσις: «*Τινὲς δὲ φωνικία ἐκάλεσαν τὰ γράμματα, παρὰ τὸ τῆς φωνῆς εἰκόνα εἶναι τὰ γράμματα*» («*Ἀνέκδοτα*», Β', σελὶς 782). Φαίνεται καὶ ἐκ τούτων, πόσο καταπληκτικὸς εἶναι ὁ πλοῦτος σὲ ιδέες, καὶ μάλιστα σὲ ἐπιστημονικὲς ιδέες, τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας. Ἀκόμη ὀδηγοῦμεθα στὸ νὰ πιθανολογήσωμε βάσιμα ἢ καὶ νὰ πιστέψωμε, ὅτι ἡ ἑναρθρη φωνὴ ἢ ἡ γλώσσα τοῦ Ἑλλήνος στὰ πανάρχαια ἐλληνικὰ χρόνια ὠνομάζετο «φοινικία» ἢ «φοινικιά» καὶ ὅταν εἰκονίσθηκε αὐτὴ ἡ ἑναρθρη φωνὴ μὲ χαράγματα ἢ ζωγραφιὲς ἐπὶ πινάκων ἢ σανίδων ἢ «*ἐν πετάλοις φοινικικοῖς ἐγράφετο*» ἢ «*ἐν πυρώδει κηρῷ ἐτυπώθη*» κ.λπ., τότε τὰ «χαράγματα» αὐτὰ ὠνομάσθησαν «γράμματα» ἢ «στοιχεῖα» ἢ καὶ «ΚΑΔΜΕΙΑ» ἢ «ΚΑΔΜΗΙΑ», καὶ ἦσαν ἀρχικῶς δέκα ἔξι: τὰ α, β, γ, δ, ε, ι, κ, λ, μ, ν, ο, π, ρ, σ, τ καὶ υ, τὰ δὲ ὑπόλοιπα μέχρι τὰ 24 προστέθηκαν ἀργότερα, ὅπως παραδίδεται, ἀπὸ τὸν Παλαμήδη καὶ τὸν Σιμωνίδην τὸν ποιητὴν. Ὑπάρχει ὅμως ἡ πληροφορία, ὅτι ὁ Παλαμήδης εὔρε καὶ τὰ 16 γράμματα πού προαναφέρθηκαν (βλέπε Villosion, Ἀνέκδοτα, σελὶς 187, Βενετίησιν 1781). Ἡ δὲ ἀποκωδικοποίησις τῆς λέξης «ΚΑΔΜΕΙΑ» εἶναι ταυτόσημη περὶ τοῦ μὲ τὴν ἔννοια τῆς λέξης «ΚΑΔΜΟΣ» καὶ ἔχει ὡς ἑξῆς:

Κ = Ἦχος

Α = Ἄνθρωπος

Δ = Δωρίζω, προσφέρω

Μ = Μάθησις

Ε-Η = Ὡθῶ, δι-εγείρω, Η = Διεισδυτικὴ

Ι = Ἀκτὶς, ἀκτινοειδῶς

Α = Ἀήρ.

Δηλ. ΚΑΔΜΕΙΑ = «Ἦχος ἀνθρώπου, πού δωρίζει ἢ προσφέρει μάθησις, ὠθῶν ἢ διεγείρων ἀκτινοειδῶς τὸν ἀέρα» (ἥτοι ἀνθρώπιν φωνὴ πού προσφέρει ἢ δωρίζει μάθησις, τοῦτέστιν

«σημαντική φωνή», παραγομένη δι' ἡχητικῶν κυμάτων ἢ κυμάτων τοῦ ἀέρος) ἢ: «Ἦχος ἀνθρώπου, πού προσφέρει μάθηση διεισδύων ἀκτινοειδῶς στὸν ἀέρα».

Σημείωση: Ἐναρθρος λόγος εἶναι ὁ ἀποτελούμενος ἐκ φθόγγων ἀρθρωμένων σὲ λέξεις. Ἡ ἄλλως «ἡ φωνὴ διττὴ ἐστίν· ἡ γὰρ ἑναρθρὸς ἐστίν, ἡ γούνη ἐγγράμματος, ὡς ἐκ διανοίας ἀνθρωπίνης προβαλλομένη, ἡ ἀναρθρος, τοῦτέστι μὴ δυναμένη γραφῆναι, ὥσπερ ἡ τῶν ἀλόγων ζώων...» (Villoison, Β', σ. 103)· ἐνδιάθετος λόγος εἶναι ἐκεῖνος πού σκεπτόμεθα, χωρὶς νὰ τὸν ἐκφράζουμε ἢ νὰ τὸν διατυπώνουμε.

III. ΠΑΛΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

Ἡ Ἑλληνικὴ Γλῶσσα εἶναι παλαιοτάτη καὶ φαίνεται ὅτι εἶχε διαμορφωθῇ σὲ μεγάλο βαθμό κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ Κατακλισμοῦ τοῦ Δευκαλίωνος. Αὐτὸ φαίνεται ἀπὸ τὰ κείμενα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων. Εἰδικώτερα ὁ Ἰωάννης ὁ Φιλόπονος (γραμματικὸς τοῦ 6ου μ.Χ. αἰῶνος) καὶ ὁ Κόρινθος (Γεώργιος Πάρδος, Κορίνθιος, μέσα 12ου μ.Χ. αἰῶνος), οἱ ὁποῖοι ἔγραψαν «περὶ Διαλέκτων», μᾶς πληροφοροῦν ὅτι: «Διάλεκτός ἐστι γλώττης ἰδίωμα. Εἰσὶ δὲ διάλεκτοι πέντε. Ἀτθίς, Δωρίς, Αἰολίς, Ἰὰς, Κοινὴ. Καὶ Ἀτθίς μὲν ἐκλήθη ἀπὸ Ἀτθίδος τῆς Κραναοῦ θυγατρὸς. Δωρίς δὲ ἀπὸ Δώρου τοῦ Ἑλληνος. Ἰὰς δὲ ἀπὸ Ἰωνος, τοῦ Ξούθου τοῦ Ἑλληνος καὶ Κρεούσης τῆς Ἐρεχθέως παιδός. Κοινὴ δὲ ἐκ τῶν τεσσάρων συνιστῶσα. Ἐχει δὲ ἐκάστη διάλεκτος οἰκεῖον ἰδίωμα».

Καὶ συνεχίζει ὁ Ἰωάννης: «...τὰς δὲ Ἑλληνικάς (ἐννοεῖ διαλέκτους) συνέβη καλεῖσθαι, ὡς Ἑλληνος τοῦ Διὸς μὲν υἱοῦ, κατ' ἐπὶ κλησιν (δηλ. κατ' ὄνομα ἢ φήμην) Δευκαλίωνος, τοῦ κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόπους κατεσχηκότος, πάσας μὲν συνέβη λέγεσθαι Ἑλληνικάς φωνάς, κατ' εἶδος δὲ τὰς προσωνυμίας ἀπὸ τῶν ἐκείνου παίδων λαβεῖν. Διασπαρέντων γὰρ τούτων εἰς πλείονας τόπους καὶ τὴν αὐτὴν φωνὴν οὐκ ἔτι φυλαξάντων, ἀλλὰ τῇ τῶν τόπων μεταβολῇ ἅμα καὶ τὴν φωνὴν μεταβαλόντων, συνέβη διαλέκτους λέγεσθαι. Ἀπὸ μὲν οὖν Δώρου τοῦ Δευκαλίωνος καὶ Πύρρας παιδός, μετοικήσαντας εἰς τοὺς περὶ τὸν Παρνασσὸν τόπους καὶ Αἰσωπόν, Δωριεῖς ἀπ' αὐτοῦ προσαγορευθῆναι πάντας συνέβη καὶ τὴν Διάλεκτον Δωρίδα, ἢ πάνν χρώνται Ῥόδιοι τε καὶ Κρητὲς καὶ Πελοποννήσιοι καὶ Σικελιοὶ καὶ Αἰθῆνες καὶ οἱ τὴν Παλαιάν Ἠπειρον οἰκοῦντες. Ἀπὸ δὲ Αἰόλου τοῦ Ἑλληνος παιδός καὶ Πύρρας Αἰολίς ἐκλήθη, οὗτος γὰρ δέκα πόλεις κτίσας, τὴν τε χώραν Αἰολίαν καὶ τὴν διάλεκτον Αἰολίδα προσηγόρευσεν. Ἡ δὲ Ἰὰς ἀπὸ Ἰωνος τοῦ Ξούθου τοῦ Ἑλληνος καὶ Κρεούσης τῆς Ἐρεχθέως παιδός ἐκλήθη. Οὗτος γὰρ διακούσας τῇ Ἀτθίδι τὴν αὐτὴν εἶναι διάλεκτον, μεταστάς, καὶ κτίσας πόλεις ἑξ (δεκατρεῖς) ἀφ' ἑαυτοῦ Ἰάδα προσηγόρευσεν. Αἱ δὲ πόλεις, αὐτὰν Κλαζομεναί, Λέδεδος, Φωκαία, Πριήνη, Μίλητος, Μυκάλη, Ἐρυθρά, Τίος, Σάμος, Κολοφών, Ἐφεσος, Χίος, Σμύρνα. Ἀτθίς δὲ ἐκλήθη ἥτοι ἀπὸ Ἀτθίδος τῆς Κραναοῦ θυγατρὸς (ἐγένετο δὲ οὗτος τῆς Ἀττικῆς βασιλεύς), ἥτοι ἐκλήθη οὕτως ἀπὸ τοῦ παράκτιος εἶναι, Ἀκτικὴ τις οὖσα».

Ἀς σημειωθῇ ἐπιπλέον, ὅτι ὁ Ἑλλην ἦταν υἱὸς τοῦ Δευκαλίωνος (υἱοῦ τοῦ Προμηθέως καὶ τῆς Κλυμένης) καὶ τῆς Πύρρας (θυγατρὸς τοῦ Ἐπιμηθέως), ἀδελφὸς τοῦ Ἀμφικτύονος καὶ πατέρας τῶν Δώρου, Ξούθου καὶ Αἰόλου, διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του (Δευκαλίωνα) στὴν βασιλεία τῆς Φθίας στὴν Θεσσαλία. Ἀπὸ τὸν Ἑλληνα τοῦτον ὠνομάσθησαν Ἕλληνες κατ' ἀρχὰς οἱ κάτοικοι τῆς Φθίας, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ἔλθει ἐκ τῆς Ἠπείρου μαζί μὲ τὸν Δευκαλίωνα, λόγω τοῦ συμβάντος ἐκεῖ ὁμωνύμου κατακλισμοῦ («Λεξικὸν τῶν Ἀρχαίων Μυθολογικῶν, Ἱστορικῶν κ.λπ. Ὀνομάτων», ὑπὸ Νικ. Λωρέντη, Βιέννη 1837, στὰ λήμματα Ἑλλήν καὶ Ἕλληνες).

Τόσο ὁ Ἰωάννης ὁ Φιλόπονος ὅσο καὶ ὁ Κόρινθος δίδουν τὸν ἴδιον ὁρισμὸ τῆς λέξης *διάλεκτος* λέγοντες: «Διάλεκτός ἐστι λέξις ἴδιον χαρακτήρα τύπον ἐπιφαίνουσα, ἢ λέξις ἴδιον ἢ κοινὸν ἐπιφαίνουσα χαρακτήρα, ἢ λέξις ἴδιον χαρακτήρα τύπον ἐμφαίνουσα», ἐκτὸς τοῦ ὁρισμοῦ ὅτι: «Διάλεκτός ἐστι γλώττης ἰδίωμα». Ἐδῶ ὁ πρῶτος ὁρισμὸς τῆς «διαλέκτου» διευκρινίζεται, ἐὰν δοθῇ ὁ ὁρισμὸς τοῦ τί εἶναι λέξις. Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὸν Στέφανον Κομμητᾶν («Γραμματικὴ») λέξις εἶναι «μέρος ἐλάχιστον τοῦ κατὰ σύνταξιν λόγου» καὶ ἐπίσης «λέξις ἐστὶ φωνὴ ἑναρθρος, σημαντικὴ τῶν νοήσεων, καὶ ἑναρθρος μὲν φωνὴ ἢ λέξις λέγε-

ται διὰ τὰς μὴ τοιαύτας, σημαντική δὲ τῶν νοήσεων διὰ τὸ βλίτυρι, τραγέλαφος, σκίνδαφος καὶ τὰ τοιαῦτα, φωναὶ ἑναρθροὶ ὄντα, μὴδὲν δὲ σημαίνοντα...». Οἱ δὲ ἔννοιες τῶν λέξεων «χαράκτηρ» καὶ «τύπος» τοῦ ὁρισμοῦ εἶναι οἱ ἑξῆς: «χαράκτηρ = χάραγμα, σημεῖον ἐγκεχαράγμενον, γλυφή, γλύμμα, τύπος, χαρακτηριστικὸν σημεῖον, γνώρισμα» κ.λπ. «Τύπος = κτύπημα, πληγή, κρούσις καὶ τὸ ἐκ τοῦ κτυπήματος ἀποτελούμενον ἢ σχηματιζόμενον» ὅθεν τύπωμα = τὸ ἐκ τοῦ κτυπήματος σημεῖον, χάραγμα ἢ ἔχνος» κ.λπ. Βλέπομε λοιπόν, ὅτι οἱ λέξεις χαράκτηρ καὶ τύπος εἶναι σχεδὸν ταυτόσημες.

Λέγεται δὲ «τύπος χαράκτηρων ἀντὶ τοῦ σχῆμα, ἥτοι τρόπος τοῦ γράφειν, ἢ εἰκὼν, τοιόνδε ἢ τοιόδε χάραγμα ἢ σκάλισμα τῶν ἐπὶ χαλκοῦ ἢ λίθων ἐγγεγραμμένων γραμμάτων ὡς «Πίναξ χάλκεος ἔχων γράμματα πολλὰ θανμαστὰ ὡς παμπάλαια· γινῶναι γὰρ ἐξ αὐτῶν οὐδὲν παρεῖχε, καίπερ ἐκφανέντα τοῦ χαλκοῦ καταπλυνθέντος, ἀλλ' ἰδίως τις ὁ τύπος καὶ θαρδαρικός τῶν χαράκτηρων, ἐμπερέστερος Αἰγυπτίους» (Πλούταρχος), ὡς ἡμεῖς κοινῶς λέγομεν ἢ εἰκὼν τοῦ γραψίματος». (Βλέπε καὶ «Λεξικὸν» τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ στο λήμμα τύπος).

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ὁ ὁρισμὸς τῆς «διαλέκτου» ἔχει ὡς ἑξῆς: Διάλεκτος εἶναι λόγος, τοῦτέστι φωνῇ ἑναρθρῇ, σημαντικῇ τῶν νοήσεων, πού ἐμφαίνει ἰδιαιτέρη εἰκὼνα γραψίματος. Ὡστε οἱ ἑλληνικὲς διάλεκτοι εἶχαν ἰδιαιτέρη εἰκὼνα γραψίματος τῆς ἐναρθρου φωνῆς ἀπὸ τὴν πανάρχαια ἐποχή. Ἀλλὰ τὸ θέμα μας ἐδῶ δὲν εἶναι, ἀν οἱ παμπάλαιες ἑλληνικὲς διάλεκτοι εἶχαν εἰκὼνα γραψίματος ἢ γραφῆς ἢ πότε ἐφευρέθησαν οἱ εἰκόνες αὐτὲς ἥτοι τὰ στοιχεῖα ἢ γράμματα. Φαίνεται λοιπὸν ἀπὸ ὅλα ὅσα μέχρι τώρα ἔχουν λεχθῇ, ὅτι τὰ γράμματα εἶναι παμπάλαια Ἑλληνικά καὶ αὐτοφυῆ, διότι, ὅπως λέγει ὁ Εὐάγγελος Σταμάτης στὸ βιβλίο του «Ἱστορία τῶν Ἑλληνικῶν Μαθηματικῶν», σελ. 13: «διὰ τὰ δημιουργηθῇ ἡ γλῶσσα τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν, θὰ ἐχρειάσθων μερικαὶ χιλιάδες ἐτῶν. Εἶναι ἀδύνατον ἡ γλῶσσα τοῦ Ὁμήρου νὰ ἐδημιουργηθῇ εἰς χρονικὸν διάστημα μόνον ἑκατοντάδων τινῶν ἐτῶν. Ἐὰν διὰ τὴν ἐν μέρει καταστροφὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἥτις ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ 1200 μ.Χ. διὰ τῆς δημιουργίας τοῦ ἑλληνο-φραγκο-τουρκικοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τοῦ ἀπαιδευτοῦ ὄχλου, τοῦ γλωσσικοῦ δηλ. ιδιώματος τοῦ προκύψαντος ἐκ τῆς μακραίωνος δουλείας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εἰς τοὺς Φράγκους καὶ τοὺς Τούρκους, ἐχρειάσθων μέχρι σήμερον περισσότερα τῶν 750 ἐτῶν, διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ γλωσσικοῦ ιδιώματος τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν θὰ ἐχρειάσθῃ γλωσσικὴ διαδικασία χρονικοῦ διαστήματος ἀρκετῶν χιλιάδων ἐτῶν». Καὶ παρακάτω στὴν σελίδα 30 λέγει: «Εἶναι φανερὸν λοιπὸν ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ὅτι ἡ ἀνακάλυψις τῶν φωνητικῶν φθόγγων, ἢ ἀνακάλυψις γραμμάτων διὰ τὴν γραπτὴν παράστασιν αὐτῶν, ἢ ἀνακάλυψις τοῦ ἀλφαβήτου καὶ τοῦ τρόπου γραφῆς τῶν λέξεων καὶ ἡ δημιουργία τῆς γλώσσης δὲν ἔγιναν εἰς μικρὸν χρονικὸν διάστημα, ἀλλὰ τὸναντίον θὰ ἐχρειάσθῃ χρονικὸν διάστημα χιλιάδων ἐτῶν... Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Θ. Μανιᾶ ἀποτελεῖ ἐπιβεβαίωσιν τῆς γνώμης, ὅτι οἱ Ἕλληνες περὶ τὸ ἔτος 10.000 π.Χ. εἶχον δημιουργήσει ἀρκούντως ἀνεπτυγμένον πολιτισμόν, ἀφοῦ ἐγνώριζον καὶ ἐφήρμοζον τὸν κανόνα τῆς χρυσοῦς τομῆς εὐθείας καὶ ἀπόδειξιν προσέτι τῆς πληροφορίας τοῦ Αἰγυπτίου ἱερέως τῆς δοθείσης πρὸς τὸν Σόλωνα καὶ μνημονευομένης ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰς τοὺς διαλόγους αὐτοῦ «Τίμαιος» καὶ «Κριτίας», ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι (καὶ οἱ Ἕλληνες) εἶχον πολιτισμόν 9.000 ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σόλωνος».

Ἀπόδειξις ὅτι ὑπῆρχαν ἑλληνικά γράμματα (ἑλληνικὴ γραφή) πρὸ τῶν Τρωικῶν ἀποτελοῦν, ὡς προαναφέρθη, οἱ Γραμμικὲς Α καὶ Β Γραφεῖς καθὼς καὶ οἱ προαναφερθεῖσες μαρτυρίαι στὰ «Ἀνέκδοτα» τοῦ Bekker. Ἐπίσης σχετικὲς πληροφορίες λαμβάνομε ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς Εὐδοκίας τῆς Μακρεμβολίτισσης, βασιλίδος Κωνσταντινουπόλεως, «Ἰωνιάς» (βλ. εἰς Α' τόμον τῶν «Ἀνεκδότων» ὑπὸ Vilhoison, Venetiis 1781). Οἱ σχετικὲς πληροφορίες ἔχουν ὡς ἑξῆς:

α. «...Λίνος Χαλκιδεύς, Ἀπόλλωνος καὶ Τερψιχόρης· οἱ δὲ, Ἀμφιμάρον καὶ Οὐρανίας· οἱ δὲ, Ἐρμού καὶ Οὐρανίας. λέγεται δὲ πρῶτος οὗτος ἀπὸ Φοινίκης γράμματα εἰς Ἑλλήνας ἀγαγεῖν· γενέσθαι δὲ καὶ Ἡρακλέους διδάσκαλον γραμμάτων· καὶ τῆς Λυρικῆς Μούσης πρῶτον γενέσθαι ἡγεμόνα...».

β. «Φασὶ δὲ Οἰάγρου καὶ Καλλιόπης υἱὸν τὸν Ὀρφέα, καὶ πρὸ τῶν Τρωικῶν γεγονέναι

καὶ μαθητὴν Λίνου· διῶναι δὲ γενεὰς ἑννέα, οἱ δέ, ἰα' (11). "Ἐγραψε ποιήματα, ἅτινα ὡς θεολογίας ἔχουσιν" Ἕλληνες...».

Υ. «Μουσαῖος Ἐλευσίνιος ἐξ Ἀθηνῶν υἱὸς Ἀντιφύμου τοῦ Εὐφύμου, τοῦ Ἐκφάντου, τοῦ Κερκνῶνος· ὃν κατεπολέμησεν ὁ Θησεὺς ὑπὲρ τῆς Ἑλένης γυναικὸς μαθητῆς Ὀρφέως ἐποποιός· μᾶλλον δὲ πρεσβύτερος. Ἠκμαζε δὲ κατὰ τὸν 8^ο Κέκροπα. Ἐγραψεν ὑποθήκας Εὐμόλπω τῷ νίῳ καὶ ἄλλα».

Δ. «Ὀρφεύς, Κικοναῖος ἢ Ἀρκάς, ἐκ Βισαλτίας τῆς Θρακικῆς, ἐποποιός. Γέγονε δὲ καὶ οὗτος πρὸ Ὀμήρου· δύο γενεὰς πρεσβύτερος ὢν τῶν Τρωικῶν ἔγραψε μυθοποιίαν ἐπιγράμματα, ὕμνους...».

Ε. «Κόρινθος Ἰλιεύς ἐποποιός τῶν πρὸ Ὀμήρου, ὡς τινὲς φασὶ καὶ πρῶτος γράψας Ἰλιάδα, ἔτι τῶν Τρωικῶν συνισταμένων. Ἦν δὲ Παλαμήδους μαθητῆς· καὶ ἔγραψε τοῖς ὑπὸ Παλαμήδους εὐρεθεῖσι Δωρικοῖς γράμμασιν· ἔγραψε καὶ τὸν Δαρδάνου πρὸς Παφλαγόνας πόλεμον καὶ ἐκ τούτου λαθεῖν καὶ τῆς ποιήσεως πᾶσαν ὑπόθεσιν Ὀμηρον, καὶ ἐντάξει τοῖς αὐτοῦ διδλίοις».

Ζ. «...Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐπὶ Νέρωνος εὐρέθη ἐν Κρήτῃ, γεωργοῦ τινος σκάπτοντος ὑπὸ γῆν, κεκρυμμένη μολυβδίνη λάρναξ, συγγραφὴν ἔχουσα τοῦ Τρωικοῦ πολέμου Φοινικείοις γράμμασι συγγεγραμμένην ὑπὸ Δίκτυος τοῦ Κρητός, ἢ Ὀδίου τοῦ ἐπὶ Ἴλιον καὶ αὐτοῦ Ἰδομενεῖ συστρατευομένου· ἢ καὶ μεθερμηνευθεῖσα ἐκ τῶν Φοινικείων γραμμάτων ἐς Ῥωμαϊκὴν συγγραφὴν εὐρίσκεται νῦν παρ' Ἱταλοῖς. Οὕτω ἀπήγγειλεν ἡμῖν Κυριακὸς ὁ ἐξ Ἀγκῶνος, ἀνὴρ ἀξιοπιστώτατος, καὶ ἄλλως καλὸς κάγαθός· φάμενος καὶ αὐτὸς ἔχειν τὴν δίδλον. Ἐφ' ὃ αὐτὸς Κυριακὸς δηλοῦν τὴν συγγραφὴν, ὡς ἐν Κρήτῃ ἐπιδημηκόσι τοῖς Ἀτρείδαις παρὰ Ἰδομενέα, ἐπὶ διαλύσει ἐνίων πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητημάτων, ἀγγελθῆναι τὴν τῆς Ἑλένης ἀρπαγὴν· καὶ δὴ δουλεύσασθαι εὐθὺς μετὰ Ἰδομενέως, μετελθεῖν τὸ ἀδίκημα ἐπὶ Ἴλιον στρατεύσαντας...» («Ἰωνιάς», εἰς Villosion, τόμος Α, σελ. 402). [Θὰ ἦταν μέγα εὐτύχημα, ἐὰν εἶχε διασωθεῖ σήμερα ἡ ἀνωτέρω μολυβδίνη λάρνακα (θήκη) μετὰ τὸ περιεχόμενό της, ἥτοι τὴν συγγραφὴν τοῦ πολέμου τῆς Τροίας ὑπὸ τοῦ Δίκτυος τοῦ Κρητός, πού εἶχε γραφῆ μετὰ (ἐλληνικὰ) «φοινίκεια γράμματα», διότι θὰ καθίστατο δυνατὴ ἡ σύγκρισις τῶν ἑλληνικῶν φοινικείων γραμμάτων μετὰ τὰ ρωμαϊκὰ (= λατινικὰ) γράμματα, ὅποτε θὰ ἐξηγόντο σπουδαῖα σχετικὰ συμπεράσματα].

Ζ. «...Γεννῶνται δὲ αἱ παρ' ἡμῖν αὗται γνώσεις, αἱ Μοῦσαι, ἐν τῇ Πιερίᾳ, τῷ τοῦ Διὸς, ἡγῶν τοῦ νοός, οἰκητηρίῳ, τῷ περὶ τὴν κεφαλὴν ἡμῶν τόπῳ· ἐνθα τὰ πόνα, καὶ πμμελῆ, καὶ ἀγχινοῦσάτα ῥέουσιν, τοῦ Διὸς ἑννέα νύκτας μγέντος τῇ Μνημοσύνῃ· τουτέστι τοῦ νοός πολλάκις ἀναπολήσαντος, καὶ μνημονεύσαντος, ἃ ἀνέγνωκε. Γεννηθεῖσαι δ' αἱ γνώσεις ἐν τῇ τοιαύτῃ Πιερίᾳ, ἐν τῷ Ἑλικῶνι χορεύουσι, τὸν αὐτῶν πατέρα Δία ὕμνοῦσαι· τουτέστιν ἔγγραφεῖσαι ταῖς δίδλοις, ἐλίσσονται καὶ περιφέρονται πανταχοῦ, δίκην χορείας, κηρύττουσαι τὸν αὐτὰς γεννησάμενον νοῦν. Οὕτω τὸ τοῦ νοός οἰκητήριον, Πιερίαν δύναται τις καλεῖν· τὰς δὲ δίδλους, Ἑλικῶνα, ἐν αἷς περιχορεύουσιν αἱ Μοῦσαι, γνώσεις καὶ τὰ συγγράμματα...».

Δυστυχῶς ὁ πανδαμάτωρ χρόνος, οἱ φυσικὲς καταστροφές (πλημμύρες-σεισμοὶ κ.λπ.), ἡ φθαρτὴ ὕλη ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔγραφαν οἱ πανάρχαιοι Ἕλληνες (σανίδες, κηρός, φύλλα δένδρων κ.λπ.) καὶ τέλος ἡ καταστροφὴ τῶν διδλιοθηκῶν Ἀλεξανδρείας, Περγάμου κ.λπ., ὅπου ἀσφαλῶς θὰ ὑπῆρχαν σχετικὲς πληροφορίες ὡς πρὸς τὴν ἐφεύρεση τῶν γραμμάτων, μᾶς στέρησαν μέχρι στιγμῆς τὴν δυνατότητα νὰ ἀναδείξωμε σαφῶς ἅπαξ διὰ παντός ὅτι τὰ γράμματα εἶναι πανάρχαια ἑλληνικὴ ἐφεύρεση. Ὑπάρχει ὁμως ἐλπίς κάπου, κάποτε, σὲ πανάρχαια ἱερὰ, τάφους ἢ καὶ σὲ σπήλαια νὰ εὐρεθοῦν χάλκινες, λίθινες ἢ πήλινες στήλες ἢ πλάκες, μετὰ τῆς ὁποίας θὰ λυθεῖ πλέον σαφῶς καὶ ὀριστικῶς τὸ θέμα. Ἀσφαλῶς δὲν δύναται νὰ ἀναμένει κανεὶς, ὅτι τὰ πανάρχαια αὐτὰ ἑλληνικὰ γράμματα θὰ ἔχουν τὴν μορφήν καὶ τὸ σχῆμα τῶν σημερινῶν γραμμάτων, ὅπως ἄλλωστε φαίνεται ἀπὸ τῆς Γραμμικῆς Α ἢ Β Γραφῆς, οἱ ὁποῖες πρέπει νὰ εἶναι σχετικῶς πρόσφατες γραφῆς σὲ σχέση μετὰ ἐκεῖνες τῆς παμπάλαιες ἀλφαθητικῆς, γιὰ τῆς ὁποίας ὠμίλησαμε στὴν ἐρευνά μας αὐτήν.

«Ήλθαν ντυμένοι φίλοι»

Μέσα στο ζόφο του έξουσιασμού και του δογματισμού, μέσα στην άβυσσο του ψεύδους και της άνελευθερίας, μέσα στην έρημο της σύγχυσης και της ήμιαθείας του λογοκρατούμενου κόσμου μας το Έλληνικό Πνεύμα και ο Έλληνικός Πολιτισμός φαντάζουν ως άπειλη τόσο για τους κρατούντες όσο και για τους όπως-όπως δολεμένους κρατούμενους, τους ενοίκους του Πλατωνικού «σπηλαίου», οι οποίοι έχουν συνηθίσει να ζουν στο σκότος, μακράν του ήλιακού φωτός, που τους θαμβώνει τα μάτια και τους κάνει να μισούν όσους προσπαθούν «να τους ανοίξουν κάποιο παράθυρο στον ήλιο».

Ο «Δαυλός» κατά την 15ετή πορεία του έχει δεχθεί τα πυρά του έξ-ουσιασμού και των οργάνων του (φοιניκιστών, ινδοευρωπαϊστών, ρωμιοσυνιστών, δαδλωνιστών κ.ο.κ.), που προσπαθούν να τον υποτάξουν και να τον προσαρμόσουν στους σκοπούς και τις επιδιώξεις τους, να τον οδηγήσουν δηλαδή στον εκφυλισμό και την αυτοκατάργησή του. Μετά τις ατελέσφορες προτάσεις ευνουσίας και «προώθησής» του, μετά τις ανεπιτυχείς προσπάθειες ιδεολογικο-πολιτικής έκτροπής του ακόλουθησαν οι συκοφαντίες και οι ύβρεις αλλά και οι βίαιες επιθέσεις και απειλές εναντίον του εκδότου και των συνεργατών του, διαιόητες που κορυφώθηκαν, ως γνωστόν, τον περασμένο Μάιο στην Έκθεση Βιβλίου του Πεδίου του Άρεως, όποτε σκοταδιστές κατέστρεψαν όλοσχερώς το περίπτερό μας και έστειλαν στο νοσοκομείο στενό συνεργάτη του Περιοδικού.

Οι ύβρεις και οι συκοφαντίες άρχισαν δέβαια πρό πολλών ετών απ' τους γνωστούς πράκτορες της λογοκρατίας: τον «άνατολιστή» που τούρκεψε, τον «γλωσσολόγο» που ινδοευρωπαϊζει, τον εκπρόσωπο του «Παιδαγωγικού Ίνστιτούτου» που φοινικίζει, τον κληρονομικώ δικαίω καθηγητή, τον κιναιδο φιλόλογο, τον παπα-Ρωμιο κ.π.ά. Ο «Δαυλός» δέχθηκε τους χαρακτηρισμούς του «άνισόροπου» και «υποστάθμης» περιοδικού, του «έθνικιστικού» και «άντεθνικού» ταυτόχρονα έντύπου, του «ρατσιστικού», «φασιστικού», «μασωνικού», «ηλίθιου», «ξενοκίνητου», «είδωλολατρικού», «επικίνδунου», «αναρχικού» μέσου πληροφόρησης· δέχθηκε τους «Ίους» των γραμμάτων και του πολιτισμού – «Ίοί», που άλλο δέν πέτυχαν, παρὰ ό,τι και «τό φίδι που τρώει την ουρά του», κάτι που αποτελεί άλλωστε και το κατατεθέν σήμα τους.

Οι άναγνώστες μας γνωρίζουν άσφαλώς τις μάχες που 'χει δώσει ό «Δαυλός» με τα μίσθαρνα όργανα της έξ-ουσίας, όπως γνωρίζουν και τις νίκες που κατέκτησε στην υπόθεση της ελευθερης έρευνας: Έλληνικόν Άλφάθητο και Γλώσσα, όρθη χρονολόγηση της Ιστορίας μας, «έκταφή» και παρουσίαση των ελληνικών αρχαιοτήτων, δήθεν «όμοφυλοφιλία» στην Άρχαία Ελλάδα, Έλληνικές πυραμίδες κ.ο.κ. Νίκες που 'καμαν τους Έλληνες όπου γής ν' άφυπνισθούν, ν' αναθαρρέσουν και ν' αναθεωρήσουν την στάση τους έναντι της συκοφαντημένης Ελλάδος, των παραχαραγμένων Έλληνικών ιδεών και αξιών, των άδικημένων Έλλήνων σοφών και ήρώων, της διαστρεβλωμένης Έλληνικής Ιστορίας και ν' αποκτήσουν άληθινή γνώση, συνείδηση και ευαισθησία για τον παγκόσμιο Έλληνικό Πολιτισμό.

Στις μάχες που έδωσε ό «Δαυλός» πολέμησε μόνος του, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι στέρησε το δικαίωμα ή την δυνατότητα από κάποιον, να ενώσει τις δυνάμεις του και να πολεμήσει τον κοινό έχθρό, που λέγεται παρακμή και όπισθοδρόμηση, άνελευθερία και άδικία, έξουσιασμός και δογματισμός, λογοκρατία και σκοταδισμός, μιá προσπάθεια στην όποία δρέθηκαν πολλοί φίλοι και σύμμαχοι αλλά και πολλοί «ντυμένοι σύμμαχοι και φίλοι», καθώς λέγει ό ποιητής. Οί τελευταίοι μετά το ξεμασκάρεμά τους, ή και προτού να συμβή αυτό, άλλαξαν την άλωπεκή με όνή και περιεργόμενοι

τάς οδούς και τὰς ρύμας ἀδιάντροπα διαβάλλουν τὸν «Δαυλὸ» ἢ παραποιοῦν ἐσκεμμένα τὸ πνεῦμα καὶ τὸ νόημα τῶν δημοσιευμάτων του, μὲ σκοπὸ τὴν σύγχυση καὶ παραπλάνηση τῶν Ἑλλήνων. Κατηγοροῦν λοιπὸν τὸν «Δαυλὸ», ὅτι θέλει νὰ μονοπωλῇ τάχα τὴν Ἑλληνικότητα, ὅτι ἐμποδίζει τὴν «συσπείρωση τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τοῦ τόπου», ὅτι ἀπορρίπτει συνεργασίες μ' ἀντικείμενο τὴν «σειριολογία» καὶ τοὺς «ἐξωγήνους» ἢ τὴν μεταφυσικὴ καὶ ἠθικολογία!

Οἱ «ντυμένοι φίλοι» μας αὐτοὶ γνωρίζουν βέβαια ἄριστα, ὅτι ὁ «Δαυλὸς» εἶναι ἀπαλλαγμένος ἀνεξέλεγκτων σκοποθεσιῶν καὶ θελήσεων, κι ὅτι ὁ ἐκδότης κι οἱ συνεργάτες του «τὴν λύραν κτυπῶσι», ἀδιαφορώντας γιὰ «μονοπωλία» καὶ «καρτέλ», ὅπως γνωρίζουν καλὰ πὼς καμμιά δύναμη δὲν πρόκειται νὰ τοὺς μεταβάλῃ σὲ μαζοποιοὺς καὶ δουλοποιοὺς. Ὅσον ἀφορᾷ τώρα στὶς «σειριολογίες» καὶ τὶς μεταφυσικές, στοὺς ἐξωγήνους καὶ τὶς ἠθικολογίες, ὑπάρχουν ἄφθονα ἔντυπα ἀναλόγου περιεχομένου καὶ ἐπιπέδου, ὅπου μποροῦν ν' ἀπενθύνωνται οἱ καλοὶ μας αὐτοὶ «φίλοι», βέβαιοι ὅντες ὅτι δὲν πρόκειται ν' ἀσχοληθοῦμε ποτὲ μαζὶ τους.

Σχετικὰ τώρα μὲ τὴν Ἑλλάδα, τοὺς Ἕλληνες καὶ τὴν Ἑλληνικότητα οἱ ἔννοιες αὐτὲς εἶναι τόσο σαφεῖς, ὥστε περιττεῖται ὁποιαδήποτε ἐπεξηγήση, συμπλήρωση ἢ ἀναθεώρησή τους. Ἡ λογικὴ καὶ ἡ δυναμικὴ αὐτῶν τῶν μεγεθῶν εἶναι τόσο σημαντικὲς καὶ σπουδαῖες, τόσο ἀπλὲς καὶ ἀναλλοίωτες, ὥστε οἰαδήποτε τάχα συμπλήρωση ἢ ἀναθεώρησή τους νὰ ἰσοδυναμῇ μὲ μεθόδους καὶ μοχλοὺς διαστρέβλωσης, ἐκτροπῆς καὶ «θανάσιμου ἐναγκαλισμοῦ» τους. «Ἡ Ἑλλάδα καὶ τὰ δημιουργήματά της εἶναι κτισμένα ὅντες τὴν παλῖρροια τοῦ πολέμου, θεμελιωμένα πάνω στὴν κρυστάλλινη θάλασσα τῆς σκέψης καὶ τῆς αἰωνιότητός της». Ἐχουν ὑπερχωρικό καὶ ὑπερχρονικό κύρος καὶ ἀντέχουν στὸ λόγο καὶ τὸ διάλογο, τὴν ἔρευνα καὶ τὸν ἔλεγχο, τὴν ἀπόδειξη καὶ τὴν ἐπαλήθευση, πράγμα ποὺ σημαίνει ὅτι δὲν κινδυνεύουν ποτὲ νὰ μεταβληθοῦν σὲ ἐργαλεῖα καὶ μέσα στὰ χέρια τῶν ἐξ-ουσιαστῶν. Οἱ «σειριολογίες» ὥστόσο κι οἱ μεταφυσικὲς οὔτε ἐλέγχονται οὔτε ἀποδεικνύονται, γι' αὐτὸ καὶ ἀπορρίπτονται ἀπ' τὸ «Δαυλὸ», πού, ὅπως οἱ παλιοὶ Ἕλληνες, φιλοδοξεῖ «ν' ἀναγεννήσῃ ὅλες τὶς γυμνὲς ἀλήθειες καὶ ν' ἀντικρύζει τὶς περιστάσεις γαλήνια».

Θὰ ἀναρωτηθῇτε, ἀγαπητοὶ ἀναγνώστες, πρὸς τί τὸ μῖσος τους ἐναντίον τοῦ «Δαυλοῦ», τοῦ ἐκδότης καὶ τῶν συνεργατῶν του, οἱ ὁποῖοι, ὡς γνωστόν, «ἐαυτοῖς δοῦλονται ζῆν' οὐκ ἄλλοις», κατὰ ποὺ λέγει ὁ Πίνδαρος, πράγμα ποὺ σημαίνει ὅτι οὐδέποτε θέλαμε ἀσχοληθεῖ μ' αὐτούς, ἂν βέβαια δὲν «μπερδεύονταν στὰ πόδια μας». Θὰ φανεῖ παρακινδυνευμένο ἴσως, ἡ παρρησία ὥστόσο καὶ ἡ εὐθύτητα μᾶς ἐπιβάλλουν νὰ τὸ ποῦμε: Κύρια πηγὴ τοῦ μίσους τους αὐτοῦ εἶναι τὸ αἶσθημα ἀναξιότητος κι ὁ συνακόλουθος φθόνος. «Ξεγυμνώνοντας» τοὺς ἀνὰ τὸν κόσμον μισέλληνες καὶ ἀνθέλληνες, τοὺς φανεροὺς ἐχθροὺς τῆς Ἑλλάδος καὶ τοὺς «ντυμένους φίλους», θέλεις ἰδεῖ τὸ εἰδεχθὲς πρόσωπο τοῦ στεῖρου μίσους τοῦ ἀνάξιου καὶ ὑποδεοῦς πρὸς τὸν ἄξιο, ἔντιμο καὶ παραγωγικὸ ἄνθρωπο, τὰ συμπλέγματα μειονεξίας καὶ ἀναξιότητος, τὰ φοβερά πάθη ἐναντίον προσώπων, θεσμῶν, ιδεῶν, ἀξιῶν καὶ καταστάσεων. Εἴτε εἶναι τροφίμοι τῆς ἐξ-ουσίας εἴτε ὄχι—κατὰ κανόνα εἶναι—εἴτε ἐκτελοῦν διατεταγμένη ὑπηρεσία εἴτε ὄχι—κατὰ κανόνα ἐκτελοῦν—, τόσο τὰ αἶτια ὅσο καὶ τ' ἀποτελέσματα δὲν μεταβάλλονται. Οἱ ἄνθρωποι φθονοῦν, οἱ ἄνθρωποι αἰσθάνονται ὑποδεέστεροι—ἔστω κι ἂν δίδουν τὴν ἐντύπωση περὶ τοῦ ἀντιθέτου—, οἱ ἄνθρωποι «δὲν μποροῦν», δὲν τὰ καταφέρνουν νὰ γίνουν αὐτὸ ποὺ θέλουν κι οὔτε καταδέχονται ν' ἀναζητήσουν καὶ νὰ γίνουν αὐτὸ ποὺ πράγματι εἶναι: τὸ αἶσθημα κατωτερότητος τοὺς ἐμποδίζει.

Καιρὸς ὅμως εἶναι νὰ συνέλθουν. Ἄς ἀφήσουν λοιπὸν τὰ φτηνὰ τεχνάσματα καὶ τὶς ἀθλιότητές τους κι ἂς προσπαθήσουν ν' ἀπαλλαγοῦν ἀπ' τὰ «χάλκεα δεσμά» τους μὲ τοὺς ἐξ-ουσιαστές, ἂν βέβαια ἔχουν τέτοιες δυνατότητες: διαφορετικὰ καὶ τὴν ἀλήθεια ἀδικοῦν, καὶ τὸν ἑαυτὸ τους στενοχωροῦν, καὶ ἐξευτελίζουνται.

Πάν-Αἶολος

ΤΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

Τέλη τοῦ 1282, χειμώνας ἄγριος, καί γίνεται αὐτοκράτορας ὁ Ἀνδρόνικος Β΄ Παλαιολόγος. Νέος εἶναι. Εἴκοσι τριῶν χρόνων. Ἐνῶ τὰ ζητήματα τοῦ κράτους πάμπολλα. Καί ἐπείγοντα. Πῶς θά τ' ἀντιχρύσει ὁ μονάρχης; Ἐχθροί καταδοκοῦν ὀλόγυρα. Ἰσχυροί οἰκονομικά. Οἱ Γενουάτες στὸν Εὐξεινο Πόντο. Οἱ Ἑνετοὶ στὰ νότια νησιά τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Τούρκοι στὴ Μικρὰ Ἀσία. Οἱ Βούλγαροι στὰ βόρεια τῆς χώρας. Ἐπιπλέον οἱ Σέρβοι, ποὺ βάδιζαν τὴν ἀνιούσα.

Μά εἶναι καί οἱ Τάταροι. Ἄλλος μετὰς. Σύμμαχοι αὐτοί! Τοὺς εἶχε καλέσει ὁ πατέρας τοῦ Ἀνδρόνικου, ὁ Μιχαὴλ Η΄ Παλαιολόγος, νὰ χτυπήσουν μαζί του, οἱ βαρβαροὶ αὐτοί, τὸν δεσπότη τῶν Πατρῶν, τὸν Ἰωάννη, ποὺ βάδιζε κατὰ τῆς πρωτεύουσας. Τώρα οἱ σύμμαχοι Τάταροι λεηλατοῦσαν τὴ χώρα.

Ναί, πολλὰ τὰ ζητήματα. Καί ὅχι ζήτημα οἰκονομικῶς τὸ ὅτι ὁ πατέρας τοῦ Ἀνδρόνικου ἄταφος παρέμενε ἀκόμα. Μισητός ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους, ἀκόμα καὶ νεκρός. Εἶχε συνομολογήσει τὴν ἑνωσὴ τῶν Ἐκκλησιῶν. Δὲν τολμοῦσαν νὰ τὸν κηδεύσουν κατὰ τὰ εἰωθότα. Ζήλος μέγας, σφοδρὸς τοῦ Μιχαὴλ Η΄ ἡ ἑνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν. Σὰν ἄγριο σίφουνα ἐβλεπε τοὺς Τούρκους, θὰ ἐπεφταν πάνω στὴν Αὐτοκρατορία, καί θά ἦταν πιά ἡ θανή της. Ἐνῶ, ἂν γινόταν τέλος ἡ ἑνωσις, θὰ βοηθοῦσαν οἱ Δυτικοί. Θὰ γινόταν καί ἡ Σταυροφορία κατὰ τῶν λύκων αὐτῶν. Καί ἀδιάκοπη ἡ διχόνοια γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀνάμεσα στοὺς ὑπηκόους, ἀνάμεσα στὸν κληρὸ καὶ ἀνάμεσα κληρὸ καὶ λαό.

Αὐτοκράτορας λοιπὸν ὁ Ἀνδρόνικος Β΄. Πόση ἡ ἔκτασις τῆς Αὐτοκρατορίας; Ἡ Κωνσταντινούπολις. Ἡ Θεσσαλονίκη. Μεριές τῆς Θράκης. Μεριές τῆς Μακεδονίας. Τὰ βόρεια νησιά τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Ἀπὸ τὴν τροφοδότρα Μικρὰ Ἀσία μὴ καὶ μόνη μεριά, στὰ βορειοδυτικά. Στὴν κατοχὴ τῆς ὁμῶς τὰ νερὰ τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου, οἱ πλουτοπαραγωγοὶ αὐτοὶ δρόμοι.

Ναί, ναί, ἀπείχε πολὺ, πάρα πολὺ ἀπὸ τὴν ἄλλοτε ἀπεραντοσύνη της. Καί ἐγκαταστημένοι στὸ Γαλατὰ ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ Ἀλέξιου Κομνηνοῦ, 1081-1118, ἔμποροι τῆς Ἑνετίας, τῆς Γένοας, τῆς Πίζας καὶ τὰ ἐμπορικὰ τοὺς δικαιώματα ἀπαράδιαστα. Θὰ καταρθῶσι ὁ Ἀνδρόνικος Β΄ νὰ διατηρηθεῖ αὐτὴ ἡ ἔκτασις; Νὰ μὴν κατασπαράξουν οἱ λύκοι τὰ ἀπομεινάρια τῆς χώρας;

Ἐπιθυμία τοῦ ἀνακτα νὰ φέρει τὴν εἰρήνη, νὰ παύσουν οἱ λαῖκοι νὰ ἀλληλοκατηγοροῦνται, οἱ τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀλληλοαναθεματίζονται. Νὰ ἐπουλώσει τίς πληγές, νὰ ἀποκαταστήσει ὅσους εἶχαν διωχθεῖ, ταλαιπωρηθεῖ ἀπὸ τὰ αὐστηρά μέτρα τοῦ πατέρα του. Μά ἡ διοίκησις θρυσόταν σὲ κατὰστασι οἰκτρή, ὅπως καὶ ὁ στρατός. Γενικὰ ἡ Αὐτοκρατορία ἀνάστατη. Μεγάλῃ ἀναστάτῳσι εἶχε φέρει τὸ ζήτημα τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν. Παρόλη τὴν

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΜΑΞΙΜΟΥ Ἀνδρόνικος Β΄

προσπάθεια δὲν ἐρχόταν ποθοῦμενο ἀποτέλεσμα παρὰ ἐν μέρει.

Λόγιος ὁ Ἀνδρόνικος Β΄. Μέγας γνώστης τῆς φιλολογίας καὶ τῆς φιλοσοφίας. Τί ἀξίος διδάσκαλος θά ἦταν, ἀγαπώμενος καὶ θαυμαζόμενος ἀπὸ τοὺς μαθητὲς του! Καί εὐχαιρτός, καί ἐξαιρετικὰ δεινὸς στὰ τῆς θεολογίας. Τί ἐξαιρετικὸς ἱεράρχης θά μπορούσε νὰ ἀποβεῖ, στὴν ὀρθή ὁδὸ νὰ ὀδηγεῖ τοὺς πιστοὺς! Μά οἱ Μοῖρες τὸν θέλησαν στὸ θρόνο. Εἶναι τὰ χρόνια τῆς ἀναβίωσης τῆς ἑλληνικῆς παιδείας. Ὁ Νικηφόρος Γρηγοράς, ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνός, ὁ Θεόδωρος Μετοχίτης τέκνα τῆς ἐποχῆς αὐτῆς.

Λόγιος λοιπὸν ὁ αὐτοκράτορας. Λόγιοι οἱ σύμβουλοι του. Καί ὥσαν τὸ ἄλλας νὰ εἶχε μωρανθεῖ, ἀποφάσισαν τὴ διάλυσι τοῦ στόλου γιὰ λόγους οἰκονομικοὺς. Ἐλεπε τὸ χρῆμα. Καί πρὸς τί τὰ πλοῖα, ἀφοῦ οὐδεὶς κίνδυνος πιά ἀπὸ τὸν Κάρολο Ἀνζού; Ἀπέθανε αὐτὸς ποὺ ἐτοιμαζόταν νὰ χτυπήσει τὴν Κωνσταντινούπολη, νὰ τὴν κυριεύσει. Στὸ δρόμο λοιπὸν τὰ πληρώματα.

᾽Ω! Ἡ χειρονομία αὐτὴ τοῦ λογίου μονάρχη καὶ τῶν λογίων συμβούλων τί ἀνέλπιστο δῶρο γιὰ πειρατὲς καὶ Ἰταλοὺς τυχοδιώκτες! Ἀκόμα καὶ γιὰ τοὺς Τούρκους. Αὐτοί, οἱ μὴ θαλασσινοί, μὲ πρόχειρα πλεούμενα ἀνενόχλητοι λεηλατοῦσαν τώρα τὰ βυζαντινὰ παράλια, ὅπως καὶ ἄλλοι τυχεροί. Καί κατέτρωγαν τὰ νερὰ τὸ στόλο, τὸν σάπιναν ὀλοένα, πλοῖα περισσότερα ἀπὸ ἑκατό. Ὁ πατέρας τοῦ Ἀνδρόνικου Β΄ εἶχε φροντίσει, ὥστε νὰ ὑπάρχει στόλος.

Καί τώρα τί γίνεται; Ὅπως ἦταν ἐπόμενο, ἀρροστάτευτος ὁ ἐμπορικὸς στόλος. Ἐπὶ πλέον οἱ ἐμπορικὲς συμβάσεις, τὰ ἐμπορικὰ προνόμια, ποὺ χαιρόνταν ἡ Ἑνετία, ἡ Γένοα, ἡ Πίζα, μέγα ἐμπόδιο γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἑλληνικοῦ ἐμπορίου. Καί ὀλοένα περνοῦσε στὴν κατοχὴ τῶν ξένων, καὶ ὀλοένα τὰ ἑλληνικὰ νησιά τὰ ἐπαίρναν Τούρκοι, ὅπως καὶ Ἴταλοι τυχοδιώκτες.

Αὐτὰ στὴν Αὐτοκρατορία. Καί στὸ παλάτι ὅχι ἑσπερία. Ὁ Ἀνδρόνικος εἶχε δυὸ γιούς. Τὸν Μιχαὴλ καὶ τὸν Κωνσταντῖνο. Ἐ! Εἶχε καὶ δυὸ νόθες θυγατέρες. Ἡ σύζυγός του δὲν ὑπῆρχε πιά. Δεύτερη σύζυγος ἡ Γιολάνδα ντὲ Μονφερρά. Ἀς θυμηθοῦμε. Ὁ Μπονιφάς ντὲ Μονφερρά ἦταν ὁ ἀρχηγὸς τῆς Σταυροφορίας τοῦ 1204. Τῆς Σταυροφορίας, ποὺ ὑποδούλωσε τὴ Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορία στοὺς Λατίνους. Καί κατέσφαξαν αὐτοὶ τοὺς κατοίκους κατὰ χιλιάδες μὲ τὴν εἰσοδὸ τοὺς στὴν Κωνσταντινούπολη, καὶ τὴν κατέκαψαν. Καὶ ναοὺς, παλάτια, μοναστήρια, μέγαλα ἀπογύμνωσαν. Μά οἱ ἄνθρωποι ξεχνοῦν. Ἴσως νὰ εἶναι θέλημα θεοῦ.

Καί περιμέναν τώρα οἱ ὑπῆκοι τὴ νύφη. Θὰ ἐφθανε ἀπὸ ὦρα σὲ ὦρα. Καί κατέφθασε. Τόσες καὶ ἄλλες τόσες οἱ ἀποσκενέες. Τόσοι καὶ ἄλλοι τόσοι οἱ ἀκόλουθοι. Ἴταλοι βέδβαια, Ἴταλίδες, ἕνας ὀλόκληρος

κόσμος. "Ω! Τί μεγαλόπρεπη ακολουθία! Χαιρόταν ό λαός. Θέαμα πλούσιο. "Επιδημικό. "Αξέχαστο θά τους μείνει. Καί ή νύφη; "Ενα κοριτσάκι μόλις ένδεκα χρονών. "Η Γιολάνδα. "Ας θυμηθούμε. "Αλλοτε ύπερηφάνεια και τιμή γιά την ξένη βασιλική αὐλή νύφη από τό Βυζάντιο. "Η Γιολάνδα Ειρήνη επονομάσθηκε. Σιγά-σιγά ή όμορφιά της άρχισε νά εκδηλώνεται. Καί ό σύζυγός της παράφορα την άγάπησε, χρυσάφι σκορπούσε γιά χάρη της, τό χρυσάφι πού έλειπε, γιά νά διατηρηθεί ό στόλος.

Μά ό "Ανδρόνικος εύρισκε χρήμα και γιά νά καταπολεμά τους δεσπότες Νέων Πατρών και της "Ηπείρου. Κι έτσι είναι, πού αναγκάσθηκε αυτός νά ζητήσει την προστασία του βασιλιά της Νεαπόλεως· κι έτσι είναι, πού οι "Ιταλοί καλοκάησαν μία χαρά στην περιοχή αυτή. Καί άς ξαναεπωθεί: Στο παλάτι όχι αϊθρία. "Υπερήφανη ή Ειρήνη γιά την όμορφιά της. Γιά την καταγωγή της. Σίγουρη γιά την άγάπη του άνδρα της, είχε γίνει μέ την πάροδο του χρόνου άπαιτητική. Είχε δά και από μιάς άρχής φιλόδοξη φανερωθεί, μά και έρεθιστική. Τώρα έννοούσε, τά δικά της άρρενα τέκνα - "Ιωάννης, Θεόδωρος, Δημήτριος - νά μοιραστούν τη βασιλεία μέ τόν πρωτότοκο γιο του μονάρχη, τόν Μιχαήλ. "Όλα τά μέσα μεταχειριζόταν, γιά νά επιτύχει. "Ακόμα και φράσεις άγοραίες στο στόμα της. "Υπομονητικός ό "Ανδρόνικος. Μέ δώρα πανάκριβα προσπαθούσε νά την λογικεύει.

Θύελλα και στην Αυτοκρατορία. "Εξακολουθούσαν νά άλληλοκαθυβρίζονται, νά άλληλοκατηγορούνται κληρικοί, λαϊκοί γιά τό ζήτημα των "Εκκλησιών. "Ο αυτοκράτορας δέν είχε κατορθώσει νά τους καταπραΐνει. "Ενώ δρούσαν στην "Ανατολή οι "Οσμανίδες Τούρκοι, γνωστοί ως "Οθωμανοί, δύναμη ισχυρή, στρατοκρατική, υπό τόν άρχηγό τους, τόν "Οσμάν ή "Οθμάν. "Αείτσια ματιά, άπληστη είχε ρίξει αυτός από καιρό στη μόνη μεριά της Μικράς "Ασίας πού άνήκε στην Αυτοκρατορία. Στην όμορφη Βιθυνία, πού δυό μεγάλοι ποταμοί την καρπίζουν, και τά νερά του Βοσπόρου, της Προποντίδας, της Μαύρης Θάλασσας την όμορφαίνουν, μά και την πλησιάζουν. "Ασίγαστος ό πόθος του "Οσμάν νά κατακτήσει την Προύσα. "Όλοένα συστηματικά την περιέσφιγγε. "Ο φρούραρχος της Προύσας, τόλμησε και έγινε έξοδος γενναία. Χωρίς όμως αποτέλεσμα. Καί διπλοτριπλομανταλώθηκαν πολεμιστές και κάτοικοι στην πόλη τους. Καί στά δόρεια οι Βούλγαροι δέν έμεναν άργοί, στην κατοχή τους φρούρια του Αίμου. Μέ τους Τατάρους από μιάς άρχής καταπιάστηκε ό "Ανδρόνικος, τους έπεισε νά στραφούν κατά τόν Σέρβων. Γενικά οίκτηρή, θλιδερή ή κατάσταση.

Και στο παλάτι σάλος. "Η πανέμορφη αυτοκράτειρα από την ξεχωριστή γενιά φέρεται άγοραία. Τί μεπελάδες, τί ιστορίες ό μονάρχης αντικρύζει έξ αίτίας της! "Ετος 1295 ό πρωτότοκος γιος του "Ανδρόνικου, ό Μιχαήλ, συμβασιλέας. Καί μαύρη ή όργη της Ειρήνης. Αυτός! "Ο Μιχαήλ! Αυτός εκλεινε τό δρόμο γιά την προκοπή των δικών της παιδιών. Εύχόταν νά τόν δει νεκρό. Εύχόταν νά εκθροιστεί ό άνδρας της, όποτε θά δράσει ή ίδια κατά τη

δούλησή της. "Ο αυτοκράτορας ήρεμος πάντα, πρῶτος, πάντα προσεκτικός, μήν άδικήσει, μήν λυπήσει τους άλλους, προσπαθούσε νά βρῖσκει, νά βαδίσει την μέση όδό. Μά ή Ειρήνη άπαιτούσε. "Ετρεξε στη Θεσσαλονίκη, βοήθους νά βρεί. Συνενόχους. Νά εκθρονίσουν τόν άνδρα της.

Τέλος βρήκε τόν τρόπο - ή νόμιζε ότι τόν βρήκε: Θά τόν ακολουθήσει και θά πραγματοποιηθούν τά όνειρά της. "Ορίστε. Θά πάντρευε τό γιο της, τόν Θεόδωρο, μέ την κόρη του δούκα των "Αθηνών. "Αλλά μέ τη συμφωνία, ό δούκας μέ σύμμαχο τόν δεσπότη Πατρών νά πολεμήσουν τόν άνδρα της, νά εκθρονίσουν και τόν ίδιο και τό γιο του, τόν συμβασιλέα, όποτε απόλυτος κυρίαρχος ή Ειρήνη. Καί θά μοιραστούν την Αυτοκρατορία οι γιοί της, και αυτοκράτειρα ή κόρη του δούκα.

Μά δέν πραγματοποιήθηκαν τά όνειρά της. "Ο δούκας δέν συγκινήθηκε. "Απέριψε την πρόταση. Καί ό άνεπιθύμητος νυμφίος Θεόδωρος πήγε στην "Ιταλία κοντά στον θείο του, τόν "Ιωάννη Μομφερρά, και χωρίς ένδοιασμούς δέχθηκε ήθη, έθιμα Ιταλικά, και πιστός όπαδός της Καθολικής "Εκκλησίας. Δέν ήταν πιά βυζαντινός πρίγκιπας. "Αλλά "Ιταλός εύγενής. Τόν πατέρα του όμως δέν τόν ξέχασε. Κοντά του έτρεχε, ώραιος, άρειμάνιος, μέ φορεσιά Ιταλική, τό πρόσωπο έπιμελώς ξυρισμένο, ναι, γιός στοργικός παρέμενε κοντά στον πατέρα του, νάτος, πάντα στην Κωνσταντινούπολη, όταν πιά πολύ ένοχλητικο γίνονταν οι "Ιταλοί δανειστές του.

Και αποφάσισε τέλος ό "Ανδρόνικος Β' νά καταπιαστεί μέ τους "Οσμανίδες. "Εστειλε λοιπόν τό γιο του, τόν Μιχαήλ, νά σώσει την Προύσα. Μά ό στρατός του έλάχιστος. "Ο πάππος, ό Μιχαήλ Η' Παλαιόλογος, είχε καταργήσει τις δυνάμεις των συνόρων. Κι έτσι είναι, πού αναγκάσθηκε ό αυτοκράτορας νά προστρέξει στους Καταλανούς. Τυχοδιώκτες αυτοί, συμμορία τυχοδιωκτών, και από διάφορους λαούς. "Αρχηγός τους ό Ρογήρος Ντεφλόρ. "Απταιστα τά έλληνικά του. Καί άρπαξε την εύκαιρία. Ζήτησε νά του δοθεί σύζυγος παλατιανή. Καί έγινε ό γάμος μέ μεγαλοπρέπεια. Γενναία πολέμησαν οι Καταλανοί. Μά έφεραν τόση ζημία στους ντόπιους πληθυσμούς! Καί ή Προύσα πάντα σέ κίνδυνο, οι λύκοι γύρω στά τείχη της, και οι Καταλανοί νά λεηλατούν γή βυζαντινή, όπου κι άν βρῖσκονταν. "Ετσι ή δόξα του Ρογήρου δέν κράτησε πολύ. Στην "Αδριανούπολη, όπου βρισκόταν μέ μικρό σώμα στρατού κατά διαταγήν του συμβασιλέα, τους κατέσφαξε ό ντόπιος στρατός. Την ίδια τύχη είχαν οι Καταλανοί πού έμεναν στην πρωτεύουσα και σέ άλλες πόλεις, μά είχαν φθάσει αυτοί και στην κυρίως "Ελλάδα, πάντα λεηλατώντας, και φοβερή ή εκδίχησή τους. Καί ή Προύσα ψυχωραγούσε.

Και τί γινόταν στο παλάτι; "Ο αυτοκράτορας από μιάς άρχής άγαπούσε ιδιαίτερα τό γιο του Μιχαήλ, τόν συνονομάτό του έγγονο "Ανδρόνικο. Νά όμως, ό άγαπημένος αυτός δέν βάδιζε πιά την εύθεία. "Όλο και πληθαιναν τά άμαρτήματά του. Οι έρωτικές του μάλιστα περιπέτειες όλο και πληθαιναν. Σέ μία λοιπόν τέτοιου είδους νυκτερινή άσχολία βρήκε τό θάνατο ό άδελφός του "Ανδρόνικου και όχι ό άντε-

ραστής, πού ὁ ἐντεταλμένος τοῦ Ἀνδρόνικου τὸν παραμόνευε. Ὁ πατέρας, ὁ συμβασιλέας Μιχαήλ, ἀπέθανε ἀπὸ θλίψη. Ὁ πάππος, ὁ Ἀνδρόνικος Β', ἀντιπάθησε πιά ὁλότελα τὸν ἀγαπημένο ἐγγονο. Στὰ συμβόλεια ἦταν ὁ μόνος, πού ἔμενε ὀρθιος, καὶ τελικά οὔτε κἀν τὸν δεχόταν. Καὶ ἂν τυχὸν παρουσιαζόταν ὁ πρῶνν τόσο προσφιλής, ὁ πάππος τὸν διέταξε: «Πήγαινε!». Ἡ: «Νὰ μὴν ξαναφανεῖς ἐδῶ!»

Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ πάππου ἐθλίβε τὸν ἐγγονο; Καθόλου. Ἐξακολουθοῦσε νὰ διασκεδάξει. Ἐξακολουθοῦσε μὲ συντροφίης τὴν ἀγαπητὴ του παιδιά, τὸ κυνήγι. Χιλιάδες τὰ κυνηγετικά του σκυλιά. Οἱ κυνηγετοὶ τὸν ἔβραζες. Καὶ ἂν ἤθελε κανεὶς κάποια χάρη, ἄς προσφέρει κυνηγετικὸ σκύλο στὸν πρίγκιπα, καὶ ἡ αἴτησή του θὰ πραγματοποιηθεῖ. Καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ πάππου ὅλο καὶ μαράζωνε.

Ὁ ἐγγονος ὥστόσο εἶχε καὶ ἄλλο πάθος ἐκτὸς ἀπὸ τὰ γλέντια. Τὴ βασιλεία. Διάπυρος ὁ πόθος του νὰ διοικήσῃ τὴ χώρα. Πόσα χρόνια θὰ περίμενε ἀκόμα; Τοῦ ἐρχόταν νὰ καταλάβῃ τὴν Ἀρμενία, δικαίωμα-τα εἶχε, ἡ νόμιζε ὅτι εἶχε, ἡ μητέρα του ἀδελφὴ τοῦ βασιλιά τῆς Ἀρμενίας. Αὐτὰ στὸ παλάτι μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Μιχαήλ.

Ἡ κόρη τῆς Εἰρήνης, ἡ Σιμόν, εἶχε παντρευτεῖ μὲ τὸν κράλη τῆς Σερβίας. Ἐνδεκα χρόνων ἡ Σιμόν, σαράντα καὶ πλέον ὁ νυμφίος. Ἦταν οἱ Σερβοὶ οἱ ἰσχυρότεροι στὴ Βαλκανικὴ Χερσόνησο. Στὰ χρόνια τοῦ Ἡρακλείου ἐμφανίσθηκαν, 610-641, ὁῦμα-δῆμα προχωροῦσαν, τότε σύμμαχοι μὲ τὸ Βυζάντιο ἢ τοὺς Βουλγάρους, τότε ἐχθρικά διακείμενοι. Τώρα τὴν Κωνσταντινούπολη ἐποφθαλμοῦσαν. Πολιτικὸς λοιπὸν ὁ γάμος τῆς Σιμόν. Ἀλλὰ νά! Τὴν ἄμοιρη Σιμόν τὴν εἶχε πιά κουράσει ἡ δάρδαρη ἀγάπη τοῦ ἡμιδάρδαρου συζύγου της. Ὅταν πήγαινε στὴν Κωνσταντινούπολη, δὲν ἤθελε νὰ ξαναγυρίσει κοντὰ του. Μὰ κατέφθαναν Σέρβοι παληκαράδες, καὶ τὸ ἄτακτο κατσίκι πίσω. Στὸ μαντρί! Ἡ Σιμόν νόμιζε κάποια φορὰ, ὅτι βρῆκε τὸ μονοπάτι πού θὰ τὴν ἔφερε στὴν ἐλευθερία. Κατέφυγε σὲ μοναστήρι. Μὰ ὁ γάμος πολιτικός, καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀδελφός της τῆς τράβηξε τὰ καλογεριστικά ρούχα, καὶ στὴν ἀγκαλιά καὶ πάλι τοῦ κράλη ἡ Σιμόν. Ἐνῶ ἡ φιλόδοξη Εἰρήνη αὐτοκράτειρα ὁραματιζόταν τὴν κόρη της, τὸν κράλη στὸ θρόνο τῆς Αὐτοκρατορίας· καὶ μὲ καρδιὰν ἐλαφρὰν ἀδείαζε τὸ δημόσιο ταμεῖο, ὁλομά-γαρα καλύμματα τῆς κεφαλῆς τοῦ ἔστειλε καὶ ἐνδύματα βυζαντινὰ βασιλικά.

Αὐτὰ λοιπὸν στὸ παλάτι, ἐνῶ οἱ Βούλγαροι φρού-ρια ἔπαιρναν στὸν Αἴμο. Καὶ οἱ Τοῦρκοι ὅλο καὶ πε-ρσιότερο περιεσφιγγαν τὴν Προῦσα· καὶ ὁ ἐγγονος Ἀνδρόνικος ἀποφάσισε νὰ στασιάσει. Νὰ καταλάβῃ τὴν ἀρχή. Σίγουρος. Πολὺ καλύτερα θὰ διοι-κοῦσε τὴ χώρα ἀπὸ τὸν λόγιο πάππο καὶ τοὺς τόσο μέτριους λογίους συμβούλους.

Καὶ ἐφθάσε ἡ ὥρα νὰ ὀρίσθῃ ὁ διάδοχος. Ὁ πρῶτος μονάρχης ζήτησε ἀπὸ ἀρχόντες καὶ συγκλη-τικούς νὰ ὀρκισθοῦν. Θὰ δεχθοῦν τὸν ὅποιοδήποτε ὀρίσει διάδοχο. Καὶ ἡ ἀπαιτήση αὐτὴ θεωρήθηκε περιφρόνηση πρὸς τὰ νενομισμένα. Ἐφερε σύγχυση. Πρὸς γενικὴν κατάπληξη ὄρισε διάδοχο τὸν Μιχαήλ Καθαρό, τὸν νόθο γιὸ τοῦ Κωνσταντίνου. (Κωνστα-

ντίνος ὁ δευτερότοκος γιὸς τοῦ ἄνακτα).

Ἐ! Τότε πιά ὁ ἐγγονος Ἀνδρόνικος ἀποφάσισε ν' ἀκολουθῇ τὴν προτροπὴ τῶν φίλων του. Νὰ στα-σιάσει. Καὶ ὅταν λάθρα ἔφευγε ἀπὸ τὴν πρωτεύου-σα, 1321, ἀρχόντες, στρατιῶγοι τὸν ἀκολουθήσαν, μαζί καὶ ὁ μέγας σοφός, ἀρχοντας μέγας, ὁ Ἰωάννης Καντακουζηνός. Θὰ ἐσῶζαν τὴ χώρα; Παρὰ τὴν πνευματικὴ ἀνθήση κάκιστη ἡ διοίκησις, ἡ Αὐτο-κρατορία βάδιζε σταθερὰ σὲ κατήφορο. Ἡδὲ σὲ δυὸ ἀντιμαχόμενα στρατόπεδα χωρισμένη ἡ ἄμοιρη. Κα-τάστασις τραγικὴ.

Ὁ Ἀνδρόνικος Β' βασίλευε στὴν Κωνσταντινού-πολη, στὰ λίγα ἐλεύθερα νησιά, στὴ μικρὴ ἐλευθερη-μερία τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ στὴ Μακεδονία μέχρι τὸ Δυρράχιο. Ὁ ἐγγονος ἔμενε στὴν Ἀδριανούπο-λη, κατεῖχε τὴ Θράκη. Ὁ ἐκεῖ στρατός μ' ἐνθουσια-σμὸ τὸν δέχθηκε. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ τῶν αὐτοκρατό-ρων καὶ ἀρχόντων, ἐνῶ «Βοήθεια!-Βοήθεια!», φώ-ναζε ἡ Προῦσα.

Ὁ μονάρχης, γιὰ νὰ λείψῃ τὸ ἔκτροπο, τὴ συμ-βασίλεια πρόσφερε στὸν ἐγγονο. Καὶ ἐγινε μὲ κάθε λαμπρότητα ἡ στέψις. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐγγονος καὶ οἱ φίλοι του, ὁ σοφός Καντακουζηνὸς ἰδίως, πολλὰ πε-ρίμεναν ἀπὸ τὸν στασιάσαντα. Πολλὰ ὀφέλη. Τὴ βα-σιλεία ζητοῦσαν. Ὅχι τὴ συμβασίλεια. Γιὰ τὴν ἀξιο-θρηνητὴ αὐτὴ κατάστασις κύριος ἔνοχος ὁ Καντα-κουζηνός. Ἀπὸ χρόνια προέτρεπε τὸν νεαρό Ἀνδρό-νικο νὰ στασιάσει. Αὐτὸς βοήθοῦσε καὶ μὲ τὰ χρη-ματὰ του.

Καὶ ἄς θυμηθοῦμε κάτι ἀπὸ τὸν λόγο πού εἶχε ἐκφωνῇ ὁ Μιχαήλ Παλαιολόγος στὴ Νίκαια, ὅταν ἐφθασε ἡ εἰδησις ὅτι ἐλευθερώθηκε ἡ Κωνσταντι-νούπολις ἀπὸ τοὺς Φράγκους. Εἶχε πεῖ: «...ὁσὴ δὴ-ποτε ἂν ἦτο ἡ χώρα ἡν ἐκτίσασατο περὶ Νίκαιαν, δὲν ἡδύνατο νὰ υποτεθῇ ὑφίσταμένη, ἐν ὅσῳ ἐστερεῖτο τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἦτο ἡ καρδιά τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅς ἄνευ τοῦτο δὲν ἡδύνατο νὰ λογισθῇ εἰμὴ νεκρόν».

Τώρα; Ἀρρωστη ἡ καρδιά. Καὶ ὁλοένα φαρμα-κώνεται. Καὶ ἡ Προῦσα; Δεινοπαθοῦσε. Οἱ ἐγκλει-στοὶ δέκα χρόνια τώρα θάρρος, καρτεριά δὲν τοὺς ἔλειψαν. Μὰ ὁ φρούραρχος τῆς πόλης ἐδλεπε, ὅπως καὶ οἱ κάτοικοι εἶχαν ἀντιληφθεῖ: ἡ πόλις δὲν θ' ἀργοῦσε νὰ κατακτηθεῖ, καὶ θὰ κατασφαγοῦν οἱ πά-ντες. Πλήρωσαν λοιπὸν τὰ λῦτρα πού τοὺς ζητήθη-καν -30.000 χρυσὰ νομίσματα- καὶ μὲ θλίψη ἀνεί-πωτη, καὶ φορτωμένοι ὅ,τι μποροῦσαν - καὶ γίνεται νὰ ἐγκαταλείψῃς τὸ μωρὸ σου, τὸ σπλάγγχο σου, τὸν γέροντα, τὴν γερόντισσά σου;- νά, φορτώθηκε ὁ κα-θένας ὅ,τι μποροῦσε, καὶ ὅλοι μαζί πῆσαν τὸ δρόμο τῆς ἐξορίας. Τῆς πίκρας. Ὁ Ὁσμάν, πού τότε ἡ λα-χτάρια του νὰ κατακτήσῃ τὴν πόλη, νεκρὸς μῆλκε, ἀρρωστος ἀπὸ καιρό. Τὸν ἐθάψαν στὴ μητρόπολη, τζαμί πιά.

Ἡ Προῦσα. Ἡ ξακουστὴ λουτρόπολη, ἡ ζωοδό-τρα Προῦσα. Ἡ Προῦσα... ἡ Προῦσα... Δὲν ἀνῆκε πιά στὴν Αὐτοκρατορία. 1326. Ἐδῶ ἐρχόταν ἡ Θε-οδώρα τοῦ Ἰουστινιανοῦ Α', ἡ θυγατέρα ἀρκουδιά-ρη, κόρη τοῦ λαοῦ, πού αὐτοκράτειρα στάθηκε ἄξια, αὐτὴ πού ἐσῶσε τὴν Αὐτοκρατορία στὴ στάσις τοῦ Νίκα -532- μὲ τὰ σοφὰ της ἐκεῖνα λόγια. Ἐδῶ, στὴν

Προύσα, έρχοταν με λαμπρότητα ακολουθία, να βρει την υγεία της. Έδω και η Ειρήνη ή 'Αθηναία, 797-802. Έδω μονάρχες, άρχοντες και στα χρόνια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Πάντα υπήρχαν θέρετρα κατάλληλα να τους δεχθούν. Άλλοτε... άλλοτε όλα αυτά. Περσασμένα. Τών Τούρκων πιά ή Προύσα.

Ύπληχαν και άλλες πόλεις ξακουστές στη Βιθυνία. 'Η Νίκαια. 'Η Νικομήδεια. Και μικρότερες. Θα σωθούν; Τι θα σωθεί από τη Βιθυνία; 'Η μόνη ελεύθερη μεριά της Μικράς 'Ασίας. 'Η Αυτοκρατορία χωρισμένη σε δυο αντιμαχόμενα στρατόπεδα. Και δέν υπάρχει πιά ο άξιος, ο πρωτότοκος γιός του 'Ανδρόνικου Β'. 'Ο Μιχαήλ. Χωρίς υπερασπιστή ή χώρα;

Χρόνια πολέμισε ο έγγονος τόν πάππο. 'Από τόν έτος 1321 μέχρι τόν έτος 1328. 'Επτά χρόνια. 'Επί χρόνια έπτά με αδιαφορία έβλεπαν οι ιθύνοντες Βουλγάρους, Σέρβους, Τούρκους να καταπατούν τόν κορμί της Αυτοκρατορίας. 'Ο σπασιαστής τούς Βουλγάρους είχε βοηθούς. 'Εδωσε μάλιστα τήν αδελφή του σύζυγο στον ήγεμόνα τούς. Άλλά και ο πάππος ατόν τόν ίδιο ήγεμόνα είχε βοηθό, τόν σύμμαχο τού έγγόνου.

Και κατόρθωσε τέλος ο σπασιαστής να νικήσει τούς ήρωικούς παλαίμαχους γίγαντες. Τά τείχη. Τά δοξασιμένα τείχη. Μπήκε στην πρωτεύουσα. 'Ας μη βίξουμε τήν μη ήρωική τόν δόξα. 'Ας μη φανερώσουμε, ότι ή προδοσία τόν βόηθησε. 'Αρκετά πριν τήν είσοδό του στην πρωτεύουσα, γνωστό στους πάντες, ο έγγονος θά μπει στην πόλη. Αύριο; Ναι. Αύριο. Καμμία ώστόσο ανησυχία; ο λαός μάλλον αδιάφορος. 'Ο αυτοκράτορας συμπαθής βέβαια, τόν πολεμούσε ο έγγονος, πολύ δυσάρεστο —άλλά τόσο άνικανος κυβερνήτης ατότος ο γέροντας! 'Η Χώρα είχε ανάγκη από ίσχυρή διοίκηση. Και δέν βρίσκονταν οι υπήκοοι στό πλευρό τού μονάρχη. Μά και στό παλάτι ούτε ένας συμπαράστατης. Πληροφόρησαν βέβαια τόν άνακτα: «Αύριο θά είναι έδώ ο έγγονος».

Στό έπακρο όργισμένος ο 'Ανδρόνικος Β' κάλεσε τόν Θεόδωρο Μετοχίτη. Ατότος ως μέγας λογοθέτης, ατότος ο δυνάμενος να προτείνει λύση. Μά ο σοφός Μετοχίτης, «ή έμψυχος διβλιοθήκη», άκριβώς ατότην τήν ώρα με σοφούς μοναχούς συζητούσε ζητήματα εκκλησιαστικά. Τής 'Ορθοδοξίας. Και τόν ένοχλεί; Ατότος ο γέροντας; Τι θέλει να τού πεί; Και τού είπε ο «γέροντας»: «*Νά ενισχύση τās φυλακάς και τās περιπόλους*». 'Ατάραχος ο σοφός: «*Ανάξιον φρονημάτων μεγαλοπρεπών*», έκρινε, «*τό να ενδιόη πρός ούτω μικροπρεπείς άκοάς και φήμας άγενείς*».

'Αγγελιαφόροι βεβαιώνουν και πάλι τόν μονάρχη. 'Ο έγγονός του βρίσκεται έξω από τήν πύλη τού Ρωμανού. 'Ο αυτοκράτορας κάλεσε και ήλεγξε τόν Μετοχίτη για τήν αδράνεια του. Ατότος όμως χαράκτηρισε τά θρυλούμενα ως μη άληθή, και ώρα να αναπαυθεί, να κοιμηθεί.

Μεσάνυχτα λοιπόν περασμένα. 'Ο έχθρος έτοιμος να μπει στην πόλη. Τό πρώτο πού θά χτυπήσει, θά είναι —κατά τά είωθότα— τό παλάτι. Και στόχος ατότος ο γηραιός άνακτας. Και δέν υπάρχει ψυχή κοντά του. 'Απελπισμένος είναι. Πικραμένος. Και

ρίχτηκε με δάκρυα στην κλίνη του, κι έφθασαν στην άκοή του φωνές. Θόρυβος. 'Οπλων θόρυβος. Και ζητωκραυγές. 'Ολοφάνερο: 'Ο έγγονος! Περίτρομος σηκώθηκε. 'Επεσε μπροστά στην εικόνα της 'Οδηγητριάς Θεοτόκου. 'Εκλαιγε. 'Αναστέναζε. Παρακαλούσε. «Βοήθεια, βοήθεια, Παναγία Δέσποινα!» Μά ο έγγονος σεβάστηκε τόν πάππο. Σεβάστηκε τήν πόλη. Καμμία λεηλασία. Μόνο ή οίκια τού Μετοχίτη λεηλατήθηκε. 'Ο ίδιος στάλθηκε σε έξορία. Δέν σεβάστηκαν όμως τόν γηραιό μονάρχη παλαιό του γνώριμοι. Δέν είχαν λάβει απ' ατόν τά όσα είχαν ζητήσει. 'Ακαρδα τώρα τόν λαιδωρούσαν.

'Ο 'Ανδρόνικος Β' ψέγεται, διότι κατηνάλωσε είκοσιπέντε χρόνια της βασιλείας του στό να προσπαθεί να συμφιλιώσει τούς έρίζοντες υπήκοους του για τό ζήτημα της 'Ενώσεως τών 'Εκκλησιών. Κατηγορείται ως υπαίτιος της έδραιώσης τών 'Οσμανιδών στη Μικρά 'Ασία. 'Απαθώς έβλεπε να καταλαμβάνονται από τούς Βουλγάρους φρούρια τών Βυζαντινών. 'Οτι τούς ξένους απεικονόταν για τήν άμυνα τού τόπου. 'Οτι διέλυσε τό στόλο παρά τή γενική κατακραυγή. 'Υποσχέθηκε, ότι θά τόν ανασυγκροτήσει. Άλλά έμεινε στις ύποσχσεις. Μά οι ναυτικές δυνάμεις αναγκάσει, όταν ή αντίζηλία 'Ενετίας-Γένουας έφερε τήν μεταξύ τους σύγκρουση. Σύμμαχος της Γένουας ο 'Ανδρόνικος. Οι αντιμαχόμενοι 'Ενετία-Γένουα συμφιλιώθηκαν. 'Οχι όμως 'Ενετία-Βυζάντιο. Τελικά ή 'Ενετία στην Εύβοια και στό Αίγαίο.

'Ο 'Ανδρόνικος Β' «παντάσιν άλλότριος της κυβερνητικής επιστήμης». 'Απέθανε ως καλόγηρος. Τυφλός. 'Ανήμπορος. Και τού παραστεκόταν ή ώραία, αλλά τόσο άτυχη κόρη του. 'Η Σιμόν. Καλόγρια και ατότη.

Και θά ξαναέρθουμε στα χρόνια, όπου ο 'Ανδρόνικος Β' ζούσε και βασιλεύε. Και θά δούμε έναν άνδρειο σ' ατότην τήν εποχή, τήν τόσο μη γενναία. Συγγενής τού μονάρχη. Φιλής όνομαζόταν. Συγκλητικός. 'Αδύνατος. Φιλάσθενος. 'Αμοιρος όλότελα τών στρατιωτικών. Και λόγιος. Μά ή ψυχή του λιονταρία. 'Ετσι βαριά πικραμένος για τό κατάντι της χώρας. 'Οταν λοιπόν οι Τούρκοι λεηλατούσαν τή Δυτική Θράκη, παρακάλεσε τόν αυτοκράτορα να τού δοθεί ή άδεια να πάρει τούς γενναίότερους από τή φρουρά της πρωτεύουσας και να πολεμήσει τούς λύκους. Δόθηκε ή άδεια. Και κατόρθωσε ατότος ο κακομοίρης να ένθουσιάζει τούς μαχητές με τά λόγια του. Να τούς πείσει, ότι θά έξουδετερώσουν τούς λύκους. Θά νικήσουν!

'Ολιγάριθμος ο στρατός τους. Και συναντήθηκε με τούς λύκους «*παρά τόν ρύακα Ξηρόγυνψον*». 'Εσερναν ατότοι τόσους και άλλους τόσους αίχμαλώτους. Τόσα και άλλα τόσα λάφυρα. Σκληρός στάθηκε ο άγώνας. Σώμα με σώμα. Τελικά έξολοθρεύθηκαν.

Και μιά τελευταία ματιά στό παλάτι. 'Η σκληρόκαρδη Ειρήνη, πού σε όλον της τό βίο χυδαία έδριζε τόν άνδρα της, σ' ατόν κληροδότησε τά της περιουσίας της. 'Ο αυτοκράτορας διέθεσε τά μισά χρήματα για τήν έπισκευή τού ναού της 'Αγίας Σοφίας. Τά υπόλοιπα τά μοίρασε στα παιδιά της Ειρήνης.

Η ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ

ΠΑΝΤ. Α. ΤΣΑΟΥΣΟΓΛΟΥ, Ἀλέξανδρος: Ποιοί τὸν δηλητηρίασαν;

Περνοῦμε τὸ δυσκολώτερο ἴσως στάδιο τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπὶ δυὸ χιλιετίες σχεδὸν ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸ στόχο τῆς δουλοποιοῦ λογοκρατίας, πού, ἔχοντας στή διάθεσή της τὴ δύναμη, ἐξαπολύνει πολέμους, δολοφονεῖ, τρομοκρατεῖ, συκοφαντεῖ ὅ,τι σχετίζεται μὲ τὸν Ἑλληνισμό καὶ τοὺς Ἕλληνες. Ἡ μέθοδος εἶναι γνωστὴ πιά: Μόλις δοκιμάσει νὰ μιλήσῃ κανεὶς γιὰ τὴν Ἑλλάδα, περιλούζεται ἀπὸ ὕδρεις καὶ συκοφαντίες. Πᾶς νὰ μιλήσῃς γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα; Εἶσαι «φασίστας»! Γιὰ τὸν Παρθενῶνα; Εἶσαι «ρατσιστής»! Γιὰ τὶς Ἑλληνικὲς Πυραμίδες; Εἶσαι «ἀντισιμίτης»! Γιὰ τὸν Ἀλέξανδρο; Εἶσαι «ἐχθρὸς τοῦ λαοῦ»! Γιὰ τὸν πολιτισμὸ μας; Εἶσαι «ἀκροδεξιός»!..

Αὕτῃ τὴν κατάστασιν ἀντιμετώπισε καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρουσιαζόμενου διβλίου Π.Α. Τσαούσογλου, ὁ ὁποῖος μετῴντας τὶς ἀντιδράσεις τοῦ περιβάλλοντός του, μὲ τὶς συζητήσεις πού ἔκανε, δὲν τολμοῦσε νὰ ἐκδώσῃ τὸ διβλίον, καὶ «τὰ κείμενα περιμέναν στὸ ντοσιέ» ἕξι ὁλόκληρα χρόνια (σελ. 7). Φόβος λοιπὸν καὶ τρόμος βασιλεῦει στὴ φασιστικὴ –πῶς ἄλλῳ νὰ τὴν πῆς– «δημοκρατία μας», πού ἄλλο λόγο δὲν ἀνέχεται ἐκτός ἀπ’ τὰ ὕμνο-λογήματα τῶν ἐξουσιαστῶν καὶ τὴν ἀναπαραγωγὴ τῶν δογμάτων τους.

Σχετικὰ μὲ τὸν Ἀλέξανδρο τὸ δογματικὸ σενάριο ἔχει ὡς ἑξῆς: «Ὁ δορυκατακτητὴς καὶ σφάχτης τῶν λαῶν, ὁ μέθυσος καὶ ἐκδοτος Ἕλληνας, ἀφοῦ ὑπεδούλωσε τὴν ἐλεύθερην Ἀσίαν, ἔκανε τὸ λάθος –ἂν ἦταν δυνατόν– καὶ ἰδρωμένος λούσθηκε στὸν ποταμὸ Κύνδον, μ’ ἀποτέλεσμα ν’ ἀρρωστήσῃ καὶ νὰ πεθάνῃ ἀπὸ ὑψηλὸ πυρετό». Τάδε λέγει Κύριος, καὶ ἀμφισδητήσεις δὲν χωροῦνε. Ὅποιος ἐρευνήτῃς διατυπώσῃ διαφορετικὴν ἀποψήν, ὅσο τεκμηριωμένη κι ἂν εἶναι, δὲν γλυτώνει ἀπ’ τὸ χαρακτηρισμὸ τοῦ φασίστα...

Ὁ Π.Α. Τσαούσογλου στὸ παρουσιαζόμενον διβλίον τοῦ βάζει τὰ πράγματα στὴ θέσιν

Εὐτράπελη διήγησις περὶ τῆς «θείας» λειτουργίας τῆς Ἑξ-ουσίας

Πολλὲς φορὲς γίνεται γενικὴ καὶ θεωρητικὴ ἀναφορὰ στοὺς ντόπιους-διεθνεῖς ἐξ-ουσιαστές. Καλὸ εἶναι ὅμως ν’ ἀσχοληθοῦμε μαζὶ τοὺς ἐρευνῶντας μὴ εἰδικὴ πλευρὰ τους, μὲ ἀναφορὰ ἀκόμη καὶ σὲ λεπτομέρειες. Ἄς δοῦμε λοιπὸν κατ’ ἀρχὰς τὸ ἀδελφάτο τοῦ ἐγκλήματος σὲ ὅλο του τὸ φάσμα.

Τὸ φάσμα αὐτὸ ἀποτελεῖται κατὰ φαινομένην –ἀλλ’ ὄχι πραγματικὴν– ἱεραρχικὴν σειρὰ ἀπὸ τὸ «πολιτικὸ ἐγκλημα», τὸ «οἰκονομικὸ ἐγκλημα» καὶ τὸ «κοινὸ ἐγκλημα». Ὅλα τοὺς εἶναι ἀδελφάκια τρίδυμα, πού διαφέρουν μόνον ὡς πρὸς τὸ ἐπί-θετὸ ἐνδύμα καὶ ὄχι ὡς πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸ (ἐγκλημα) μέρος τους. Ἐχόντων φροντίσει θεδαίως νὰ κρύπτονται μετονομαζόμενα τὸ μὲν πολιτικὸ ἐγκλημα σὲ «πολιτικὴ ἐπιλογὴ», τὸ δὲ οἰκονομικὸ ἐγκλημα σὲ «οἰκονομικὴ ἐπιλογὴ». Ἀπλῶς «ἐγκλημα» ἑξακολουθεῖ νὰ λέγεται ἀκόμη τὸ κοινὸ ἐγκλημα. Μὲ τὴν πρώτην εὐκαιρίαν ἃς τὸ μετονομάσῃς καὶ αὐτό, ὥστε νὰ μὴ ἐξαναγκάζεται σὲ πρόσθετη κοπιαστικὴ δραστηριότητα (π.χ. ξέπλυμα χρήματος).

Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἀνωτέρω ἰδοὺ μερικοὶ τρόποι δράσης τοῦ ἀδελφάτου,

τους. 'Ο 'Αλέξανδρος, «*ἄνδρας πού μόνο οἱ μυθικοὶ ἥρωες τῆς 'Ελλάδος συγκρίνονται μαζί του*» (P. Bamm), δὲν ἔσφαξε καὶ δὲν ὑποδούλωσε κανένα λαό· ἀπεναντίας ἐλευθέρωσε τοὺς ὑπόδουλους στὴ λογοκρατία, τοὺς ἐκπολίτισε καὶ τοὺς χάρισε ἄφθονο ψυχο-πνευματικὸ ὄξυγόνο καὶ ἄφθονες δυνατότητες καλῆς ζωῆς. 'Η ἀρχαία 'Οργάνωση ὥστόσο καταδοκοῦσε· οἱ μυστικοπρακτορες τῆς 'Εξ-ουσίας τὸν ἀκολουθοῦσαν καὶ τὸν παρακολουθοῦσαν στενά. Δοθείσης τῆς εὐκαιρίας τὸν δηλητηρίασαν σύμφωνα καὶ μὲ μὴ ἐπιγραφή, τὴν ὁποία ὑπογράφει ὁ αὐτοκράτωρ Τραϊανός: «*Ὁ Νέρβας καὶ ὁ Τραϊανὸς αὐτοκράτορας τῆς Ρώμης, χτίσαμε ἓνα ἱερὸ πρὸς τιμὴν τοῦ Δία καὶ τοῦ Αἰωνίου Δία (ἐννοεῖ τὸν 'Αλέξανδρο), ἀφοῦ ἔκανα θυσίες στὸ χῶρο. Αὐτὸ τὸ ἱερό... εἶναι ἀφιερωμένο στὸν Πρῶτο καὶ Μοναδικὸ μεταξὺ ὄλων, πού μὲ ὀρμὴ ἤπια τὸ δηλητήριο πού στάλθηκε ἀπ' τὴ Μακεδονία...*» (σελ. 7-8).

Οἱ λαοὶ τῆς 'Ασίας καὶ τῆς 'Αφρικῆς θρήνησαν γιὰ τὸ θάνατο τοῦ ἐλευθερωτῆ καὶ προστατῆ τους, κάτι πού προξένησε κατάπληξη στὸν Μοντεσκιέ, ὁ ὁποῖος μὲ θαυμασμὸ λέγει: «*Ἴδου λοιπὸν κατακτητῆς, τοῦ ὁποῖου τὸν θάνατον ἐθρήνησαν ἅπαντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ ὑποταχθέντα ἔθνη! Ἴδου σφετεριστῆς, ὃν ἔκλαυσεν καὶ ὁ ὑπ' αὐτοῦ καθαιρεθεὶς βασιλεὺς οἴκος! Τοιοῦτόν τι περὶ οὐδενὸς ἄλλου τῶν δορυκνητόρων ἀνέφερεν ἡ ἱστορία*». Λέγει ὁ κ. Τσαουσούλου: «*Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ 'Αλεξάνδρου συζητήθηκε ἀπ' τοὺς στρατηγούς του ὁ τόπος τῆς ταφῆς του... Γιὰ τὸν ἀρχικὸ ἐνταφιασμὸ του στὴ Μέμφιδα ὑπάρχουν οἱ μαρτυρίες τοῦ Curtius Rufus, τοῦ Πανσανία καὶ τοῦ "Χρονικοῦ τῆς Πάρον". 'Εκεῖ ἀναφέρεται: "Ἐπὶ ἄρχοντος 'Αρχίππου 'Αλέξανδρος τίθεται ἐν Μέμφει καὶ Περγάμῃ στρατεύει κατὰ τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ἀποθνήσκει"... Σύμφωνα μ' ἄλλες πηγές (Στράβων, Ζηνόδοιος, Τάτιος, Ψευδοκαλλισθένης) τάφηκε στὴν 'Αλεξάνδρεια. 'Ο Στράβων περιέγραψε τὸν τάφο του ὡς ἐξῆς: "μέρος δὲ τῶν βασιλείων ἐστὶ καὶ τὸ καλούμενον Σῶμα... ἐν αὐτῇ τῶν βασιλείων ταφαὶ καὶ ἡ τοῦ 'Αλεξάνδρου"... 'Ο Διόδωρος τέλος ὁ Σικελιώτης μᾶς πληροφορορεῖ, ὅτι ὁ Πτολεμαῖος σκόπευε νὰ ἐνταφιάσῃ τὸν νεκρὸ 'Αλέξανδρο στὴν "Οάση Σί-ουα... Τὴν μετακομιδὴ δὲ τῆς σοροῦ καὶ τὴν ἐτοιμασίαν τῆς νεκροφόρας ἄμαξας, πού ἐπρό-*

παρμένοι στὴν τύχη ἀπὸ σωρείαν ἄλλων (ἐννοεῖται ὅτι πρόκειται γιὰ νόμιμους, δηλαδὴ διὰ νόμων, τρόπους –ἔτσι ὅπως ἔχουν καταντήσῃ τὴν ἐννοια τῆς νομιμότητος):

α) 'Ασφαλιστικὸ Ταμεῖο ἐνοικιάζει/πωλεῖ κτήριο τῆς περιουσίας του σὲ ιδιώτη σὲ τιμὴ πολὺ χαμηλότερη ἀπὸ τὴν τιμὴ τῆς ἐλεύθερης ἀγορᾶς. Τὸ ἴδιο Ταμεῖο ἀγοράζει/νοικιάζει κτήριο ἀπὸ ιδιώτη σὲ τιμὴ πολὺ ὑψηλότερη ἀπὸ τὴν τιμὴ τῆς ἐλεύθερης ἀγορᾶς. 'Η διαφορὰ καὶ στὶς δύο περιπτώσεις μοιράζεται μεταξὺ πολλῶν κάτω ἀπὸ τὸ τραπέζι. Τὴν διαφορὰ καλεῖται κατόπιν νὰ πληρώσει ὁ ἀσφαλισμένος μὲ αὐξηση ἀπὸ τὸ κράτος τῆς εἰσφορᾶς, τοῦ χρόνου ὑπηρεσίας, τοῦ ὁρίου ἡλικίας συνταξιοδότησης καὶ τοῦ φόρου (ἀκόμη καὶ τῶν ἀποδοχῶν τῶν συνταξιούχων).

β) Προβληματικὴ ἐπιχείρηση τοῦ δημοσίου τομέα πωλεῖται/ἐνοικιάζεται σὲ ιδιώτη σὲ τιμὴ πολὺ χαμηλότερη ἀπὸ ἐκείνη τῆς ἐλεύθερης ἀγορᾶς. 'Ο ιδιώτης δανειοδοτεῖται καὶ ἐξάγει τὰ χρήματα στὸ ἐξωτερικόν. Κατόπιν τὸ Δημόσιο ἀγοράζει τὴν ἐπιχείρηση ἀπὸ τὸν ιδιώτη σὲ ἀκόμη πιὸ ἄθλια κατάσταση καὶ σὲ τιμὴ πολὺ ὑψηλότερη ἐκείνης τῆς ἐλεύθερης ἀγορᾶς, ἐνῶ παράλληλα δὲν ἀναζητεῖ τὰ δανεισθέντα καὶ ἐπὶ πλέον πληρώνει ρητρες (γιατὶ ἀντισυμ-

κειτο νὰ μεταφέρῃ τὸ νεκρὸ βασιλιᾶ στὸν Ἀμμωνα, ἀνέθεσε στὸν Ἀρριδαῖο» (σελ. 106-109).

Σήμερα, ὡς γνωστὸν, μιὰ ρομαντικὴ Ἑλληνίδα ἀρχαιολόγος, ἡ κ. Λιάνα Σουβαλτζῆ, ἀνασκάπτει στὴν Ὑοαση Σίδα, μὲ σκοπὸ νὰ φέρῃ στὸ φῶς τὸν τάφο τοῦ μεγαλύτερου ἥρωα, τοῦ τελευταίου Ἑλλήνα θεοῦ. Θὰ περίμενε κανεὶς νὰ σπεύσῃ τὸ Ἑλλαδικὸ κράτος πρὸς ἐνίσχυση τῆς Ἑλληνίδος ἀρχαιολόγου, ποὺ τίποτε δὲν ζήτησε... Οἱ ἐγκάθετοι ὠτόσο τοῦ ὑπουργείου «Πολιτισμοῦ» (;) πανικοβλήθηκαν –ἀγνωστο γιατί– κι ἔτρεξαν νὰ δημιουργήσουν παρενέργειες καὶ κωλύματα, κάνοντας ἐπίσημες ἀρνητικές, εἰρωνικές, χλευαστικές δηλώσεις ἐναντίον τῆς ἀρχαιολόγου, ποὺ ἀνύποπτη δέχτηκε τὶς ἐπιθέσεις τῶν νεοδαρθάρων (σελ. 110-112).

Τὸ βιβλίο τοῦ Π.Α. Τσαούσογλου συνοψίζει τὸ περὶ Ἀλεξάνδρου θέμα μέσα στὶς λίγες σελίδες του, ποὺ καλύπτονται ἀπὸ ἀρχαῖες μαρτυρίες. Κι αὐτὴ εἶναι ἡ ἀξία του: Πρόκειται γιὰ μιὰ συμπύκνωση πληροφοριῶν.

Σαράντος Πάν

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΓΚΙΚΑΣ, *Λεξικὸ ὄρων*

Εἶναι ἄσχημο πρᾶγμα νὰ συζητῇς μ' ἐπιστήμονες ἢ νὰ παρακολουθῇς στὴν τηλεόραση δουλευτές, φιλολόγους, δημοσιογράφους καὶ καλλιτέχνες καὶ νὰ διαπιστώνῃς, ὅτι σοιοκίζουν ἢ κάνουν ἐσφαλμένη χρῆση ἐπιστημονικῶν καὶ φιλοσοφικῶν ὄρων. Καὶ δυστυχῶς αὐτὸ εἶναι κάτι τὸ σύνθηες. Ὁ «προοδευτισμός», ὁ λαϊκισμὸς καὶ ὁ ξενισμὸς μαζί μὲ τὴν πλήρη κατάπτωση τῆς κρατικῆς μας παιδείας ἔχουν δημιουργήσει μιὰ σύγχυση ἐννοιῶν καὶ νοημάτων, ὥστε πολλὲς φορὲς τὰ μαργαριτάρια «πηγαίνουν σύννεφο».

Παλαιότερα, ὅταν κάποιοι ὑπέπιπτε σὲ τέτοια λάθη –ιδίως ὅταν ἐπρόκειτο περὶ δημοσίου προσώπου–, γινόταν ἀντικείμενο εἰρωνείας καὶ διακωμώδησης. Πολλὲς φορὲς μάλιστα τὸ θέμα ἐφθανε στὶς ἐπιθεωρήσεις, καὶ κάθε φορὰ ποὺ ἐπανελαμβάνετο ἀπ' τὸν ἡθοποιὸ τὸ λάθος, οἱ θεατὲς ξεσποῦσαν σὲ θρονιώδη κι ἀκράτητα γέλια. Σήμερα μὲ τὴν ἀμβλυνση τῶν συνειδήσεων οἱ σοιοκιστὲς κι οἱ «γκαφαδόροι» μπορεῖ νὰ μὴν κινδυνεύ-

δατικῶς – ἀκόμη καὶ μὲ δικαστικὲς ἀποφάσεις – πῆρε τὴν ἐπιχείρησιν), ποὺ τὸ ἴδιο φρόντισε νὰ ὑπάρχουν εἰς βάρος του. Ὁ κύκλος αὐτὸς συνεχίζεται ἀενάως μὲ πρόφαση τὶς πολιτικὲς ἐναλλαγὲς καὶ γιὰ... τήρηση προεκλογικῶν δεσμεύσεων (τέτοιες ...δεσμεύσεις πάντοτε πραγματοποιοῦνται, ἄλλες εἶναι ἐκείνες ποὺ ξεχνιοῦνται).

Καὶ ἐδῶ ἡ διαφορὰ καὶ στὶς δύο περιπτώσεις μοιράζεται μεταξὺ πολλῶν «κάτω ἀπὸ τὸ τραπέζι». Καὶ ἐδῶ τὴν διαφορὰ πληρώνει ὁ φορολογούμενος μὲ αὐξηση φόρου «γιὰ ἐξυγίανση τῆς οἰκονομίας» (ἔτσι τὸ λένε τώρα). Σὲ καμμιὰ περίπτωση τέτοια χρήματα δὲν καταλήγουν σὲ πολιτικὰ ταμεῖα, ὅπως ἀνακριδέστατα καὶ ἐσφαλμένα κατήγγειλε ἐν ἐνεργείᾳ βουλευτῆς (κι ὅσοι δὲν τὸ πιστεύουν, στὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον).

γ) Ἐκτιμᾶται, ὅτι ἡμερησίως παράγεται ἐθνικὸ προϊόν ἀξίας 120 δισεκατομμυρίων δραχμῶν. Ἄν ὁ κάθε Ἑλληνας παίρνει ἀπὸ τὸ ποσὸ αὐτὸ 2.500 δρχ., χρειάζονται 25 δισεκατομμύρια δραχμές, καὶ μένουν γιὰ ἐπιπλέον διανομὴ στοὺς λίγους 95 δις δραχμές. Οἱ θεμιτὲς –καὶ δημιουργικὰ κινητήριες– ἀνισομέρειες τῆς οἰκονομίας χρειάζονται ἄραγε τέτοια ἀνισοκατανομή; Δὲν ἐξυπηρετοῦνται μὲ μιὰ ἀνισοκατανομὴ ὑπὲρ τῶν ὀλίγων τοῦ τύπου π.χ. 40

ουν από κάτι τέτοιο, δεν θα πρέπει όμως να αισθάνονται και άνετα. Σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά είν' ανάγκη οι επιστήμονες κι όλοι γενικά όσοι ασχολούνται με τὰ γράμματα και τις τέχνες να γνωρίζουν την ακριβή σημασία τών όρων και τών λέξεων, διότι πέραν τού παραπάνω κινδύνου μιὰ παρεξήγηση ή μιὰ παρερμηνεία μπορεί να σου κοστίσουν πάρα πολλά.

Τò *Λεξικό "Όρων* τού Σωκράτη Γκίκα έρχεται να καλύψη ένα τέτοιο κενό και να βοηθήσει τούς πάντες, όσους τέλος πάντων θέλουν όχι μόνο να είνai, αλλά και να εκφράζονται, και να φαίνονται αξιοπρεπείς και σοβαροί, να χρησιμοποιούν σωστά τούς φιλοσοφικο-επιστημονικούς όρους, ώστε να μὴ γίνονται αντικείμενα θυμηδίας και ειρωνείας.

Με τò σκεπτικό ότι «ό κόσμος μου είναι οι λέξεις-έννοιες που κατέχω» κι ότι οι έννοιες αυτές έχουν αυξηθεί ή αλλάξει νοήματα μέσα στὸν διαρκῶς μεταβαλλόμενο κόσμο μας, τò *Λεξικό "Όρων* τού κ. Γκίκα αποτελεί αξιολόγη συμβολή στη γλωσσική μας διδωγραφία και παιδεία.

Σαράντος Πάν

Β.-Ρ. ΣΠΑΝΔΑΓΟΥ, 'Ιατροί και Φαρμακολόγοι τῆς 'Αρχαίας 'Ελλάδας

Τò παρουσιαζόμενο βιβλίο είναι τò τρίτο κατά σειράν που εκδίδεται απ' τούς συγγραφείς Βαγγέλη και Ρούλα Σπανδάγου και Δέσποινα Τραυλού. Προηγήθηκαν «Οί Μαθηματικοί τῆς 'Αρχαίας 'Ελλάδας» και «Οί 'Αστρονόμοι τῆς 'Αρχαίας 'Ελλάδας». Και τὰ τρία βιβλία κοινό σκοπό έχουν, να παρουσιάσουν στὸ εὐρύ αναγνωστικό κοινό αλλά και στους μελετητές και έρευνητές τούς "Ελληνες πρωτοπόρους, που θεμελίωσαν τις επιστήμες, και να κάνουν γνωστό τὸ έργο τους, που αποκρύπτεται απ' τὰ φθονερά όργανα τού 'Εξουσιασμοῦ.

Τὸ ἐν λόγω βιβλίο περιλαμβάνει 726 όνόματα ιατρών και φαρμακολόγων τῆς 'Αρχαίας 'Ελλάδος από τούς Πρωτοϊστορικούς («μυθικούς») χρόνους ἔως και τὸν 4ο μ.Χ. αἰώνα —ένas τεράστιος αριθμός, που μαρτυρεῖ τὴν δόξα και τὸ μεγαλεῖο τῆς 'Ελλάδος, γνωστοῦ

πρὸς 80 δις δραχμές; "Η μήπως προέχει ή ἐξυπηρέτηση τῆς ψυχοεγκεφαλικῆς ἀσθένειας ἐλαχίστων;

δ) "Η πολιτεία αὐξάνει τις τιμές ἀγαθών κοινωνικῆς σημασίας, ἔστω π.χ. τῶν φαρμάκων, κατὰ 300%, ἐνῶ ή ἴδια αὐξάνει τις δαπάνες για φάρμακα μόνον 80%, με ἀποτέλεσμα τὴν μείωση τῶν χορηγουμένων ποσοτήτων στους ἀσθενούντας. "Η πολιτεία ὅμως, λαϊκίζουσα πρὸς τούς ἀγνοούντας, προβάλλει ὡς κοινωνική της εὐαισθησία τὴν αὐξηση κατὰ 80% τῶν δαπανῶν για φάρμακα. Τις ἐπιπλέον ἀναγκαῖες ποσότητες αγοράζουν με δικά τους χρήματα οἱ ἀσθενεῖς.

ε) Με τὸ «πλοῖο τῆς ἀπάτης» (ὄχι τῆς ἀγάπης) πετρέλαιο, που ἀγοράστηκε ἀδασμολόγητο για ἐξαγωγή, ἐπανεισάγεται λαθραῖα ἔπειτα από μιὰ μικρὴ δόλτα στο πέλαγος και πωλεῖται με τιμὴ ἐσωτερικοῦ, ἐνδεχομένως ἀκόμη και σὲ μονάδες τού Δημόσιου. Μιὰ τέτοια δόλτα ἀποδίδει 80 ἑκατομμύρια δρχ. ἐντὸς ὀλίγων ὥρων, ἔστω ἡμερησίως. Τὸ ποσὸ αὐτὸ ἀντιστοιχεῖ στὴν ἡμερήσια ἀμοιβή 15.000 ὑπαλλήλων περίπου.

Κατὰ τὰ ἄλλα με θράσος χιλίων πιθήκων μᾶς μιλοῦν για «αὐξηση τῆς παραγωγικότητος», «μεγάλωμα τῆς πίττας», «καταναλώνουμε περισσότερα απ'

όντος ὅτι στὸν ὑπόλοιπο κόσμον κατὰ τὴν περὶ οὗ ὁ λόγος ἐποχὴ οὔτε ἓνα ὄνομα ἱατροῦ ἢ φαρμακολόγου ἀπαντᾶται. Αὐτὸ καὶ μόνο εἶν' ἀρκετὸ, γιὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ πολιτισμὸς (γράμματα, τέχνες, ἐπιστῆμες) ἀποτελεῖ ἀποκλειστικὸ δημιούργημα τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος.

Οἱ συγγραφεῖς χωρίζουν τὴν περίοδο θεμελίωσης καὶ ἀνάπτυξης τῆς ἱατρικῆς ἐπιστῆμης σὲ τρεῖς περιόδους: Προϊπποκρατική, Ἴπποκρατική καὶ Ἀλεξανδρινή-Ἑλληννορρωμαϊκή. Στὴν Προϊπποκρατικὴ περίοδο εἶναι καταχωρημένα 106 ὀνόματα γνωστῶν καὶ ἀγνώστων ἱατρῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὰ ἀνυπέρβλητα ἀναστήματα Ἀπόλλων, Ἀθηνᾶ, Ἀρτεμις, Εἰλύθεια ἢ Ἐλευθώ, ὁ Ἴππο-κέντ-αυρος Χείρων καὶ ὁ Ἀμφιάραος, ὁ Ἀσκληπιὸς καὶ ὁ γιὸς τοῦ Αἴσονος Ἰάσων, ὁ Ὀμηρος καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Ποδαλείριος καὶ ὁ Μαχάων, ὁ Ἐπιμενίδης καὶ ὁ Ἡλιοθαλής, ὁ πατέρας τοῦ ἐπίσης ἱατροῦ Ἐπιχάρμου, ὁ Ἀλκμαίων ὁ Κροτωνιάτης, ἡ Φαιναρέτη ἡ μητέρα τοῦ Σωκράτους... Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ ἐξάγουμε τὴν τὸλμη τῶν συγγραφέων, νὰ σμίξουν τοὺς ἀνθρώπους μὲ τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου, τοὺς ὁποίους ἡ λογοκρατία ἐμφανίζει ὡς φανταστικά πρόσωπα, «δημιουργήματα τῆς ἀχαλίνωτης φαντασίας τῶν Ἑλλήνων». Τώρα οἱ φοινικιστὲς ὀφείλουν νὰ παραδεχθοῦν τὴν δημοκρατικότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πνεύματος, καὶ δέβαια ν' ἀναθεωρήσουν τὶς κατεστημένες θεωρίες τους τὶς σχετικὲς μὲ τὶς χρονολογήσεις τοῦ πανάρχαιου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ.

Ἡ δευτέρη περίοδος, ἡ Ἴπποκρατική, περιλαμβάνει 83 ὀνόματα, λήγει δὲ χρονολογικὰ κατὰ τὴν Ἀλεξανδρινὴ ἐποχὴ. Μεταξὺ τῶν ἱατρῶν τῆς περιόδου αὐτῆς διακρίνονται ὁ Θεσσαλὸς, γιὸς τοῦ Ἴπποκράτους, ὁ Πόλυβος, γαμβρὸς τοῦ Ἴπποκράτους, ὁ Ἴπποκράτης ὁ 3ος, ἐγγονὸς τοῦ πατέρα τῆς ἱατρικῆς, ὁ Δημόκριτος ὁ Ἀδδηρίτης, ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Θεόφραστος, ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας... Τὴν ἐποχὴ αὕτη ἡ ἱατρικὴ ἀσκεῖται μὲ τὶς ἴδιες ἐπιστημονικὲς μεθόδους, ποὺ χρησιμοποιοῦν καὶ οἱ σύγχρονοι ἱατροί. Τηροῦνται σχολαστικὰ οἱ ἀρχὲς τῆς αἰτιολογίας (= ἱστορικὸν τοῦ ἀσθενοῦς), τῆς διάγνωσης –ποὺ γινόταν μὲ ἐπικρούσεις, ἐπισκόπηση, ἀκρόαση καὶ ψηλάφηση–, τῆς διαιτητικῆς

ὅσα παράγουμε», «σταθεροποίηση καὶ ἀνάπτυξη», «ἐπιταγὴ τοῦ Μάαστριχτ», «τὸ πρόβλημα τῆς οἰκονομίας» κ.λπ., ἐνῶ τὸ μέγιστο πρόβλημα τῆς οἰκονομίας εἶναι αὐτοὶ ποὺ τὴν διαχειρίζονται ἀπὸ θέσεως ἰσχύος. Ὅταν ὁμως δόγμα τῶν ἰσχυρῶν εἶναι τὸ «κάνω ὅ,τι θέλω», ἀνακύπτει τὸ ἐρώτημα, τί τὸ διαφορετικὸ λένε οἱ ἀναρχικοί. Ἐκτὸς καὶ ἐὰν θεωρήσουμε, ὅτι ἀναρχικοὶ εἶναι καὶ οἱ ἰσχυροί, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐκλεκτικὴ συγγένεια μὲ τοὺς ἀπλοῦς ἀναρχικοὺς (οἱ γνωστοὶ-ἄγνωστοι σπάνια συλλαμβάνονται, σπανιότερα καταδικάζονται καὶ ἀκόμη σπανιότερα ἐκτίουν ποινὴ φυλακίσεως).

Γεννᾶται ἐπίσης ἡ ἀπορία, γιατί βαρύνγδουποι δημοσιογράφοι, οἰκονομικοὶ ἀναλυτὲς καὶ πολιτικοὶ δὲν περιγράφουν μὲ λιτότητα καὶ σαφήνεια τὰ δρώμενα; Ἡ ἀπάντηση εἶναι τόσο προφανὴς καὶ μονοσήμαντος, ὥστε παρέλκει. «Σᾶς καταλάδαμε, σᾶς καταλάδαμε» – ὅπως λέμε, ὅταν ἀναγνωρίζουμε τοὺς μεταμφιεσμένους μασκαράδες, ποὺ ἐπισκέπτονται τὸ σπίτι μας τὶς Ἀπόκριες.

Α. Σθενοφόρος

άγωγής και της θεραπείας, πού επεδιώκετο και με την χορήγηση φαρμάκων προς ενίσχυση της «φύσεως», της ανοσολογικής αντίστασης δηλαδή του οργανισμού. Έξυπακούεται, ότι οι ιατροί δεν ήταν όλοι ιπποκρατικοί, αφού υπήρχαν 7 τουλάχιστον γνωστές ιατρικές σχολές με διαφορετικές θεωρίες και πρακτικές: όλες τους ωστόσο ήσαν έπισημονικές, όπως κι όλοι οι ιατροί έδιδαν τόν γνωστόν ως «Ίπποκράτειον "Όρκον» στόν ιατρό 'Απόλλωνα, τόν 'Ασκληπιό, τήν 'Υγιείαν, τήν Πανάκειαν κι όλους τούς θεούς, ότι θά κάμουν τό χρέος τούς έναντι τών άσθενών σύμφωνα με τό ιατρικό σύνταγμα.

Στίς δύο μέχρι τούδε περιόδους πρέπει νά προστεθοῦν διακόσια τριάντα όκτώ άκόμη όνόματα ιατρών, τούς όποιους οι συγγραφείς κατεχώρησαν στο τέλος του βιβλίου (σελ. 245-286), έπειδή δεν βρήκαν αρκετά στοιχεία, ίκανά νά προσδιορίσουν τουλάχιστον τόν αιώνα πού έζησαν. "Όλοι πάντως αυτοί ανήκουν στην Προϊπποκρατική και Ίπποκρατική περίοδο.

Η τρίτη περίοδος, ή 'Αλεξανδρινή και 'Ελληνορρωμαϊκή, μένει πιστή, θά λέγαμε, στις ιπποκρατικές θεωρίες, οι όποιες έμπλουτίζονται με νέες έρευνες και ανακαλύψεις σχεδόν μέχρι τό τέλος της, όταν επιβάλλεται από τούς σκοταδιστές ό Μεσαίων. Τήν περίοδο αυτή και χάρι στον φιλοπρόοδο χαρακτήρα του Πτολεμαίου οι ιατροί, πού μέχρι τότε σπανίως έπειραματίζοντο, έπιδίδονται ελεύθερα στις ανατομικές έρευνες. "Ενα δεύτερο στοιχείο, έπίσης χαρακτηριστικό της έποχής, είναι οι ποικίλες συγγραφές τών ιατρών, πράγμα όχι τόσο συχνό, θά λέγαμε, για τούς τών προηγούμενων περιόδων, οι όποιοι τότε και μόνον έγραφαν, όταν είχαν νά προσθέσουν νέα στοιχεία στο σώμα της ιατρικής γνώσεως. Τήν περίοδο αυτή κοσμούν τά όνόματα του μεγάλου Γαληνού, του γιού του 'Ενδόξου, από τήν Πέργαμο, ό όποιος χαρακτηρίσθηκε από τόν Γ.Κ. Πουρναρόπουλο «*διδάκτωρ της ιατρικής διδασκαλίας*» και μέχρι τόν 17ο αιώνα επισφράγιζε κάθε ιατρική άμφισβήτηση· του έξις του μεγάλου 'Ερασίστρατου του 'Ιουλήτου ή Κηίου (από τήν Κέα), πού υπήρξε έξοχος ανατόμος και συγγραφέας πολλών έργων· του 'Ασκληπιάδου του Προυσαέως, πού υπήρξε εισηγητής της μεθοδικής ιατρικής σχολής· του Θεμισωνος του Λαοδικέως· του 'Ηρακλείδου του Ταραντίνου· του 'Απολλωνίου του Περγαμηνού· του Διοσκουρίδου του Πεδανίου· του 'Εφείου Ρούφου· του Καππαδόκη 'Αρεταίου· του 'Αλεξάνδρου 'Αφροδοσιέως.

Πολλά έχουν νά ώφεληθοῦν άπ' τό βιβλίο αυτό οι έρευνητές και οι μελετητές· αλλά και όλος ό κόσμος, όσοι τέλος πάντων ψάχνουν και ψάχνονται μέσα στον έσκεμμένο επιβαλλόμενο ζόφο. Συγχαίρουμε τούς εξαίρετους συγγραφείς.

Σαράντος Πάν

Ν.Α. ΒΡΙΣΙΜΤΖΗΣ, "Ερως, Σέξ, Γάμος στην 'Αρχαία 'Ελλάδα

Τό ενδιαφέρον της ανθρωπότητας για τούς 'Ελληνες και τό 'Ελληνικόν Πνεῦμα, πού άρχισε εκδηλούμενο κατά τά χρόνια της 'Αναγέννησης, αυξάνεται έκτοτε. Έκατοντάδες βιβλία έχουν εκδοθεῖ τόν τελευταίο καιρό με αντικείμενό τους τόν δημόσιο και ιδιωτικό βίο τών 'Ελλήνων, τις αντίληψεις τους για τήν ζωή και τόν κόσμο, τις φιλοσοφικές, έπισημονικές και καλλιτεχνικές άναζητήσεις τους κ.ο.κ. —σημάδι ότι οι άνθρωποι άπελπισμένοι και άγχόμενοι άπ' τή βαρβαρότητα τών έξ-ουσιαστικών, διεθνιστικών και κοσμοπολίτικων δογμάτων άναζητοῦν κάτι τό ανθρώπινο και έξανθρωπιστικό, τό όποιο πουθενά άλλου δεν υπάρχει πέραν και έξω της οικουμενικής 'Ελλάδος.

"Ενα από τά πολλά αυτά βιβλία, πού κοσμούν τις προθήκες τών βιβλιοπωλείων, είναι και τó παρουσιαζόμενο: «"Ερως, Σέξ, Γάμος στην 'Αρχαία 'Ελλάδα». 'Ο Νίκος Α. Βρισιμτζής, ό συγγραφέας του βιβλίου, εκ τών παλαιότερων άναγνωστών του «Δαυλού», μύστης του 'Ελληνικού Πνεύματος και γνώστης της ιστορίας, άποκαθιστά τήν ιστορική άλή-

θεια σχετικά με τὸν τρόπο πὺ ἀντιλαμβάνονταν καὶ βίωναν τὶς ἐν λόγῳ σχέσεις οἱ Ἕλληνες, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ἡ λογοκρατία ἐπέτυχε μὲ μιὰ δυσχίλιετῃ, ἐπικίνδυνη καὶ συκοφαντικῇ ἐκστρατεία νὰ ἀντιστρέψῃ τὴν ἔννοια τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ καὶ τοῦ ψεύτικου, καθὼς παρατηρεῖ ὁ Νίτσε.

Σὲ δυὸ κατὰ κύριον λόγο τομεῖς ἐπικέντρωσαν τὴν προσοχή τους τὰ ὄργανα τοῦ Σκοταδισμού, ἴσως ἐπειδὴ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἡμιμαθεῖς μᾶζες νοιάζονται γι' αὐτὸ περισσότερο: θρησκεία καὶ ἠθική. Οἱ ἐξ-ουσιαστές μὲ τὸν δυσχίλιετῃ μισελληνικὸ μονόλογό τους καὶ διὰ τῆς γνωστῆς μεθόδου τῆς ἐσωτερικῆς προβολῆς ἐπέτυχαν νὰ πείσουν τὶς ἀμόρφωτες μᾶζες, ὅτι οἱ Ἕλληνες ἦσαν εἰδωλολάτρες καὶ ὁμοφυλόφιλοι· ὅ,τι δηλαδὴ χαρακτηρίζει τοὺς ἴδιους παντάπασι!

Ὁ Ν. Βρυσμτζῆς, νομικὸς καὶ κοινωνιολόγος, δὲν παρασύρεται ἀπ' τὰ λογοκρατικὰ τεχνάσματα καὶ τὴν παραφιλολογία, πὺ ἔχουν δημιουργήσει τὰ μίσθαρνα ὄργανα τοῦ ἐξ-ουσιασμοῦ. Ἀδιαφορεῖ, ἂν καὶ τὶς γνωρίζῃ καλά, γιὰ τὶς γνώμες τῶν δεινῶν καὶ διεφθαρμένων φοινικιστῶν καὶ ἐγκύπτει στὶς πηγὲς μονάχα καὶ προπαντὸς στὴ νομοθεσία, πὺ ἴσχυε στὶς ἑλληνικὲς δημοκρατίες. Τὰ συμπεράσματα πὺ ἐξάγονται εἶναι φυσικὰ ἐντελῶς ἀντίθετα ἀπ' αὐτὰ πὺ μέχρι πρό τινος παρασύρθηκαν νὰ πιστεύουν οἱ ἄνθρωποι. Ὁ συγγραφεὺς, ἀφοῦ ἀναφέρει αὐτοὺς τοὺς νόμους κατὰ τῆς ὁμοφυλοφιλίας, πὺ φιλοξενοῦνται στὸν «κατὰ Τίμαρχον» λόγον τοῦ Αἰσχίνου καὶ στοὺς «κατὰ Μηδείου» καὶ «κατὰ Ἀνδροτίωνος» τοῦ Δημοσθένους («Δαυλός», τ. 159), συμπληρώνει: «Γιὰ ν' ἀποδείξουμε τὴν αὐστηρότητα τῶν σχετικῶν νόμων, καθὼς καὶ τὸ κατὰ πόσον ἐφηρμοζόντο, ἀξίζει ν' ἀναφέρουμε ὅτι ὁ Τίμαρχος... πὺ κατηγορήθηκε ὡς ὑποπτος πορνείας, ἂν καὶ δὲν ἀπεδείχθη πλήρως ἡ ἐνοχή του, καταδικάστηκε σὲ στέρηση τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων μὲ τὸ σκεπτικὸ ὅτι: "Ἄν κάποιος πουλάει τὸ κορμί του, δὲν θὰ διστάσει νὰ πουλήσῃ καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πόλης... Μετὰ τὴν ἀπόφαση αὐτὴ τοῦ δικαστηρίου ὁ Τίμαρχος αὐτοκτόνησε· τόση ἦταν ἡ ντροπὴ του γιὰ τὴν καταδίκη του αὐτὴ» (σελ. 79).

Ἄραγε τί προβλέπει ἡ σημερινὴ νομοθεσία γιὰ τὶς περιπτώσεις αὐτές; Ἐχει νομοθετηθῇ στέρηση τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι στοὺς ὁμοφυλόφιλους; Ἀσφαλῶς ὄχι. Πολὺ πιθανὸν μάλιστα ἡ ὁμοφυλοφιλία ν' ἀποτελῇ «τυπικὸν προσόν» γιὰ τὴν κατάληψη τῶν ἀξιωμάτων. Φαντάζεσθε νὰ ἴσχυαν οἱ ὄντως ἐξοντωτικοὶ ἀντιομοφυλοφιλικὸι νόμοι τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος; Πόσοι ἄραγε ἀπ' αὐτοὺς πὺ ἀλαζονικά κατέχουν τὰ δημόσια ἀξιώματα, κι ἀνεβαίνουν στὸ βῆμα τῆς Βουλῆς, καὶ διδάσκουν στὰ Πανεπιστήμια, κι ἀρθρογραφοῦν ἐναντίον τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος –αὐτοὶ ξέρουν τί κάνουνε!– θὰ ἀντιμετώπιζαν τὴν ποινὴ τῆς παύσεως;

Ὁ συγγραφεὺς ἀφιερώνει τὴν τελευταία ἐνότητα τοῦ βιβλίου του στὴν γυναικεία ὁμοφυλοφιλία καὶ ἰδιαίτερα στὴν κατασυκοφαντηθεῖσα ἀπὸ τοὺς ἄθλιους παραχαράκτες τῆς ἀλήθειας μεγίστη ποιήτρια Σαπφῶ, τὴν «δεκάτην μοῦσαν» κατὰ τὸν Πλάτωνα. Ἀφοῦ ἀναφέρεται λεπτομερῶς στὴν ζωὴ καὶ τὸ ἔργο της, καταλήγει: «Ἡ Σαπφῶ παρεξηγήθηκε, ἂν ὄχι συκοφαντήθηκε ἐπίτηδες, ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους καὶ σύγχρονους συγγραφεῖς καὶ προφανῶς ὑπῆρξε ἡ ἴδια τόσο ὁμοφυλόφιλη ὅσο καὶ ὁ Γαλιλαῖος ὑπῆρξε τσαρλατᾶνος» (σελ. 85). Πράγματι οἱ συκοφαντικὲς βολὲς κατὰ τῆς Σαπφῶς ἄρχισαν ἀπ' τὰ σκώμματα τῶν κωμικῶν καὶ συνεχίσθηκαν ἀπ' τοὺς ἄξεστους καὶ ἀκόλαστους Ρωμαίους, οἱ ὅποιοι ἀδυνατοῦσαν νὰ ἐννοήσουν τὴν ὑπαρξὴ μιᾶς ἀνώτερης μουσικολοφιλολογικῆς σχολῆς γιὰ γυναῖκες. Ἡ δοξασία αὐτὴ φυσικὰ ἐπικράτησε καὶ καθ' ὅλην τὴν περίοδο τοῦ μισελληνικοῦ δογματικοῦ Μεσαίωνος, ἂν καὶ δὲν στηρίζεται σὲ καμμιά ἀπολύτως μαρτυρία, ὅπως ἀπὸ πούθενά δὲν προκύπτει καὶ τὸ μύθευμα τοῦ Μενάνδρου, σύμφωνα μὲ τὸ ὅποιο ἡ ποιήτρια ἐκρημνίσθη ἐκ τοῦ Λευκάτου ἐξ ἔρωτος πρὸς κάποιον Φάωνα. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἡ Σαπφῶ καὶ οἰκογένεια ἔκαμε –εἶχε μιὰ κόρη πὺ ὑπεραγαποῦσε, τὴν Κλείδα– καὶ

στην πατρίδα της Μυτιλήνη απέθανε εις προδεδηκυϊαν μάλιστα ηλικία, τιμώμενη τὰ μέγιστα ἀπ' τοὺς Ἕλληνες, ὅπως μαρτυροῦν τὸ ἄγαλμά της, πλείστες ἐπιγραφές καὶ νομίσματα μὲ τὴν παράσταση τῆς κεφαλῆς της.

Τὸ ἔργο αὐτὸ τοῦ Ν. Βρисиμπζή, ἂν καὶ εἶναι ἀνάπτυξη παλαιότερων ἐρευνῶν τοῦ «Δαυλοῦ» ποὺ ἀναφέρονται στὸ θέμα αὐτό, μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι εἶναι ξεκάθαρο ὡς πρὸς τὶς ἀντιλήψεις τοῦ συγγραφέως. Μακάρι νὰ ἀκολουθήσουν κι ἄλλα, ὥστε τὸ θέμα αὐτὸ νὰ φωτισθῇ πλήρως καὶ νὰ λάμψη ἡ ἀλήθεια.

Σαράντος Πᾶν

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ, *Ὑμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν*

Τὸ ἴδρυμα «Πινακοθήκη Χρήστου καὶ Μαρίας Μοσχανδρέου», ποὺ ἐδρεῖει στὴν ἱερὰ πόλιν τοῦ Μεσολογγίου καὶ εἶναι δημιούργημα τοῦ γνωστοῦ φιλότεχνου κ. Χρ. Μοσχανδρέου, πραγματοποιεῖ πολιτιστικὰς ἐκδηλώσεις ἐθνικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ στὸ Ἀργινιο καὶ στὴν Ἀθήνα. Τελευταῖα ἐξέδωσε τὸν «Ὑμνον εἰς τὴν Ἐλευθερίαν» τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ διακοσμημένο μὲ ὁμορφα σχέδια τοῦ γνωστοῦ ζωγράφου Α. Φασιανοῦ. Τὸ σημερινὸ τῆς παρούσας ἐκδόσεως εἶναι, ὅτι ἀποτελεῖ πιστὴ ἐπανατύπωση τοῦ κειμένου τῆς πρώτης ἐκδόσεως, ἡ ὁποία εἶχε πραγματοποιηθεῖ μέσα στὸ Μεσολόγγι τὸ 1825 κατὰ τὴν διάρκεια τῆς μεγάλης πολιορκίας, στὸ τυπογραφεῖο τοῦ Ἐλδetoῦ φιλόλογου καὶ φιλέλληνο^ς Ἰακώδου Μάγερ ἓνα χρόνον πρὶν τὸ τυπογραφεῖο καταστραφεῖ κατὰ τὴν Ἐξοδὸ καὶ ἐκκληρισθεῖ ἡ οἰκογένεια τοῦ Μάγερ ἀπὸ τοὺς Τούρκους (1826).

Ὁ «Ὑμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν» τοῦ Σολωμοῦ, ποὺ 20 χρόνια μετὰ τὴν δημοσίευσή του ἀναδειχθῇκε «Ἐθνικὸς Ὑμνος» τοῦ νεώτερου Ἑλληνισμοῦ, ἀξίζει νὰ κοσμηθῇ σὲ πιστὸ ἀντίγραφο τῆς πρώτης του ἱστορικῆς ἐκδόσεως τὴν διβλιοθήκη κάθε Ἑλληνο^ς.

Παν. Α. Κουβαλάκης

Τὸ πρόβλημα τῆς διεθνoῦς προβολῆς τῆς Ἑλληνικότητος

Ἀξιότιμε κ. Λάμπρου,

Θὰ ἤθελα νὰ ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου συγχρόνως γιὰ τὸ ἔργον ποὺ ἐπιτελεῖτε διὰ μέσου τοῦ «Δαυλοῦ». Ἀπὸ τὰ σχολεῖα μας ἐλάβαμε ἡμιτελεῖς ἱστορικὰς γνώσεις, καὶ σκοπίμως μᾶς ἄφησαν ἱστορικὰ κενά. Ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας ἐλάβαμε τοιαύτην παιδείαν, ποὺ τώρα διαπιστώνομε, ὅτι ἦτο περισσότερο Ἑβραϊκὴ παρὰ Ἑλληνική. Σ' ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα, ἑλλειπῶς ἐνημερούμενοι, εἴμεθα ἔρμαια κοινωνικῶν θεωριῶν, ὅπως τοῦ κομμουνισμοῦ, ἡ θεωριῶν φυλετισμοῦ, ὅπως περὶ τῶν «Ἰνδοευρωπαίων», «Ἰνδογερμανῶν», Φοινίκων κ.ἄ. Μὲ τὴν προσπάθειάν σας διὰ μέσου τοῦ περιοδικοῦ καὶ τῆς ἀναλόγου διβλιογραφίας δάξετε τὰ πράγματα στὴν θέσιν τους, μᾶς προσανατολίζετε μὲ ἀκράδαντα στοιχεῖα, κι ἐμεῖς κάνουμε τὸν ἀγῶνα μας, προσπαθώντας νὰ ἀνατρέψουμε στοὺς φίλους Γερμανοὺς τὶς ἀστήρικτες

θεωρίες των.

Ἐκ τῆς πείρας μου θὰ ἤθελα νὰ προτείνω, κύριε Λάμπρου, κάποιαν ἐπέκτασιν τῆς προσπάθειάς σας: Τὴν μετάφρασιν ἀρθρῶν τοῦ «Δαυλοῦ» καὶ τῆς ἀναλόγου διβλιογραφίας εἰς τὴν Ἀγγλικὴν π.χ., τὰ ὁποῖα νὰ στέλνονται σὺς κυριώτερες εὐρωπαϊκὰς διβλιοθήκας καὶ ξένους συνδρομητὰς πιθανόν. Ἀρθρα ποὺ ἀφοροῦν τὴν βαθεῖα «Προϊστορία» καὶ τὴν ἀρχαία Ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καθὼς καὶ θέματα ποὺ ἀναγκαστικὰ θὰ πλησιάζουν τοὺς Φοῖνικες κι Ἑβραίους. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον γίνεσθε ἓνας ἐκδοτικὸς οἶκος μεγάλου ἐθνικοῦ ἐνδιαφέροντος. Γιὰ τὴν λειτουργικὴν εὐδωσίν του δέβαια χρειάζονται χρήματα, τὰ ὁποῖα δέβαια δὲν θὰ λάβετε ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν κράτος...

Μετ' ἐκτιμήσεως

Θεογένης Ἀνδρόνης
Regersstr. 11, 482 91 Telgte
Deutschland